

**Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna
we Wrocławiu**

**OCENA STANU
BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO
WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
w 2022 r.**

WROCLAW 2023

SPIS TREŚCI:

1	WPROWADZENIE	7
2	ANALIZA ZAGROŻEŃ EPIDEMIOLOGICZNYCH	8
2.1	WYBRANE JEDNOSTKI CHOROBY	8
2.1.1	Tabelaryczne zestawienie wybranych jednostek chorobowych	8
2.1.2	Sytuacja epidemiologiczna wybranych jednostek chorobowych	9
2.1.3	Tabelaryczne SARS-CoV-2/COVID-19	13
2.1.4	Ogniska epidemiczne w szpitalach	13
2.2	SZCZEPIENIA OCHRONNE OBOWIĄZKOWE I ZALECANE	15
3	OCENA ZAOPATRZENIA W WODĘ DO SPOŻYCIA	17
3.1	WODOCIĄGI SIECIOWE	17
3.2	INNE PODMIOTY ZAOPATRUJĄCE W WODĘ	22
3.3	INFORMACJA NA TEMAT ZWODOCIĄGOWANIA MIEJSCOWOŚCI	23
3.4	CIEPŁA WODA W INSTALACJACH WODOCIĄGOWYCH WEWNĄTRZ BUDYNKÓW	23
3.5	UJĘCIA WÓD WYKORZYSTYWANYCH DO ZAOPATRZENIA W WODĘ DO SPOŻYCIA	24
3.6	POSTĘPOWANIE ADMINISTRACYJNE ZWIĄZANE Z NADZOREM NAD JAKOŚCIĄ WODY	25
4	BADANIA CZYNNIKÓW SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA WEWNĄTRZ POMIESZCZEŃ	26
5	STAN SANITARNO-PORZĄDKOWY MIEJSCOWOŚCI	27
5.1	MIASTA I TERENY WIEJSKIE	27
5.2	TERENY REKREACYJNE	27
5.3	USTĘPY PUBLICZNE	28
6	OBIEKTY REKREACJI WODNEJ	29
6.1	PLYWALNIE KRYTE	29
6.2	PLYWALNIE ODKRYTE	29
6.3	PLYWALNIE MIESZANE	30
6.4	KĄPIELISKA	30

6.5	MIEJSCA WYKORZYSTYWANE DO KĄPIELI	32
6.6	BASENY	33
6.7	PLAŻE	33
6.8	PODSUMOWANIE	34
7	OBIEKTY DZIAŁAJĄCE W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ	35
7.1	DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	35
7.2	INNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POMOCY SPOŁECZNEJ	35
7.3	PLACÓWKI ZAPEWNIAJĄCE CAŁODOBOWĄ OPIEKĘ	35
7.4	NOCLEGOWNIE	35
7.5	PODSUMOWANIE	36
8	OBIEKTY ŚWIADCZĄCE USŁUGI HOTELAERSKIE	37
8.1	HOTELE	37
8.2	MOTELE	37
8.3	PENSJONATY	37
8.4	KEMPINIGI	38
8.5	DOMY WYCIECZKOWE	38
8.6	SCHRONISKA I POLA BIWAKOWE	38
8.7	INNE OBIEKTY	38
8.8	PODSUMOWANIE	39
9	ZAKŁADY ŚWIADCZĄCE USŁUGI UPIĘKSZAJĄCE CIAŁO	40
9.1	ZAKŁADY FRYZJERSKIE	40
9.2	ZAKŁADY KOSMETYCZNE	40
9.3	ZAKŁADY TATUAŻU	41
9.4	ZAKŁADY ODNOWY BIOLOGICZNEJ	41
9.5	ZAKŁADY POZOSTAŁE	42
9.6	PODSUMOWANIE	42

10	CMENTARZE I DOMY PRZEDPOGRZEBOWE; EKSHUMACJE	44
11	STAN SANITARNY INNYCH OBIEKTÓW	46
12	OBIEKTY OBSŁUGI PASAŻERSKIEJ	48
12.1	DWORCE I STACJE KOLEJOWE	48
12.2	DWORCE AUTOBUSOWE	48
12.3	WIATY PRZYSTANKOWE	48
12.4	PORTY LOTNICZE	48
12.5	PRZYSTANIE	49
12.6	PRZEJŚCIA GRANICZNE	49
12.7	PODSUMOWANIE	49
13	ŚRODKI TRANSPORTU	50
14	PODMIOTY LECZNICZE	51
14.1	SZPITALE	51
14.2	SZPITALE UZDROWISKOWE	52
14.3	SANATORIA	52
14.4	PRZYCHODNIE, OŚRODKI, PORADNIE, AMBULATORIA	52
14.5	STACJE DIALIZ	53
14.6	PRAKTYKI LEKARSKIE, PRAKTYKI PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH	53
14.7	ZAKŁADY OPIEKUŃCZO-LECZNICZE, PIELEŃNACYJNO-OPIEKUŃCZE	54
14.8	HOSPICJA	54
15	PROMIENIOWNIE JONIZUJĄCE I NIJONIZUJĄCE	55
15.1	PRACOWNIE RENTGENOWSKIE	55
15.2	ŹRÓDŁA PROMIENIOTWÓRCZE IZOTOPOWE	55
15.3	PLACÓWKI POMIARÓW SKAŻEŃ PROMIENIOTWÓRCZYCH	55
15.4	PROMIENIOWANIE NIJONIZUJĄCE ELEKTROMAGNETYCZNE	55

16	OCENA STANU SANITARNEGO ZAKŁADÓW PRODUKCJI, OBROTU, MAGAZYNOWANIA ŻYWNOSCI ORAZ ŻYWIENIA ZBIOROWEGO	56
16.1	ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOSCI	57
16.1.1	Wytwórnice lodów	57
16.1.2	Piekarnie	59
16.1.3	Ciastkarnie	63
16.1.4	Przetwórnice owocowo-warzywne i grzybowe	64
16.1.5	Wytwórnice napojów bezalkoholowych i rozlewnie piwa	66
16.1.6	Wytwórnice naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródlanych i stołowych	66
16.1.7	Zakłady garmażeryjne	67
16.1.8	Wytwórnice wyrobów cukierniczych	69
16.1.9	Wytwórnice suplementów diety	71
16.1.10	Producenci pierwotni	72
16.1.11	Producenci żywności w warunkach domowych	74
16.2	OBIEKTY OBROTU ŻYWNOSCIĄ	76
16.2.1	Sklepy spożywcze	76
16.2.2	Kioski	78
16.2.3	Magazyny hurtowe	79
16.3	OBIEKTY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO	81
16.3.1	Zakłady żywienia zbiorowego otwartego	81
16.3.2	Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego	83
17	ZAGROŻENIE ŚRODOWISKA PRACY Z UWZGLĘDNIENIEM CHOROÓB ZAWODOWYCH	86
17.1	OCENA ŚRODOWISKA PRACY	86
17.2	CHEMIKALIA – WPROWADZANIE DO OBROTU I STOSOWANIE W DZIAŁALNOŚCI ZAWODOWEJ	87
17.3	OCENA NARAŻENIA ZAWODOWEGO	90
17.4	CHOROBY ZAWODOWE	96
18	ŚRODKI ZASTĘPCZE	100
19	ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	102
20	STAN SANITARNY ZAKŁADÓW NAUCZANIA I WYCHOWANIA	103
20.1	SZKOŁY	104
20.2	OCENA WARUNKÓW POBYTU DZIECI I MŁODZIEŻY W PLACÓWKACH NAUCZANIA I WYCHOWANIA	105
20.3	NADZÓR NAD SUBSTANCJAMI CHEMICZNYMI W SZKOŁACH	107
20.4	ŻŁOBKI, KLUBY DZIECIĘCE, PRZEDSZKOLA I INNE FORMY WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO	108
20.5	PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE - DOMY DZIECKA	108

20.6	INTERNATY I BURSRY ZAKŁADY Z POBYTEM CAŁODOBOWYM ORAZ Z POBYTEM DZIENNYM I CAŁODOBOWYM	109
20.7	SZKOŁY WYŻSZE	109
20.8	WYPOCZYNEK DZIECI I MŁODZIEŻY	109
21	WYCHOWANIE ZDROWOTNE I PROMOCJA ZDROWIA	119
21.1	DZIAŁANIA PROGRAMOWE I NIEPROGRAMOWE O ZASIĘGU WOJEWÓDZKIM	119
21.2	DZIAŁANIA O ZASIĘGU LOKALNYM	123
22	DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNO – REPRESYJNA	126
23	WNIOSKI	127

1 WPROWADZENIE

Zgodnie z delegacją zawartą w art. 12a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu przedstawia ocenę stanu bezpieczeństwa sanitarnego województwa dolnośląskiego w 2022 r.

Zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie województwa wykonują: wojewódzki i powiatowi państwowi inspektorzy sanitarni, kierujący odpowiednio działalnością stacji wojewódzkiej i 26 powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych.

Zgodnie z kompetencjami i zadaniami określonymi w ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a także w innych aktach prawnych, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nadal kontynuowały działania dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego ludności, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieny środowiska, higieny pracy w zakładach pracy, higieny radiacyjnej, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku oraz warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne – w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Przedkładana ocena stanu sanitarnego województwa dolnośląskiego oparta jest na wynikach kontroli obiektów i wynikach badań laboratoryjnych przeprowadzonych w 2022 r. przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną we Wrocławiu oraz 26 powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa dolnośląskiego. Ocena zawiera dane na dzień 31 grudnia 2022 r.

2 ANALIZA ZAGROŻEŃ EPIDEMIOLOGICZNYCH

2.1 WYBRANE JEDNOSTKI CHOROBOWE

2.1.1 Tabelaryczne zestawienie wybranych jednostek chorobowych

- wg liczby zachorowań wykazanych w sprawozdaniach MZ-56 o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach województwa dolnośląskiego oraz okresie w danych NIZP-PZH PIB - Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w Polsce od 01.01 do 31.12 2022 r. w porównywalnym 2021 r.

Jednostka chorobowa	Rok 2021				Rok 2022			
	Polska		woj. dolnośląskie		Polska		woj. dolnośląskie	
	liczba zachorowań	zapadalność na 100 tys.	liczba zachorowań	zapadalność na 100 tys.	liczba zachorowań	zapadalność na 100 tys.	liczba zachorowań	zapadalność na 100 tys.
Bakteryjne zatrucia pokarmowe - ogółem	8 623	22,59	505	17,42	6 532	17,11	387	13,38
-w tym o etiologii salmonellozowej	8 014	21,00	504	17,39	6 221	16,30	385	13,31
Lamblioza (giardioza)	559	1,46	32	1,10	1 334	3,50	107	3,69
Listerioza	120	0,31	9	0,31	135	0,35	6	0,20
Tęžec ogółem	5	0,01	0	0,00	5	0,01	0	0
Krzusiec	182	0,48	4	0,13	376	0,99	16	0,55
Choroba meningokokowa inwazyjna ogółem	107	0,28	8	0,28	116	0,30	7	0,24
Kiła ogółem (bez kiły wrodzonej i noworodków)	1 127	2,95	32	1,10	1990	5,21	71	2,44
Rzeżączka	287	0,75	5	0,17	601	1,57	10	0,34
Inne choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez Chłamydie	283	0,74	4	0,14	551	1,44	15	0,51
Borelioza (choroba z Lyme) ogółem	12 500	32,75	470	16,29	17 338	45,43	838	28,97
Encefalopatie gąbczaste - choroba Creutzfelda-Jakoba (CJD)	18	0,05	0	0,00	21	0,06	1	0,03
Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień	5 275	13,82	257	8,86	8 147	21,35	427	14,72
Kleszczowe zapalenie mózgu	210	0,55	19	0,65	445	1,17	66	2,28
Ospa wietrzna	57 669	151,12	2 862	98,76	171 480	449,34	7683	265,65
Odra	13	0,03	1	0,03	28	0,07	1	0,03
Różyczka	50	0,13	2	0,06	153	0,40	7	0,24
WZW typu A	92	0,24	6	0,20	232	0,61	13	0,44
WZW typu B ostre	10	0,03	1	0,03	38	0,10	2	0,06
WZW typu B przewlekłe i BNO	1 537	4,03	72	2,48	2 457	6,44	103	3,56
WZW typu C ostre ogółem	16	0,04	2	0,06	26	0,07	6	0,20
WZW typu C przewlekłe	1 228	3,22	101	3,50	2 492	6,53	185	6,39
AIDS-Zespół nabytego upośledzenia odporności	57	0,15	11	0,38	131	0,34	23	0,79
Nowo wykryte zakażenia HIV	1 248	3,27	176	6,10	2 380	6,24	346	11,96
Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	484	1,27	19	0,65	925	2,42	29	1,00
Malaria (zimnica)	15	0,04	1	0,03	26	0,07	3	0,10
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> inwazyjna ogółem	952	2,49	77	2,65	2180	5,71	139	4,84
Choroba wywołana przez <i>Haemophilus influenzae</i> , inwazyjna ogółem	52	0,14	1	0,03	150	0,39	14	0,62
Grypa i podejrzenia zachorowań na grypę ogółem	2 973 793	7 792,50	151 819	5264,18	4 701 874	12 320,75	232 330	8033,26

2.1.2 Sytuacja epidemiologiczna wybranych jednostek chorobowych

Zatrucia pokarmowe

W roku 2022 w Rejestrze Ognisk Epidemicznych odnotowano 33 ogniska zbiorowych zatruc pokarmowych. W 7 ogniskach nie udało się ustalić czynnika etiologicznego, w pozostałych stwierdzono:

- *Clostridium difficile* - w 17 ogniskach;
- *Salmonella Enteritidis* - w 6 ogniskach;
- Rotawirusy - w 1 ognisku;
- Adenowirusy - w 1 ognisku;
- Zatrucie grzybami - w 1 ognisku.

Krztusiec

W roku 2022 na terenie województwa dolnośląskiego zarejestrowano 4-krotny wzrost liczby zachorowań (16 przypadków) w stosunku do 2021 roku (4 przypadki). Podobny trend, ponad 2-krotny wzrost zachorowań zanotowano na terenie Polski (2022 rok - 376 zachorowań, 2021 rok - 182 zachorowania).

Choroby szerzące się drogą płciową

W 2022 roku, w porównaniu do roku 2021, w województwie odnotowano:

- wzrost liczby zachorowań na kiłę;
- wzrost liczby zachorowań na rzeżączkę;
- wzrost liczby zachorowań wywołanych przez *Chlamydie*.

Borelioza

W 2022 r. w województwie dolnośląskim odnotowano wzrost liczby zachorowań na boreliozę. Zarejestrowano 838 przypadków boreliozy (w roku poprzednim jedynie 470 przypadków), w tym 820 przypadków potwierdzonych i 18 przypadków prawdopodobnych. Z ogólnej liczby zachorowań wyszczególniono 41 przypadków neuroboreliozy, czyli dwa razy więcej niż w roku 2021 (18 przypadków). Hospitalizowano 69 osób, w tym 40 osób z neuroboreliozą.

Oprócz charakterystycznego dla wczesnej fazy boreliozy rumienia, odnotowuje się zapalenie układu kostno-stawowego, neuroboreliozę z jednoczesnym limfocytarnym zapaleniem opon mózgowo – rdzeniowych, zapaleniem nerwów czaszkowych, zwłaszcza twarzowego oraz zapaleniem wielokorzeniowym.

W 2022 r. na obszarze Polski zarejestrowano 17 338 przypadków. W porównaniu z rokiem 2021 r. (12 500 zachorowania) nastąpił wyraźny wzrost liczby zachorowań na boreliozę na obszarze kraju.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A (WZW A)

W 2022 r. na obszarze województwa dolnośląskiego wciąż odnotowywało się zachorowania na WZW typ A. Zachorowało 13 osób, w tym wyróżniono 13 przypadków potwierdzonych. Zestawiając z rokiem poprzednim, zauważono wzrost zachorowań (6 przypadków). Tylko jeden przypadek wymagał hospitalizacji. Zachorowania dotyczyły osób z kontaktu z osobą chorą lub zakażoną oraz spożywaniem posiłków w miejscach żywienia zbiorowego (stołówki, restauracje).

W 2022 r. na obszarze Polski zarejestrowano 232 przypadki. W porównaniu z poprzednim rokiem, wystąpił wzrost liczby zachorowań na WZW typ A (w 2021 r. zgłoszono 92 przypadki zachorowań).

Wirusowe zapalenie wątroby typu B (WZW B)

W województwie dolnośląskim w 2022 r. zarejestrowano 105 zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B. U 103 pacjentów rozpoznano postać przewlekłą, u 2 postać ostrą. Hospitalizowano 15 osób. W 2021 r. na obszarze województwa dolnośląskiego odnotowano 73 przypadki zachorowań, zauważono wzrost liczny zachorowań względem roku poprzedniego.

W 2022 r. na obszarze Polski zarejestrowano 2465 przypadków WZW typ B, w tym 38 przypadków fazy ostrej i 2457 przewlekłe lub bliżej nieokreślone. W porównaniu z 2021 r. (1547 zachorowania) wystąpił wzrost liczby zachorowań na WZW typ B.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C (WZW C)

Na podstawie przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych na terenie województwa dolnośląskiego w 2022 r., zarejestrowano 191 zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C, w tym 185 przypadków zachorowań o przewlekłym przebiegu i 6 przypadków o przebiegu ostrym. W 2021 r. na obszarze województwa dolnośląskiego zarejestrowano 103 przypadki WZW typu C co świadczy o wzroście zachorowań.

Na terenie całego kraju, w 2022 r. zarejestrowano 2518 przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu C. W porównaniu z poprzednim rokiem, wystąpił wzrost liczby zachorowań (w 2021 r. zgłoszono 1244 przypadki zachorowań).

Encefalopatie gąbczaste - choroba Creutzfelda-Jakoba (CJD)

W 2022 r. odnotowano jeden przypadek zachorowania na encefalopatię gąbczastą. Zachorowanie wystąpiło u 60 – letniego mężczyzny, u którego wystąpił typowy obraz kliniczny i szybko postępująca demencja. Pacjent zmarł.

Na obszarze kraju w 2022 roku zarejestrowano 21 zachorowań, o 3 przypadki więcej niż w roku 2021 r.

Kleszczowe zapalenie mózgu (KZM)

W 2022 roku odnotowano znaczny wzrost zachorowań na KZM – 66 przypadków, w roku 2021 – 19 przypadków. Najwięcej zachorowań w 2022 roku zanotowano w powiecie kłodzkim – 21 przypadków, wrocławskim – 19 przypadków, świdnickim – 8 przypadków, wałbrzyskim – 7 przypadków. Na obszarze kraju w 2022 roku również odnotowano wzrost zachorowań – 445 przypadków, w roku 2021 – 210 przypadków.

Odra

W woj. dolnośląskim w 2022 r. podobnie jak w 2021 r. zanotowano jeden przypadek zachorowania na odrę. Zachorowanie wystąpiło u 51 – letniego mężczyzny, nie szczepionego przeciwko odrze, zaklasyfikowane jako przypadek możliwy. W Polsce w 2022 r. nastąpił ponad 2 - krotny wzrost liczby zachorowań w stosunku do poprzedniego roku – zgłoszono 28 przypadków odry (2021 r. - 13).

Różyczka

W 2022 r. w woj. dolnośląskim podobnie jak w Polsce, zanotowano zdecydowany wzrost liczby zachorowań na różyczkę. Zarejestrowano 7 przypadków, o 5 więcej w porównaniu do roku 2021 r. Podobnie jak w 2021 r. były to przypadki możliwe, rozpoznane wyłącznie na podstawie objawów klinicznych. W Polsce zgłoszono 153 przypadki, o 103 więcej niż w 2021 r.

AIDS

W 2022 r. zarejestrowano 23 zachorowania na AIDS, o 15 przypadków więcej niż w roku 2021 (11 zachorowań). Zachorowania rozpoznano u 6 kobiet i 17 mężczyzn. Zachorowania dotyczyły osób w grupach wiekowych: 30-39 – 6, 40-49 lat – 10, 50-59 – 4, > 60 – 3 zachorowania. U 5 osób najbardziej prawdopodobną drogą nabycia zakażenia HIV były ryzykowne kontakty heteroseksualne, u 2 mężczyzn kontakty seksualne z mężczyznami, u jednej osoby wstrzyknięcie narkotyku, u 15 osób chorych nie ustalono drogi przenoszenia zakażenia. W 2022 r. odnotowano 6 zgonów osób chorych na AIDS.

Od początku epidemii w województwie dolnośląskim do dnia 31.12.2022 r. zachorowało łącznie 814 osób, z których 326 zmarło. W Polsce również w 2022 r. obserwowano wzrost liczby zarejestrowanych zachorowań na AIDS – zgłoszono 131 przypadków, to ponad 2-krotny wzrost w stosunku do 2021 r. (57 zachorowań). Zachorowania na AIDS w 2022 r. w woj. dolnośląskim stanowiły 17,6 % wszystkich przypadków odnotowanych w Polsce.

Zakażenia HIV

Rok 2022 w województwie dolnośląskim był kolejnym rokiem gdy zanotowano prawie 2-krotny wzrost liczby zarejestrowanych nowo wykrytych zakażeń HIV – zgłoszono 346 przypadków,

o 170 więcej niż w 2021 r. (176 zakażeń). Znaczny wzrost liczby zarejestrowanych przypadków zakażeń HIV był m.in. wynikiem konfliktu zbrojnego na Ukrainie i napływu uchodźców wojennych, a wcześniej imigrantów.

Najczęściej zakażenia HIV wykrywano u osób w grupie wieku od 30 do 49 lat – 235 (67,9%). Podobnie jak w latach ubiegłych przeważały zakażenia u mężczyzn – 209 przypadków (60,4% ogółu zakażonych HIV), wśród kobiet wykryto 136 przypadków zakażeń HIV (39,3% ogółu), w jednym przypadku nie podano płci osoby zakażonej HIV (0,3%). Podobnie jak w latach ubiegłych w większości zgłoszonych nowo wykrytych zakażeniach HIV nie podano informacji na temat możliwej drogi transmisji zakażenia (321 – 92,8 % ogółu).

Wśród osób o ustalonej drodze transmisji zakażenia HIV zakażenia rozpoznano u 15 mężczyzn utrzymujących kontakty seksualne z mężczyznami (MSM) (60,0% przypadków o znanej drodze transmisji), u 9 osób zakażonych poprzez ryzykowne kontakty heteroseksualne (36,0%) oraz u jednej osoby zakażonej w związku z używaniem narkotyków (4,0%).

W województwie dolnośląskim do dnia 31.12.2022 r. (dane skumulowane od 1985 r.) zarejestrowano łącznie 3 992 osoby zakażonych HIV.

W skali kraju w 2022 roku również zarejestrowano prawie 2-krotny wzrost liczby nowo wykrytych zakażeń HIV, zanotowano 2380 zakażeń HIV, o 1 132 przypadki więcej niż w 2021 roku (1248 zakażeń HIV). Zakażenia HIV w województwie dolnośląskim stanowiły 14,5% wszystkich przypadków zakażeń HIV wykrytych w Polsce.

Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)

W 2022 r. w woj. dolnośląskim odnotowano wzrost liczby zachorowań na świnkę, zarejestrowano 29 zachorowań o 10 przypadków więcej w porównaniu z rokiem 2021 (19 przypadków). Podobnie w Polsce w roku 2022 r. nastąpił prawie 2-krotny wzrost zachorowań, zgłoszono 925 przypadków w porównaniu z rokiem 2021 – 484 przypadki.

Malaria (zimnica)

W 2022 r. na terenie województwa dolnośląskiego zgłoszono 3 zachorowania na malarię. Zachorowania wystąpiły u 2 kobiet i mężczyzny po pobycie w krajach Afryki Subsaharyjskiej (Benin, Ghana, Kongo). W przypadku kobiet były to wyjazdy turystyczne, w przypadku mężczyzny brak danych o celu podróży do Afryki. W trakcie pobytu u wszystkich osób doszło

do wielokrotnego ukłucia przez komary. Chorzy nie stosowali doustnej profilaktyki przeciwmalarycznej.

W Polsce odnotowano w 2022 r. prawie 2-krotny wzrost liczby zarejestrowanych przypadków malarii - zgłoszono 26 zachorowań, o 11 przypadków więcej w porównaniu do 2021 r. (15 zachorowań).

Zachorowania i podejrzenia zachorowań na grypę

W 2022 r. w województwie dolnośląskim nastąpił wzrost liczby zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę - zgłoszono 232 330 przypadków, o 80 511 więcej niż w 2021 r. (151 819 zachorowań). W 2021 r. zarejestrowano 300 przypadków grypy potwierdzonej badaniami laboratoryjnymi.

Na obszarze kraju podobnie jak w woj. dolnośląskim, w 2022 roku zanotowano wzrost liczby zachorowań, zgłoszono 4 701 874 przypadków, o 1 728 081 przypadków więcej niż w poprzednim roku (2 973 793 zachorowań).

Gruźlica

Zapadalność na gruźlicę w ostatnich latach w województwie dolnośląskim ma tendencję stabilną. Sytuację epidemiologiczną gruźlicy w woj. dolnośląskim w latach 2009-2022 (wsk.zap./100tys.), przedstawiono w tabeli.

ROK	Liczba zachorowań		Współczynnik zapadalności /100 tys.		Miejsce w „rankingu“ woj ewództw
	dolnośląskie	Polska	dolnośląskie	Polska	
2009	652	8236	22,7	21,6	11
2010	582	7509	20,2	19,7	12
2011	742	8478	25,8	22,2	12
2012	594	7542	20,4	19,6	12
2013	659	7250	22,6	18,8	12
2014	547	6698	18,8	17,4	12
2015	484	6430	16,7	16,7	12
2016	435	6444	15	16,8	9
2017	427	5787	14,7	15,1	11
2018	377	5487	13	14,3	9
2019	384	5321	13,2	13,9	6
2020	265	3388	9,1	8,8	5
2021	279	3704	9,7	9,7	4

Poniżej dane cząstkowe za 3 kwartały 2022 roku dla województwa dolnośląskiego - wszystkie powiaty). Zweryfikowane dane statystyczne Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie dotyczące gruźlicy za IV kwartał 2022 roku do 30.03.2023 r. nie wpłynęły do WSSE we Wrocławiu.

Nowe zachorowania (gruźlica płuc i pozapłucna) za kwartały I-III 2022 r:

Kwartały 2022 r.	gruźlica płuc Bk (+)	gruźlica płuc Bk (-)	gruźlica p/płucna Bk (+)	gruźlica p/płucna Bk (-)	Razem
I	101	6	1	-	108
II	63	6	-	2	71
III	65	9	1	2	77

2.1.3 Tabelaryczne SARS-CoV-2/COVID-19

W pierwszym kwartale roku 2022 odnotowano zdecydowane obniżenie zapadalności na SARS-CoV-2/ COVID-19, co skutkowało zniesieniem obowiązku izolacji i kwarantanny od 28.03.2022 r. Pozorny spadek liczby zakażeń podyktowany był zniesieniem obostrzeń administracyjnych, a co za tym idzie - przeprowadzaniem obowiązkowych testów antygenowych i RT-PCR. Pojawienie się nowego wariantu *Omicron*, który zdominował występowanie poprzednich, skąpoobjawowy przebieg zakażeń i zachorowań - przyczyniły się do zwiększenia dostępności pacjentów do podmiotów leczniczych, pacjentom z innymi jednostkami chorobowymi. Wzrost liczby osób zaszczepionych przeciwko COVID-19 zwiększył bufor bezpieczeństwa w postaci osób uodpornionych na wirusa.

W roku 2022 znacząco usprawniono diagnostykę laboratoryjną w kierunku SARS-CoV-2 w laboratoriach zarejestrowanych w Ministerstwie Zdrowia, co umożliwiło testowanie wszystkich podejrzanych, u których istniała potrzeba wykonania badań z wykorzystaniem testów antygenowych lub metodą RT-PCR.

Państwowa Inspekcja Sanitarna na obszarze województwa na bieżąco modyfikowała swoje działania, dostosowując się do zmieniających się obostrzeń, przebiegu pandemii oraz innych czynników społecznych, prawnych i epidemiologicznych. Dodatkowym wyzwaniem było dostosowanie zadań PSSE i WSSE w kontekście napływu imigrantów z Ukrainy.

W związku z pojawiającymi się nowymi wariantami koronawirusa SARS-CoV-2, na obszarze kraju i województwa dolnośląskiego, zwiększono możliwości genomowania próbek pobranych od osób zakażonych SARS-CoV-2 w ramach projektu, koordynowanego na szczeblu kraju przez NIZP-PZH PIB i Główny Inspektorat Sanitarny. Od 01.01.2022 do 31.12.2022 roku tzw. sekwencjonowaniem objęto 2123 próbek pochodzących od chorych na COVID-19.

W wojewódzkiej i powiatowych stacjach sanitarno-epidemiologicznych województwa dolnośląskiego przetwarzano bardzo dużą ilość danych i informacji, w tym także z wykorzystaniem systematycznie modernizowanych i stale usprawnianych systemów teleinformatycznych, przyczyniających się do poprawy działania nadzoru epidemiologicznego w województwie.

Funkcjonowanie Stacji Wirtualnej (w systemie SEPIS), która zapewniała płynność rejestracji zakażeń i zachorowań w 26 Powiatowych Stacjach Sanitarno-Epidemiologicznych województwa dolnośląskiego, umożliwiło skuteczny nadzór sanitarno-epidemiologiczny również dla osób nie posługujących się językiem polskim.

Od dnia 01.01.2022 r. do dnia 31.12.2022 r. stwierdzono zakażenie wirusem SARS-CoV-2 u 186 035 mieszkańców województwa dolnośląskiego w populacji liczącej 2892100 mieszkańców, to jest u 15.5% ludności.

2.1.4 Ogniska epidemiczne w szpitalach

W roku sprawozdawczym 2022 zarejestrowano 252 ogniska epidemiczne (w roku 2021 – 230) w 44 podmiotach leczniczych (ogólna liczba szpitali w województwie 107, w tym 16 szpitali jednego dnia i 21 szpitali uzdrowiskowych).

69 ognisk wywołanych było zakażeniem bakteryjnym (w roku 2021 - 52), a 182 wywołane zostały zakażeniem wirusowym (w roku 2021 - 178), w tym 181 ognisk - wirusem SARS-CoV-2, 1 ognisko przez *Adenowirusy*, 1 ognisko przez świerzbowca drążącego.

Liczba osób z zakażeniem w ogniskach epidemicznych wyniosła ogółem 2736 (w roku 2021 - 2622) - w tym pacjentów 2291 (w roku 2021 - 2150) i 445 osób z personelu

(w roku 2021 - 472). Zakażenia w ogniskach epidemicznych potwierdzono badaniami u wszystkich osób w ognisku epidemicznym.

W roku sprawozdawczym 2022 w stosunku do roku 2021 zarejestrowano ogólny wzrost liczby ognisk epidemicznych. Wśród 252 ognisk epidemicznych dominowały ogniska wywołane przez SARS-CoV-2 – w liczbie 181, co stanowiło ok.72%(w roku 2021 - 177 tj. 77%) wszystkich zarejestrowanych ognisk epidemicznych w podmiotach leczniczych w województwie dolnośląskim.

Ogniska epidemiczne wywołane przez *Clostridioides difficile* w liczbie 35 stanowiły 14% (w roku 2021 - 22 tj. ok.10%) wszystkich zarejestrowanych ognisk w roku 2022. Zakażenia żołądkowo-jelitowe wywołane *Clostridioides difficile* dominowały wśród zakażeń bakteryjnych, stanowiąc ich 51%.

Drugim najczęściej występującym drobnoustrojem alarmowym będącym przyczyną bakteryjnych ognisk epidemicznych, była pałeczka jelitowa *Klebsiella pneumoniae* MBL/NDM, KPC, OXA-48. Zanotowano wzrost liczby ognisk z 25 w roku 2021 (tj. 11% wszystkich zarejestrowanych ognisk epidemicznych) do 30 ognisk epidemicznych w roku 2022 (tj. 12% wszystkich zarejestrowanych ognisk epidemicznych). Zakażenia *Klebsiella pneumoniae* MBL/NDM, KPC, OXA-48 stanowiły ok. 43% zarejestrowanych ognisk bakteryjnych.

Liczba ognisk epidemicznych
w podmiotach leczniczych, działających na obszarze województwa dolnośląskiego
w latach 2020-2022 (wg czynników etiologicznych)

Czynnik etiologiczny	Liczba ognisk epidemicznych		
	rok 2020	rok 2021	2022
<i>Clostridioides difficile</i>	12	22	35
Wirus A/H1N1	2	0	0
Wirus typ A	1	0	0
Norowirusy	0	1	0
Rotawirusy	2	0	0
Adenowirusy	0	0	1
<i>Klebsiella pneumoniae</i> MBL/NDM, KPC, OXA-48, VIM	12	25	30
<i>Klebsiella pneumoniae</i> ESBL (+)	1	0	1
<i>Acinetobacter baumannii</i> szczep wielooporny	2	4	3
<i>Staphylococcus aureus</i> MRSA	0	1	0
<i>Enterococcus faecium</i> VRE	0	0	0
<i>Enterococcus faecalis</i> VRE	0	0	0
Świerzbowiec drżący	0	0	1
<i>Enterobacter cloacae</i> MBL+	1	0	0
RSW	1	0	0
SARS-CoV-2	121	177	181
Nieustalony	0	0	0
Suma	155	230	252

We wszystkich sytuacjach wystąpienia ognisk epidemicznych niezwłocznie podjęto w podmiotach leczniczych wszelkie niezbędne działania zmierzające do ograniczenia rozprzestrzeniania się chorobotwórczych drobnoustrojów alarmowych m.in. stosowano wytyczne Krajowego Ośrodka Referencyjnego ds. Lekowrażliwości Drobnoustrojów, wprowadzono wzmożony reżim sanitarny, opracowywano stosowne procedury.

Należy podkreślić, iż w każdym kolejnym roku sprawozdawczym coraz bardziej widoczne staje się uszczuplenie liczby pracowników medycznych i personelu pomocniczego w podmiotach leczniczych. Opracowanie, systematyczna aktualizacja i wprowadzanie nawet najlepszych procedur i szkolenia pozostaną mało skuteczne, jeżeli zabraknie odpowiednich osób do realizacji procedur.

2.2 SZCZEPIENIA OCHRONNE OBOWIĄZKOWE I ZALECANE

Na terenie województwa dolnośląskiego w roku 2022 funkcjonowało 748 punktów szczepień, w tym w sektorze niepublicznym 377 oraz 202 w strukturach SP ZOZ.

W oddziałach opieki okołoporodowej oraz gabinetach zabiegowych działało 80 punktów szczepień, pozostałe funkcjonowały w praktykach lekarzy rodzinnych. Na obszarze województwa działało 51 punktów szczepień, w których przeprowadzono poekspozycyjne szczepienia przeciwko wściekliczynie. Punkty te zlokalizowane są w Kłodzku, Lwówku Śląskim, Legnicy, Lubaniu, Jeleniej Górze, Wrocławiu i Zgorzelcu.

W świetle sprawozdań statystycznych MZ-54 z realizacji szczepień ochronnych oraz okresowych sprawozdań, dotyczących kart szczepień za rok 2022, obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi objęto 947000 dzieci i młodzieży do 19 roku życia oraz osób do 21 roku życia (szczepienia wyrównawcze).

W 2022 roku liczba nie zaszczepionych dzieci w związku z uchylaniem się od obowiązku szczepień wyniosła 4223, w tym 5301 rodziców i opiekunów uchyliło się od tego obowiązku. Pracownicy powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa dolnośląskiego przeprowadzali rozmowy indywidualne z rodzicami i opiekunami prawnymi, osobom tym wysyłane były również upomnienia, zawierające wezwanie do wykonania obowiązku szczepień z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej. W 2022 roku zarejestrowano nowych 884 osób uchylających się od szczepień.

Wszystkie noworodki urodzone w roku 2022, u których nie stwierdzono przeciwwskazań do szczepień, zostały zaszczepione przeciwko gruźlicy (18443 tj. 96,38 % noworodków) i wirusowemu zapaleniu wątroby typu B (15718 dzieci, tj. 82,14 %).

W roku sprawozdawczym zaszczepiono przeciwko odrze, śwince i różyczce podstawowo 131047 osób, natomiast dawkę przypominającą otrzymało 205359 osób.

Wykonawstwo szczepień w roku 2022 w województwie dolnośląskim przeciwko odrze, śwince i różyczce:

- w 9 roku życia 98 %, w tym u dziewcząt 98%;
- w 7 roku życia 97 %;
- w 8 roku życia 97 %;
- w 9 roku życia 98 %;
- w 10 roku życia 99 %,

natomiast przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B – 82,14 %, przeciwko *poliomyelitis* 98 %.

Odsetek dzieci zaszczepionych do 6 r. ż. przeciwko inwazyjnej chorobie wywołanej przez *Haemophilus influenzae* typu b wyniósł 95 %, to jest 27391 dzieci.

Ponadto; w punktach szczepień na obszarze województwa wykonano również dodatkowo szczepienia poza Programem Szczepień Obowiązkowych:

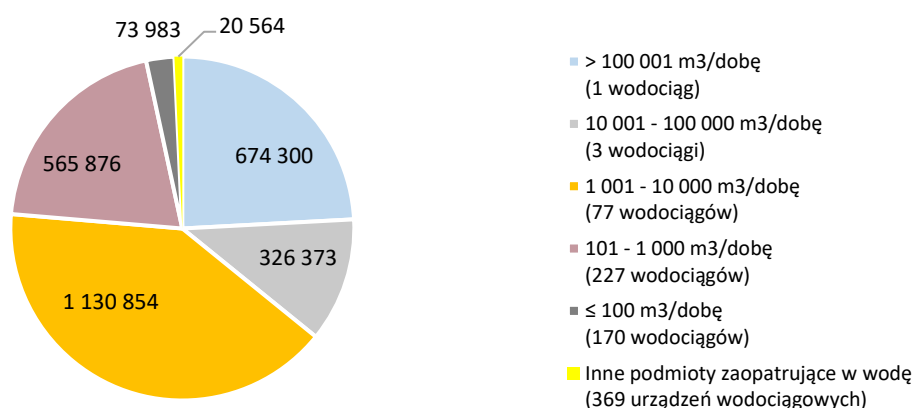
- przeciwko błonicy u 3819 osób;
- przeciwko krztuścowi u 3427 osób;
- przeciwko poliomyelitis u 830 osób;
- przeciwko odrze, śwince i różyczce u 307 osób;
- przeciwko zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* u 3274 osób;
- przeciwko ospie wietrznej u 10.602 osób;

- przeciwko wzw typu B u 10.322 osób;
- przeciwko tężcowi 27563 osób;
- przeciwko wściekliźnie 999 osób;
- przeciwko grypie 97311 osób;
- przeciwko meningokokom 9542 osób.

3 OCENA ZAOPATRZENIA W WODĘ DO SPOŻYCIA

Na obszarze województwa dolnośląskiego, według ewidencji, znajduje się ogółem 478 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, dostarczających wodę 2 771 386 mieszkańcom Dolnego Śląska oraz 369 urządzeń wodociągowych zarządzanych przez tzw. inne podmioty, zaopatrujące w wodę 20 564 osoby.

Nadzór organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawowany jest m.in. poprzez weryfikację prowadzonej wewnętrznej kontroli jakości wody - przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne oraz przez podmioty dostarczające lub wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnych ujęć w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego, lub w podmiotach działających na rynku spożywczym, wykorzystujących wodę, a także poprzez wykonywanie badań jakości wody zgodnie z ustalonym przez organy PIS województwa dolnośląskiego planem działania na dany rok.

Wykres. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia (w przedziałach produkcji wody) oraz przez inne podmioty zaopatrujące w wodę.

3.1 WODOCIĄGI SIECIOWE

Na terenie woj. dolnośląskiego zewidencjonowany jest 1 wodociąg sieciowy Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji S.A. we Wrocławiu (połączone wodociągi sieciowe „Mokry Dwór”, „Na Grobli” i „Leśnica”) o łącznej produkcji wody 141 664,5 m³/dobę.

Produkowaną wodę dostarczano także do części gmin: Siechnice, Kobierzyce - w rejon węzła Bielany Wrocławskie, Długołęka, Wisznia Mała, Kąty Wrocławskie, Miękinia i Czernica. Szacunkowa liczba ludności zaopatrywanej w wodę wynosi 674 300 osób (źródło danych GUS Bank Danych Lokalnych – za MPWiK S.A.).

W przypadkach stwierdzonych przekroczeń każdorazowo informowano zarządcę o pogorszeniu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Przedsiębiorstwo wodociągowe podejmowało natychmiastowe działania korygujące dokumentując ich skuteczność kontrolnymi wynikami badań laboratoryjnych.

Na podstawie wykonanych badań laboratoryjnych próbek kontrolnych wody uzdatnionej, pobranych w zakładach produkcji wody, z sieci rozprowadzającej oraz z punktów czerpania wody przez konsumentów, uwzględniając liczbę próbek, w których stwierdzono przekroczenia obowiązujących norm sanitarnych, rodzaj przekroczonego parametru oraz poziomy przekroczonych parametrów, wodę przeznaczoną do spożycia dostarczaną w 2022 r. mieszkańcom miasta Wrocławia oceniono jako przydatną do spożycia przez ludzi.

Wodociągi w przedziale produkcji wody 10 001 – 100 000 m³/dobę

W powyższym przedziale produkcji wody zewidencjonowane są 3 wodociągi sieciowe, które zlokalizowane są w: Jeleniej Górze, Legnicy i Wałbrzychu. Wodociągi zaopatrują w wodę do spożycia ogółem 326 373 mieszkańców ww. miejscowości, jak i mieszkańców niektórych miejscowości ościennych.

Wodociąg Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji "WODNIK" Sp. z o.o. w Jeleniej Górze dostarcza wodę łącznie do 78 500 mieszkańców: Jeleniej Góry oraz gminy Stara Kamienica (strefa zaopatrzenia Wojcieszyce) i gminy Janowice Wielkie (strefa zaopatrzenia Komarno).

Wodociąg Legnickiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji S.A. w Legnicy zaopatruje mieszkańców miasta Legnica oraz gmin: Miłkowice, Kunice, Legnickie Pole i Krotoszyce – łącznie 104 677 osób.

Wodociąg Wałbrzyskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wałbrzychu zaopatruje w wodę mieszkańców miast: Wałbrzych, Szczawno-Zdrój, Jedlina-Zdrój i większą część Boguszowa-Gorc oraz mieszkańców wsi: Struga, Lubomin, Jabłów, Stare i Nowe Bogaczowice, Gostków, Chwaliszów i Cieszów w gminie Stare Bogaczowice, Jaczków, Witków, Czarny Bór i Grzędy w gminie Czarny Bór, Rybnica Leśna, Kamionka i Unisław Śląski w gminie Mioszów oraz Dziećmorowice i Olszyniec w gminie Walim – razem około 143 196 osób.

Wodociągi te zostały ocenione na koniec 2022 r. jako dostarczające wodę odpowiadającą wymaganiom ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Wodociągi w przedziale produkcji wody 1 001 – 10 000 m³/dobę

Według ewidencji powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych na obszarze województwa dolnośląskiego znajduje się 77 wodociągów sieciowych zaopatrujących w wodę 1 130 854 osoby. W wyniku prowadzonej kontroli jakości wody dostarczanej przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni okresowo stwierdzali warunkową przydatność wody lub brak przydatności wody, na terenie poniższych powiatów. W jednym przypadku obowiązuje zgoda na odstępstwo od wymaganej jakości wody.

Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa wodociągu	Stwierdzona jakość wody	Przekroczony parametr
1.	karkonoski	Szklarska Poręba	Szklarska Poręba	warunkowa przydatność	pH
2.		Podgórzyn	Podgórzyn	warunkowa przydatność	pH
3.		Stara Kamienica	Stara Kamienica-Kromnów	warunkowa przydatność	pH, mętność
4.		Karpacz	Karpacz	warunkowa przydatność	chloroform
5.	legnicki	Chojnów	Chojnów	warunkowa przydatność	mangan
6.	lubiński	Ścinawa	Ścinawa	warunkowa przydatność	mangan, mętność
7.	milicki	Milicz	Milicz	warunkowa przydatność	mętność

8.		Milicz	Milicz	warunkowa przydatność	ogólna liczba mikroorganizmów
9.	oleśnicki	Oleśnica	Oleśnica	warunkowa przydatność	mangan
10.		Bierutów	Bierutów	warunkowa przydatność	mangan
11.	wrocławski	Siechnice	Święta Katarzyna	brak przydatności	bakterie grupy coli
12.		Długołęka	Siedlec Trzebnicki	odstępstwo	chloridazon desfenyl, suma pestycydów

Wodociągi w przedziale produkcji wody 101 – 1 000 m³/dobę

W tym przedziale produkcji wody w ewidencji PSSE znajduje się 227 wodociągów sieciowych, zaopatrujących w wodę 565 876 mieszkańców. W wyniku prowadzonych kontroli jakości wody we wszystkich wodociągach warunkową przydatność wody lub brak przydatności wody do spożycia stwierdzono w poniżej wymienionych w tabeli wodociągach. W jednym przypadku obowiązuje zgoda na odstępstwo od wymaganej jakości wody.

Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa wodociągu	Stwierdzona jakość wody	Przekroczony parametr
1.	karkonoski	Podgórzyn	Zachemie	warunkowa przydatność	suma THM, chloroform, indeks nadmanganianowy
2.		Stara Kamienica	Kopaniec	warunkowa przydatność	pH, mętność
3.		Podgórzyn	Przesieka	warunkowa przydatność	pH
4.		Mysłakowice	Kostrzyca	warunkowa przydatność	pH
5.	lubański	Olszyna	Olszyna	warunkowa przydatność	pH
6.		Lubań	Pisarzowice	brak przydatności	bakterie grupy coli, mętność
7.		Świeradów-Zdrój	Wrzos	warunkowa przydatność	mętność
8.		Świeradów-Zdrój	Wrzos	brak przydatności	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i> , enterokoki
9.		Leśna	Pobiedna	warunkowa przydatność	pH
10.		Leśna	Pobiedna	warunkowa przydatność	mętność
11.		Olszyna	Olszyna Dolna	brak przydatności	bakterie grupy coli
12.		Olszyna	Olszyna Dolna	warunkowa przydatność	mangan
13.		Olszyna	Olszyna Dolna	warunkowa przydatność	mętność
14.		Świeradów-Zdrój	Łużyca	warunkowa przydatność	chlor wolny

15.		Świeradów-Zdrój	Bronka Czecha	warunkowa przydatność	pH
16.		Platerówka	Zalipie	brak przydatności	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i>
17.		Świeradów-Zdrój	Teresa, Brunon, Stefan	warunkowa przydatność	pH
18.	lwówecki	Wleń	Wleń	warunkowa przydatność	bakterie grupy coli
19.	milicki	Milicz	Brzezina Sułowska	warunkowa przydatność	mętność
20.		Milicz	Brzezina Sułowska	warunkowa przydatność	żelazo
21.		Milicz	Gądkowice	warunkowa przydatność	ogólna liczba mikroorganizmów
22.		Milicz	Gądkowice	warunkowa przydatność	ogólna liczba mikroorganizmów, mangan
23.		Krośnice	Grabownica	brak przydatności	enterokoki
24.		Krośnice	Bukowice	warunkowa przydatność	mangan
25.		Krośnice	Bukowice	warunkowa przydatność	ogólna liczba mikroorganizmów
26.		Krośnice	Bukowice	warunkowa przydatność	ogólna liczba mikroorganizmów, mangan, żelazo
27.	oleśnicki	Dobroszyce	Dobroszyce (hydrofornia Łuczyna)	warunkowa przydatność	żelazo, mangan
28.		Oleśnica	Krzeczyn	brak przydatności	bakterie grupy coli
29.		Dziadowa Kłoda	Miłowice	warunkowa przydatność	żelazo, mętność
30.	oławski	Oława	Siedlce	brak przydatności	bakterie grupy coli
31.	polkowicki	Chocianów	Chocianów	warunkowa przydatność	żelazo
32.	strzeliński	Wiązów	Wiązów	warunkowa przydatność	mangan
33.		Przeworno	Karnków	warunkowa przydatność	mętność, żelazo, mangan
34.	średzki	Miękinia	Mrozów	warunkowa przydatność	mangan, żelazo
35.		Malczyce	Malczyce	warunkowa przydatność	mętność
36.		Malczyce	Mazurowice	warunkowa przydatność	mętność
37.	trzebnicki	Trzebnica	Ujeździec Wielki	warunkowa przydatność	ogólna liczba mikroorganizmów
38.	wrocławski	Długołęka	Łozina	odstępstwo	chloridazon desfenyl, suma pestycydów
39.		Kąty Wrocławskie	Kębłowice	brak przydatności	bakterie grupy coli

40.	ząbkowicki	Złoty Stok	Złoty Stok (sieć w Błotnicy)	warunkowa przydatność	trichlorometan
41.	zgorzelecki	Zawidów	Zawidów	warunkowa przydatność	mętność
42.	złotoryjski	Zagrodno	Brochocin	warunkowa przydatność	bakterie grupy coli

Wodociągi o produkcji wody $\leq 100 \text{ m}^3/\text{dobę}$

Spośród 170 wodociągów o wskazanej produkcji wody państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni woj. dolnośląskiego stwierdzali warunkową przydatność wody lub brak przydatności wody do spożycia w poniżej wymienionych wodociągach. Pogorszenie jakości wody miało najczęściej charakter krótkotrwały. W jednym przypadku wydana została zgoda na odstępstwo od wymaganej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Ponadto Stacja Uzdatniania Wody Zborowice (położona w gminie Wiązów, w powiecie strzelińskim, została w miesiącu listopadzie wyłączona z eksploatacji w związku z nieodpowiadającą wymaganiam jakości produkowanej wody (dotyczy parametrów: mętności, manganu oraz żelaza) i koniecznością przeprowadzenia remontu urządzeń. Sieć wodociągu Zborowice została czasowo podłączona do Stacji Uzdatniania Wody w Wiązowie (do końca lutego 2023 r.).

Wodociągi w tym przedziale produkcji wody dostarczały wodę 73 983 mieszkańcom Dolnego Śląska.

Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa wodociągu	Stwierdzona jakość wody	Przekroczony parametr
1.	górowski	Góra	Sławęcice	brak przydatności	ogólna liczba mikroorganizmów
2.		Lubawka	Niedamirów	brak przydatności	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i> , ogólna liczba mikroorganizmów
3.	kamiennogórski	Świeradów-Zdrój	Czarny Potok	warunkowa przydatność	pH
4.	lubański	Leśna	Szyszkowa	warunkowa przydatność	mętność
5.		Leśna	Złotniki	brak przydatności	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i> , enterokoki
6.		Leśna	Złotniki	warunkowa przydatność	mętność, pH
7.		Olszyna	Grodnica	brak przydatności	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i> , enterokoki
8.		Olszyna	Grodnica	warunkowa przydatność	pH
9.		Leśna	Szyszkowa	brak przydatności	bakterie grupy coli
10.		lwówecki	Mirsk	Giebułtów	warunkowa przydatność
11.	Lwówek Śląski		Radomiłowice	warunkowa przydatność	żelazo

12.	milicki	Cieszków	Jankowa	warunkowa przydatność	mętność, mangan
13.		Cieszków	Pakoławsko	warunkowa przydatność	mangan
14.		Krośnice	Łazy	warunkowa przydatność	mętność, żelazo
15.		Krośnice	Łazy	warunkowa przydatność	ogólna liczba mikroorganizmów
16.		Milicz	Pracze	warunkowa przydatność	mangan
17.	oławski	Jelcz-Laskowice	Biskupice Oławskie	brak przydatności	<i>Escherichia coli</i>
18.	polkowicki	Przemków	Wilkocin	brak przydatności	bakterie grupy coli
19.	strzeliński	Strzelin	Dobroszów	brak przydatności	bakterie grupy coli
20.		Przeworno	Cierpice	brak przydatności	bakterie grupy coli
21.	wołowski	Brzeg Dolny	Godzięcin	warunkowa przydatność	mangan, zapach, smak, barwa, mętność
22.		Brzeg Dolny	Godzięcin	warunkowa przydatność	enterokoki, bakterie grupy coli
23.		Wińsko	Turzany	odstępstwo	chloridazon desfenyl, suma pestycydów
24.	złotoryjski	Świerzawa	Nowy Kościół ul. Kolejowa 21	brak przydatności	bakterie grupy coli

Stwierdzana przez właściwych państwowych inspektorów sanitarnych warunkowa przydatność wody do spożycia w zakresie parametru bakterie grupy coli, dotyczy tylko takich przypadków, gdy:

- liczba bakterii grupy coli jest < 10 jtk (NPL) w 100 ml wody
- w badanej próbce wody wykluczono obecność *Escherichia coli* i enterokoków
- stwierdzone niezgodności uznano za nieistotne, niestwarzającą zagrożenia dla życia i zdrowia
- jednocześnie podjęto odpowiednie działania naprawcze (§ 21 ust. 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi).

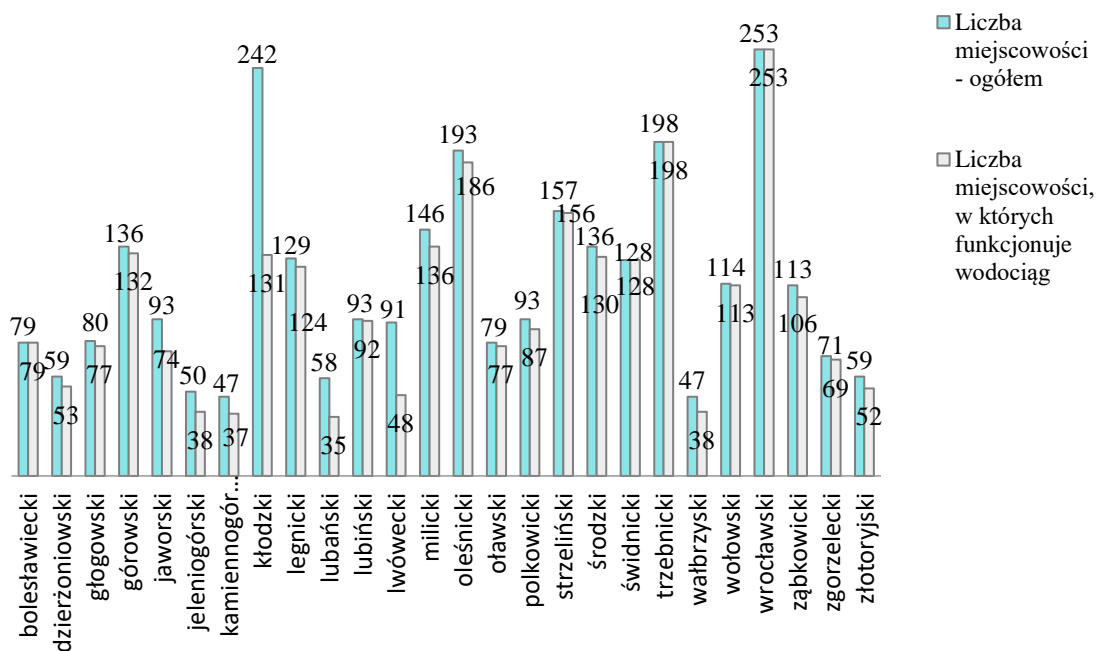
Ponadto w przypadkach pogorszenia się mikrobiologicznej jakości wody, w tym stwierdzanego braku przydatności wody do spożycia, zarządcy wodociągów i urzędów wodociągowych podejmowali szybkie i adekwatne działania naprawcze mające na celu doprowadzenie jakości wody do stanu spełniającego wymagania sanitarne.

3.2 INNE PODMIOTY ZAOPATRUJĄCE W WODĘ

W ewidencji PSSE woj. dolnośląskiego znajduje się łącznie 369 urzędów wodociągowych, zarządzanych przez tzw. inne podmioty, zaopatrujące w wodę 20 564 osoby. Jakość wody oceniono w 180 urządzeniach. Postępowania administracyjne prowadzone przez właściwych państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych dotyczyło stwierdzenia warunkowej przydatności wody do spożycia (23 urządzenia) oraz stwierdzenia braku przydatności wody (3 urządzenia).

3.3 INFORMACJA NA TEMAT ZWODOCIĄGOWANIA MIEJSCOWOŚCI

Jak wynika z posiadanych przez PIS woj. dolnośląskiego danych odsetek miejscowości (miasta, wsie, osady, kolonie, przysiółki) Dolnego Śląska, w których funkcjonują wodociągi sieciowe stanowi 90% ogółu miejscowości, a odsetek liczby ludności zaopatrywanej w wodę wynosi 95,8% ogółu mieszkańców województwa (2 892 067 - stan na 30.06.2022 roku).

Wykres: Liczba miejscowości (miasta, wsie, osady, kolonie, przysiółki), w których funkcjonuje wodociąg - w rozbiciu na powiaty.

3.4 CIEPŁA WODA W INSTALACJACH WODOCIĄGOWYCH WEWNĄTRZ BUDYNKÓW

Kontrola jakości ciepłej wody w celu wykrywania bakterii *Legionella* sp. pozwalająca na ocenę wewnętrznej instalacji wodociągowej (poza siecią wodociągową) realizowana jest poprzez pobieranie próbek ciepłej wody w budynkach użyteczności publicznej, m.in., przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, oraz w budynkach zamieszkania zbiorowego, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny.

Łącznie z instalacji wodociągowej ciepłej wody w tego typu obiektach (m.in. szpitalach, domach pomocy społecznej, hotelach lub innych obiektach hotelarskich, zakładach opiekuńczo-leczniczych, zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych, sanatoriach, placówkach z całodobową opieką, itp.) pobrano 1210 próbek wody, z zaplanowanych do pobrania 1290 próbek, których nie udało się pobrać z uwagi na zmiany organizacyjne w obrębie jednostek, podmiotów (np.: podmiot zawiesił działalność, obiekt został zlikwidowany, nie wykonano badań z przyczyn technicznych lub trudności finansowych zarządcy). Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę pobranych próbek w wybranych grupach obiektów.

W szpitalach dolnośląskich (w tym jednodniowych i uzdrowiskowych) jakość ciepłej wody kontrolowano 154 razy. Łącznie pobrano 561 próbek wody (w tym 331 próbek przez organy PIS), stwierdzając prawidłową jakość ciepłej wody w 463 próbkach. Skażenie instalacji wodociągowej ciepłej wody bakteriami z rodzaju *Legionella* w stopniu: średnim stwierdzono w 6 szpitalach, natomiast w stopniu wysokim w 4 placówkach. W 2 szpitalach odnotowano skażenia instalacji ciepłej wody w stopniu bardzo wysokim. Stwierdzone skażenia instalacji w szpitalach często miało charakter punktowy i dotyczyło 1 lub 2 pobranych próbek ciepłej wody w obiekcie. Każdorazowo zarządcy szpitali podejmowali niezwłoczne działania naprawcze oraz wykonywane były badania wody sprawdzające czy nastąpiło skuteczne obniżenie liczby bakterii do wymaganego poziomu.

Jakość ciepłej wody została skontrolowana w 47 domach pomocy społecznej. Do badań laboratoryjnych pobrano łącznie 150 próbek wody (w tym 126 przez organy PIS). Przeprowadzone badania laboratoryjne wykazały w 37 DPS prawidłową jakość ciepłej wody. W 7 obiektach stwierdzono średnie skażenie instalacji wodociągowej ciepłej wody, a w 2 obiektach wysokie skażenie, natomiast skażenie na bardzo wysokim poziomie odnotowano w 1 z ośrodków. W każdym z tych obiektów zarządcy DPS podejmowali niezwłoczne działania naprawcze w celu poprawy jakości wody - obniżenia liczby bakterii z rodzaju *Legionella* do wymaganego poziomu, po których zakończeniu zostały wykonane badanie kontrolne. W zakładach opiekuńczo-leczniczych oraz zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych jakość ciepłej wody skontrolowano w 38 obiektach, pobierając łącznie 124 próbki ciepłej wody (w tym 77 próbek przez organy PIS). Przeprowadzone analizy laboratoryjne wykazały w 2 obiektach występowanie bakterii z rodzaju *Legionella* w instalacji wodociągowej ciepłej wody na poziomie skażenia o stopniu średnim (1) i wysokim (1).

Próbki wody do badań w kierunku oznaczania bakterii z rodzaju *Legionella* pobrano w 32 hotelach – łącznie 94 próbki ciepłej wody (w tym 65 próbek przez organy PIS). W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdzono skażenie instalacji ciepłej wody w stopniu średnim, w przypadku 2 hoteli, a w 1 na poziomie wysokim. Badania pobranych próbek zobowiązywali zarządców obiektów do doprowadzenia jakości ciepłej wody do zgodności z obowiązującymi w pozostałych hotelach były prawidłowe.

W powyższych przypadkach, po otrzymaniu informacji o nieprawidłowej jakości ciepłej wody, państwowi inspektorzy sanitarni podejmowali niezwłoczne działania w celu przekazania informacji o wynikach badań oraz wymaganiami.

3.5 UJĘCIA WÓD WYKORZYSTYWANYCH DO ZAOPATRZENIA W WODĘ DO SPOŻYCIA

Na obszarze woj. dolnośląskiego w 2022 r. zewidencjonowano ogółem 1027 ujęć wód wykorzystywanych na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia. Większość stanowią ujęcia podziemne - 931, a pozostałe - 96 to ujęcia powierzchniowe.

Ujęcia zasilane wodą powierzchniową występują na terenie następujących 13 powiatów: dzierżoniowskiego (4), jaworskiego (3), jeleniogórskiego (38), kamiennogórskiego (4), kłodzkiego (21), legnickiego (1), lubańskiego (9), świdnickiego (2), wałbrzyskiego (7), wrocławskiego (1), ząbkowickiego (4), zgorzeleckiego (1) oraz złotoryjskiego (1). Ujęcia te w znaczącej większości położone są na potokach górskich.

Spośród 44 ujęć powierzchniowych, ocenionych pod względem spełnienia wymagań rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1747), 9 ujęć kwalifikowano do najwyższej kategorii A1.

Nadal najliczniejszą grupę ujęć wody stanowią ujęcia należące do kategorii A2 – 22 ujęcia, w których stwierdzono podwyższone wartości jednego, dwóch lub kilku parametrów jakości

wody, głównie parametrów mikrobiologicznych, takich jak: bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, enterokoki, oraz fizykochemicznych: barwa (w 5 ujęciach), azotany (w 3 ujęciach), odczyn-pH (w 6 ujęciach), ogólny węgiel organiczny (w 1 ujęciu), tlen rozpuszczony (w 1 ujęciu), BZT₅ (w 1 ujęciu), mangan (w 1 ujęciu).

Następne 9 ujęć wód powierzchniowych zakwalifikowano do kategorii A3, ze względu na przekroczenia parametrów mikrobiologicznych (w 6 ujęciach) i/lub fizykochemicznych: manganu (w 5 ujęciach), tlenu rozpuszczonego (w 1 ujęciu), azotu *Kjeldahla* (w 1 ujęciu), fenoli, zawiesiny i rozpuszczonych lub emulgowanych węglowodorów ekstrahujących się eterem naftowym (w 1 ujęciu).

Pozostałe 4 ujęcia wód powierzchniowych nie kwalifikowały się do żadnej z ww. kategorii, z tym, że w ujęciach tych tylko jeden zbadany parametr był poza kategorią A3, tj. odczyn (pH) – w 1 ujęciu oraz azot *Kjeldahla* (w 3 ujęciach), a pozostałe zbadane parametry kwalifikowały te ujęcia, ze względu na przekroczenia parametrów mikrobiologicznych, do kategorii A2.

3.6 POSTĘPOWANIE ADMINISTRACYJNE ZWIĄZANE Z NADZOREM NAD JAKOŚCIĄ WODY

Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa dolnośląskiego w ramach sprawowanego nadzoru nad jakością wody dokonała ogółem 2985 kontroli urządzeń wodociągowych - zarządzanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne oraz przez inne podmioty zaopatrujące w wodę.

Postępowania administracyjne związane z nadzorem nad jakością wody dotyczyły, m.in., pogorszenia się jakości wody z urządzeń wodociągowych (stwierdzenia: warunkowej przydatności wody do spożycia, braku przydatności, odstępstwa od wymaganej jakości wody), jak również niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego urządzeń wodociągowych zarządzanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne oraz przez inne podmioty zaopatrujące w wodę. W związku z powyższym organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydały 526 decyzji administracyjnych, w tym 195 decyzji merytorycznych, 67 decyzji prolongujących wykonanie obowiązków oraz 264 decyzje płatnicze.

4 BADANIA CZYNNIKÓW SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA WEWNĄTRZ POMIESZCZEŃ

W roku 2022 zarejestrowano kilkanaście wniosków dotyczących hałasu wewnątrz pomieszczeń, dochodzącego od zainstalowanych wentylatorów, klimatyzatorów, instalacji wodnych, węzłów cieplnych, wind w budynkach oraz hałasu związanego z działalnością lokali usługowych.

PPIS we Wrocławiu wykonał 2 badania natężenia hałasu, tj. w lokalu mieszkalnym przy ul. Jabłecznej 28/23 oraz przy ul. Brzoskwiniowej 4-4d we Wrocławiu, pochodzącego od urządzenia dźwigowego - w badaniach stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku. Wydano 2 decyzje płaćnicze za wykonane badania. Przedmiotowe sprawy zostały przekazane do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego we Wrocławiu.

Ponadto do PSSE w Bolesławcu wpłynął wniosek z prośbą o podjęcie interwencji w sprawie uciążliwości hałasowej pochodzącej z działalności restauracji znajdującej się pod lokalem mieszkalnym. We współpracy z PSSE w Jeleniej Górze wykonano pomiar hałasu w mieszkaniu wnioskodawcy. Wyniki wykazały brak przekroczeń.

Również badanie hałasu wykonane w ramach interwencji przez PPIS w Świdnicy nie wykazało przekroczeń dopuszczalnego natężenia hałasu dochodzącego do mieszkania wnioskodawcy wskutek pracy w sąsiednim lokalu pompy ciepła.

Pozostałe wnioski zostały przekazane do rozpatrzenia przez zarządców posesji lub zostały uznane jako niezasadne.

5 STAN SANITARNO-PORZĄDKOWY MIEJSCOWOŚCI

5.1 MIASTA I TERENY WIEJSKIE

W roku sprawozdawczym 2022, podobnie jak w roku 2021, stan sanitarno-porządkowy miast i terenów wiejskich był dobry. Obiekty użyteczności publicznej utrzymywane były w dobrym stanie sanitarno-porządkowym. Na terenie miejscowości regularnie wykonywano prace porządkowe. Pielęgnowano trawniki, krzewy i rośliny ozdobne. Wody opadowe i z okresowego mycia ulic odprowadzane były do kanalizacji deszczowej w ciągach ulic, a ścieki sanitarne z obiektów do kanalizacji sanitarnej i na oczyszczalnię ścieków.

Pomimo nałożenia na właścicieli zwierząt domowych obowiązku usuwania zanieczyszczeń, wynikających z regulaminów dotyczących zasad utrzymania czystości i porządku w gminach, stwierdzano niewielką skuteczność w egzekwowaniu tego obowiązku od ich właścicieli. Obowiązek usuwania zanieczyszczeń spada na firmy zajmujące się sprzątaniami miast.

Wniesione do PPIS wnioski o podjęcie działań interwencyjnych dotyczyły m.in. złego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej, insektów i gryzoni, złej jakości wody, złego stanu sanitarnego lokali mieszkalnych, złego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej, uciążliwości zapachowych wynikających z działalności gospodarczej oraz gromadzenia odpadów.

Sprawy z zakresu kompetencji innych organów przekazywano do załatwienia, według właściwości, m.in., do Urzędu Gminy, Urzędu Miejskiego, Straży Miejskiej, Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska, Państwowej Inspekcji Nadzoru Budowlanego.

5.2 TERENY REKREACYJNE

Pod nadzorem sanitarnym PIS województwa dolnośląskiego znajduje się 1044 tereny rekreacyjne. Skontrolowano 538 terenów (w tym parki, place zabaw i skwery spacerowe).

Postępowanie z odpadami było prawidłowe. Tereny rekreacyjne są odpowiednio zagospodarowane. Place zabaw wyposażono w tablice informacyjne z regulaminem korzystania z urządzeń zabawowych i znaki zakazujące wprowadzanie psów na teren placów zabaw dla dzieci i na inne tereny zielone oraz zakazu palenia tytoniu i papierosów elektronicznych. W znajdujących się na placach zabaw piaskownicach przed sezonem wymieniono piasek. Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono widocznych zanieczyszczeń (m.in. odchodami zwierząt) piasku. Część piaskownic, wraz z terenem przyległym, była ogrodzona. Nie stwierdzono przepełnionych pojemników na odpady komunalne oraz zaśmiecenia terenów rekreacyjnych. Sukcesywnie udostępniane są do użytku nowe ścieżki spacerowe dla pieszych i trasy rowerowe usytuowane przy atrakcyjnych terenach rekreacyjnych, a także przy głównych drogach. Urządzenia zabawowe znajdujące się na placach zabaw poddawane były okresowej kontroli stanu technicznego.

Stwierdzone uchybienia sanitarno-techniczne dotyczyły w szczególności niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego elementów urządzeń zabawowych dla dzieci oraz braku do wglądu certyfikatów, atestów bezpieczeństwa tych urządzeń. Właściwi miejscowo PPIS podjęli stosowne działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Stan sanitarno-porządkowy terenów rekreacyjnych ocenia się jako dobry.

5.3 USTĘPY PUBLICZNE

W ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. dolnośląskiego znajduje się jest 142 ustępy publiczne. W 2022 roku skontrolowano 109 obiektów. Stan higieniczno-porządkowy skontrolowanych obiektów nie budził większych zastrzeżeń. W skontrolowanych obiektach zapewniony był płyn dezynfekcyjny do rąk, dokonywano dezynfekcji sprzętów, przedmiotów i powierzchni.

Nieprawidłowości stwierdzono m.in. w ustępach publicznych: we Wrocławiu ul. Wita Stwosza i pl. Dominikański, w Jeleniej Górze ul. Różyckiego (targowisko). W trakcie kontroli stwierdzono zły stan sanitarno-techniczny obiektów (brudne ściany i sufity, brudna oraz wyeksploatowana armatura sanitarna). Właściwi miejscowo PPIS wydali decyzje nakazujące poprawę stanu technicznego. W pozostałych obiektach stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

Stan sanitarny ustępów publicznych w 2022 r. ocenia się jako dobry.

6 OBIEKTY REKREACJI WODNEJ

6.1 PŁYWALNIE KRYTE

Według ewidencji PSSE i WSSE we Wrocławiu na terenie woj. dolnośląskiego znajduje się 114 pływalni krytych, w tym 12 parków wodnych zlokalizowanych na terenie następujących powiatów: bolesławieckiego (2), kłodzkiego (3), lubańskiego (1), milickiego (1), oleśnickiego (1), polkowickiego (1), strzelińskiego (1), średzkiego (1) oraz wałbrzyskiego (1).

W 2022 r. skontrolowano 103 pływalnie kryte, w tym 11 parków wodnych (łącznie przeprowadzono 237 kontroli sanitarnych). W wyniku przeprowadzonych kontroli inspektorzy Państwowej Inspekcji Sanitarnej stwierdzili zły stan: higieniczno-sanitarny i techniczny w 2 obiektach, tylko higieniczno-sanitarny w 2 obiektach, tylko techniczny w 5 obiektach (w tym w 2 parkach wodnych).

W roku 2022 na terenie województwa dolnośląskiego funkcjonowały ogółem 144 pływalnie: kryte, odkryte i mieszane (kryto-odkryte).

W okresach funkcjonowania pływalni ich zarządcy realizowali kontrolę wewnętrzną i dokumentowali jakość wody zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 roku w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach. W większości przypadków badania wody były przeprowadzane systematycznie w ciągu całego roku, zgodnie z ustalonym harmonogramem na 2022 rok przez zarządcę obiektu, a także przed wydaniem zbiorczej rocznej oceny pobieranej przez organy inspekcji sanitarnej. Sporadycznie zdarzały się przypadki pogorszenia się mikrobiologicznej lub fizykochemicznej jakości wody. W takich przypadkach zarządca obiektu wdrażał działania naprawcze oraz wykonywał kontrolne badanie wody.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonały zbiorczej rocznej oceny jakości wody na pływalniach w zakresie spełnienia wymagań, o których mowa w § 2 ww. rozporządzenia. W roku ubiegłym wydanych zostało 111 zbiorczych rocznych ocen wody na pływalniach krytych, w tym w 109 pływalniach krytych jakość wody oceniono jako odpowiadającą wymaganiom, natomiast w przypadku 2 pływalni jakość wody oceniono jako nieodpowiadającą wymaganiom.

Tabela: Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2022 r.

Grup obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Pływalnie kryte w tym parki wodne	237	25	2	81	0	0

6.2 PŁYWALNIE ODKRYTE

W ewidencji organów PIS woj. dolnośląskiego znajduje się 26 pływalni odkrytych. Skontrolowano 24 pływalnie, przeprowadzając 61 kontroli obiektów z tej grupy. Kontrole sanitarne wykazały, że większość pływalni odkrytych zostało właściwie przygotowanych do sezonu letniego. W wyniku kontroli sanitarnych zły stan techniczny stwierdzono w jednej pływalni. W nielicznych przypadkach stwierdzano (okresowo) niewłaściwą jakość wody w niekach basenowych. W takich przypadkach zarządca obiektu wdrażał działania naprawcze oraz wykonywał kontrolne badanie wody.

W roku ubiegłym organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydały 24 zbiorcze roczne oceny wody na pływalniach, oceniając wodę jako odpowiadającą wymaganiom we wszystkich ocenianych obiektach.

Tabela: Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2022 r.

Grup obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Pływalnie odkryte	61	7	0	9	0	0

6.3 PŁYWALNIE MIESZANE

W ewidencji organów PIS woj. dolnośląskiego znajduje się 9 pływalni mieszanych (kryto-odkrytych), w tym 2 parki wodne - zlokalizowane na terenie powiatów: trzebnickiego (1) i wrocławskiego (1). Skontrolowano wszystkie pływalnie mieszane stwierdzając zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny w 1 obiekcie, tylko higieniczno-sanitarny w 1 obiekcie, tylko techniczny w 1 obiekcie. W ramach nadzoru sanitarnego i kontroli wewnętrznej prowadzone były badania wody basenowej. W 2022 roku państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni ocenili wszystkie pływalnie mieszane, wydając zbiorcze roczne oceny jakości wody. Obiekty zostały ocenione jako odpowiadające wymaganiom, określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 roku w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach.

Tabela: Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2022 r.

Grup obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Pływalnie mieszane	16	4	0	4	0	0

6.4 KĄPIELISKA

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne Rada Gminy określa corocznie, w drodze uchwały będącej aktem prawa miejscowego, sezon kąpielowy, który obejmuje okres między 01 czerwca a 30 września, oraz wykaz kąpielisk na terenie gminy lub na polskich obszarach morskich przyległych do danej gminy. Natomiast utworzenie miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli wymaga zgłoszenia wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta właściwemu ze względu na planowaną lokalizację tego miejsca.

W 2022 roku na terenie województwa dolnośląskiego funkcjonowało ogółem 18 kąpielisk śródlądowych, położonych na terenie powiatów przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela - kąpieliska

Lp.	Powiat	Nazwa kąpieliska	Nazwa akwenu	Adres
1.	bolestawiecki	Osieczów - Kąpielisko Błękitka	Błękitka 2 (źwirownia pokopalniana)	Osieczów
2.	dzierżoniowski	Bielawa - Kąpielisko Sudecka Plaża	Zbiornik „Sudety”	Bielawa, ul. Wysoka 1
3.	kłodzki	Stara Morawa - Kąpielisko Stara Morawa	Zbiornik Retencyjny Stara Morawa	Stara Morawa

4.		Camp Radków	Zbiornik Retencyjny Posna	Kolonia Leśna 1-2
5.	legnicki	Jezierzany - Kąpielisko Kraina Dobrej Energii	akwen nie posiada nazwy	Jezierzany
6.		Kąpielisko Północne Kormoran	Czarna Woda	Legnica ul. Kąpielowa 1
7.	milicki	Milicz - Kąpielisko Kartów	Potok Lubel	Milicz
8.	oleśnicki	Kąpielisko Zalew Stradomia Wierzchnia	Zalew Stradomia	Stradomia Wierzchnia
9.	oławski	Jelcz-Laskowice - Kąpielisko Pierwszy Staw Jelczański	Staw Pierwszy Jelczański	Jelcz Laskowice, ul. Stawowa 30
10.	strzeliński	Biały Kościół - Kąpielisko OW "Nad Stawami"	Podgródka, dopływ Ofawy	Biały Kościół
11.	wołowski	Ośrodek Wypoczynkowy Wały	Wyrobisko po glinie w miejscowości Wały	Wały działka nr geod. 1/4
12.		Jakubikowice - Kąpielisko Zalew Słup-Jakubikowice	Zalew Słup - Jakubikowice	Jakubikowice działka nr geod. 203
13.	wrocławski	Wrocław - Kąpielisko Glinianki (ul. Kosmonautów)	Zbiornik Glinianki we Wrocławiu	Wrocław, ul. Kosmonautów 2
14.		Wrocław - Kąpielisko Morskie Oko	Zbiornik Morskie Oko we Wrocławiu	Wrocław ul. Chopina 27
15.		Wrocław - Kąpielisko Królewiecka	Zbiornik Królewiecki we Wrocławiu	Wrocław ul. Królewiecka
16.		Wrocław - Kąpielisko Harcerska	Zbiornik Oporów we Wrocławiu	Wrocław ul. Harcerska 25
17.		Wrocław - Kąpielisko Jeziorowa	Zbiornik Pawłowicki we Wrocławiu	Wrocław ul. Jeziorowa
18.		Kąpielisko Błękitna Laguna w Siechnicach	Zbiornik Błękitna Laguna w Siechnicach	Siechnice ul. Sportowa 10

Kąpieliska były odpowiednio oznakowane tablicami informacyjnymi, stan sanitarno-higieniczny obiektów (toalety, szatnie, przebieralnie, plaże) na terenie kąpielisk nie budził zastrzeżeń. Również wykonane w ramach kontroli urzędowej badania jakości wody przed otwarciem sezonu były prawidłowe. Organizatorzy kąpielisk w ramach kontroli wewnętrznej prowadzili badania jakości wody przeznaczonej do kąpeli.

W związku z podejrzeniem zakwitnięcia sinic w dniu 19.08.2022 r. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sycowie wprowadził czasowy zakaz kąpieli na Kąpielisku Stradomia Wierzchnia - Zalew Stradomia do czasu otrzymania wyników pobranej do badań wody. Badania wody pobranej

w tym samym dniu nie wykazały zanieczyszczeń mikrobiologicznych – oceniono, że woda przydatna jest do kąpieli.

Jakość wody w pozostałych kąpieliskach odpowiadała warunkom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2019 r. poz. 255).

Internetowy serwis kąpieliskowy prowadzony przez Główny Inspektorat Sanitarny w sezonie kąpielowym 2022 był na bieżąco aktualizowany na podstawie danych raportowanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz organizatorów wszystkich kąpielisk wyznaczonych uchwałami rad gmin, w tym z obszaru województwa dolnośląskiego.

W związku z podejrzeniem skażenia rzeki Odry oraz wystąpieniem zjawiska śnięcia ryb, w trakcie sezonu letniego, z uwagi na lokalizację kąpieliska w bliskim sąsiedztwie rzeki Odry, przeprowadzone zostały dodatkowe badania laboratoryjne wody (pod względem fizykochemicznym) pobranej z kąpieliska Wały w Ośrodku Rekreacyjno-Wypoczynkowym w Wałach (powiat wołowski). Badania laboratoryjne wody nie wykazały żadnych nieprawidłowości.

Tabela: Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2022 r.

Grup obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Kąpieliska	35	0	0	1	0	0

6.5 MIEJSCA WYKORZYSTYWANE DO KĄPIELI

Na terenie województwa dolnośląskiego w sezonie letnim 2022 r. udostępnionych było 5 miejsc okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli (MWdK), w tym jeden obiekt, w powiecie kłodzkim Plaża Gorzuchów, wyłącznie w zakresie plaży bez możliwości kąpieli w zbiorniku wodnym.

Tabela - miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli

Lp.	Powiat	Nazwa MOWdK	Nazwa akwenu	Adres
1.	kłodzki	Plaża Gorzuchów (w zakresie plaży bez możliwości kąpieli w zbiorniku wodnym)	Staw Wsr-RII	Żwirownia Gorzuchów działka nr 130/12
2.	milicki	Oaza Łazy Małe	Wyrobisko Łazy Małe 9B	Łazy Małe 9B działka nr 91
3.	legnicki	Różana Dolina	Jezioro żwirownia Rokitki	działka nr 1194/273 i 1194/274, obręb Rokitki, gmina Chojnów
4.	wałbrzyski	Zagórze Śląskie - Słoneczna Przystań	Jezioro Bystrzyckie (zbiornik Lubachów)	Zagórze Śląskie ul. Wodna działka nr 95/7
5.	karkonoski	Wyspa Kowary	Wyspa Kowary	Kowary ul. Karkonoska 10A

Obiekty zostały właściwie przygotowane do sezonu letniego. Plaże i tereny rekreacyjne uporządkowano i zaopatrzone w dostateczną ilość pojemników na odpady. Zapewniono dostęp do toalet. Stan sanitarny i porządkowy kontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. Tak jak w latach ubiegłych obiekty były oznakowane tablicami informacyjnymi.

Organizatorzy miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpielii przeprowadzali badania jakości wody pod kątem jej przydatności do kąpielii przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego oraz w trakcie sezonu. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Tabela: Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2022 r.

Grup obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpielii	7	0	1	1	0	0

6.6 BASENY

W 2022 r. przeprowadzono 138 kontroli basenów znajdujących się na terenie województwa dolnośląskiego.

Większość obiektów oceniono pozytywnie zarówno pod względem stanu sanitarnego, jak i jakości wody.

Tabela: Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2022 r.

Grup obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Baseny	138	6	2	6	0	0

6.7 PLAŻE

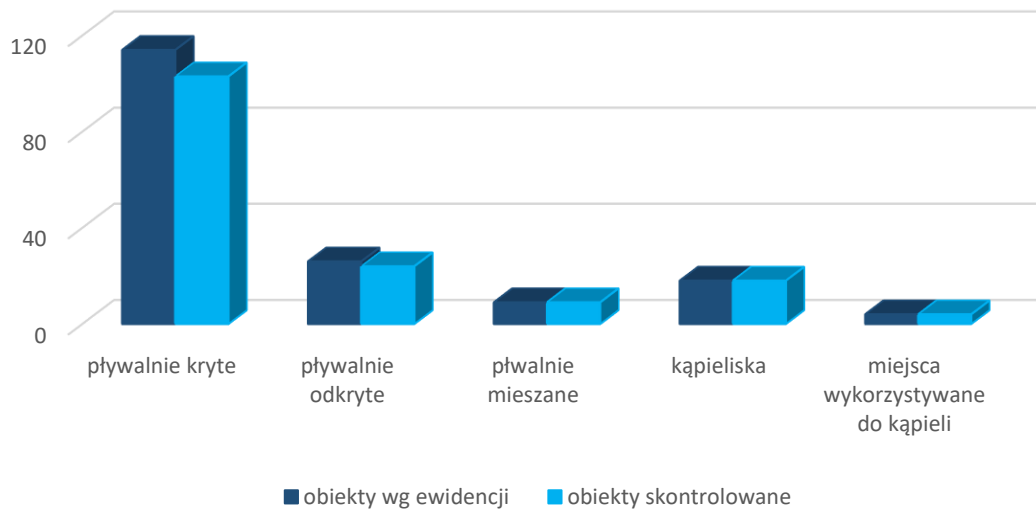
W 2022 r. przeprowadzono 7 kontroli plaż znajdujących się na terenie województwa dolnośląskiego, tj. w powiecie: legnickim, strzelińskim, wrocławskim. Kontrole tych obiektów wykazały, że plaże były uporządkowane, wyposażone w pojemniki na odpady komunalne, a także posiadały dostęp do toalet skanalizowanych lub przenośnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie utrzymania właściwego stanu sanitarnego plaż.

Tabela: Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2022 r.

Grup obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Plaże	7	0	0	0	0	0

6.8 PODSUMOWANIE

W 2022 r. przeprowadzono 476 kontroli obiektów rekreacji wodnej i plaż. Wydano 42 decyzje merytoryczne. Ogólny stan sanitarny obiektów rekreacji wodnej w 2022 r. ocenia się jako dobry.

Wykres: Liczba obiektów rekreacji wodnej skontrolowanych przez organy PIS województwa dolnośląskiego w stosunku do ilości obiektów zewidencjonowanych w 2022 r.

7 OBIEKTY DZIAŁAJĄCE W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

7.1 DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

Na terenie woj. dolnośląskiego znajduje się 71 domów pomocy społecznej (DPS). W 2022 r. przeprowadzono 87 kontroli sanitarnych obiektów z tej grupy. Skontrolowano m.in.:

- Dom Pomocy Społecznej w Głogowie, ul. Neptuna 22,
- Dom Pomocy Społecznej w Krośnicach, ul. Kwiatowa 1 (powiat milicki),
- Dom Pomocy Społecznej w Miliczu, ul. Kombatantów 1,
- Dom Pomocy Społecznej w Oławie, ul. Warszawska,

w których stwierdzono uchybienia sanitarno-higieniczne dotyczące m.in. uszkodzonej wykładziny podłogowej, uszkodzonych powłok malarskich, zniszczonej armatury sanitarnej. Właściwi miejscowo PPIS wydali decyzje administracyjne. Przeprowadzono również badania ciepłej wody w kierunku bakterii z rodzaju *Legionella*. Przekroczenie dopuszczalnej liczby bakterii stwierdzono w kilku obiektach, podjęto działania naprawcze w celu wyemitowania nieprawidłowości.

W pozostałych skontrolowanych obiektach stan sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń.

7.2 INNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POMOCY SPOŁECZNEJ

Na terenie woj. dolnośląskiego znajduje się 54 innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Część z nich funkcjonuje jako domy dziennego pobytu. Skontrolowano 37 obiektów sanitarnych obiektów z tej grupy. Stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, urządzeń i sprzętu skontrolowanych obiektów był dobry.

7.3 PLACÓWKI ZAPEWNIAJĄCE CAŁODOBOWĄ OPIEKĘ

W 2022 r. na terenie woj. dolnośląskiego funkcjonowało 48 obiektów zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Skontrolowano 35 obiektów tej grupy.

W skontrolowanych obiektach stwierdzono m.in. nieprawidłowości w:

- Domu Seniora w Krzeszowie, ul. Wollmanna 7 (powiat kamiennogórski),
- obiekcie całodobowej opieki nad osobami starszymi „Elmed” Skoroszów 34 (powiat trzebnicki)
- Domu Emeryta i Rencisty ARKADIA w Opolnicy (powiat ząbkowicki).

Nieprawidłowości dotyczyły złego stanu sanitarno-technicznego obiektu w tym: zniszczone wykładziny podłogowe, brudne ściany i sufity, zniszczone urządzenia sanitarne. Właściwi miejscowo PPIS wszczęli postępowanie administracyjne.

Stan sanitarno-techniczny skontrolowanych pozostałych obiektów nie budził zastrzeżeń.

7.4 NOCLEGOWNIE

Według ewidencji PSSE na terenie woj. dolnośląskiego znajduje się 20 noclegowni. W 2022 r. przeprowadzono 18 kontroli obiektów z tej grupy. Skontrolowano m.in.:

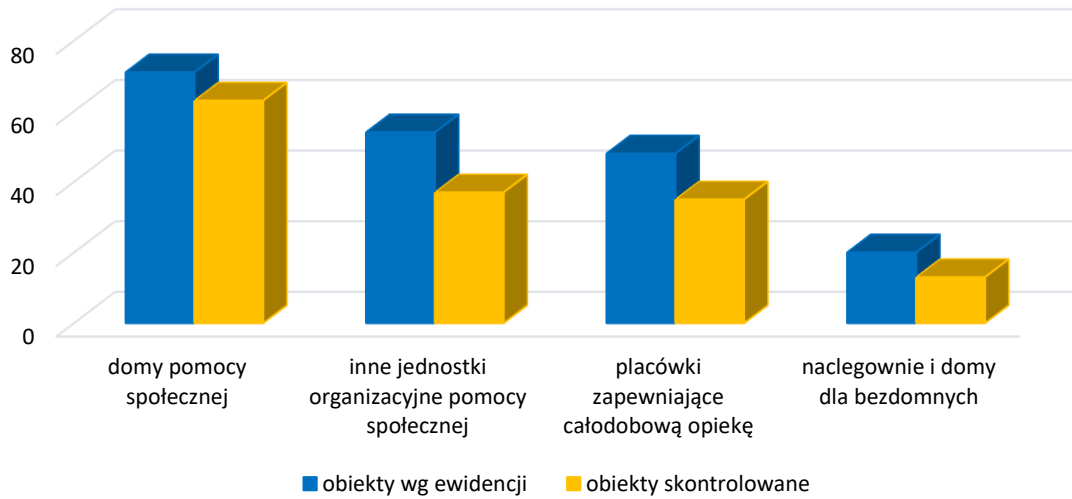
- Dom Św. Brata Alberta w Jeleniej Górze, ul. Wolności 180,
- Schronisko dla Bezdomnych w Świdnicy, ul. Westerplatte 51,
- Centrum Przeciwdziałania Bezdomności Stowarzyszenia Pomocy „PRO BONO” w Brzegu Dolnym, ul. Urazka 5 (powiat wołowski).

W czasie kontroli sanitarnych stwierdzono m.in. niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń noclegowych, sanitariatów, zniszczone schody na klatce schodowej. Właściwi PPIS wszczęli postępowanie administracyjne i wydali decyzje merytoryczne.

Stan sanitarny większości skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

7.5 PODSUMOWANIE

W 2022 r. PPIS nadzorowali ogółem 193 obiekty działające w ramach pomocy społecznej. Skontrolowano 148 obiektów. Wydano 15 decyzji administracyjnych merytorycznych. Ogółem stan sanitarny obiektów pomocy społecznej ocenia się jako dobry.

Wykres: Liczba skontrolowanych obiektów działających w ramach pomocy społecznej w stosunku do liczby obiektów zewidencjonowanych w 2022 r.

8 OBIEKTY ŚWIADCZĄCE USŁUGI HOTELOWE

8.1 HOTELE

W 2022 r. w ewidencji PSSE znajdowało się 321 hoteli. W obiektach w dalszym ciągu stosowane są odpowiednie działania w celu zminimalizowania ryzyka zakażenia COVID-19. W związku z napływem uchodźców z Ukrainy, w niektórych obiektach z tej grupy zostały zlokalizowane punkty pobytowe.

W 2022 r. przeprowadzono 251 kontroli hoteli, podczas których większość skontrolowanych obiektów oceniono pozytywnie. Najczęściej występujące nieprawidłowości związane były z niewłaściwym stanem sanitarno-technicznym ścian, sufitów w pomieszczeniach obiektów (dotyczy powiatów: karkonoskiego, legnickiego, strzelińskiego, wrocławskiego).

Ponadto m.in. na terenie powiatu głogowskiego w sierpniu 2022 r. rozpatrywano wniosek z prośbą o podjęcie działań w sprawie podejrzenia ukąszeń przez pluskwy. Podczas kontroli ustalono, że zarządzający obiektem po otrzymaniu zgłoszenia od osoby pogryzionej podjął natychmiastowe działania poprzez wezwanie firmy świadczącej usługi w zakresie DDD. Specjalistyczna firma sprawdziła 4 pokoje zlokalizowane w bliskim sąsiedztwie oraz zapobiegawczo wykonała oprysk i zamgławianie w pokoju, w którym przebywali skarżący goście hotelowi. Zabiegi DDD zostały udokumentowane. Zarówno przed, jak i po wizycie skarżących personel hotelu nie odnotował innych zgłoszeń dotyczących insektów.

W hotelach badano również ciepłą wodę w kierunku bakterii z rodzaju *Legionella*. Przekroczenie dopuszczalnej liczby bakterii stwierdzono w kilku hotelach. W przypadkach stwierdzonych uchybień sanitarnych właściwi PPIS wszczęli postępowania administracyjne i wydali decyzje administracyjne.

Tabela: Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2022 r.

Grup obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Hotele	251	9	3	16	3	700

8.2 MOTELE

W 2022 r. w ewidencji PSSE województwa dolnośląskiego znajdowało się 7 moteli. Przeprowadzono 4 kontrole sanitarne moteli, które nie wykazały nieprawidłowości. Pomieszczenia i wyposażenie utrzymane są w dobrym stanie sanitarno-porządkowym i sanitarno-technicznym. Dezynfekcja pomieszczeń oraz wyposażenia prowadzona jest z wykorzystaniem środków zgodnie z ich przeznaczeniem.

8.3 PENSJONATY

Według ewidencji PSSE na terenie województwa dolnośląskiego znajduje się 88 pensjonatów. Przeprowadzono 38 kontroli sanitarnych obiektów z tej grupy. W powiecie karkonoskim wystawiono 1 decyzję zobowiązującą zarządcę do przedstawienia do wglądu wyniku badania wody ciepłej w zakresie parametru *Legionella sp.* w instalacji wewnętrznej budynku zamieszkania zbiorowego oraz 1 decyzję prolongującą termin wykonania obowiązku. Stan sanitarny pensjonatów ocenia się jako dobry.

8.4 KEMPINIGI

Według ewidencji PSSE na terenie województwa dolnośląskiego znajduje się 17 kempingów. W 2022 r. przeprowadzono 14 kontroli obiektów z tej grupy. Stan sanitarno-porządkowy oraz techniczny skontrolowanych kempingów oceniono jako dobry.

8.5 DOMY WYCIECZKOWE

W 2022 r. PPIS nadzorowali stan sanitarno-techniczny 7 domów wycieczkowych. Przedstawiciele właściwych miejscowo PPIS przeprowadzili 6 kontroli domów wycieczkowych. Stan sanitarno-porządkowy oraz techniczny tych obiektów oceniono jako dobry.

8.6 SCHRONISKA I POLA BIWAKOWE

Na terenie województwa dolnośląskiego znajduje się 33 schroniska i pola biwakowe. W 2022 r. przeprowadzono 23 kontrole. Pod względem stanu sanitarnego i technicznego obiekty oceniono jako dobre. W związku z napływem uchodźców z Ukrainy, w niektórych obiektach z tej grupy zostały utworzone punkty pobytowe.

W powiecie karkonoskim wydano 1 decyzję podstawową dotyczącą warunkowej przydatności wody w zakresie parametru pH wody. Nieprawidłowość została usunięta.

8.7 INNE OBIEKTY

Według ewidencji PSSE na terenie województwa znajduje się 1428 obiektów z tej grupy (m.in. ośrodki wypoczynkowe i szkoleniowe, pokoje gościnne, hotele pracownicze, hostele, gospodarstwa agroturystyczne). W 2022 r. przeprowadzono 630 kontroli tych obiektów pod względem spełnienia ogólnych wymogów sanitarnych.

Większość skontrolowanych obiektów oceniono pozytywnie. Prawidłowe było zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie nieczystości płynnych oraz gromadzenie i usuwanie odpadów komunalnych. Wyposażenie pokoi dla gości utrzymane było w dobrym stanie sanitarno-technicznym i porządkowym. Dokumentacja zdrowotna pracowników była aktualna. Na stanie poszczególnych obiektów znajdowały się wystarczające zapasy bielizny czystej, stan pościeli i ręczników był dobry, a postępowanie z bielizną prawidłowe. Bielizna, w większości przypadków, prana była w pralniach zewnętrznych. Obiekty posiadały wystarczające zapasy środków czystościowych, dezynfekcyjnych i higienicznych. Tereny wokół budynków były zagospodarowane i uporządkowane. Stosowano również aktualnie obowiązujące przepisy i zalecenia dotyczące bezpiecznego świadczenia usług podczas epidemii.

W czasie kontroli obiektów m.in. na terenie powiatów: karkonoskiego, legnickiego, lubańskiego, milickiego, oleśnickiego, stwierdzono uchybienia, tj.: nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny podłóg, ścian i sufitów, zniszczona stolarka okienna, niewłaściwy stan sanitarno-techniczny wykładzin w ciągach komunikacyjnych. W ww. przypadkach właściwi PPIS wszczęli postępowania administracyjne i wydali decyzje. Podczas przeprowadzonych kontroli stwierdzono również uchybienia sanitarne dotyczące stanu porządkowego. Na osoby odpowiedzialne za stan sanitarny obiektu nakładano mandaty karne.

Ponadto w powiecie wałbrzyskim, w jednym z gospodarstw agroturystycznych, przeprowadzono kontrolę w związku z wnioskiem gości, którzy skarżyli się na pogryzienie przez pluskwy w trakcie pobytu. Przeprowadzone czynności kontrolne potwierdziły występowanie martwych pluskiew w pokojach dla gości (właścicielka przeprowadziła zabiegi dezynsekcji w pokojach). Wydano decyzję nakazującą niezwłoczne wyłączenie z użytkowania części

noclegowej obiektu do czasu przeprowadzenia skutecznych zabiegów DDD we wszystkich pomieszczeniach. Kontrola sprawdzająca wykazała usunięcie uchybień w tym zakresie.

W obiektach badano również ciepłą wodę w zakresie parametru *Legionella sp.* Stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku badania jakości wody ciepłej w zakresie oznaczenia bakterii *Legionella sp.* Wydano decyzje nakazujące wykonanie obowiązku przedstawienia dokumentu potwierdzającego właściwą jakość wody ciepłej (np. w powiecie: trzebnickim, wrocławskim, ząbkowickim).

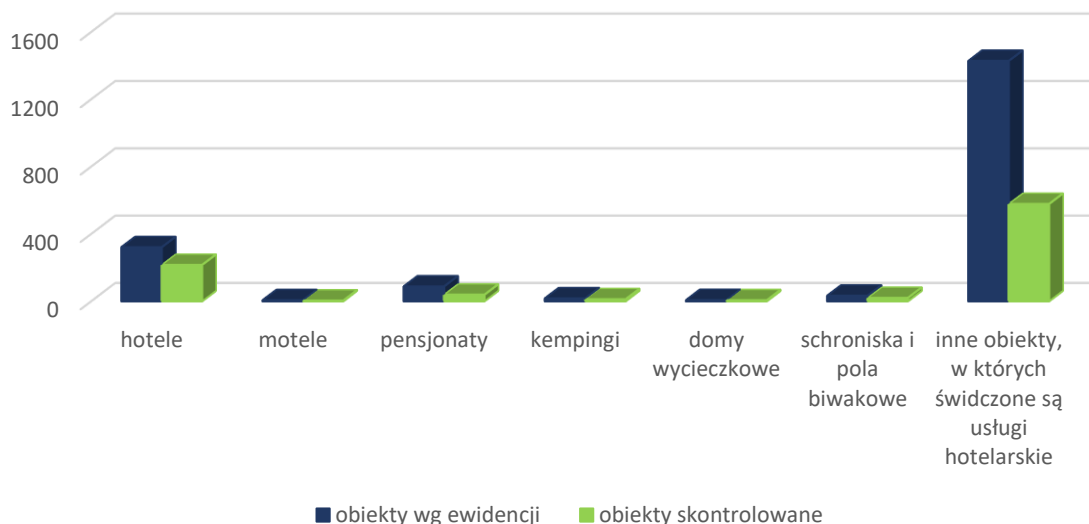
Tabela: Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2022 r.

Grup obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	630	39	13	50	8	2300

Stan sanitarno-techniczny pozostałych skontrolowanych obiektów był zadowalający.

8.8 PODSUMOWANIE

W 2022 r. skontrolowano 875 obiektów świadczących usługi hotelarskie. Wydano 50 decyzji merytorycznych. Ogółem stan sanitarny obiektów tej grupy oceniono jako zadowalający.

Wykres: Liczba obiektów świadczących usługi hotelarskie skontrolowanych w 2022 r. do liczby obiektów zewidencjonowanych

9 ZAKŁADY ŚWIADCZĄCE USŁUGI UPIĘKSZAJĄCE CIAŁO

9.1 ZAKŁADY FRYZJERSKIE

Na terenie województwa dolnośląskiego działalność prowadzi 2342 zakłady fryzjerskie. W 2022 r. przeprowadzono 842 kontrole. W większości skontrolowanych obiektów pomieszczenia zakładów były utrzymane w należyтым stanie porządkowym. Postępowanie z bielizną czystą i brudną było prawidłowe. Przybory fryzjerskie były po użyciu myte i dezynfekowane. Czyste narzędzia przechowywano w wydzielonych pojemnikach, natomiast środki dezynfekcyjne w oryginalnych opakowaniach, a ich roztwory w zamykanych i oznakowanych opakowaniach zastępczych. W obiektach gromadzono dostateczne zapasy środków czystości. Dokumentacja zdrowotna pracowników była aktualna. Przestrzegano zakazu palenia tytoniu w zakładach.

Stwierdzone uchybienia techniczne dotyczyły w szczególności: niewłaściwego stanu przedmiotów stanowiących wyposażenie zakładu (np. stanowisk fryzjerskich), braku wentylacji mechanicznej oraz umywalek, złego stanu technicznego ścian i sufitów w zakładzie.

Stwierdzone uchybienia sanitarno-higieniczne dotyczyły m.in. zanieczyszczonych podłóg, mebli i sprzętów, brudnych narzędzi i przyborów fryzjerskich, braku dezynfekcji narzędzi, braku dat przydatności do użytku na niektórych kosmetykach używanych podczas wykonywania usług, nieprawidłowych warunków przechowywania odzieży osobistej i ochronnej, braku opracowanych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi, braku aktualnych badań lekarskich pracowników.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami właściwi miejscowo PPIS wszczynali postępowanie administracyjne lub nakładali mandaty karne, celem doprowadzenia zakładów do właściwego stanu sanitarnego. Przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały poprawę stanu sanitarno-technicznego i usunięcie bieżących uchybień sanitarnych.

Tabela: Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2022 r.

Grup obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Zakłady fryzjerskie	842	22	1	33	15	3100

Na koniec 2022 r. stan sanitarny większości zakładów fryzjerskich należy ocenić jako dobry.

9.2 ZAKŁADY KOSMETYCZNE

W ewidencji PSSE woj. dolnośląskiego znajduje się 1790 zakładów kosmetycznych. W roku 2022 przeprowadzono 647 kontroli obiektów z tej grupy. W zakładach pomieszczenia utrzymane były w należyтым stanie porządkowym. Odpady niebezpieczne gromadzono w miejscach powstawania, w pojemnikach o sztywnych ściankach, odpornych na działanie wilgoci i ich przekłucie. Do czasu ich odbioru były przechowywane w wydzielonych miejscach. Zabiegi, przy których może dojść lub dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek, wykonywane były przy użyciu jednorazowych lub jałowych narzędzi. Część zakładów kosmetycznych posiada własne autoklawy. W zakładach najczęściej używana była bielizna jednorazowego użytku.

Stwierdzone uchybienia sanitarno-higieniczne dotyczyły przede wszystkim: złego stanu sanitarno-higienicznego stanowiska pracy, urządzeń i wyposażenia zakładu, niewłaściwego przechowywania sprzętu porządkowego, braku procedur określających zasady postępowania ze sprzętem wielokrotnego użytku, braku opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających

ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi podczas wykonywania czynności powodujących naruszenie ciągłości tkanek ludzkich.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami właściwi miejscowo PPIS wszczynali postępowania administracyjne lub nakładali mandaty karne. Przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały poprawę stanu sanitarno-technicznego i usunięcie bieżących uchybień sanitarnych.

Tabela: Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2022 r.

Grup obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Zakłady kosmetyczne	647	11	1	18	7	2150

Na koniec 2022 r. stan sanitarny większości zakładów kosmetycznych należy ocenić jako dobry.

9.3 ZAKŁADY TATUAŻU

W ewidencji PSSE woj. dolnośląskiego znajduje się 100 zakładów tatuażu. W 2022 r. skontrolowano 42 zakłady. Tatuaże wykonywano tuszami posiadającymi certyfikaty, wyłącznie przy użyciu narzędzi jednorazowego użytku. Odpady niebezpieczne gromadzone były w zamykanych, plastikowych pudełkach (igły) lub pojemnikach wyłożonych workiem foliowym koloru czerwonego (np. waciki). Odpady, do chwili odebrania przez uprawnioną firmę, przechowywano w wydzielonej lodówce. W zakładach używano fartuchów i prześcieradeł jednorazowego użytku. Dokumentacja zdrowotna pracowników była aktualna. Opracowano procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości: brak opracowanych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi, brak opracowanych procedur postępowania z odpadami niebezpiecznymi oraz brak dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie przeglądu wentylacji w obiekcie. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami właściwi miejscowo PPIS wszczynali postępowania administracyjne lub nakładali mandaty karne. Przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały poprawę stanu sanitarno-technicznego i usunięcie bieżących uchybień sanitarnych.

Tabela: Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2022 r.

Grup obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Zakłady tatuażu	44	2	0	3	1	200

9.4 ZAKŁADY ODNOWY BIOLOGICZNEJ

Ogółem w ewidencji PSSE znajduje się 447 zakładów odnowy biologicznej. W 2022 roku skontrolowano 193 obiekty z tej grupy. Obiekty wyposażone były w sprzęt porządkowy w dobrym stanie technicznym oraz dostateczne zapasy środków czystości i dezynfekcyjnych. Dezynfekcja łóżek przeprowadzana była po każdym kliencie. Solaria miały zapewnioną odpowiednią wentylację mechaniczną. Dokumentacja zdrowotna pracowników była aktualna. Przestrzegany był zakaz palenia wyrobów tytoniowych.

Stwierdzone uchybienia sanitarno-techniczne dotyczyły: braku umywalki do mycia rąk z bieżącą ciepłą i zimną wodą oraz zlewu z baterią do mycia narzędzi i sprzętu, braku prawidłowej wentylacji mechanicznej oraz nieprawidłowej wysokości pomieszczenia do ćwiczeń. W celu usunięcia nieprawidłowości właściciele PPIS podjęli stosowne działania.

Właściciele solariów realizują obowiązki zgodnie z zapisami ustawy z dnia 15 września 2017 roku o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz.U. z 2017, poz. 2111). Stan sanitarny większości obiektów z tej grupy był dobry.

Tabela: Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2022 r.

Grup obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Zakłady odnowy biologicznej	195	2	0	3	1	50

Właściciele solariów realizują obowiązki zgodnie z zapisami ustawy z dnia 15 września 2017 roku o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz.U. z 2017, poz. 2111).

Stan sanitarny większości obiektów z tej grupy był dobry.

9.5 ZAKŁADY POZOSTAŁE

W ewidencji PSSE woj. dolnośląskiego znajduje się 588 obiektów z tej grupy. Skontrolowano 219 obiektów. Większość zakładów posiadała dostateczne zapasy środków czystości i dezynfekcyjnych. Dokumentacja zdrowotna pracowników była aktualna. Stwierdzone uchybienia sanitarno-techniczne dotyczyły złego stanu sanitarno-higienicznego stanowiska pracy, urządzeń i wyposażenia zakładu, braku opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, braku opracowanych procedur postępowania z odpadami niebezpiecznymi, braku dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie przeglądu wentylacji w obiekcie. Ponadto w poszczególnych przypadkach stwierdzono nieprawidłowy sposób przeprowadzania dezynfekcji sprzętu lub brak kontroli jej skuteczności. Właściciele PPIS niezwłocznie podjęli działania celem poprawy stanu sanitarnego obiektów z tej grupy.

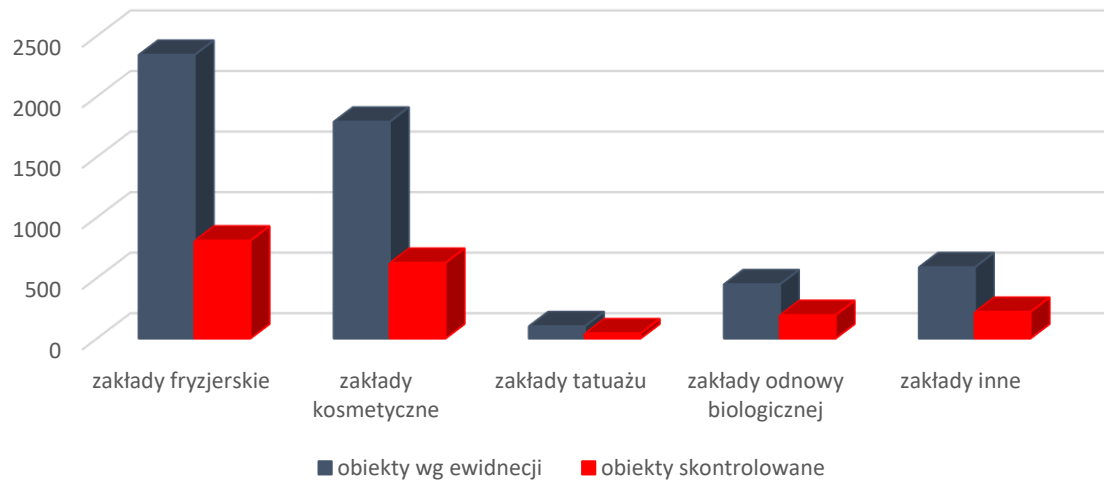
Ogółem stan sanitarny obiektów, w których świadczone są łącznie usługi upiększające ciało był dobry.

Tabela: Działalność kontrolno-represyjna na przestrzeni 2022 r.

Grup obiektów	Liczba kontroli	Decyzje podstawowe	Decyzje prolongujące	Decyzje płatnicze	Liczba mandatów	Kwota mandatów [zł]
Inne zakłady, w których świadczone są łącznie różne usługi upiększające	235	5	0	9	3	450

9.6 PODSUMOWANIE

W 2022 r. skontrolowano 1886 zakładów, w których świadczone są łącznie usługi upiększające ciało. Przeprowadzono 1963 kontrole. Wydano 42 decyzje merytoryczne. Ogółem stan sanitarny tych obiektów należy uznać jako dobry.

Wykres: Liczba obiektów świadczących usługi upiększające ciało skontrolowanych w 2022 r. do liczby obiektów zewidencjonowanych

10 CMENTARZE I DOMY PRZEDPOGRZEBOWE; EKSHUMACJE

Na terenie województwa, wg ewidencji PSSE, zlokalizowanych jest 881 cmentarzy i 107 domów przedpogrzebowych. W 2022 r. skontrolowano 255 cmentarzy i 67 domów przedpogrzebowych. W większości przypadków tereny cmentarzy były prawidłowo zagospodarowane i utrzymywane w należytym stanie sanitarnym.

Domy przedpogrzebowe zaopatrywane były w wodę przeznaczoną do spożycia z wodociągów sieciowych. Ścieki odprowadzono do sprawnie działających sieci kanalizacji miejskiej. Odpady komunalne i niebezpieczne były systematycznie odbierane przez specjalistyczne firmy. Sprzątanie i dezynfekcja przeprowadzane były na bieżąco. Pomieszczenia do przechowywania zwłok zabezpieczone były przed dostępem osób nieuprawnionych, a także przed gryzoniami i owadami.

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych zły stan sanitarno-techniczny stwierdzono m.in. na :

- Cmentarzu Komunalnym nr 1 w Jeleniej Górze ul. Sudecka,
- Cmentarzu Komunalnym w Jugowie (powiat kłodzki),
- Cmentarzu Komunalnym w Mirsku (powiat lwówecki),
- Cmentarzu Parafialnym w Bielance (powiat lwówecki),
- Cmentarzu Parafialnego w Brenniku, (powiat złotoryjski).

Stwierdzone uchybienia dotyczyły niewłaściwego stanu technicznego pomieszczeń sanitarnych, zniszczonego ogrodzenia obiektu.

Na Cmentarzu Komunalnym w Głuszycy (powiat wałbrzyski) w trakcie kontroli stwierdzono, że pomieszczenie przechowywania zwłok w kostnicy wykorzystywane jest do przygotowywania zwłok do pochówku niezgodnie z jego przeznaczeniem i zapewnionymi warunkami sanitarno-technicznymi (postępowanie z odpadami oraz sprzętem do tanatokosmetyki).

Nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny stwierdzono również m.in. w:

- Domu Przedpogrzebowym na Cmentarzu Komunalnym w Bogatyni (powiat zgorzelecki),
- Domu Przedpogrzebowym na Cmentarzu Komunalnym w Zgorzelcu,
- Domu Przedpogrzebowym na Cmentarzu Komunalnym w Ząbkowicach Śląskich,
- Domu Przedpogrzebowym na Cmentarzu Komunalnym w Ziębicach (powiat ząbkowicki),
- Domu Przedpogrzebowym „Kompleks Usług Pogrzebowych” w Ząbkowicach Śląskich.

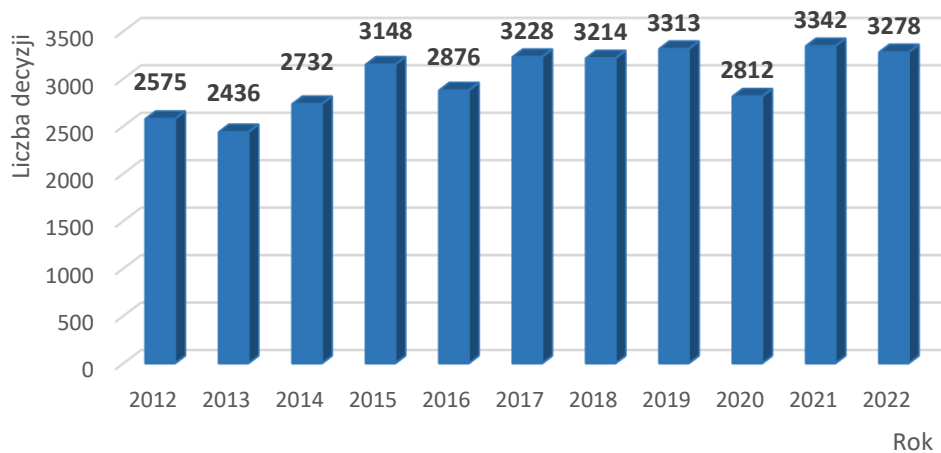
Stwierdzone uchybienia dotyczyły niewłaściwego stanu technicznego pomieszczeń (zniszczone powłoki podłogowe, ściany i sufity), nieprawidłowego stanu sanitarnego (brudne pomieszczenia, brak dezynfekcji).

Właściwi miejscowo PPIS wszczęli postępowanie administracyjne w celu usunięcia uchybień. Za uchybienia natury sanitarno-porządkowej osoby odpowiedzialne ukarano mandatem karnym.

Ponadto w 2022 r. PPIS wydali 3278 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji. Ekshumacje odbywały się we wczesnych godzinach rannych. Pracownicy przeprowadzający ekshumacje stosowali środki ochrony osobistej. Postępowanie z odzieżą ochronną po wykonaniu ekshumacji było prawidłowe. Doły po ekshumacji poddawano dezynfekcji.

W dwóch przypadkach w powiecie oleśnickim, w czasie kontroli przeprowadzania ekshumacji, stwierdzono nieprawidłowości (m.in. brak maty zabezpieczającej ziemię wydobywaną z grobu, za małą trumnę na wydobywane szczątki). Na osoby odpowiedzialne zostały nałożone mandaty karne.

W pozostałych przeprowadzanych ekshumacji nie stwierdzono nieprawidłowości sanitarnych.

Wykres: Liczba decyzji administracyjnych wydanych przez PPIS woj. dolnośląskiego w sprawach dotyczących przeprowadzenia ekshumacji w latach 2012-2022

11 STAN SANITARNY INNYCH OBIEKTÓW

Na terenie woj. dolnośląskiego znajduje się 4975 innych obiektów. Do tej grupy zaliczono m.in. obiekty sportowe, obiekty kulturalne, targowiska, urzędy, apteki, pralnie, stacje paliw, parkingi i miejsca postojowe oraz baseny. W 2022 r. przeprowadzono 902 kontrole sanitarnych obiektów z tej grupy. Wydano 48 decyzji merytorycznych. Większość obiektów oceniono pozytywnie pod względem stanu sanitarnego.

W niektórych z obiektów zaliczonych do tej grupy zorganizowano punkty pobytowe dla uchodźców z Ukrainy. Obiekty te zlokalizowano m.in. w budynku ośrodka kultury, budynkach parafii kościelnych, leśniczówce, budynku dawnej szkoły, budynku po dawnym przedszkolu, w ośrodku sportu i rekreacji, centrum sportowym i w mieszkaniach będących w dyspozycji gmin. W trakcie roku 2022 przeprowadzono 16 kontroli w takich obiektach. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W trakcie roku sprawozdawczego PPIS dokonywali również kontroli aresztów i zakładów karnych. W kilku przypadkach stwierdzono nieprawidłowości sanitarne. Przykładowo kontrola sanitarna przeprowadzona w Zakładzie Karnym w Głogowie wykazała niewłaściwy stan sanitarno-techniczny drzwi oraz misek ustępowych toalety w pawilonie dla osób osadzonych. W związku z powyższym PPIS w Głogowie wszczął postępowanie administracyjne skutkujące wydaniem decyzji z terminem wykonania zaleceń do dnia 31.12.2023 r. Wobec aresztu śledczego w Jeleniej Górze ul. Grotgiera 2 obowiązuje decyzja zobowiązująca do wykonania obowiązku doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno-technicznego ścian i sufitów w celach więziennych. Do PSSE w Świdnicy wpłynęła interwencja na stan techniczny cel mieszkalnych w areszcie śledczym. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono brudne, zniszczone ściany w celach oraz kąciakach sanitarnych. W związku z powyższym zostało wszczęte postępowanie administracyjne i w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości wydano decyzję administracyjną. PPIS w Wołowie w wyniku kontroli zakładu karnego stwierdził nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny pomieszczenia sanitarnego przy celi mieszkalnej (na suficie widoczne liczne zacieki, plamy koloru brązowego, odpryski farby, drzwi do pomieszczenia sanitarnego spróchniałe, zawilgocone, rozwarstwione z licznymi brązowymi plamami zaciekami). Wydał decyzję merytoryczną i decyzję płatniczą.

Podczas prowadzonych kontroli sanitarnych PPIS oceniali pomieszczenia zakładów karnych pod kątem występowania insektów oraz oceny skuteczności podejmowanych działań w celu likwidacji problemu występowania insektów przez zarządców obiektów (w związku z pismem Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu znak: HK.9011.42.2022.MW z dnia 29 czerwca 2022 roku, dotyczącym przeprowadzenia kontroli w jednostkach penitencjarnych). Skontrolowano 13 obiektów. Nieprawidłowości nie stwierdzono. PPIS prowadzili również kontrole sanitarne obiektów przejętych pod nadzór sanitarny od Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Przykładowo w Komisariacie Policji w Nowej Rudzie przy ul. Bohaterów Getta 29, Komisariacie Policji przy ul. Warszawskiej 1 w Polanicy-Zdrój, Komisariacie Policji przy ul. Zdrojowej 25 w Kudowie-Zdrój, jednostce Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kłodzku z Jednostka Ratowniczo-Gaśniczą ul. Traugutta 7 w Kłodzku stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne dotyczące powierzchni ścian i sufitów. W celu usunięcia nieprawidłowości zostały wydane decyzje administracyjne. Również podczas kontroli budynku Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej mieszczącej się przy ul. Powstańców Wielkopolskich 3 w Miliczu, stwierdzono niewłaściwy stan techniczny podłogi w sali szkoleniowej (świetlicy). PPIS wydał decyzję administracyjną w celu usunięcia stwierdzonego uchybienia.

W ramach prowadzonych kontroli PPIS sprawdzali również stan sanitarny basenów leczniczych. Miedzy innymi w obiekcie Basen leczniczy „Wojciech” pl. Mariański 13 w Łądku-Zdrój stwierdzono uchybienia dotyczące złego stanu sanitarno- technicznego dotyczącego brodzików w kabinach prysznicowych przy basenie, a w obiekcie Basen leczniczy „Adam” przy ul. Wolności 2 w Łądku-Zdrój stwierdzono uchybienia dotyczące złego stanu sanitarno- technicznego dotyczącego powierzchni sufitu w przebieralni, korytarzu przy hali basenowej oraz drzwi wejściowych na halę basenową. W obu przypadkach PPIS wydał stosowną decyzję administracyjną z obowiązkiem usunięcia nieprawidłowości.

PPIS dokonywali również kontroli obiektów przeznaczonych dla zabaw dzieci. Przykładowo w wyniku przeprowadzonej we wrześniu 2022 r. kontroli sali zabaw Kinderplaneta Ferio przy ul. Chojnowskiej 41 w Legnicy stwierdzono szereg nieprawidłowości dotyczących stanu sanitarno-technicznego oraz sanitarno-porządkowego sali zabaw, pomieszczenia gospodarczego oraz toalety dla klientów. W toalecie dla klientów znajdowały się dwie urwane, nieczynne baterie. Toaleta utrzymana była w niewłaściwym stanie sanitarnym. Zapas środków higienicznych był niewystarczający. Kontrola sanitarna wykazała, że sprzęt porządkowy znajdujący się na wyposażeniu obiektu był przechowywany w sposób niewłaściwy oraz nie był wydzielony osobno dla toalety i pozostałych pomieszczeń. Niewystarczający był zapas środków czystościowych, higienicznych oraz dezynfekcyjnych. W użytkowaniu był środek dezynfekcyjny do rąk, z nieaktualnym terminem przydatności. Nieprawidłowy był również sposób postępowania z odpadami komunalnymi. Pojemniki na odpady nie były wyłożone workami oraz utrzymane były w niewłaściwym stanie higienicznym. Urządzenia zabawowe, fotele, krzesła oraz sprzęty znajdujące się na sali zabaw były wyeksploatowane oraz utrzymane w niewłaściwym stanie sanitarno-porządkowym. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości 500 zł, wszczęto postępowanie administracyjne oraz wystawiono decyzję płatniczą za wykonane czynności kontrolne. Właściciel obiektu poinformował o usunięciu wszystkich uchybień, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

12 OBIEKTY OBSŁUGI PASAŻERSKIEJ

12.1 DWORCE I STACJE KOLEJOWE

Według ewidencji PSSE na terenie województwa znajduje się 122 obiekty zaliczane do tej grupy. W 2022 roku skontrolowano 66 obiektów. Nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny stwierdzono m.in. w poniższych obiektach:

- Dworzec Kolejowy w Ząbkowicach Śląskich,
- Stacja Kolejowa w Starczowie (powiat ząbkowicki),
- Stacja PKP Domaszków (powiat kłodzki),
- Stacja Kolejowa Kuźniki (powiat wrocławski).

Nieprawidłowości dotyczyły stanu technicznego (ubytki tynku i powłoki malarskiej na ścianach w pomieszczeniach przedsiionka i poczekalni oraz tunelu). Właściwi miejscowo PPIS wszczęli postępowanie administracyjne w celu usunięcia nieprawidłowości.

Stan sanitarno-techniczny pozostałych skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

12.2 DWORCE AUTOBUSOWE

Według ewidencji organów PIS na terenie województwa znajduje się 18 dworców autobusowych. W 2022 roku skontrolowano 14 obiektów, przeprowadzając 16 kontroli. Ogólnie stan sanitarno-techniczny dworców autobusowych ocenia się jako dobry.

12.3 WIATY PRZYSTANKOWE

W 2022 r. przeprowadzono 514 kontroli wiat przystankowych. Stan sanitarny większości obiektów w porównaniu do roku ubiegłego uległ poprawie. Wnętrza wiat oraz ich otoczenie sprzątane było na bieżąco. Przystanki wyposażone były w kosze na odpadki, które systematycznie opróżniano. Okresowo dokonywano niezbędnych napraw i malowania. Najczęściej występujące uchybienia dotyczyły brudnych wiat przystankowych, zakurzonych tablic i osłonek na rozkładach jazdy, brudnych pojemników na odpady komunalne. Do właściwych zarządców wystosowano pisma zobowiązujące do doprowadzenia obiektów do właściwego stanu sanitarnego. Na kilku przystankach stwierdzono brak informacji o zakazie palenia tytoniu. Zarządcy zobowiązali się do kontrolowania przystanków i umieszczania właściwego oznakowania dotyczącego zakazu palenia tytoniu. Oznakowania są notorycznie niszczone przez wandalów.

12.4 PORTY LOTNICZE

Na terenie woj. dolnośląskiego zlokalizowany jest Port Lotniczy we Wrocławiu. Port Lotniczy we Wrocławiu posiada poczekalnie dla podróżnych, węzły sanitarne, oddzielne dla personelu i podróżnych, pomieszczenia dla funkcjonariuszy Straży Granicznej. Wydzielono także pomieszczenia sanitarne dla osób chorych lub podejrzanych o zachorowanie na chorobę zakaźną o znaczeniu epidemicznym. W obiekcie przygotowane są schematy postępowania w sytuacjach kryzysowych, dotyczących podejrzenia lub wystąpienia ataku bioterrorystycznego lub choroby zakaźnej o znaczeniu epidemicznym.

W 2022 roku skontrolowano Port Lotniczy we Wrocławiu. Stan sanitarno-techniczny obiektu nie budził zastrzeżeń. Nie stwierdzono łamania przepisów przeciwepidemicznych.

12.5 PRZYSTANIE

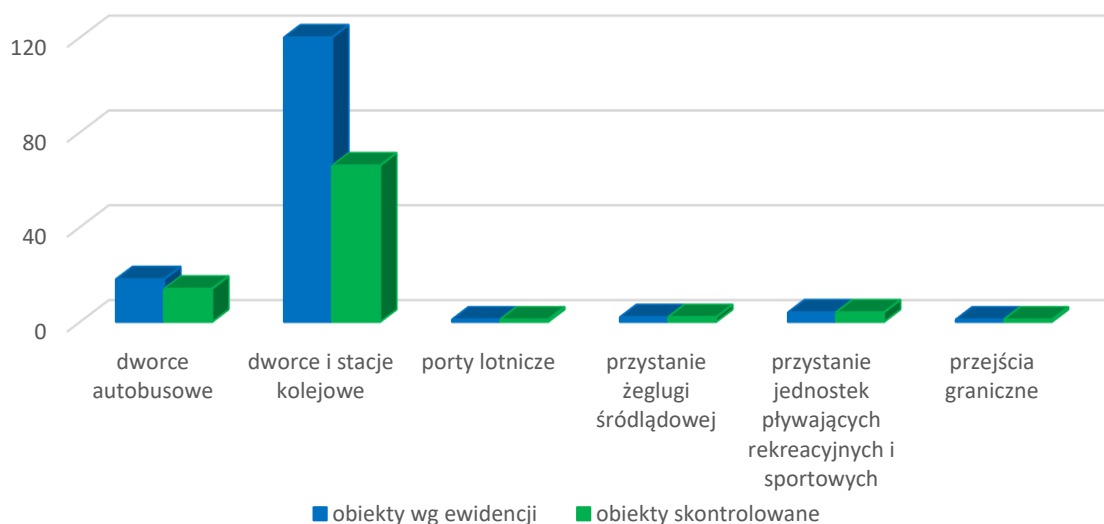
Według ewidencji PSSE na terenie województwa dolnośląskiego znajduje się 6 przystani zlokalizowanych we Wrocławiu, w Urazie (powiat trzebnicki), w Bardzie (powiat ząbkowicki – 2 przystanie), w Głogowie i w Wąsoszu (powiat górski). W 2022 r. przeprowadzono 6 kontroli. Stan sanitarny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

12.6 PRZEJŚCIA GRANICZNE

W ewidencji PPIS we Wrocławiu znajduje się 1 przejście graniczne – lotnicze przy ul. Skarżyńskiego 38 we Wrocławiu. W 2022 roku przeprowadzono 1 kontrolę. Stan sanitarny obiektu bez zastrzeżeń.

12.7 PODSUMOWANIE

W ewidencji PSSE znajduje się 148 obiektów obsługi pasażerskiej. W 2022 r. skontrolowano 88 obiektów. Ogółem stan sanitarny obiektów z tej grupy ocenia się jako dobry.

Wykres: Liczba obiektów obsługi podróżnych skontrolowanych w 2022 r. do liczby obiektów zewidencjonowanych.

13 ŚRODKI TRANSPORTU

W 2022 roku na terenie województwa dolnośląskiego objęto nadzorem 535 środków transportu osobowego.

Skontrolowano 178 samochodów do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Środki transportu zarejestrowane są jako pojazdy specjalne do przewozu zwłok, są trwale oznakowane w sposób wskazujący na ich przeznaczenie, posiadają kabinę trwale oddzieloną od części przeznaczonej do przewozu zwłok lub szczątków ludzkich, część przeznaczona do transportu wykonana z blachy nierdzewnej, o powierzchni gładkiej, łatwe do mycia i dezynfekcji, wyposażona jest w specjalistyczny wózek do mocowania trumny lub noszy ze zwłokami, posiada schowek do przechowywania noszy i zapasu worków foliowych. W wydzielonych miejscach zapewniono środki do mycia i dezynfekcji oraz zapas rękawic jednorazowych.

Skontrolowano 218 autobusów komunikacji publicznej. Stan sanitarno-techniczny skontrolowanych pojazdów był prawidłowy.

Skontrolowano 92 środków transportu miejskiego (tramwaje) na terenie miasta Wrocławia. Podczas kontroli stwierdzono niewłaściwy stan higieniczno-sanitarny oraz techniczny w 24 wagonach tramwajowych. Podmioty kontrolowane zobowiązały się do niezwłocznego usunięcia nieprawidłowości.

Stan sanitarny środków transportu osobowego ocenia się jako dobry.

14 PODMIOTY LECZNICZE

14.1 SZPITALA

Według ewidencji w 2022 r. na terenie województwa dolnośląskiego funkcjonowało 86 szpitali. Przeprowadzono 180 kontroli sanitarnych tych obiektów. Ogólnie część obiektów z tej grupy nie spełnienia wymagań, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Z tego powodu prowadzone są postępowania administracyjne dotyczące dostosowania tych obiektów do wymagań ww. rozporządzenia. Poza tym w skontrolowanych obiektach stwierdzono przede wszystkim nieprawidłowości dotyczące złego stanu sanitarno-technicznego sufitów, ścian i podłóg w pomieszczeniach obiektów, a także wyposażenia (mebli) i urządzeń sanitarnych. Nieprawidłowości stwierdzono m.in. w następujących obiektach:

- Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Bolesławcu, Aleja Tysiąclecia 30,
- Zespół Opieki Zdrowotnej w Kłodzku, ul. Szpitalna 1A,
- Powiatowy Zespół Szpitali, ul. Armii Krajowej 1 w Oleśnicy (obiekt przy ul. Oleśnickiej 25 w Sycowie),
- NZOZ Łużyckie Centrum Medyczne w Lubaniu Sp. z o.o., ul. Zawidowskiej 4,
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Legnicy, ul. Iwaszkiewicza 5,
- Specjalistyczny Szpital Ginekologiczno-Położniczy w Wałbrzychu, ul. Paderewskiego 10,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji we Wrocławiu, ul. Ołbińska 32,
- Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. J. Mikulicza-Radeckiego we Wrocławiu, ul. Borowska 213,
- Dolnośląskie Centrum Onkologii, Pulmonologii i Hematologii we Wrocławiu, pl. L. Hirszfelda 12,
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu, ul. Kamińskiego 73.

W związku z powyższym właściwi PPIS wszczynali postępowania administracyjne i wydawali decyzje administracyjne.

Szpitala zaopatrywane są głównie w wodę z wodociągów sieciowych. W nielicznych obiektach, np. w: Szpitalu Powiatowym w Miliczu, Regionalnym Szpitalu Specjalistycznym „Latawiec” w Świdnicy, NZOZ w Kamiennej Górze, Wojewódzkim Szpitalu Rehabilitacyjnym w Janowicach Wielkich (powiat jeleniogórski) i Miedziowym Centrum Zdrowia S.A. w Lubinie, podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę są własne ujęcia wody. W 2022 r. rezerwowe źródło zaopatrzenia szpitala w wodę zapewniono m.in. w Powiatowym Centrum Zdrowia w Kowarach, ul. Sanatoryjna 15 (powiat karkonoski) i w jednostkach Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego we Wrocławiu (zlokalizowanych przy ul. Chałubińskiego, ul. M. Curie-Skłodowskiej i Wybrzeżu L. Pasteura).

W kontrolowanych obiektach opracowano procedury i instrukcje dotyczące postępowania z odpadami medycznymi. Odpady medyczne przekazywane są do utylizacji. W nielicznych przypadkach stwierdzono nieprzestrzeganie procedur postępowania z odpadami medycznymi, np. w Specjalistycznym Szpitalu im. dra A. Sokołowskiego przy ul. Sokołowskiego 4 w Wałbrzychu i w Wielospecjalistycznym Szpitalu im. Jana Pawła II przy ul. Lubańskiej 1-12 w Zgorzelcu. Właściwi PPIS niezwłocznie wszczynali postępowania administracyjne i wydawali decyzje administracyjne. Nie odnotowano nieprawidłowości w zakresie sposobu postępowania z bielizną brudną i czystą. Szpitale korzystają z usług pralni ogólnodostępnych lub własnych.

14.2 SZPITALA UZDROWISKOWE

Według ewidencji PSSE w 2022 r. na terenie województwa dolnośląskiego funkcjonowało 21 szpitali uzdrowiskowych. W obiektach przeprowadzono 18 kontroli sanitarnych. Nieprawidłowości dotyczące stanu technicznego pomieszczeń stwierdzono w dwóch obiektach na terenie powiatu kłodzkiego - w Szpitalu Uzdrawiskowym „Jan Kazimierz” w Dusznikach Zdroju i w Szpitalu Uzdrawiskowym „Zameczek” w Kudowie Zdroju. Ponadto w Szpitalu Uzdrawiskowym „Orlik” w Kudowie Zdroju (powiat kłodzki) stwierdzono brak umywalki i dozowników z mydłem w płynie i środkiem dezynfekcyjnym w gabinecie diagnostyczno-zabiegowym oraz brak dokumentacji dotyczącej odpadów medycznych. Dlatego PPIS w Kłodzku wszczął postępowania administracyjne i wydał decyzje. W pozostałych obiektach stan sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń. Szpitale korzystają z usług pralni ogólnodostępnych. Przewóz bielizny odbywa się środkami transportu pralni. Szpitale posiadają opracowane instrukcje postępowania z odpadami medycznymi. Odpady przekazywane są do unieszkodliwiania uprawnionym podmiotom. Szpitale uzdrawiskowe zaopatrywane są w wodę do spożycia z wodociągów sieciowych.

14.3 SANATORIA

Według ewidencji PSSE na terenie województwa dolnośląskiego zlokalizowanych jest 30 sanatoriów. W 2022 r. przeprowadzono 14 kontroli sanitarnych obiektów z tej grupy, w wyniku których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego w następujących obiektach:

- Dom Zdrojowy i Sanatorium „Gracja” w Świeradowie Zdroju - powiat lubański,
- Sanatorium „Zacisze” w Kudowie Zdroju - powiat kłodzki,
- Sanatorium „Korona Piastowska” w Szczawnie Zdroju (do którego tymczasowo przeniesiono gabinety zabiegowe Centrum Rehabilitacji i Baneologii) – powiat wałbrzyski.

W związku z powyższym właściciwi PPIS wszczęli postępowania administracyjne i wydali decyzje.

Obiekty tej grupy posiadają opracowane procedury dezynfekcji sprzętu wykorzystywanego do zabiegów rehabilitacyjnych oraz dekontaminacji pomieszczeń. Postępowanie z odpadami medycznymi prowadzone jest prawidłowo. W obiektach bieliznę pierze się we własnych pralniach lub korzysta z usług pralni ogólnodostępnych. Sanatoria zaopatrywane są w wodę z wodociągów sieciowych. Jakość wody we wszystkich skontrolowanych obiektach była dobra. Stan sanitarny obiektów nie budził zastrzeżeń.

14.4 PRZYCHODNIE, OŚRODKI, PORADNIE, AMBULATORIA

Według ewidencji PSSE na terenie województwa znajduje się 1662 obiekty z tej grupy. Skontrolowano 818 obiektów, przeprowadzając 1024 kontrole sanitarne. W wyniku przeprowadzonych kontroli w większości przypadków stwierdzano nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny ścian, podłóg i sufitów, a także wyposażenia (łóżek, kozetek, foteli) kontrolowanych obiektów. Poza tym przeprowadzone kontrole wykazały m.in. następujące nieprawidłowości:

- w zakresie gospodarki odpadami medycznymi: niewłaściwe warunki wstępnego magazynowania odpadów medycznych, brak prawidłowego oznakowania na opakowaniach z odpadami medycznymi,
- brak dokumentacji świadczącej o przeprowadzeniu kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych,

- niedostosowanie stanowiska sterylizacji do obowiązujących wymagań technicznych, brak stanowiska do higieny rąk w punkcie sterylizacji, brak prawidłowego ciągu technologicznego dekontaminacji narzędzi w punkcie sterylizacji,
- w pomieszczeniach porządkowych brak zlewów/punktów czerpalnych do celów porządkowych, niewystarczająca ilość sprzętu niezbędna do utrzymania porządku, nieprawidłowe przechowywanie sprzętu do utrzymania czystości.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami właściwi PPIS wszczęli postępowania administracyjne i wydali decyzje lub zastosowali kranie mandatowe.

W większości zakładów leczniczych gospodarka odpadami komunalnymi oraz odpadami medycznymi prowadzona jest prawidłowo. Zdecydowana większość zakładów używa bielizny i podkładów jednorazowego użytku. Bielizna po użyciu traktowana jest jako odpad medyczny i przekazywana do utylizacji firmom specjalistycznym. Bielizna wielorazowego użytku prana jest w pralniach własnych lub oddawana do pralni zewnętrznych.

Większość obiektów zaopatrywana jest w wodę z wodociągów sieciowych. W obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie odprowadzania ścieków.

14.5 STACJE DIALIZ

Na terenie województwa dolnośląskiego funkcjonuje 17 stacji dializ. W roku 2022 r. skontrolowano 8 obiektów. Postępowanie z odpadami medycznymi było zgodne z obowiązującymi zasadami i procedurami. Wytwarzane odpady medyczne zbierane były selektywnie w miejscach ich powstawania, tj. w salach dializacyjnych i gabinecie zabiegowym. Pojemniki i worki z odpadami były właściwie oznakowane. W stacjach dializ używana była bielizna jednorazowego użytku, która po zakończeniu zabiegu traktowana była jak odpad medyczny. Zapas bielizny był wystarczający, przechowywano ją w sposób prawidłowy, w wydzielonych i opisanych szafach, przestrzegane są procedury sprzątania i dezynfekcji pomieszczeń. Obiekty wyposażone są w stacje uzdatniania wody. W procesie dializoterapii stosowany jest sprzęt jednorazowego użytku, traktowany po użyciu jako odpad medyczny. Stacje dializ mają opracowane procedury postępowania mające na celu zapobieganie zakażeniom przenoszonym przez krew. Bielizna pościelowa i koce wykorzystywane przez dializowanych pacjentów przydzielane są imiennie dla każdego z pacjentów. Bieliznę wielokrotnego użytku prano w pralniach przyszpitalnych lub pralniach ogólnodostępnych.

W czasie kontroli Stacji Dializ w Wielospecjalistycznym Szpitalu w Zgorzelcu [przy ul. Lubańskiej 11, stwierdzono nieprzestrzeżenie procedur „nadzoru nad szczepionkami”. PPIS w Zgorzelcu wydał decyzję administracyjną nakazującą usunięcie nieprawidłowości.

Stan sanitarno-techniczny pozostałych skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

14.6 PRAKTYKI LEKARSKIE, PRAKTYKI PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

Na terenie województwa dolnośląskiego działa ogółem 6566 praktyk zawodowych, w tym:

- indywidualnych praktyk lekarskich - 1856
- indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich - 4141
- grupowych praktyk lekarskich - 54
- indywidualnych praktyk pielęgniarek - 315
- indywidualnych specjalistycznych praktyk pielęgniarek - 73
- grupowych praktyk pielęgniarek - 25
- inne - 102.

Skontrolowano ogółem 478 obiektów z tej grupy.

W trakcie przeprowadzonych kontroli nieprawidłowości stwierdzono jedynie w kilku obiektach. Nieprawidłowości dotyczyły m.in. stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń, gospodarki odpadami medycznymi oraz braku udokumentowania przeprowadzania kontroli wewnętrznej wnikającej z ustawy o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Właściwi miejscowo PPIS wszczęli postępowania administracyjne i wydali decyzje.

Ponadto obiekty zaopatrywane są w wodę z wodociągów sieciowych o dobrej jakości. W gabinetach lekarskich sterylizacja narzędzi prowadzona jest w autoklawach, stosowane są chemiczne testy kontroli sterylizacji. Narzędzia pakowane są w rękawy papierowo-foliowe oznaczone datą sterylizacji i datą ważności. Odpady medyczne do czasu ich odbioru przechowywane są w wydzielonych, chłodnych miejscach. Wszystkie skontrolowane placówki miały zawarte umowy ze specjalistycznymi firmami, uprawnionymi do odbioru i unieszkodliwiania odpadów medycznych. Postępowanie z odpadami medycznymi w gabinetach lekarskich odbywa się prawidłowo. Przy wykonywaniu świadczeń medycznych jest używana bielizna jednorazowego użytku, która przekazywana jest po użyciu do utylizacji. Placówki stosujące bieliznę wielokrotnego użytku korzystają z usług pralniczych wyspecjalizowanych firm. Odzież ochronną pracownicy piorą we własnym zakresie. Bielizna czysta przechowywana jest w wydzielonych szafkach, w gabinetach.

W grupie indywidualnych praktyk pielęgniarskich większość to gabinety profilaktyki i pomocy przedlekarskiej w szkołach oraz praktyki prowadzące działalność w zakresie pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnego. W przypadku praktyk pielęgniarskich środowiskowo-rodzinnych usługi medyczne wykonywane są w środowisku domowym pacjenta przy użyciu sprzętu jednorazowego użytku. Stosowana jest wyłącznie bielizna jednorazowego użytku.

14.7 ZAKŁADY OPIEKUŃCZO-LECZNICZE, PIELĘGNACYJNO-OPIEKUŃCZE

Według ewidencji PSSE na terenie województwa zlokalizowanych jest 37 zakładów opiekuńczo-leczniczych i 7 zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych. W 2022 r. skontrolowano 31 zakładów opiekuńczo-leczniczych i 7 zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono przede wszystkim nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń, wyposażenia i urządzeń sanitarnych, a także niewłaściwe warunki wstępnego magazynowania odpadów medycznych oraz brak dokumentacji potwierdzającej kontrolę wewnętrzną w zakresie zapobiegania oraz zwalczania chorób zakaźnych. W związku z powyższym właściwi PPIS wszczęli postępowania administracyjne i wydali decyzje oraz zastosowali karania mandatowe.

14.8 HOSPICJA

Według ewidencji PSSE na terenie województwa dolnośląskiego funkcjonuje 7 hospicjów. W 2022 r. przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych w tej grupie obiektów. Stan sanitarny obiektów nie budził zastrzeżeń. Placówki hospicyjne zaopatrywane są w wodę z wodociągów sieciowych, a woda odpowiada wymaganiom jakościowym wody do spożycia przez ludzi. W zakładach przestrzega się instrukcji postępowania z odpadami, w tym z odpadami medycznymi. Obiekty mają wydzielone pomieszczenia do czasowego gromadzenia odpadów. Pojemniki i worki przeznaczone do usuwania odpadów były prawidłowo oznakowane. Postępowanie z bielizną czystą i brudną prowadzone było zgodnie z procedurami. Pranie bielizny odbywało się w pralniach ogólnodostępnych.

15 PROMIENIOWNIE JONIZUJĄCE I NIJONIZUJĄCE

15.1 PRACOWNIE RENTGENOWSKIE

W całym 2022 r. realizowano zadania wynikające z obowiązków nadzorowych z zakresu ochrony radiologicznej w placówkach służby zdrowia. Były to kontrole sanitarne – zgodnie z harmonogramem oraz odbiory nowych aparatów rentgenowskich. W zakresie odbiorów, przeważały w dalszym ciągu aparaty stomatologiczne do zdjęć wewnątrzustnych punktowych, a także aparatów pantomograficznych. Wzrosła liczba jednostek służby zdrowia, w których wymieniano dotychczasowy sprzęt radiologiczny w związku z wyeksploatowaniem lub też na skutek modernizacji w celu poszerzenia możliwości diagnostycznych.

W placówkach służby zdrowia był realizowany proces budowy i doskonalenia systemów zarządzania jakością usług medycznych związanych z wykorzystaniem promieniowania jonizującego. Jest to realizacja obowiązku występowania jednostek służby zdrowia o wydanie zgód na udzielanie świadczeń zdrowotnych z zakresu rentgenodiagnostyki i diagnostyki obrazowej.

15.2 ŹRÓDŁA PROMIENIOTWÓRCZE IZOTOPOWE

Nie przeprowadzano wspólnych kontroli z przedstawicielami Państwowej Agencji Atomistyki.

Ustalono zasady współpracy między oddziałami Higieny Radiacyjnej i Higieny Pracy w dziedzinie sprawowania nadzoru w obiektach zlokalizowanych na obszarach o podwyższonym tle promieniotwórczym z powodu występującego radonu.

15.3 PLACÓWKI POMIARÓW SKAŻEŃ PROMIENIOTWÓRCZYCH

Badania skażeń promieniotwórczych prowadzone w roku 2022 w artykułach żywnościowych, a także stężenie radionuklidów w wodzie pitnej – pozostają na poziomie tła naturalnego.

15.4 PROMIENIOWANIE NIJONIZUJĄCE ELEKTROMAGNETYCZNE

Pomiary rozkładu natężenia pola elektromagnetycznego wokół różnych źródeł promieniowania, przeprowadzały laboratoria akredytowane zewnętrzne. Wykonane pomiary potwierdzają brak zagrożeń dla ludności w rozumieniu obowiązujących przepisów. Nie stwierdzono również rażąco złych warunków pracy przy źródłach promieniowania elektromagnetycznego.

16 OCENA STANU SANITARNEGO ZAKŁADÓW PRODUKCJI, OBROTU, MAGAZYNOWANIA ŻYWNOŚCI ORAZ ŻYWIENIA ZBIOROWEGO

W 2022 roku nadzorem objęto 12854 obiekty tj. 34 % obiektów z 38480 zaewidencjonowanych w rejestrach zakładów (w 2021 r. – 28,6 %). Należy zauważyć, że ilość zakładów będąca pod nadzorem PIS zmniejszyła się o 212 obiektów względem poprzedniego roku sprawozdawczego. W roku 2022 r. przeprowadzono 18260 kontroli w 12854 zakładach żywnościowo-żywnieniowych w tym 2139 kontroli interwencyjnych co stanowi zaledwie 12 % wszystkich kontroli.

Znaczącą grupę obiektów objętych nadzorem PIS stanowią zakłady należące do grupy producentów pierwotnych, rolniczego handlu detalicznego oraz dostaw bezpośrednich (12%). Ilość ww. zakładów zwiększyła się względem roku poprzedniego o 247 zakładów.

W analizowanym okresie ustalono, że w 78 % zakładów wprowadzono zasady GHP/GMP, a system HACCP wdrożono w 62 % w stosunku do zakładów ujętych w rejestrach PPIS. W roku 2022 utrzymano metodę oceny zakładów na podstawie arkusza oceny. Kategoryzacja zakładów prezentuje się następująco: kategorię niskiego ryzyka uzyskały 14724 zakłady, kategorię średniego ryzyka uzyskały 16359 zakładów, natomiast kategorię wysokiego ryzyka 7397 zakładów.

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów w 2022 r. oceniano zgodnie z ustalonymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, uwzględniającymi obowiązujące przepisy prawne.

W nadzorowanych zakładach kontrole sanitarne były przeprowadzane w większości zakładów zgodnie z ustalonym harmonogramem kontroli na rok 2022, a także jako kontrole:

- interwencyjne wynikające ze zgłoszeń obywateli,
- sprawdzające wykonanie obowiązków nakładanych na przedsiębiorców decyzjami administracyjnymi,
- tematyczne m. in. wynikające z działań podejmowanych w ramach systemu RASFF,
- związane z wnioskami przedsiębiorców o zatwierdzenie zakładu.

Ponadto na terenie Dolnego Śląska w roku sprawozdawczym prowadzono urzędowe kontrole żywności - interwencyjne w ramach bieżącego nadzoru nad miejscami produkcji i obrotu potrawami z ryb (w tym przede wszystkim rzecznych) celem ich identyfikacji i źródła pochodzenia - pod kątem nielegalnego wprowadzania do obrotu ryb poławianych indywidualnie z rzeki Odry. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w identyfikowalności, zatruc, zakażeń pokarmowych, złego samopoczucia oraz objawów skórnych w związku z zaistniałym zjawiskiem stwierdzenia przypadków śniętych ryb w rzece.

Z uwagi na trwający w Polsce stan epidemii wywołany zakażeniami wirusem SARS-CoV-2, w I kwartale 2022 r. oddelegowano pracowników Działów i Sekcji Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia do wykonywania zadań oraz wspomaganie działań podejmowanych przez Działy i Sekcje Epidemiologii, powyższe nie miało istotnego wpływu na wykonanie planów kontroli zakładów.

W ramach systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych RASFF pracownicy pionu żywienia brali czynny udział w wycofywaniu produktów niebezpiecznych. Łącznie odnotowano 216 powiadomień przychodzących i 37 wychodzących.

W powiadomieniach przychodzących, 53 zgłoszeń dotyczyło drobiu, które głównie kwestionowano za obecność bakterii *Salmonella*, a przede wszystkim *Salmonella Enteritidis* i *Typhimurium*.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami dotyczącymi między innymi: wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia/daty minimalnej trwałości oraz braku zachowania czystości, higieny w produkcji

i obrocie środkami spożywczymi w stosunku do osób winnych stosowano represje w postaci mandatów karnych. W wyniku podjętych działań represyjnych odnotowano zwiększoną o 19 liczbę wniosków do DPWIS o ukaranie przedsiębiorców (z 25 w 2021 r. do 44 w 2022 r.). Również zwiększyła się o 25 % liczba nałożonych mandatów karnych z 1379 mandatów na kwotę 332600 zł. na 1723 mandaty na kwotę 487680 zł. (średnia wysokość mandatu wynosi 283 zł).

Ponadto w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu, zgodnie z opracowanym harmonogramem pobierane były do badań laboratoryjnych m.in. próbki środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Pobrano do badań mniejsza ilość próbek względem roku 2021 r. o 206 tj. 4780 z których ilość zakwestionowanych wzrosła o 60% tj. 228. Uzyskane wyniki były podstawą do dalszego podejmowania działań administracyjnych.

16.1 ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOCI

Na terenie woj. dolnośląskiego pod nadzorem znajdują się między innymi zakłady tj.:

- wytwórnie lodów,
- piekarnie,
- ciastkarnie,
- przetwórnie owocowo-warzywne,
- wytwórnie napojów bezalkoholowych i rozlewnie piwa,
- wytwórnie naturalnej wody mineralnej, naturalnych wód źródłanych i stołowych,
- zakłady garmazeryjne,
- wytwórnie wyrobów cukierniczych,
- wytwórnie suplementów diety,
- producenci pierwotni
- producenci żywności w warunkach domowych.

Stan sanitarny-techniczny zakładów ulega poprawie. W większości wdrożono instrukcje dobrej praktyki higienicznej (GHP) i dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz system HACCP lub procedury oparte na zasadach systemu HACCP. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości technicznych lub dotyczących systemów jakości przedsiębiorców zobowiązywano decyzjami administracyjnymi do wyeliminowania uchybień oraz zastosowano karanie mandatowe za brak przestrzegania zasad higieny.

16.1.1 Wytwórnie lodów

W roku sprawozdawczym nadzorem objęto 84 zakłady, w których przeprowadzono 127 kontroli sanitarnych. Dokumentację dobrej praktyki produkcyjnej i higienicznej oraz system HACCP opracowano w 100 % zakładów.

W wytwórniach lodów prowadzona jest produkcja lodów mlecznych na bazie: mleka spożywczego pasteryzowanego, śmietanki UHT, mleka w proszku, cukru, mieszanek lodowych płynnych, oraz lodów wodnych – sorbetowych na bazie wody, koncentratów smakowo-zapachowych w postaci past lub proszku, w składzie których są dodatki do żywności: emulgatory, zagęstniki, stabilizatory, aromaty, regulatory kwasowości, barwniki. Używane są także surowce w postaci owoców świeżych i mrożonych, przetworów owocowych, bakalii i wyrobów cukierniczych. Środki spożywcze używane w produkcji lodów posiadają dokumentację potwierdzającą ich właściwą jakość zdrowotną.

W tej grupie zakładów na uwagę zasługują:

- wytwórnia lodów w powiecie wrocławskim - prowadzi produkcję i dystrybucję na terenie całego kraju lodów oraz gotowych baz lodowych do produkcji lodów z automatu, konfekcjonowanych przez producenta do worków hermetycznych z tworzywa sztucznego typu box-in-box.

W okresie sprawozdawczym dokonywano kategoryzacji zakładów, kategorię niskiego ryzyka nie uzyskał żaden zakład, kategorię średniego ryzyka uzyskało 5 zakładów, natomiast kategorię wysokiego ryzyka 89 zakładów, m.in. za:

- zły stan techniczny pomieszczeń zakładów (w tym ich wyposażenia),
- brak prowadzonych na bieżąco zapisów z czynności wykonywanych w ramach opracowanych dla zakładów instrukcji dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP,
- brak wdrożenia/stosowania opracowanych dla zakładów, w ramach dokumentacji dobrej praktyki higienicznej instrukcji dotyczącej:
 - zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami,
 - określającej sposób postępowania z powstającymi w zakładzie odpadami i ściekami (brak zapewnienia higieniczno-sanitarnych warunków usuwania odpadów żywnościowych, tj. w postaci resztek owoców, zużytych zmielonych ziaren kawy, skórek z owoców cytrusowych – pomarańczy),
 - zaopatrzenia zakładu w wodę,
- brak wdrożenia opracowanej w ramach dokumentacji dobrej praktyki higienicznej, produkcyjnej oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP, instrukcji dotyczącej badań wyrobu gotowego; udokumentowania jakości zdrowotnej wyrobów gotowych nietrwałych mikrobiologicznie, produkowanych w zakładzie pod względem parametrów mikrobiologicznych w ramach potwierdzenia lub weryfikacji prawidłowego funkcjonowania ww. systemów zapewnienia bezpieczeństwa żywności,
- brak udokumentowanych szkoleń wszystkich pracowników z elementarnych zasad higieny obowiązujących w zakładzie podczas produkcji i wprowadzania do obrotu żywności,
- brak orzeczeń lekarskich z badań przeprowadzonych dla celów sanitarno-epidemiologicznych osób pracujących w styczności z żywnością,
- stwierdzenie środków spożywczych po upływie dat minimalnej trwałości przeznaczonych do produkcji wyrobów gotowych lub wprowadzenia do obrotu,
- brak przekazywania konsumentom rzetelnych informacji na temat wyrobów gotowych wprowadzanych do obrotu w tym powodujących alergie lub reakcje nietolerancji.

Za stwierdzone podczas kontroli sanitarnych braki i uchybienia higieniczne i zdrowotne osoby odpowiedzialne ukarano grzywną (w drodze mandatów karnych). Jeden z zakładów, w którym stwierdzono obecność bytowania szkodników został unieruchomiony do czasu usunięcia nieprawidłowości.

W roku 2022 w wytwórniach lodów poprawę stanu sanitarno-technicznego egzekwowano poprzez postępowanie administracyjne – wydano 34 decyzje administracyjne, w tym dokonano jednego unieruchomienia zakładu, za stwierdzone uchybienia sanitarne w stosunku do osób winnych stosowano represje – nałożono 14 mandatów karnych na kwotę 3800 zł.

W ocenianym okresie sprawdzano również jakość produkowanych lodów – pobrano 40 próbek, wszystkie prawidłowe.

16.1.2 Piekarnie

W ocenianym okresie skontrolowano 273 zakłady. W stosunku do ewidencji w 99,4 % zakładów wdrożono zasady GHP/GMP oraz w 98,7 % system HACCP. Na przestrzeni ostatnich lat również w roku sprawozdawczym jest tendencja łączenia produkcji piekarskiej z ciastkarską i częścią kawiarnianą. Odbywa się w nich sprzedaż produkcji własnej – pieczywa w pełnym asortymencie lub tylko jednego rodzaju pieczywa np. żytniego, z możliwością konsumpcji na miejscu, często połączonej z ofertą sprzedaży gorących napoi (kawy z ekspresu), zimnych bezalkoholowych w opakowaniach jednostkowych producenta, kanapek, przekąsek słodkich, wytrawnych sporządzanych na miejscu w zakładzie, wyrobów półcukierniczych. Obiekty są nowe lub zmodernizowane, również zlokalizowane w starej, zabytkowej zabudowie, z nowoczesnym sprzętem i wyposażeniem. Ponadto powstają małe piekarnie z działalnością często jednoosobową, które korzystają z dofinansowania środków publicznych z Urzędu Pracy lub z Unii Europejskiej. Sprzedaż z niewielkich piekarni odbywa się na małą skalę, wyłącznie w sklepach przy zakładzie produkcyjnym lub dostarczane są do jednego, dwóch punktów sprzedaży, głównie w pobliżu prowadzonej działalności produkcyjnej.

W roku sprawozdawczym na terenie woj. dolnośląskiego powstawały piekarnie typu gruzińskiego prowadzone przez obcokrajowców pochodzących z Ukrainy. W piekarniach tych prowadzona jest sprzedaż wypiekanego na miejscu pieczywa i wyrobów ciastkarskich, pakowanych w momencie sprzedaży w opakowania – torebki papierowe na wynos. Pieczywo produkowane jest w oparciu o tradycyjne receptury na rozczynach i naturalnych zakwasach na bazie: mąki, drożdży, wody i soli. Proces produkcyjny prowadzony jest ręcznie, metodami rzemieślniczymi. Bezpośrednio do produkcji nie są stosowane substancje dodatkowe. Ponadto we Wrocławiu powstała nowa sieć piekarni gruzińskich z punktami sprzedaży „PURI”, których działalność polega na odpieku półproduktów głęboko mrożonych dostarczonych z centralnego zakładu produkcyjnego.

Stan sanitarno-techniczny piekarni jest zróżnicowany: od zakładów o złym stanie technicznym, bez możliwości rozbudowy, po obiekty nowoczesne, z nowym sprzętem i wyposażeniem produkcyjnym.

Ponadto w tej grupie zakładów nadzorem objęte są piekarnie usytuowane na terenie hipermarketów, które produkują na miejscu pieczywo przeznaczone do sprzedaży klientom sklepów lub wypiekają pieczywo z dostarczanych produktów głęboko mrożonych. W ofercie sklepów wielkopowierzchniowych i hipermarketach dominuje sprzedaż pieczywa wypiekanego z półproduktów głęboko mrożonych, w znikomej części pieczywa produkowanego w sposób tradycyjny, z zachowaniem wszystkich etapów takiej produkcji.

W zakładach do produkcji pieczywa i wyrobów ciastkarskich stosowane są bezpośrednio dodatki do żywności m.in.: substancje spulchniające, regulatory kwasowości, barwniki oraz pośrednio używane w postaci koncentratów spożywczych np.: polepszacze, mieszanki wypiekowe, przetwory owocowe, komponenty do dekoracji. Ponadto do produkcji ww. wyrobów stosowane są aromaty spożywcze, które dozowane są zgodnie z zaleceniami producenta.

W województwie dolnośląskim znajdują się również duże dobrze wyposażone oraz zautomatyzowane zakłady m.in.:

- w powiecie świdnickim piekarnia. W 2022 r. nastąpiła rozbudowa zakładu o nową linię „Bistro”, na której odbywa się produkcja m.in. bułek dla dużej sieci. Piekarnia rozbudowana została o nowe pomieszczenia (9000 tys. m²), które dobudowane zostały do istniejącej infrastruktury przez co zakład zwiększył swoje zdolności produkcyjne. Zakład prowadzi działalność w zakresie produkcji:

1. bułek do hamburgerów z udziałem m.in.: mąki pszennej, mąki żytniej, mąki kukurydzianej, mąki graham, mąki orkiszowej, z różnymi posypkami (np. serem, bekonem, sezamem, semoliną, przyprawami, ziarnami i nasionami) lub bez posypek, glazurowanych:
 - a. niemrożonych, pakowanych z udziałem alkoholu etylowego,
 - b. pakowanych bez udziału alkoholu etylowego i mrożonych,
 2. bułek z udziałem m.in.: mąki pszennej, mąki żytniej, mąki kukurydzianej, mąki graham, mąki orkiszowej, z różnymi dodatkami (np. masłem, płatkami ziemniaczanymi, mlekiem w proszku, piwem bezalkoholowym) lub bez dodatków, pakowanych bez udziału alkoholu etylowego i mrożonych,
 3. bułek do hot-dogów z udziałem mąki pszennej, z różnymi posypkami lub bez posypek, glazurowanych:
 - a. niemrożonych, pakowanych z udziałem alkoholu etylowego,
 - b. pakowanych bez udziału alkoholu etylowego i mrożonych,
- oraz wprowadzania do obrotu wyrobów gotowych w ilości ok. 500-600 mln sztuk rocznie,
4. placków (tortilli) z udziałem m.in.: mąki pszennej, mąki żytniej, mąki kukurydzianej, mąki graham, z różnymi dodatkami (np. suszonymi warzywami: szpinakiem, burakiem, marchewką; przyprawami; ziarnami i nasionami) lub bez dodatków:
 - a. niemrożonych, pakowanych w atmosferze ochronnej,
 - b. pakowanych bez atmosfery ochronnej i mrożonych
- oraz wprowadzania do obrotu w ilości ok. 120 mln sztuk rocznie,
5. wyrobów ciastkarskich z ciasta francuskiego, z dodatkami (np. soku buraczanego, soku malinowego, suszonych warzyw) lub bez dodatków, nadziewanych gotowymi nadzieniami przed wypiekaniem (np. czekoladowym, waniliowym, owocowym) lub bez nadzienia:
 - a. niemrożonych, pakowanych w atmosferze ochronnej lub z udziałem alkoholu etylowego,
 - b. pakowanych bez atmosfery ochronnej i bez udziału alkoholu etylowego i mrożonych,
- oraz wprowadzania do obrotu w ilości ok. 90 mln sztuk rocznie.

W okresie sprawozdawczym w piekarni szczegółowej ocenie poddano działania związane z powiadomieniem informacyjnym władz Danii, dotyczącym stwierdzenia pleśni w produkcie pn. FLUDKORNSBURGERBOLLER, masa netto 320 g (oznakowanym datą minimalnej trwałości: 24.01.2022) oraz w produkcie pn. HOTDOG BROD, masa netto 375g (oznakowanym datą minimalnej trwałości: 24.02.2022), wyprodukowanych w piekarni.

Podczas czynności kontrolnych skontrolowano m.in.:

- badania mikrobiologiczne wyrobów gotowych (w tym w kierunku liczby pleśni), wykonane w akredytowanych laboratoriach zewnętrznych – nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie liczby pleśni,
- badania pełnego profilu mikrobiologicznego (w tym identyfikacji taksonomicznej drobnoustrojów, tj. pleśni i drożdży) wyrobów gotowych kwestionowanych produktów przekazane przez odbiorcę, wykonane w akredytowanych laboratoriach; w 2 próbkach archiwalnych wyrobów gotowych otrzymanych od klienta stwierdzono liczbę drożdży – wykryto *Saccharomyces fibuliger*; pozostałe wyniki prawidłowe (w tym liczba pleśni),
- dokument informacyjny przeznaczony dla jednostki certyfikacyjnej IFS AIB INTERNATIONAL, w którym opisano wszystkie dane identyfikujące oraz opisano niezgodność produktu wraz z całym procesem postępowania ze zgłoszeniem,
- raport niezgodności zawierający opis zgłoszenia wraz z danymi identyfikującymi, dokumentację zdjęciową, skład zespołu (w tym eksperta w zakresie mikrobiologii), działania korekcyjne. W powyższym dokumencie szczegółowo opisano następujące działania:

- zmianę w zakresie wprowadzonych środków chemicznych – wprowadzenie dezynfekcji kwasem nadoctowym w trakcie procesu czyszczenia międzyoperacyjnego i dezynfekcji; ww. środek dezynfekujący wprowadzony został na wszystkich liniach produkcyjnych zamiennie z dezynfekcją alkoholową,
- zwiększenie częstotliwości rewizji czyszczenia międzyoperacyjnego z cyklu co dwa tygodnie na przeprowadzenie procesu mycia/dezynfekcji co 7-8 dni. W dniu 18.03.2022 r. odbył się higieniczny audyt prowadzony przez eksperta z zakresu mikrobiologii, który potwierdził skuteczność wprowadzonych działań. Na etapie analizy ryzyka związanego z wystąpieniem zanieczyszczenia mikrobiologicznego przeprowadzony został szereg badań powierzchni (za pomocą tkaniny) – brak stwierdzonych nieprawidłowości,
- zmianę metody pobierania próby do badań środowiskowych (wymazów z linii) – z „wymazówek” na metodę tkaninową; podczas czynności kontrolnych przedłożono do wglądu wyniki aktualnych badań czystości linii w zakresie mikrobiologii tj. dot. linii bułki (krajalnica) - wyniki zgodne; dodatkowo w tym samym laboratorium wykonano oznaczenie identyfikacji mikrobiologicznej pobranej próby środowiskowej - nie wykryto *Saccharomycopsis fibuliger*,
- wprowadzenie dezynfekcji za pomocą natrysku linii preparatem dezynfekującym na bazie kwasu nadoctowego każdorazowo po przebrojeniu obejmujących zmianę formatu,
- wprowadzenie automatycznej kontroli poprawności dozowania automatu, polegające na automatycznym zatrzymaniu linii w przypadku braku dozowania alkoholu,
- zaprzestanie procesu czyszczenia sprężonym powietrzem podczas produkcji (metoda używana tylko podczas przestojów),
- zwiększenie częstotliwości prania rękawów nawiewowych – aktualnie pranie realizowane jest minimalnie dwa razy w roku. Ponadto prowadzony jest monitoring wymazów z rękawów. Podczas wykonywania czynności kontrolnych w ww. zakładzie przedłożono do wglądu wyniki dotyczące czystości rękawów z linii bułek przed praniem oraz po praniu i wykonano oznaczenia identyfikacji mikrobiologicznej pobranej próby środowiskowej – nie wykryto *Saccharomycopsis fibuligera*,
- weryfikację procesów czyszczenia i serwisu układu wentylacji chłodzenia hali produkcji – przeprowadzono badania powietrza 2 razy w ciągu 2022 r. – wyniki zgodne,
- weryfikację szczelności i skuteczności systemu odzysku mąki – uszczelniono instalację oraz co dwa tygodnie realizowany jest proces czyszczenia ww. instalacji,
- przeprowadzono analizy w zakresie zmian surowców, zmian opakowań, prowadzenia procesów produkcyjnych, weryfikacji receptur i innych czynników mogących mieć wpływ na powstałą niezgodność.

Zakwestionowane produkty nie stanowią żywności nietrwałej mikrobiologicznie, tj. wymagającej chłodniczych warunków przechowywania. Ww. pieczywo pakowane jest w atmosferze alkoholu etylowego (Ambient) i winno być przechowywane w temperaturze od 15 st. C do 20 st. C. W zakładzie prowadzone są na bieżąco, w ramach dokumentacji dobrej praktyki higienicznej oraz systemu HACCP, zapisy dot. kontroli warunków przechowywania produktów w magazynie wyrobu gotowego. Zapewniono właściwe warunki magazynowania żywności.

Na podstawie prowadzonych czynności, badań, obserwacji oraz konsultacji z ekspertem jako najbardziej potencjalne źródło zanieczyszczenia wskazano surowiec (mąkę) bądź rozbieżności temperatury w łańcuchu dostaw.

W powiecie milickim piekarnia (z działem ciastkarnia) – zakres działalności zakładu :

- produkcja wyrobów piekarskich (pieczywo mieszane, pszenne, żytnie, wyborowe, drobne pieczywo pszenne, mieszane, orkiszowe, bułka tarta),

- produkcja wyrobów ciastkarskich (ciasta biszkoptowe, biszkoptowo – tłuszczowe, drożdżowe, parzone, bezowe, kruche, francuskie, przekładane lub nie masami, kremami, bitą śmietaną z udziałem owoców świeżych, przetworów owocowych, budyniu, galaretek, orzechów, pasteryzowanej masy jajowej, serniki, makowce, jabłeczniki).
- produkcja mrożonych produktów piekarskich i ciastkarskich (surowe kęsy dot. bułek kajzerek i pół zapieczone kęsy dot. bułek kajzerek, chleba oraz gotowe ciasto biszkoptowo – tłuszczowe w oparciu o recepturę, technologię i surowce kontrahenta z Danii).

W zakładzie wdrożono Normę ISO 22000 (certyfikat wydany przez firmę DEKRA w Stuttgarcie), system IFS (International Food Standards). Powstające w wyniku procesów technologicznych produkty paszowe objęte są nadzorem przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Miliczu. Zakład posiada 66 środków transportu, samochody przeznaczone do transportu wyrobów ciastkarskich lub mrożonych posiadają agregaty chłodnicze. Zakład został wyposażony w nowoczesne urządzenia i sprzęt. Jednym z ważnych etapów produkcji w zakładzie jest proces szokowego mrożenia. W zależności od potrzeb odbywa się mrożenie surowego ciasta (po uformowaniu przed rozrostem) dot. bułek po rozroście i wstępnym wypieku dot. bułek, chleba i wyrobu ciastkarskiego przeznaczonego dla zagranicznego kontrahenta. Produkcja odbywa się całą dobę w systemie zmianowym, w zakładzie ogółem zatrudnionych jest 500 pracowników. Sprzedaż produkowanych wyrobów prowadzona jest na terenie województw: dolnośląskiego, wielkopolskiego, opolskiego, łódzkiego. Produkowane wyroby dostarczane są do 100 hurtowni, a także do własnych punktów firmowych oraz dla kontrahentów z zagranicy.

W roku sprawozdawczym w nadzorowanych piekarniach na terenie województwa dolnośląskiego stwierdzono m.in. następujące nieprawidłowości:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych i magazynowych;
- nieprawidłowe znakowanie produkowanego i wprowadzanego do obrotu pieczywa;
- nieprzestrzeganie podstawowych zasad higieny przez zatrudniony personel pracujący w styczności z żywnością.
- brak systematycznie wykonywanych badań produkowanych wyrobów gotowych w ramach kontroli wewnętrznej,
- brak do wglądu aktualnych wyników badania wody stosowanej do celów technologicznych,
- brak prawidłowej, rzetelnej i pełnej informacji dla wszystkich produkowanych wyrobów o stosowanych substancjach, produktach powodujących alergię lub reakcję nietolerancji,
- brak systematycznego przeglądu i weryfikacji opracowanej dokumentacji HACCP.

Na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego oraz kategoryzacji 128 zakładów zakwalifikowano do niskiego ryzyka, 100 do średniego ryzyka, a 97 zakładów do wysokiego ryzyka. Mając na uwadze poprawę stanu technicznego zakładów prowadzono postępowanie administracyjne – wydano 196 decyzji administracyjnych w tym 1 unieruchomienia zakładu. Na osoby winne nałożono grzywny w drodze mandatu karnego – nałożono 63 mandaty karne na kwotę 21 550 zł. Skierowano 3 wnioski do DPWIS we Wrocławiu o wymierzenie kary pieniężnej w związku z rozpoczęciem działalności w zakresie produkcji i wprowadzania do obrotu handlowego środków spożywczych w zakresie niezgodnym z wydanymi decyzjami PPIS oraz brakiem oznakowania dla całego produkowanego i wprowadzanego do obrotu handlowego asortymentu w zakresie podania obowiązkowych informacji przekazywanych konsumentom na temat żywności nieopakowanej, nieprawidłowej prezentacji i reklamy środków spożywczych oferowanych do sprzedaży za pośrednictwem porozumiewania się na odległość. DPWIS we Wrocławiu wymierzył trzy kary pieniężne na łączną kwotę 8000 zł.

Nadzorem objęto także jakość zdrowotną produkowanych wyrobów – pobrano 106 próbek, wszystkie prawidłowe.

16.1.3 Ciastkarnie

W okresie sprawozdawczym na terenie województwa dolnośląskiego skontrolowano 218 ciastkarni tj. 82,2 % w stosunku do zakładów wykazanych w rejestrze. W zakładach tych przeprowadzono 324 kontrole, w tym 5 interwencyjnych, zatwierdzono 26 nowych zakładów.

W 99,2 % zakładów opracowano i wdrożono system HACCP oraz w 99,6% zakładów dokumentację dobrej praktyki produkcyjnej i dobrej praktyki higienicznej. W pozostałych zakładach prowadzone jest postępowanie administracyjne celem wyegzekwowania tego obowiązku.

Produkcja w nadzorowanych zakładach najczęściej ma charakter rzemieślniczy – procesy produkcyjne są tylko w części zautomatyzowane, większość czynności odbywa się ręcznie. W ciastkarniach do produkcji wyrobów gotowych stosowane są dodatki do żywności – barwniki, aromaty, substancje spulchniające, regulatory kwasowości oraz koncentraty spożywcze, przetwory owocowe, mleczne, komponenty do dekoracji – galaretki, żele, masy cukiernicze.

Podczas kontroli dokonywano ocen jakości tłuszczu smaźalniczego na zawartość związków polarnych, 1 ocena wykazała nieprawidłowość w tym zakresie – w trakcie czynności kontrolnych przepieczony tłuszcz został wymieniony, zalecono zwiększyć częstotliwość jego wymiany, winnych ukarano grzywną w drodze mandatu karnego. W trakcie kontroli zwracano również szczególną uwagę na stosowanie i sposób dozowania substancji dodatkowych, możliwość zidentyfikowania dostawców surowców używanych do produkcji i odbiorców gotowych wyrobów oraz wdrażanie systemów jakości.

W województwie dolnośląskim w powiecie oławskim, usytuowana jest duża ciastkarnia w której odbywa się produkcja wyrobów ciastkarskich mrożonych z nadzieniem m.in.: owocowym, warzywnym i kremowym wytwarzanych z ciasta półfrancuskiego na wyłączne zlecenie zewnętrznej firmy oraz głęboko mrożonych wyrobów piekarskich (spodów do pizzy). Zakład eksportuje wyroby gotowe na Ukrainę. W roku sprawozdawczym wydano 50 świadectw dla 56 partii spełnienia wymagań zdrowotnych przez środki spożywcze przekraczające granicę.

Do najczęściej powtarzających się nieprawidłowości wykazanych w ocenach zakładów produkujących wyroby ciastkarskie należą:

- nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń zakładu i wyposażenia,
- nieprawidłowe znakowanie produkowanego i wprowadzanego do obrotu handlowego wyrobu gotowego, w tym również brak dostępności do informacji o składnikach żywności nieopakowanej wprowadzanych do obrotu handlowego,
- nieprzestrzeganie podstawowych zasad higieny przez zatrudniony personel,
- brak do wglądu dokumentów potwierdzających udział pracowników w szkoleniach z zasad GMP/GHP i systemu HACCP,
- nieprawidłowe przechowywanie surowców i półproduktów, brak zachowania segregacji,
- brak wykonywania badań dla produkowanych wyrobów w ramach kontroli właścicielskiej,
- brak do wglądu systematycznych i udokumentowanych zapisów wynikających z opracowanych w zakładzie instrukcji GHP/GMP i systemu HACCP,
- obecność środków spożywczych po upływie terminów przydatności do spożycia.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarnymi ukarano osoby odpowiedzialne za zaniedbania grzywną w drodze mandatów karnych, nałożono 29 mandatów na kwotę 7700 zł. Prowadzono również postępowanie administracyjne celem poprawy stanu technicznego poprzez wydanie 116 decyzji, w tym 1 unieruchomienia zakładu. Skierowano 5 wniosków do DPWIS we Wrocławiu o wymierzenie kary pieniężnej w związku z rozpoczęciem działalności w zakresie

produkcji i wprowadzania do obrotu handlowego środków spożywczych w zakresie niezgodnym z wydanymi decyzjami PPIS oraz brakiem oznakowania dla całego produkowanego i wprowadzanego do obrotu handlowego asortymentu w zakresie podania obowiązkowych informacji przekazywanych konsumentom na temat żywności nieopakowanej, nieprawidłowej prezentacji i reklamy środków spożywczych oferowanych do sprzedaży za pośrednictwem porozumiewania się na odległość. DPWIS we Wrocławiu wymierzył cztery kary pieniężne na łączną kwotę 7000 zł, piąty wniosek jest w trakcie rozpatrywania.

W roku sprawozdawczym w ramach urzędowej kontroli żywności pobrano 162 próbki wyrobów ciastkarskich do badań laboratoryjnych, z których zdyskwalifikowano 1 ze względu na obecność *Bacillus cereus* na poziomie powyżej 10^2 jtk. Wyniki badania mogły świadczyć o niewłaściwych warunkach sanitarnych w trakcie procesu produkcji wyrobów. W celu zmniejszenia ryzyka zanieczyszczenia mikrobiologicznego w produktach finalnych, bezzwłocznie przeprowadzono weryfikację systemu HACCP. W związku z tym w zakładzie dokonano: ponownej oceny ryzyka, analizy zagrożeń na wszystkich etapach procesu produkcyjnego w celu ustalenia źródła zanieczyszczenia i ustalenia środków zapobiegawczych wtórnemu zanieczyszczeniu, dokonano oceny jakościowej surowców ze szczególną uwagą na warunki ich przechowywania, przeprowadzono gruntowne zabiegi mycia i dezynfekcji pomieszczeń, sprzętu, przeprowadzono szkolenie personelu. Wnikliwa analiza wykazała, że prawdopodobnie przyczyną obecności drobnoustrojów w produktach gotowych był wadliwy surowiec. Według właściciela surowiec pn. Mleko UHT 3,2% Polska CLASSIC, był przechowywany w temperaturze otoczenia (temperatura dopuszczająca przez producenta), ale warunki pogodowe w okresie letnim zwiększyły temperaturę panującą w zakładzie podczas produkcji, stosowanie otwartego opakowania mleka mogło mieć wpływ na złą jego jakość, a tym samym na jakość gotowego wyrobu. Zakupiono świeży surowiec, ponadto zmieniono warunki przechowywania w okresie letnim, surowiec przechowany jest w podręcznym urządzeniu chłodniczym. Przeprowadzono ponowne badanie gotowych wyrobów ciastkarskich w laboratorium akredytowanym w zakresie określenia liczby *Bacillus cereus*. Badania nie wykazały nieprawidłowości.

16.1.4 Przetwórnice owocowo-warzywne i grzybowe

W roku sprawozdawczym 2022 wg rejestru nadzorem objęto 57 zakładów. Procedury GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP zostały opracowane i wdrożone we wszystkich wpisanych bezwarunkowo do rejestru zakładach. Skontrolowano 48 zakładów, w których przeprowadzono w sumie 78 kontroli i rekontroli. W celu wyegzekwowania poprawy stanu sanitarno-technicznego wydano 23 decyzje administracyjne. Osoby winne zaniedbań stwierdzonych w zakładach zostały ukarane 4 mandatami karnymi w kwocie 1700 zł.

W grupie przetwórnicy owocowo-warzywnych znajdują się głównie zakłady produkujące dżemy, soki, musy owocowe oraz kwaszarnie kapusty i ogórków, przetwórnice warzyw marynowanych (sałatki warzywne, korniszony, patisony, buraczki, itp.), zakłady obróbki wstępnej, rozdrabniania i konfekcjonowania warzyw, zakłady produkcji soków i syropów na bazie sezonowych owoców i ziół oraz winiarnie produkujące wina gronowe i cydr jabłkowy.

W 2022 r. w wyniku przeprowadzonych kontroli kompleksowych najczęściej kwestionowano w tej grupie:

- niewłaściwy stan sanitarno-techniczny zakładu,
- stosowanie w produkcji przeterminowanych surowców (przyprawy),
- brak realizacji wewnętrznych systemów kontroli wynikających z GHP/GMP i systemu HACCP.

Na terenie Dolnego Śląska w powiecie legnickim znajduje się jeden z największych zakładów przetwórczych, który produkuje m.in. sałaty, mieszanki sałat z dodatkiem warzyw, nasion roślin strączkowych, oliwę z oliwek, sałaty z dodatkiem przetworów zbożowych, mięsnych, drobiowych,

mlecznych i inne. Odbiorcami gotowych wyrobów są sieci sklepów, marketów oraz restauracji na terenie Polski oraz Unii Europejskiej. Dostawcami surowców do produkcji są kwalifikowani dostawcy – w okresie letnim warzywa i owoce dostarczają głównie producenci z Polski oraz Włoch, jesienią warzywa dostarczają producenci z Węgier, Hiszpanii, Włoch, Francja, natomiast w okresie całorocznym dostawy pochodzą z Włoch.

W 2022 r. do badań laboratoryjnych pobrano 71 próbek wyrobów gotowych, z czego 1 została zdyskwalifikowana. W wyniku pobranej w ramach urzędowej kontroli żywności próbie jarmużu pochodzącej z ww. przetwórci stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu fludioksonil w ilości $0,037 \pm 0,019$ mg/kg. Ww. próba została pobrana w związku ze stwierdzonym poziomem pozostałości ditiokarbaminianów w ilości $2,1 \pm 0,2$ mg/kg (sprawozdanie nr 806/21/ZZ/N/1274 z dnia 19.11.21 r.) w próbce jarmużu. W związku z powyższym produkt został zgłoszony do systemu RASFF.

W 2022 roku do rejestru zakładów podlegających kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej wpisano dwa nowe zakłady przetwórstwa owocowo – warzywnego:

- Kwaszarnia Produktów Rolnych w powiecie kłodzkim – surowce stosowane do produkcji przetworów warzywnych pochodzą z indywidualnego gospodarstwa rolnego właściciela zakładu, posiadającego zaświadczenie o wpisie do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Kiszone są ogórki oraz kapustę z dodatkami kopru, chrzanu, marchwi oraz czosnku. Wyroby pakowane są w opakowania 0,5 kg, 1 kg, 5 kg, oraz 10 kg. Sprzedaż prowadzona jest do odbiorców indywidualnych, sklepów, restauracji, ośrodków wczasowych. Jakość zdrowotną wyrobów gotowych potwierdzono prawidłowymi wynikami badań.
- Zakład produkcji przetworów owocowo-warzywnych w powiecie świdnickim – zakład został zatwierdzony w zakresie produkcji i wprowadzania do obrotu przetworów warzywno-owocowych typu „kimchi”, przygotowywanych na bazie świeżych warzyw, owoców oraz przypraw poddanych procesowi fermentacji, w ilości ok. 80 kg miesięcznie. Ponadto prowadzona jest produkcja pasteryzowanych sosów owocowo-warzywnych, przygotowywanych na bazie świeżych warzyw i owoców, w ilości ok. 70 kg miesięcznie.

DPWIS we Wrocławiu w roku 2022 wymierzył karę pieniężną w wysokości 1000 zł Przetwórci Owoców i Warzyw z powiatu świdnickiego, która samowolnie rozszerzyła działalność o usługowy rozlew suplementu diety. W decyzji PPIS zatwierdzającej ww. zakład była zgoda na działalność w zakresie produkcji dżemów niskosłodzonych, marmolady wieloowocowej, soków przecierowych, musów owocowych oraz bezalkoholowych gazowanych napojów owocowych oraz w zakresie usługowego magazynowania, przetwarzania, pakowania i konfekcjonowania produktów owocowych, owocowo-warzywnych, warzywnych.

16.1.5 Wytwórnice napojów bezalkoholowych i rozlewni piwa

W roku sprawozdawczym w rejestrze zakładów nadzorowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną woj. dolnośląskiego znajdowało się 10 zakładów – liczba ta zmniejszyła się w stosunku do roku ubiegłego o 2. We wszystkich wytwórniach wdrożono procedury GHP/GMP oraz system HACCP. Przeprowadzono 11 kontroli sanitarnych, w tym 2 kontrole interwencyjne. W wytwórniach napojów bezalkoholowych pobrano w sumie 11 próbek, z czego zdyskwalifikowano 2.

Jednym z zakładów znajdujących się w tej grupie obiektów jest wytwórnia wód gazowanych usytuowana w powiecie trzebnickim. Zajmuje się ona produkcją napojów gazowanych tj. oranżada, sprite, cola, napój pomarańczowy, jabłkowy, brzoskwiniowy i cytrynowy oraz naturalnej wody źródlanej na bazie wody naturalnej źródlanej z ujęcia studni wierconej nr 1. Napoje rozlewane są automatycznie do opakowań szklanych o pojemności 0,33 l. Napoje konserwowane są benzoanem sodu, dodawane są substancje dodatkowe tj. regulator kwasowości – kwas cytrynowy, sacharynian sodu, barwniki - karmel, żółcień pomarańczowa, błękit brylantowy, tetryzyna, stabilizator-guma arabska, estry glicerolu żywicy roślinnej.

W wyżej przytoczonym Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Handlowo-Usługowym pobrano do badań laboratoryjnych w 2022 roku „Napój gazowany słodzony o smaku landrynkowym Oranżada” oraz „Napój gazowany słodzony o smaku jabłkowym”, które zostały zakwestionowane ze względu na stwierdzenie przekroczenia dozwolonego limitu substancji słodzącej sacharyny na poziomie 106 ± 7 mg/l (limit 80 mg/l). Kwestionowane napoje zostały zgłoszone do systemu RASFF przez DPWIS we Wrocławiu. W wyniku przeprowadzonych kontroli interwencyjnych w ww. zakładzie ustalono, że kwestionowane partie środków spożywczych nie zostały wprowadzone do obrotu ze względu na obniżony popyt związany z panującymi warunkami atmosferycznymi. Po uzyskaniu przez właściciela informacji o nieprawidłowej jakości środków spożywczych zabezpieczono partie w wydzielonym pomieszczeniu magazynowym oraz zutylizowano. W związku z powyższym przeprowadzono w zakładzie ocenę ryzyka, w wyniku której zakład uzyskał kategorię „wysokiego ryzyka” i został objęty szczególnym nadzorem. Ustalono, że w roku 2023 zostanie zwiększona częstotliwość kontroli i częstotliwość poboru próbek do badania w zakładzie. Ponadto w czasie kolejnej kontroli pobrano do badania laboratoryjnego powtórnie próbkę produktu pn. „Napój gazowany słodzony o smaku landrynkowym Oranżada”. Próbkę pobrano z partii napojów po wprowadzonej korekcie recepturowej. Otrzymano sprawozdanie z badań Działu Laboratoryjnego Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Opolu, z którego wynika, iż pobrana próba była prawidłowa pod względem zawartości substancji dodatkowych.

16.1.6 Wytwórnice naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródlanych i stołowych

W 2022 r. liczba nadzorowanych zakładów w tej grupie na terenie województwa dolnośląskiego zwiększyła się i obecnie wynosi 15 zakładów. W roku sprawozdawczym skontrolowano 11 zakładów, w których przeprowadzono w sumie 18 kontroli, w tym 2 kontrole interwencyjne. We wszystkich zakładach wdrożono procedury GHP/GMP oraz system HACCP. Wydano 10 decyzji administracyjnych. Dokonano również oceny jakości zdrowotnej produkowanych wyrobów gotowych – do badań laboratoryjnych pobrano 62 próbki wody mineralnej, z których żadna nie została zdyskwalifikowana.

Zakłady produkujące naturalną wodę mineralną lub naturalną wodę źródlaną znajdują się przede wszystkim na terenie powiatu kłodzkiego, ponadto działają też zakłady w powiecie dzierżoniowskim, karkonoskim, jaworskim, świdnickim, wałbrzyskim, złotoryjskim.

Nowopowstałym zakładem jest Wytwórnia wody stołowej znajdująca się w powiecie trzebnickim, w którym prowadzona jest działalność w zakresie produkcji wody stołowej z dodatkiem jodu, rozlewanej do pojemników o pojemności 18,9 l, w ilości ok. 550 sztuk dziennie

i jej wprowadzania do obrotu. W 2022 roku przeprowadzono w zakładzie 1 kontrolę sanitarną, podczas której oceniono zakład na podstawie arkusza oceny zakładu produkcji żywności. W trakcie podjętych czynności kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości, w tym w zakresie stanu higieniczno-sanitarnego oraz kondycji technicznej pomieszczeń zakładu oraz jego wyposażenia.

Kontrole interwencyjne przeprowadzane były z uwagi na wnioski konsumentów tj. względem:

- Naturalnej Wody Mineralnej niegazowanej – w zakresie występowania wewnątrz butelki „drobinek pyłu przypominające plastik”. W trakcie wykonywania czynności kontrolnych dokonano oceny sensorycznej kwestionowanego produktu pobranego z magazynu przechowalniczego, w trakcie której nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości tj. woda była klarowna, bez osadu i ciał obcych, butelki czyste, bez uszkodzeń, bez obcych zapachów. W ramach Operacyjnego Programu Warunków Wstępnych zostały przeprowadzone badania wyrobów gotowych – nie stwierdzono w tym zakresie nieprawidłowości. Podczas wykonywania czynności kontrolnych ustalono że „drobinki pyłu przypominające plastik” to węglan wapnia, który wytrącił się w wyrobie gotowym, a przyczyną wystąpienia jego w wyrobie gotowym były najprawdopodobniej złe warunki przechowywania (zmiany zakresu temperatur w obrocie).
- Naturalnej Wody Mineralnej niegazowanej – w zakresie niewłaściwego zapachu. Podczas wykonywania czynności kontrolnych ustalono, że producent kwestionowanej wody po otrzymaniu reklamacji z jednej z wielu sieci handlowych przeprowadził ocenę organoleptyczną i badania mikrobiologiczne ww. wody. Stwierdzono wówczas nieprawidłowości w zakresie smaku i zapachu – smak zmieniony, wyczuwalny obcy stęchły zapach. Po analizie wyników oraz dokumentacji technologicznej producent w/w wody stwierdził, że wody w których w technologii produkcji zwiększono stopień napowietrzenia, zmieniają po pewnym czasie cechy organoleptyczne (zapach, smak) jak również wytrąca się osad pochodzenia mineralnego. Mając powyższe na uwadze Wytwórnia Wód Mineralnych wystosowała pismo o wycofaniu towaru z rynku. Zgodnie z informacją uzyskaną od pracowników firmy część kwestionowanych partii została zwrócona z sieci handlowych do producenta, który dokonał ich utylizacji przez wylanie. Również w trakcie wykonywania czynności kontrolnych dokonano poboru próbek:
 - wyrobów gotowych: Naturalna Woda Mineralna - badanie zostało przeprowadzone w kierunku: mikrobiologia: liczba *Escherichia coli*, bakterie grupy coli, Enterokoki (paciorkowce kałowe), *Clostridia* redukujące siarczyny, *Pseudomonas aeruginosa* oraz sensoryka;
 - wody surowej nieuzdatnionej - badanie zostało przeprowadzone w kierunku: liczba *Escherichia coli*, bakterie grupy coli, liczba paciorkowce kałowe, liczba *Clostridium* redukujące siarczyny, liczba *Pseudomonas aeruginosa*, ogólna liczba mikroorganizmów.

Badania zostały przeprowadzone w Laboratorium Badania Wody i Gleby w WSSE we Wrocławiu – otrzymane wyniki badań były prawidłowe.

16.1.7 Zakłady garmażeryjne

W 2022 r. nadzorem objęto 58 zakładów, w tym na wniosek przedsiębiorców zatwierdzono 6 nowych obiektów. W roku sprawozdawczym skontrolowano 49 obiektów produkcji garmażeryjnej, w których przeprowadzono 67 kontrole, w tym 2 interwencyjne. Zasady systemu HACCP i dobre praktyki produkcyjne i higieniczne GMP/GHP zostały wdrożone w 56 nadzorowanych zakładach.

Zakłady prowadziły działalność w zakresie produkcji i wprowadzania do obrotu wyrobów garmażeryjnych mięsnych (tj. pierogów z różnymi farszami (ruskie, z kapustą, pieczarkami, ze szpinakiem itp.), krokietów, naleśników, kopytek, klusek śląskich), wyrobów garmażeryjnych

z udziałem mięsa surowego (np. pierogów, gołąbków, krokietów, kotletów, klusek z mięsem, galaretek, pasztecików z mięsem, flaków, bigosu, kartaczy) oraz wyrobów garmażeryjnych z udziałem ryb i różnego rodzaju sałatek.

W roku sprawozdawczym wpisano do rejestrów Państwowej Inspekcji Sanitarnej 6 nowych zakładów garmażeryjnych, w tym m.in.:

- Zakład garmażeryjny z powiatu kłodzkiego –w którym kontrola została przeprowadzona na wniosek strony dotycząca zmiany zakresu prowadzenia działalności w zakresie produkcji i obrót daniami garmażeryjnymi mięsnymi i nie mięsnymi. Dzienna wielkość produkcji wynosi do 50 kg dziennie. Wyroby zaopatrzone w etykiety sprzedawane są na rynek lokalny. Na zakład wydano decyzję warunkowego zatwierdzenia w związku z brakiem HACCP, a następnie decyzję bezwarunkowego zatwierdzenia w związku ze spełnieniem wymagań prawa żywnościowego.
- Zakład garmażeryjny z Wrocławia, który powstał w wydzielonej części pomieszczeń piekarni, która ograniczyła znacznie swoją działalność. Na potrzeby produkcji garmażeryjnej wydzielono pomieszczenia produkcyjne o powierzchni 40m² rozdzielając prace „gorące” i „zimne”. Pomieszczenia zostały przystosowane i wyposażone dla potrzeb nowego zakresu działalności zakładu, który produkuje i wprowadza do obrotu żywność w asortymencie: wyroby garmażeryjne i kulinarne mięsne schłodzone wyroby garmażeryjne i kulinarne mączne schłodzone, inne wyroby garmażeryjne i kulinarne surówki i sałatki oraz kanapki, na potrzeby własnego sklepu firmowego. Proces produkcyjny ma charakter rzemieślniczy, nie jest zautomatyzowany, większość prac produkcyjnych wykonywana jest ręcznie przez właścicieli przy użyciu mieszalki planetarnej, pieca konwekcyjnego, pakowarki komorowej, szaf chłodniczych i schładzarki szokowej, płyty elektrycznej itp. Wyroby gotowe sporządzane są na bazie surowców i półproduktów dostarczanych do zakładu, w tym jaj, owoców i warzyw poddawanych na miejscu obróbce wstępnej. Wielkość miesięcznej produkcji wynosi 300 kg - 400 kg wyrobów gotowych. Zapewniono warunki w procesie technologicznym do szybkiego wychładzania gotowych wyrobów oraz pakowania gotowych wyrobów, które są oznakowane etykietą.
- Zakład Produkcji Garmażeryjnej i Punkt Sprzedaży we Wrocławiu, w którym produkcja ma charakter tradycyjny, rzemieślniczy głównie na potrzeby klientów i kontrahentów pod konkretne zamówienia oraz pod potrzeby własne firmy do sprzedaży na miejscu w punkcie firmowym. Pomieszczenia zakładu stanowią powierzchnię 84m², która poprzednio wykorzystywana była jako bar gastronomiczny. Zakład został przystosowany do prowadzonego zakresu działalności tj.: produkcji garmażeryjnej oraz wprowadzania do sprzedaży wyrobów gotowych w tym: wyrobów garmażeryjnych i kulinarnych mięsnych schłodzonych, wyrobów garmażeryjnych i kulinarnych mącznych schłodzonych, innych wyrobów garmażeryjnych i kulinarnych oraz surówek, sałatek i kanapek oraz wyrobów ciastkarskich z kremem niepoddanym obróbce termicznej, wyrobów ciastkarskich z kremem poddanym obróbce termicznej, galanterii ciastkarskiej, deserów na bazie jogurtu i owoców, soków wyciskane ze świeżych sezonowych owoców i warzyw, smoothie. Wielkość miesięcznej produkcji planowana wynosi około 300 kg – 500 kg gotowego wyrobu. Proces produkcyjny w zakładzie nie jest zautomatyzowany ma charakter tradycyjny. Pomieszczenia zostały wyposażone w niezbędne urządzenia chłodnicze, grzejne w tym piece konwekcyjny i piekarniczy oraz sprzęt i urządzenia pomocnicze. Wydzielono pomieszczenie do produkcji garmażeryjnej i osobną pracownię cukierniczą, gdzie jest wydzielony sprzęt i wyposażenie.
- Zakład garmażeryjny we Wrocławiu, który prowadzi działalność w zakresie: produkcji i wprowadzania do obrotu handlowego zamrożonych wyrobów garmażeryjnych mięsnych i niemięsnych, w tym z mięsa drobiowego, wieprzowego, z udziałem produktów zbożowo – mącznych, przetworów owocowo – warzywnych, warzyw i owoców świeżych oraz mrożonych, jaj świeżych, grzybów, tłuszczów roślinnych, przetworów mleczarskich,

w tym serów twarogowych, przypraw oraz sprzedaży wyprodukowanych mrożonych wyrobów gotowych w pełnym asortymencie zapakowanych w opakowania jednostkowe oznaczone etykietą; napojów, wód mineralnych gazowanych i niegazowanych, napojów bezalkoholowych gazowanych i niegazowanych, soków owocowych, owocowo – warzywnych i warzywnych w bezzwrotnych opakowaniach jednostkowych producentów. Lokal został wyposażony w urządzenia produkcyjne wykonane ze stali nierdzewnej. Powierzchnia zakładu wynosi 300 m², zachowano prawidłową funkcjonalność, eliminującą zanieczyszczenia krzyżowe, większość procesów produkcyjnych w zakładzie jest zautomatyzowanych, w tym zarabianie i mieszanie ciasta i farszu w mieszalniku, wałkowanie na wałkownicy, mielenie mięsa w maszynkach. Wszystkie produkowane w zakładzie wyroby podlegają schładzaniu szokowemu oraz zamrażaniu, które konfekcjonowane są do opakowań jednorazowego użytku przeznaczonych do kontaktu z żywnością, tj.: tacek z tworzywa sztucznego zgrzewanych folią lub zgrzewanych woreczków z tworzywa sztucznego opatrzonych etykietami.

W nadzorowanych zakładach podczas prowadzonych kontroli najczęściej powtarzały się nieprawidłowości, po których wydawane były decyzje administracyjne terminowe:

- brak udokumentowanych szkoleń wewnętrznych zatrudnionych pracowników;
- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych, magazynowych oraz socjalno-sanitarnych;
- nieprawidłowe znakowanie produkowanych i wprowadzanych do obrotu handlowego opakowanych gotowych wyrobów garmażeryjnych;
- brak wyników badań przeprowadzanych w ramach kontroli właścicielskiej; niezachowana segregacja asortymentowa przechowywanych surowców i półproduktów;
- brak weryfikacji dokumentacji systemowej GMP/GHP oraz systemu HACCP, celem uzupełnienia procedur.

W celu wyegzekwowania poprawy stanu sanitarno-technicznego wydano 24 decyzje administracyjne.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami higieniczno-sanitarnymi, głównie nieprzestrzeganiem zasad higieny przez zatrudniony personel, karano osoby odpowiedzialne grzywnami w drodze mandatów karnych. W roku sprawozdawczym nałożono 15 mandatów na łączną kwotę 3550 zł.

W ramach nadzoru pobrano do badań laboratoryjnych 17 próbek wyrobów garmażeryjnych – żadna próbka nie została zdyskwalifikowana.

16.1.8 Wytwórnice wyrobów cukierniczych

W 2022 r. w tej grupie zakładów funkcjonowało 26 zakładów. Wszystkie wytwórnice posiadają wdrożony system HACCP oraz zasady GHP/HMP. W okresie sprawozdawczym pobrano do badania laboratoryjnego 14 próbek – wyniki badań prawidłowe. Do zakładów w tej grupie należą m.in.

Wytwórnia wyrobów czekoladowych w powiecie karkonoskim została zatwierdzona w lutym 2022 r. do prowadzenia działalności w zakresie: produkcji i konfekcjonowania czekolady oraz wyrobów czekoladowych z dodatkami (owoce liofilizowane, orzechy, migdały, wiórki kokosowe itp.), sprzedaży napojów gorących (kawy, herbaty) podawanych w naczyniach jednorazowego użytku na wynos oraz sprzedaży napojów chłodzących. Ponadto w związku z wnioskiem przedsiębiorcy o rozszerzenie działalności w zakresie sprzedaży ciast i deserów z kremem poddany obróbce termicznej, sprzedaży lodów gałkowych – pochodzących od innych producentów podawanych w wafelkach, produkcji gofrów (na bazie gotowej mieszanki, wody butelkowanej i oleju) z bitą śmietaną i dodatkami (owoce mrożone, konserwowe, frużelina, posypki, polewy itp.) oraz sprzedaży napojów alkoholowych podawanych w naczyniach jednorazowego użytku wydano decyzję obejmującą ten zakres działalności.

Wyprodukowane w wytwórni wyroby cukiernicze oraz oferowane lody, desery oraz wino wprowadzane są do obrotu wyłącznie w przykładowym sklepie firmowym.

Cukiernictwo, powiat legnicki- w listopadzie 2022 r. nastąpiło wznowienie działalności. Zakres działalności obejmuje produkcję i sprzedaż wyrobów z masy cukrowej ręcznie zdobionych. Działalność prowadzona jest cyklicznie – produkcja odbywa się w okresie listopad – marzec i stanowi manufakturę, w której zatrudnionych są 2 pracowników. Tygodniowa produkcja wynosi: ok. 200-250 szt. wyrobów dużych rozmiarów, ok. 2000 szt. wyrobów o małych rozmiarach. Głównymi odbiorcami wyrobów gotowych są przedsiębiorcy z województwo warmińsko-mazurskiego, małopolskiego, dolnośląskiego.

Zakład cukierniczy z Legnicy prowadzi produkcję i dystrybucję galanterii cukierniczej (praliny oblewane, praliny foremkowe, figurki czekoladowe, lizaki, trufle) oraz lodów sorbentowych i ciast. Zakład zawiesił produkcję lodów z miesiącem wrześniem 2022 r. Wielkość produkcji uległa zmniejszeniu w stosunku do lat poprzednich. Miesięczna produkcja wynosi ok. 40 kg wyrobów czekoladowych o różnych nadzieniach i kształtach, ok. 90 kg ciast (sernik, ciasto kajmakowe, ciasto migdałowe, ciasto czekoladowe, ciasto orzechowe). Gotowy wyrób dostarczany jest do dwóch własnych punktów sprzedaży.

Zakład produkcji wyrobów cukierniczych w powiecie świdnickim prowadzi działalność w zakresie produkcji wyrobów cukierniczych czekoladowanych – cukierków z rdzeniem miękkim i cukierków - pomadek niekryształicznych mlecznych, nienadziwanych (wyrobów z mas tłustych, pomadowych i galaretek), a także wyrobów ciastkarskich – wafli przekładanych masami tłustymi. Do produkcji wyrobów gotowych stosowane są dodatki do żywności, dozowane w ilościach nieprzekraczających dopuszczalnych poziomów określonych w rozporządzeniu Komisji (UE) Nr 1129/2011 z dnia 11 listopada 2011 r. zmieniającym załącznik II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1333/2008 poprzez ustanowienie unijnego wykazu dodatków do żywności (Dz. Urz. UE L 295 z 12.11.2011, str. 1, z późn. zm.). W 2022 r. w zakładzie przeprowadzono kontrolę interwencyjną w związku ze zgłoszeniem konsumenta dot. obecności ciała obcego („kawalka czarnego plastiku”) w jednym z wyrobów gotowych. Osoba składająca wniosek nie podała danych pozwalających na zidentyfikowanie zakwestionowanych cukierków, tj.: numeru partii produkcyjnej, daty minimalnej trwałości. W związku z powyższym w toku wykonywanych czynności kontrolnych, kontrolą objęto m.in.: ocenę próbek archiwalnych losowo wybranych partii produktu, przegląd dokumentacji i zapisów potwierdzających prawidłową jakość użytych do produkcji surowców, przebieg procesu produkcyjnego, badania wyrobu gotowego, warunki przechowywania surowców i wyrobów gotowych, wdrożenie opracowanych dla zakłady systemów zapewnienia bezpieczeństwa żywności (dobrej praktyki higienicznej, produkcyjnej oraz systemu HACCP). W trakcie podjętych czynności kontrolnych nie stwierdzono niezgodności, które mogłyby wpłynąć na nieprawidłową jakość wyrobu gotowego.

Producent wyrobów czekoladowych z Wrocławia prowadzi działalność w zakresie produkcji i wprowadzania do obrotu wyrobów cukierniczych czekoladowych (czekolad i pralin) o zróżnicowanych formach i kształtach, z nadzieniami lub bez, w różnych wariantach smakowych, z udziałem lub bez udziału innych środków spożywczych, konfekcjonowanych do opakowań jednostkowych i zbiorczych o zróżnicowanej ilości nominalnej produktu. Wielkość produkcji w ww. zakładzie uzależniona jest od bieżącego zapotrzebowania na wyroby gotowe i zamówień odbiorców zewnętrznych, w tym: klientów indywidualnych, obiektów żywienia zbiorowego (hotele), obiektów obrotu żywnością (sklepy) - szacowana miesięczna wielkość produkcji stanowić może do około 500 szt. czekolad w formie tabliczek o ilości nominalnej produktu 100 g w asortymencie czekolady: mlecznej, białej, czarnej, ruby, z udziałem lub bez: owoców liofilizowanych, orzechów, migdałów, bakalii, które opakowane jednostkowo pakowane są do opakowań transportowych po 10 szt. Dodatkowo produkcja obejmuje produkcję pralin w ilości około po 500 szt. opakowań jednostkowych pakowanych po 9 i 12 szt. pralin, konfekcjonowanych na poliwęglanowe formy do kartonowych pudełek z zamknięciem. Charakter produkcji wyrobów czekoladowych rzemieślniczy – w zakładzie część procesów produkcyjnych zautomatyzowana do

których zalicza się temperowanie płynnej czekolady. Pozostałe czynności, tj. namiarowanie i dozowanie surowców, konfekcjonowanie półproduktów do opakowań jednostkowych jednorazowego użytku – rozlew płynnej czekolady do form poliwęglanowych, konfekcjonowanie wyrobów gotowych do opakowań transportowych wykonywane są ręcznie przez pracowników. Proces technologiczny produkcji wyrobów czekoladowych (czekolad i pralinek) obejmuje dostawę surowców, przyjęcie towaru, magazynowanie surowców w warunkach chłodniczych oraz w stanie nie wymagającym warunków chłodniczych, podgrzewanie i temperowanie masy (dodanie masła kakaowego) w temperaturze 45 °C, schłodzenie masy do temperatury 31 °C, mieszanie składników, naniesienie i rozlanie masy do foremek, temperowanie czekolady do temperatury 45 °C, schładzanie czekolady do temperatury ok. 30 °C, rozlanie czekolady do form, przechowywanie w urządzeniu chłodniczym w temperaturze 14-16 °C przez 5 minut; napełnianie korpusów nadzieniem i pozostawienie do stężenia 12-16 godzin oraz nałożenie czekolady (praliny) lub dodanie owoców, bakalii (czekolady) i przechowywanie w urządzeniu chłodniczym w temperaturze 14-16 °C przez co najmniej 2 h (praliny) lub 16-18 °C przez 24 h (czekolady), przechowywanie w warunkach nie wymagających warunków chłodniczych do 20 °C, pakowanie i dystrybucję.

16.1.9 Wytwórnice suplementów diety

Na terenie województwa dolnośląskiego w 2022 roku funkcjonowało 30 zakładów produkujących suplementy diety. Liczba ta nie uległa zmianie w stosunku do roku poprzedniego, natomiast zatwierdzono 2 nowe zakłady, tj.:

- na terenie Wrocławia, w zakresie produkcji, magazynowania i wprowadzania do obrotu handlowego, również przez Internet: suplementów diety w postaci wodno-alkoholowych roztworów oraz wyciągów i koncentratów roślinnych, ziołowych i przypraw. Produkty konfekcjonowane są do opakowań jednostkowych w postaci szklanych butelek i opakowań zbiorczych o zróżnicowanej ilości nominalnej produktu, oznakowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego. W zakładzie opracowano i wdrożono system HACCP oraz dokumentację dobrej praktyki produkcyjnej i dobrej praktyki higienicznej.
- wytwórnia suplementów diety w powiecie dzierzoniowskim w zakresie produkcji suplementów diety w postaci kapsułek trwałych mikrobiologicznie oraz ich sprzedaży odbiorcom detalicznym i hurtowym, w tym przez Internet. W 2022 r. w ofercie zakładu znajdowało się pięć suplementów diety, dla których dokonano zgłoszenia o zamiarze wprowadzenia po raz pierwszy do obrotu do Głównego Inspektora Sanitarnego. Wytwórnia nie prowadzi stałej produkcji żywności, jedynie na zlecenia – ostatnia produkcja suplementów diety miała miejsce w lipcu 2022 r. i było 660 opakowań wyrobu gotowego po 60 kapsułek. System HACCP w zakładzie został wdrożony w pełnym zakresie. W roku sprawozdawczym przeprowadzono w zakładzie dwie kontrole: kontrolę sprawdzającą (po wydaniu decyzji zatwierdzającej zakład warunkowo) oraz kontrolę kompleksową. Przeprowadzono także ocenę znakowania wybranych suplementów diety, w tym ich prezentacji i reklamy na stronach internetowych. W wyniku tej oceny prowadzone jest postępowanie administracyjne.

Wszystkie zakłady znajdujące się na terenie województwa dolnośląskiego wytwarzające zarówno suplementy diety, jak i produkty lecznicze reprezentują wysoki standard i wykorzystują nowoczesne rozwiązania technologiczne. Stosowane przy produkcji substancje dodatkowe dodawane są w ilościach niezbędnych do uzyskania pożądanego efektu technologicznego zgodnie z zasadą *quantum satis*, natomiast w przypadku substancji limitowanych, tj. tych, dla których określono maksymalne poziomy, dodawane są one po uprzednim przeliczeniu w ilościach, które mają zagwarantować bezpieczeństwo i zgodność produktu z przepisami prawa żywnościowego. W zakładach zorganizowane są pomieszczenia lub stanowiska do odważania surowców (w tym

dotatków do żywności). W ramach nadzoru sanitarnego dokonywana jest przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych ocena znakowania wyrobów gotowych wraz z ich prezentacją i reklamą na stronach internetowych. Wytwórnice suplementów diety będące pod nadzorem Inspekcji Sanitarnej zlokalizowane na terenie województwa dolnośląskiego sukcesywnie wprowadzają na rynek nowe produkty objęte procedurą powiadamiania Głównego Inspektora Sanitarnego.

W 2022 r. przeprowadzono 63 kontrole (w tym 6 interwencyjnych) w 27 wytwórniach suplementów diety, w wyniku których wydano 24 decyzje administracyjne, w tym w 11 przypadkach były to decyzje zakazu wprowadzania produktów do obrotu. Ponadto nałożono na przedsiębiorców 3 grzywny w drodze mandatu karnego w łącznej kwocie 2000 zł oraz skierowano do DPWIS we Wrocławiu 1 wniosek o nałożenie kary pieniężnej, który jest w trakcie rozpatrywania.

Kontrole interwencyjne przeprowadzone zostały m. in. w:

- sprawie dotyczącej wprowadzania w błąd konsumenta poprzez nieprawidłową reklamę suplementu diety emitowaną w radiu, kontrola PPIS we Wrocławiu nie wykazała uchybień w tym zakresie,
- w związku z powiadomieniami w ramach systemu RASFF dotyczącymi stwierdzenia obecności składnika nowej żywności, wysokiej zawartości kofeiny, substancji aktywnej farmakologicznie oraz tlenu etylenu w suplementach diety wyprodukowanych przez firmę mieszczącą się na terenie Dolnego Śląska. Produkty zagrażające bezpieczeństwu zdrowia i życia konsumentów wycofano z obrotu handlowego zgodnie z procedurami systemu RASFF. Natomiast w przypadku jednego z suplementów diety skierowano do prokuratury wnioski o podejrzenie zafałszowania środka spożywczego z uwagi na zawyżoną ilość kofeiny oraz zaniżone zawartości chondroityny, witaminy A, B1 oraz B6.

W okresie od 1 września do 31 grudnia 2022 r. w związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 2 sierpnia 2022 r. znak: BŻ.SD.442.1324.2022 na terenie woj. dolnośląskiego zostały przeprowadzone kontrole tematyczne m.in. w zakładach produkujących suplementy diety. Głównym celem tych kontroli było sprawdzenie prawidłowości znakowania suplementów diety, a także weryfikacja ich składu w porównaniu do deklarowanych ilości składników. W związku z powyższym w wyniku przeprowadzenia 35 kontroli tematycznych w zakresie oceny wybranych suplementów diety, w 10 zakładach stwierdzono nieprawidłowości. Najczęściej dotyczyły one nieprawidłowego oznakowania tych środków spożywczych, w tym ich prezentacji i reklamy na stronach internetowych. Nie stwierdzono natomiast przypadków rozbieżności pomiędzy składami produktów, a ich recepturami. Szczegółowe wyniki kontroli w formie tabelarycznej przesłano do GIS w dniu 27 stycznia 2023 r. W ramach nadzoru w 2022 r. w wytwórniach suplementów diety pobrano do badań laboratoryjnych 54 próbki, w tym 14 próbek zostało uznanych za nieprawidłowe z uwagi na znakowanie.

16.1.10 Producenci pierwotni

Do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej wpisanych jest ogółem 4659 zakładów produkcji pierwotnej pochodzenia roślinnego, w tym 4415 zakwalifikowano jako zakłady niskiego ryzyka, 84 średniego i 160 wysokiego ryzyka. W roku sprawozdawczym skontrolowano 106 zakładów, w których przeprowadzono 110 kontroli, w tym 2 interwencyjne (dot. przekroczenia NDP pestycydów w uprawie lnu i rzepaku ozimego).

Do analizowanej grupy obiektów zaliczono:

- zakłady prowadzące działalność w zakresie upraw produktów pochodzenia roślinnego – głównie zbóż, roślin oleistych, ziemniaków, warzyw i owoców,
- punkty magazynowania zbóż,
- punkty skupu i sprzedaży produktów pochodzenia roślinnego.

Producenci pierwotni płody rolne sprzedają na okolicznych targach lub dostarczają do zakładów żywienia zbiorowego lub punktów obrotu (warzywa, owoce), a także przekazują do punktów skupu (zboża) i zakładów przetwórstwa spożywczego.

W ramach realizacji porozumienia z dnia 22.12.2020 r. w sprawie współdziałania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego i „Planu działania na rok 2022 dotyczącego produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego” przeprowadzono na terenie województwa dolnośląskiego 39 wspólnych kontroli gospodarstw rolnych z przedstawicielami Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa we Wrocławiu oraz 16 kontroli z przedstawicielami Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie przestrzegania podstawowych zasad higieny na etapie zbioru.

Producenci produkcji pierwotnej postępują zgodnie z ogólnymi przepisami dotyczącymi higieny ustanowionymi w Części A załącznika I rozporządzenia (WE) nr 852/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych. W wyniku przeprowadzonych wspólnych czynności kontrolnych stwierdzono 14 nieprawidłowości dotyczących warunków higieniczno-sanitarnych i stosowania środków ochrony roślin.

Podczas kontroli dokonywano oględzin pola, sprawdzano dokumentację dotyczącą zakupu nasion, sadzonek, stosowanych środków ochrony roślin oraz odżywek stosowanych na uprawach. Rolnicy posiadali karty nawożenia pola i innych przeprowadzanych zabiegów. Wszyscy skontrolowani rolnicy posiadali szkolenia z zakresu stosowania nawozów i innych środków.

Prace rolne w gospodarstwach wykonywane były zarówno przez ich właścicieli jak i osoby zatrudnione z zewnątrz. Zgodnie z oświadczeniami właścicieli gospodarstw stan zdrowia osób wykonujących prace w kontakcie z płodami rolnymi nie budził zastrzeżeń. Nawadnianie upraw odbywało się w trakcie ich wzrostu, a ich częstotliwość uzależniona jest od warunków pogodowych. W gospodarstwach rolnych w większości zapewniono dostęp do WC wraz z punktem wodnym do mycia rąk. W większości, gospodarstwa rolne posiadają własne środki transportu, przeznaczone do przewozu płodów rolnych.

W trakcie urzędowych kontroli żywności zwracano szczególną uwagę na stan zdrowia pracowników oraz zachowanie higieny osobistej, rodzaj stosowanej wody do nawadniania pól uprawnych, zapewnienie higieniczno-sanitarnych warunków do mycia rąk przez pracowników, stosowane środki do nawożenia płodów rolnych, stosowane środki ochrony roślin oraz zapewnienie właściwych warunków ich przechowywania, stan techniczny pomieszczeń magazynowych, materiały opakowaniowe stosowane podczas zbiorów płodów rolnych.

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych oceniono gospodarstwa według arkusza oceny stanu sanitarnego i stwierdzono nieprawidłowości:

- brak do wglądu aktualnych orzeczeń lekarskich z badań do celów sanitarno-epidemiologicznych właścicieli gospodarstwa,
- brak do wglądu dokumentacji Dobrej Praktyki Rolniczej (GAP) Dobrej Praktyki Produkcyjnej i Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP, GMP) dla produkcji rolnej,
- na plantacji truskawek brak możliwość korzystania z toalety,
- brak szkoleń w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych pracowników zatrudnionych w gospodarstwie,
- brak kontroli jakości wody,
- brak wydzielonego magazynu do przechowywania łubianek drewnianych do zbioru truskawek.

W celu wyegzekwowania poprawy stanu sanitarno-technicznego wydano 10 decyzji administracyjnych i nałożono 1 mandat karny na kwotę 300 zł.

W ramach planu poboru prób ustalonym na 2022 r. pobrano z produkcji pierwotnej do badań laboratoryjnych 92 próbki - pod względem badanych parametrów wyniki prawidłowe poza 3 próbkami, tj.:

- szpinak świeży – przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu kadmu,
- agrest – przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu (NPD) karbendazymu i benomyli,
- wino białe Chardonnay „Winnica Radunia” – zawartość pestycydów w normie, próbka została zdyskwalifikowana za nieprawidłowe oznakowanie.

Największym zakładem zaliczanym do tej grupy obiektów jest Zakład Rolny z powiatu legnickiego, którego zakres obejmuje produkcję i sprzedaż sałat. W roku 2022 pod uprawę sałat przeznaczono ok. 140 ha.

Znaczącym zakładem w tej grupie jest hala szklarniowa Polskie Pomidory S.A. z powiatu zgorzeleckiego, w której prowadzona jest działalność w zakresie uprawy pomidorów malinowych. Ogólna powierzchnia upraw wynosi 10 hektarów. Pomidory uprawiane są wyłącznie w szklarni bez uprawy glebowej. Szacunkowo roczna wielkość zbioru warzyw przeznaczonych do wprowadzenia na rynek wynosi ok. 4 mln kg pomidorów. Nasadzenie rozsąd odbywa się raz w roku. Rozsady pochodzą od certyfikowanych, identyfikowalnych producentów. Zbiór warzyw odbywa się ręcznie. W zakładzie nie mają miejsca czynności takie jak mycie i przetwarzanie żywności. Opakowany towar jest transportowany przez firmę zewnętrzną do magazynu zewnętrznego zlokalizowanego w hali dojrzewania bananów zlokalizowanej na terenie powiatu zgorzeleckiego.

16.1.11 Producenci żywności w warunkach domowych

W roku sprawozdawczym na terenie woj. dolnośląskiego nadal utrzymywał się trend rejestracji podmiotów działających na rynku spożywczym przygotowujących żywność w pomieszczeniach używanych głównie jako prywatne lokale mieszkalne, gdzie regularnie przygotowuje się żywność w celu wprowadzenia jej do obrotu handlowego.

Wnioski dotyczyły m.in. produkcji wyrobów ciastkarskich, pieczywa, kanapek, sałatek, wyrobów garmażeryjnych, lizaków i figurek cukrowych, opłatków dekoracyjnych na torty, przetworów owocowo – warzywnych oraz obróbki żywności, tj. krojenia wyrobów ciastkarskich, obróbki wstępnej i przyprawiania elementów kulinarnych mięsa drobiowego, mycia świeżych warzyw i owoców jako półproduktów wykorzystywanych do dalszej produkcji na cele własnej działalności gastronomicznej lub do bezpośredniej sprzedaży.

W rejestrze zakładów odnotowano 298 zakładów, tj. o 89 więcej niż w roku poprzednim. Prawie wszystkie zakłady (297) uznano jako zakłady średniego ryzyka, tylko 1 zakład ma ryzyko niskie.

Kuchnie domowe zajmują się m.in. wyrobem oraz sprzedażą wyrobów ciastkarskich (torty, minidesery, cakepopsy, muffiny oraz tradycyjne ciasta), wyrobów garmażeryjnych i kulinarnych, przetworów warzywnych i owocowych, wyrobów piekarniczych. Zlecenia realizowane są na potrzeby indywidualnych klientów zewnętrznych drogą telefoniczną lub poprzez media społecznościowe. Przygotowane zamówienia odbierane są przez klientów osobiście lub wykorzystywane na cele własnych działalności produkcyjno - handlowych.

Żywność w kuchniach domowych produkowana jest na małą skalę. W większości przypadków asortyment i wielkość produkowanych i wprowadzanych do obrotu wyrobów gotowych jest dostosowana do warunków panujących w lokalu – wymiary kuchni, powierzchnie robocze, objętość sprzętu chłodniczego, pojemność przeznaczonego do tego celu sprzętu kuchennego oraz ekwipunku pomocniczego, warunki magazynowania żywności i materiałów oraz wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W roku sprawozdawczym skontrolowano 33 zakłady, w których przeprowadzono łącznie 42 kontrole, w tym 6 interwencyjnych dotyczących niewłaściwych warunków sanitarno –

higienicznych oraz nielegalnego prowadzenia działalności bez zgłoszenia do PIS (skierowano 2 wnioski do DPWIS we Wrocławiu o wymierzenie kary pieniężnej).

W związku z przeprowadzonymi kontrolami sanitarnymi w kuchniach domowych stwierdzono nieprawidłowości w zakresie: braku właściwej kontroli wewnętrznej, w tym związanej z systemami zarządzania bezpieczeństwem żywności, tj. brakiem opracowanej i wdrożonej dokumentacji systemowej GMP/GHP i systemu HACCP oraz właściwej kontroli środków spożywczych przez producentów, w tym braku wyników badań właścicielskich wyrobów gotowych. W celu usunięcia uchybień wszczęto postępowania administracyjne i wydano 5 decyzji administracyjnych nakazujących stronom postępowania wykonanie obowiązków zapewniających właściwą jakość zdrowotną produkowanych w zakładzie wyrobów gotowych. Na osoby odpowiedzialne nałożono 2 mandaty karne na kwotę 700 zł.

W 2022 r. nie pobrano próbek żywności w tego typu zakładach.

16.2 OBIEKTY OBROTU ŻYWNOSCIĄ

16.2.1 Sklepy spożywcze

Sklepy spożywcze stanowią najliczniejszą grupę obiektów będących pod nadzorem PIS. W okresie sprawozdawczym za rok 2022 r. na terenie województwa dolnośląskiego w porównaniu do roku 2021 liczba sklepów uległa zmniejszeniu o 270, zwiększeniu natomiast uległa liczba super i hipermarketów o 12. W 2022 r. super i hipermarkety stanowiły 7,4 % wszystkich sklepów.

W 2022 roku na terenie województwa według rejestru zakładów znajduje się 9140 sklepów (w tym: 1225 niskiego ryzyka, 5146 średniego ryzyka oraz 2769 wysokiego ryzyka). Ilość super i hipermarketów stanowiła 673 obiekty. W 2022 r. skontrolowano 4036 sklepów co stanowi 44% w stosunku do zakładów wykazanych w rejestrze, w tym 502 super i hipermarkety. Na podstawie arkusza oceny oceniono 2079 zakładów, w tym 289 super i hipermarketów.

W zakładach tych przeprowadzono łącznie 6409 kontroli, w tym 1351 kontroli interwencyjnych (21%). W 2022 r. przeprowadzono o 11,6 % mniej kontroli interwencyjnych w porównaniu z rokiem poprzednim.

W roku 2022 r. w supermarketach, hipermarketach i sklepach przeprowadzono kontrole kompleksowe, kontrole na wnioski stron, kontrole tematyczne, kontrole interwencyjne oraz kontrole w ramach systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności RASFF.

Kontrole interwencyjne dotyczyły głównie:

- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego,
- złej jakości zakupionych środków spożywczych,
- zanieczyszczeń żywności,
- wprowadzania żywności do obrotu po upływie terminu przydatności do spożycia,
- nieprzestrzegania zasad higieny przez pracowników,
- produktów objętych systemem wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności RASFF.

Występowanie w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń spowodowało prowadzenie w dalszym ciągu nadzoru nad pochodzeniem i identyfikowalnością mięsa wieprzowego, dziczyzny i produktów z nich otrzymywanych.

W 2022 r. kontrole dotyczyły również bieżącego nadzoru nad miejscami obrotu ryb ze szczególnym uwzględnieniem targowisk i bazarów – sprzedaż ryb pod kątem ich identyfikacji i źródła pochodzenia - pod kątem nielegalnego wprowadzania do obrotu ryb poławianych indywidualnie z rzeki Odry.

Ponadto na terenie województwa dolnośląskiego wzmożono nadzór nad przestrzeganiem przez przedsiębiorców wymagań w zakresie informowania konsumentów na temat składu żywności nieopakowanej z uwzględnieniem obecności substancji powodujących alergie lub reakcje nietolerancji. Informacje odnośnie składów i alergenów w większości przypadków umieszczane były przy cenach wyeksponowanych środków spożywczych. Powtarzającym się uchybieniem było umieszczanie informacji nieczytelnym drukiem w miejscach trudno widocznych dla klientów.

W pierwszej połowie 2022 roku przeprowadzano kontrole związane z przestrzeganiem rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, również przy współudziale przedstawicieli Policji, a także kontrole interwencyjne dotyczące nieprzestrzegania obowiązujących obostrzeń, tj.: nieprzestrzegania obowiązku zasłaniania ust i nosa przez klientów i personel, braku środków dezynfekcyjnych i rękawiczek jednorazowych.

W ramach przeprowadzanych kontroli na podstawie analizy ryzyka w oparciu o arkusz oceny zakładu obrotu żywnością, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością szczególną uwagę zwracano na:

- stan sanitarno-techniczny i sanitarno-higieniczny: pomieszczeń, urządzeń i sprzętu wykorzystywanych w zakładzie,
- postępowanie dotyczące usuwania odpadów, w szczególności pochodzenia zwierzęcego,
- wdrożenie i przestrzeganie procedur i instrukcji zawartych w dokumentacji GHP i GMP,
- stopień realizacji wdrażania i utrzymania systemu HACCP,
- warunki sprzedaży, magazynowania i transportu środków spożywczych, w tym zachowanie łańcucha chłodniczego i segregację asortymentową,
- identyfikowalność i śledzenie wprowadzanych do obrotu artykułów spożywczych,
- prawidłowość informowania konsumentów w odniesieniu do żywności nieopakowanej, w tym informacje dotyczące substancji powodujących alergie,
- higienę personelu,
- orzeczenia do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- zabezpieczania zakładu przed szkodnikami,
- terminy przydatności do spożycia i daty minimalnej trwałości,
- monitorowanie żywności wycofywanej z obrotu.

W roku sprawozdawczym wydano 1203 decyzje administracyjne, w tym 5 decyzji unieruchomienia obiektów z czego 3 dotyczyły super i hipermarketów, a także 14 decyzji zakazujących wprowadzania produktu do obrotu z czego 3 dotyczyły super i hipermarketów.

Decyzje unieruchomienia dotyczyły zakładów znajdujących się m.in. na terenie powiatów: wrocławskiego, wołowskiego, lubańskiego.

Unieruchomienie ww. zakładów nastąpiło na skutek:

- niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego wszystkich pomieszczeń, pomieszczenia bardzo brudno utrzymane,
- braku prawidłowego zabezpieczenia zakładów przed dostępem szkodników, stwierdzono obecność szczura, ptaków, much i moli,
- niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego podłóg we wszystkich pomieszczeniach zakładu, szczególnie w miejscach trudnodostępnych,
- niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego urządzeń chłodniczych i zamrażalniczych, urządzenia brudne z dużą warstwą szronu,
- niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego półek ekspozycyjnych w sali sprzedaży – zakurzone, brudne,
- złego stanu sanitarno-higienicznego rampy dla dostaw towarów,
- złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń magazynowych – pomieszczenia przeładowane, brak możliwości skontrolowania przechowywanej żywności oraz obecności szkodników,
- wprowadzania do obrotu żywności przechowywanej niezgodnie z deklaracjami producentów,
- niewłaściwego przechowywania owoców i warzyw eksponowanych w sali sprzedaży,
- braku możliwości skontrolowania temperatury i wilgotności w pomieszczeniach magazynowych,
- braku możliwości skontrolowania temperatury w urządzeniach chłodniczych i zamrażalniczych,
- braku prawidłowo prowadzonej kontroli wewnętrznej w zakresie procesów mycia i dezynfekcji urządzeń, pomieszczeń i sprzętu oraz kart pomiaru temperatury w urządzeniach chłodniczych i zamrażalniczych,

- braku wdrożenia i przestrzegania opracowanych procedur z zakresu GHP, GMP i HACCP
- braku szkoleń pracowników oraz opracowanych harmonogramów,
- niewłaściwej gospodarki odpadami – pojemniki na odpady przepełnione, niezabezpieczone przed dostępem szkodników i osób postronnych,
- niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego sprzętu porządkowego – sprzęt wyeksploatowany,
- brudno utrzymanych pomieszczeń produkcyjnych (wypieku pieczywa),
- braku wydzielonych i prawidłowo zorganizowanych stanowisk do rozmrażania produktów mrożonych przeznaczonych do sprzedaży,
- braku prawidłowego przechowywania opakowań przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- wprowadzanie do obrotu żywności po upływie terminu przydatności do spożycia,
- uzyskania wyniku dyskwalifikującego jakość wykorzystywanej w zakładzie wody.

Z uwagi na stwierdzone uchybienia zagrażające zdrowiu lub życiu człowieka we wszystkich uzasadnionych przypadkach osoby winne zaniedbań sanitarno – higienicznych ukarano grzywną w drodze mandatu karnego. Łącznie nałożono 681 mandatów na kwotę 169410,00 zł. W 2022 roku skierowano również 10 wniosków o ukaranie (6 do sądu i 4 do DPWIS).

Ponadto pobrano do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu 2830 próbek żywności, różnych asortymentowo, w tym 1912 prób pobrano w marketach. Zdyskwalifikowano 131 prób żywności, w tym 74 pobrane w super i hipermarketach.

16.2.2 Kioski

W tej grupie obiektów prowadzona jest sprzedaż środków spożywczych tj. m.in. mięsa, drobiu, wędlin, pieczywa, mleka i produktów mlecznych, warzyw i owoców, napojów oraz innych artykułów spożywczych w opakowaniach jednostkowych niewymagających warunków chłodniczych, część kiosków znajduje się na terenie jednostek systemu oświaty. W kioskach zlokalizowanych na terenie szkół szczególną uwagę zwracano na przestrzeganie wymagań dotyczących wprowadzania do obrotu środków spożywczych zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

Na terenie województwa dolnośląskiego w 2022 roku według rejestru zakładów znajdowało się 578 kiosków, w tym zlokalizowanych na targowiskach 41 kiosków sprzedających mięso i 146 wprowadzających do obrotu inne środki spożywcze. Liczba obiektów niskiego ryzyka stanowi 190 zakładów, 320 średniego ryzyka oraz 68 wysokiego ryzyka. Liczba zakładów według rejestru zmniejszyła się o 45 w porównaniu do roku poprzedniego.

W 2022 roku skontrolowano 106 zakładów, w których liczba przeprowadzonych kontroli i rekontroli stanowiła łącznie 121 kontroli (w tym 6 kontroli interwencyjnych). Oceniono na podstawie arkusza oceny 60 zakładów. Liczba zatwierdzonych zakładów w 2022 roku drastycznie spadła (13 obiektów) w stosunku do zatwierdzonych w 2021 roku (23 kioski).

W 571 obiektach typu kioski wdrożono zasady GHP/GMP, a w 523 wdrożono procedury oparte na zasadach systemu HACCP.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości w tych obiektach należą:

- niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń,
- brak utrzymania bieżącego stanu czystości pomieszczeń oraz wyposażenia zakładu,
- środki spożywcze po upływie dat minimalnych trwałości,
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych,

- przechowywanie żywności w nieodpowiednich warunkach,
- brak informacji dla konsumenta o składzie surowcowym produktów, w tym wykazu składników powodujących alergię lub reakcję nietolerancji,
- oferowanie do sprzedaży napojów z dodatkiem cukrów i/lub substancji słodzących, środków spożywczych z wysoką zawartością cukru, tłuszczu (batoniki, słodycze),
- brak bieżących zapisów z czynności wykonywanych w ramach opracowanych instrukcji dobrej praktyki higienicznej (GHP) oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP.

Za stwierdzone uchybienia we wszystkich uzasadnionych przypadkach osoby winne zaniedbań sanitarno – higienicznych ukarano grzywną w drodze mandatu karnego, nakładając 6 mandatów karnych na łączną sumę 1250 zł. W roku sprawozdawczym wydano również 25 decyzji administracyjnych.

Ponadto kontrole w takich obiektach jak sklepiki szkolne przy Zespołach Szkół na terenie woj. dolnośląskiego wykazały, że oferowano w nich do sprzedaży produkty spożywcze nieprzeznaczone dla dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty. W powyższych sklepikach oferowano do sprzedaży napoje z dodatkiem cukrów i/lub substancji słodzących, środki spożywcze z wysoką zawartością cukru, tłuszczu (batoniki, słodycze). Ponadto w jednym z nich stwierdzono brak informacji dla konsumenta o składzie surowcowym, w tym składników alergennych (dot. kanapek przygotowywanych w obiekcie). W związku z powyższym w 2022 roku skierowano do DPWIS we Wrocławiu 1 wniosek o nałożenie kary pieniężnej na przedsiębiorcę za popełnienie czynu z art. 103 ust. 1 pkt 8 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, polegającego na sprzedaży w ramach prowadzonej działalności w jednostkach systemu oświaty środków spożywczych innych niż objęte grupami środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 52c ust. 6 pkt 1 ww. ustawy. Drugi wniosek o wymierzenie kary pieniężnej zostanie skierowany do rozpatrzenia w 2023 roku.

Na terenie podległym PIS we Wrocławiu przeprowadzono na wniosek kontrolę odbiorową kiosku pracowniczego. W wyniku przeprowadzonej kontroli powyższy obiekt nie uzyskał zgody PPIS we Wrocławiu na prowadzenie działalności handlowej z uwagi na szereg naruszeń higieniczno-sanitarnych, polegających na:

- braku zapewnienia prawidłowego układu funkcjonalnego i wyposażenia zakładu oraz dostosowania powierzchni pomieszczeń do planowanego zakresu działalności,
- braku do wglądu prawidłowego aktualnego wyniku badania wody potwierdzającego jakość wody wykorzystywanej w zakładzie,
- braku do wglądu dokumentacji Dobrej Praktyki Higienicznej i Dobrej Praktyki Produkcyjnej i dokumentacji opartej na zasadach systemu HACCP dostosowanej do zakresu działalności zakładu.

W 2022 r. kontrole w kioskach w szczególności w tych usytuowanych na bazarach i targowiskach dotyczyły również bieżącego nadzoru nad miejscami obrotu ryb ze szczególnym uwzględnieniem targowisk i bazarów - sprzedaż ryb pod kątem ich identyfikacji i źródła pochodzenia - pod kątem nielegalnego wprowadzania do obrotu ryb poławianych indywidualnie z rzeki Odry.

Pobrano do badań laboratoryjnych 10 próbek żywności, wszystkie zbadane próbki były prawidłowe.

16.2.3 Magazyny hurtowe

W tej grupie obiektów w 2022 roku znajdowało się 766 hurtowni w tym 418 niskiego ryzyka 218 średniego ryzyka i 130 wysokiego ryzyka. W roku sprawozdawczym w grupie tej zostało zatwierdzonych i wpisanych do rejestru przez PPIS woj. dolnośląskiego 74 nowych magazynów hurtowych. W 761 magazynach hurtowych opracowano i wdrożono instrukcje GHP/GMP, natomiast system HACCP wdrożono w 746 obiektach. Najczęściej jako punkty kontrolne

wyznaczano przyjęcie towaru i przechowywanie środków spożywczych. W 2022 roku skontrolowano 419 magazynów hurtowych z czego 248 oceniono na podstawie arkuszy oceny zakładu.

Działające na terenie woj. dolnośląskiego hurtownie są różnej wielkości, w mniejszych powiatach działają niewielkie hurtownie zaopatrujące lokalne sklepy, gdzie ilość i rodzaj oferowanego towaru jest nieduża, w większych powiatach hurtownie są większe i lepiej zaopatrzone w środki spożywcze. W nadzorowanych hurtowniach działalność prowadzona jest w zakresie wprowadzania do obrotu środków ogólnospożywczych, w tym m.in.: mięsa i przetworów mięsnych, mleka i przetworów mlecznych, przetworów rybnych, owoców i warzyw, napojów bezalkoholowych i alkoholowych, zbóż, wyrobów cukierniczych, lodów i mrożonek, jaj, dodatków do żywności, wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W magazynach hurtowych żywność przechowywana jest we właściwych warunkach termicznych, a żywność łatwo psująca się przechowywana jest w warunkach chłodniczych. Hurtownie prowadzą dystrybucję środków spożywczych własnymi lub wynajętymi środkami transportu, odpowiednio przystosowanymi do ich przewozu.

Na podległym terenie nie uległy zmianie działające centra dystrybucyjne zaopatrujące sklepy sieciowe. W powiecie lubińskim zlokalizowane jest centrum dystrybucyjne „Biedronka” należące do Jeronimo Martins Polska S.A., które zaopatruje sieć sklepów firmowych „Biedronka”, zlokalizowanych na terenie południowo – zachodniego regionu Polski (województwo dolnośląskie oraz część województw ościennych: lubuskiego i wielkopolskiego). W jego pomieszczeniach prowadzony jest obrót hurtowy artykułami spożywczymi w opakowaniach jednostkowych w szerokim zakresie, w tym również owocami i warzywami.

W powiecie legnickim znajdują się dwa duże centra dystrybucyjne należące do sieci „DINO” i „LIDL”. Centrum dystrybucyjne „DINO” zlokalizowane przy ul. Legnickiej 60, Rzeszotary, 59-222 Miłkowice zaopatruje sklepy własnej sieci zlokalizowane na terenie województwa dolnośląskiego, wielkopolskiego i części województwa lubuskiego w żywność ogólnospożywcą. Bez zmian do roku poprzedniego w centrum dystrybucyjnym „DINO” funkcjonuje zatwierdzony w 2021 roku nowy magazyn, dzięki czemu wydzielone zostało magazynowanie i dystrybucja mięsa czerwonego, białego i przetworów wędliniarskich.

Centrum dystrybucyjne „LIDL” w Nowej Wsi Legnickiej obsługuje 72 sklepy własnej sieci zlokalizowane na terenie województwa dolnośląskiego i opolskiego. Dystrybucją towaru do poszczególnych sklepów zajmują się sprawdzone firmy spedycyjne.

Na terenie powiatu oleśnickiego zatwierdzono nowy obiekt tj. Centrum Dystrybucji LIDL, ul. Zakładowa 1, 56-410 Dobroszyce. W zakładzie tym prowadzi się działalność w zakresie hurtowej sprzedaży środków spożywczych w opakowaniach jednostkowych producentów, w tym środków spożywczych wymagających warunków chłodniczych i mrożonek, piwa, wina, wyrobów spirytusowych; warzyw i owoców w opakowaniach jednostkowych producentów.

W powiecie strzelińskim znajduje się 10 wielopowierzchniowych (około 800 m²) magazynów zbożowych. W magazynach tych przetrzymywane jest zboże: rzepak, pszenica, kukurydza.

Na terenie miasta Wrocławia i powiatu wrocławskiego działa 11 Centrów Logistycznych.

W magazynach hurtowych łącznie przeprowadzono 547 kontroli i rekontroli, w tym 122 kontrole interwencyjne. Kontrole interwencyjne w przeważającej ilości dotyczyły działań nadzorujących wycofywanie produktów niebezpiecznych w ramach systemu RASFF oraz dotyczyły skarg zgłaszanych przez klientów np. dotyczących sprzedaży żywności po upływie daty minimalnej trwałości lub terminów przydatności do spożycia.

W ramach przeprowadzanych kontroli w magazynach hurtowych szczególną uwagę zwracano m.in. na: warunki przechowywania środków spożywczych, segregację asortymentową, znakowanie żywności, terminy przydatności do spożycia i daty minimalnej trwałości produktów, wdrożenie i przestrzeganie instrukcji dobrej praktyki higienicznej, stan sanitarno-higieniczny oraz

kondycję techniczną pomieszczeń, źródła pochodzenia środków spożywczych i identyfikowalność żywności.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należą:

- niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń magazynowych (odpryski farby na ścianach i sufitach, niewłaściwy stan techniczny podłóg, zniszczone i nieszczelne drzwi) oraz komór chłodniczych (zniszczone panele pokrywające ściany, zniszczone podłogi),
- niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny wyposażenia pomieszczeń magazynowych, np. zniszczone, z elementami rdzy regały, na których przechowywana jest żywność zniszczone podesty, na których przechowywane są środki spożywcze,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia i daty minimalnej trwałości,
- nieprzestrzeganie procedury zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami,
- niewłaściwie prowadzona gospodarka odpadami – teren przy pojemnikach na odpady usytuowanych na zewnątrz zakładu utrzymany brudno, przepełnione pojemniki z odpadami,
- nieprzestrzeganie opracowanych instrukcji dobrej praktyki higienicznej (GHP) oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP,
- brak orzeczeń lekarskich z badań przeprowadzonych do celów sanitarno-epidemiologicznych pracowników hurtowni,
- niewłaściwe znakowanie produktów spożywczych.

We wszystkich uzasadnionych przypadkach osoby odpowiedzialne i winne zaniedbań ukarano mandatem karnym, wystawiono ogółem 24 mandaty karne o łącznej kwocie 5500 zł.

W roku sprawozdawczym w celu uzyskania poprawy stanu sanitarno-technicznego zakładów prowadzono postępowania administracyjne. Wydano 64 decyzje administracyjne, w tym 1 decyzję unieruchomienia oraz 2 decyzje zakazujące wprowadzania do obrotu środków spożywczych.

W roku 2022 został skierowany do DPWIS 1 wniosek o nałożenie kary pieniężnej, dotyczące prowadzenia działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu tj. Hurtowni owoców i warzyw w powiecie dzierżoniowskim. DPWIS we Wrocławiu wymierzył karę pieniężną.

W 2022 roku w ramach nadzoru nad obiektami pobrano do badań laboratoryjnych 580 próbek żywności, z których zakwestionowano 25 próbek. Próbkę została zdyskwalifikowana z uwagi na nieprawidłowe wyniki badań laboratoryjnych (zanieczyszczenia mikrobiologiczne, pozostałości pestycydów, przekroczenie zawartości metali ciężkich, podwyższoną zawartości witamin i składników mineralnych).

16.3 OBIEKTY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO

16.3.1 Zakłady żywienia zbiorowego otwartego

W roku 2022 na terenie woj. dolnośląskiego skontrolowano 3200 zakładów żywienia zbiorowego otwartego co stanowi ok. 42 % z 7685 zakładów znajdujących się w tej grupie w ewidencji PPIS woj. dolnośląskiego. Oceniono na podstawie arkusza oceny zakładu obiekty z czego 29% (2227) zakładów zakwalifikowano do kategorii wysokiego ryzyka. Największą grupę nadzorowanych obiektów 62% (4748) stanowią zakłady zakwalifikowane do średniego ryzyka. System zapewnienia bezpieczeństwa żywności oparty na zasadach GHP/GMP wdrożono w 7440 zakładach co stanowi 97 % zakładów objętych nadzorem. Natomiast system HACCP wdrożono i utrzymano w 94% tj. 7178 zakładach. W roku sprawozdawczym 2022 na podstawie wniosku strony oraz dokumentacji wynikającej z prowadzonego postępowania przez przedstawicieli Powiatowych Inspektorów Sanitarnych zatwierdzono 1019 nowych obiektów należących do grupy zakładów żywienia zbiorowego otwartego tj. bary i restauracje.

W roku 2022 przeprowadzono w sumie 4578 kontroli w 3200 zakładach żywienia zbiorowego otwartego. Kontrole interwencyjne w ilości 252 stanowiły zaledwie 5,5% wszystkich kontroli

i najczęściej wynikały ze zgłoszeń obywateli. W toku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego przedstawiciele PPIS stwierdzali, że ok. 50 % kontroli wykazały zasadność tych wniosków. Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami higieniczno-sanitarnymi podczas podejmowanych czynności kontrolnych były:

- brak zapisów z realizacji zasad GHP, brak dokumentacji potwierdzającej wdrażanie zasad systemu HACCP,
- brak aktualnych badań właścicielskich,
- brak wydzielonego stanowiska mycia i dezynfekcji jaj,
- brak zabezpieczenia obiektu przed dostępem owadów,
- stwierdzenie środków spożywczych nieoznakowanych oraz po terminie przydatności do spożycia poddane zamrożeniu,
- brak wyniku badania wyrobu gotowego nietrwałego mikrobiologicznie,
- brak aktualnych zaświadczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- zły stan sanitarno-higieniczny zakładów,
- zły stan sanitarno-techniczny sprzętu produkcyjnego.

W 653 obiektach nałożono mandaty karne na kwotę 199850 zł. W przypadku stwierdzenia usterek sanitarno-technicznych prowadzono postępowanie administracyjne. Wydano 1698 decyzji administracyjnych, w tym 19 decyzji unieruchomienia / przerwania działalności całego lub części zakładu oraz 5 decyzji o zakazie wprowadzania do obrotu.

W roku sprawozdawczym, np.: PPIS w Oławie nakazał zamknięcie baru mlecznego w związku ze stwierdzeniem licznych nieprawidłowości sanitarnych, wydając decyzję unieruchomienia do czasu doprowadzenia zakładu do stanu zgodnego z przepisami prawa żywnościowego.

Decyzje zagrożenia unieruchomieniem zakładów z uwagi na liczne uchybienia sanitarno-porządkowe wydano np. wobec: zakładu znajdującego się w powiecie karkonoskim. Upoważniony pracownik PPIS w Jeleniej Górze przeprowadził planowaną kontrolę sanitarną w ww. zakładzie. W trakcie kontroli stwierdzono zły stan sanitarno-porządkowy zakładu. Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie przedmiotowej kontroli, to m.in.:

- brak czystości i porządku w całym zakładzie,
- nieprawidłowo przechowywane czyste naczynia stołowe - na stole kelnerskim oraz krzesła, naczynia niezabezpieczone przed wtórnym zanieczyszczeniem,
- wszystkie lodówki w bardzo złym stanie sanitarno-technicznym – oszronione, brudne, otłuszczone z resztkami różnego rodzaju zanieczyszczeń, z brudnymi i zapleśnionymi gumami uszczelniającymi, skorodowane półki i inne elementy,
- toaleta dla personelu w bardzo złym stanie sanitarno – technicznym – ściana bardzo mocno zawilgocona z czarnymi plamami, z łuszczącą się farbą i widocznymi ubytkami, podłoga brudna, podajnik na mydło pusty, ręczniki papierowe do higienicznego osuszania rąk umieszczone nie w podajniku lecz na spłuczce toaletowej,
- w pomieszczeniu przygotowalni wstępnej nieczynny 2 komorowy zlewozmywak (niepodłączony kran),
- powierzchnia podłogi oraz wyposażenia w pomieszczeniu przygotowalni wstępnej w złym stanie sanitarnym – brudne, zakurzone,
- jaja w wytłaczankach pozostawione w przypadkowych miejscach,
- jaja myte i dezynfekowane w pomieszczeniu zmywalni naczyń stołowych,
- oświetlenie w pomieszczeniu przygotowalni wstępnej nie zabezpieczone przed odpryskiem szkła, bez obudowy,
- w pomieszczeniu produkcyjnym stwierdzono pieczarki w opakowaniu transportowym,
- powierzchnia podłogi oraz ścian w pomieszczeniu produkcyjnym w bardzo złym stanie sanitarno-technicznym - bardzo brudne, z odpryskami w kafelkach oraz fugach,

- sufit w pomieszczeniu produkcyjnym w złym stanie sanitarno-technicznym – zawilgocony z łuszczącą się farbą,
- piec do pizzy w bardzo złym stanie sanitarno-technicznym – ze skorodowanymi elementami, o powierzchni trudnej do mycia i dezynfekcji, bardzo brudny, otłuszczony,
- brak orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu zakładu,
- brak opracowanego i wdrożonego systemu HACCP.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości stronę ukarano grzywną w drodze mandatu karnego w wysokości 1000 zł. PPIS w Jeleniej Górze wydał decyzję unieruchamiania zakładu w całości.

W powiecie karkonoskim w 2022 roku w związku ze stwierdzeniem środków spożywczych bez identyfikacji oraz przechowywane żywności niezgodnie ze specyfikacją producenta (mroźnia) wydano trzy decyzje nakazujące wycofania z obrotu i zakazujące używania do produkcji środków spożywczych, mogących mieć niewłaściwy wpływ na zdrowie ludzi. Decyzje wydano w obiektach żywienia otwartego.

Ponadto w roku sprawozdawczym wystosowano do DPWIS we Wrocławiu 2 wnioski o nałożenie kary pieniężnej, w tym jeden m.in. za: prowadzenie działalności wbrew decyzji odmowy zatwierdzenia.

Na terenie powiatu kłodzkiego prowadzi działalność firma, która w roku 2021 złożyła wniosek o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej - zakład nie spełniał wymagań w zakresie infrastruktury i wyposażenia. W następstwie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kłodzku odmówił zatwierdzenia i wpisu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydając taką decyzję. Strona nie zwróciła się ponownie z wnioskiem, bowiem działalność w tym zakładzie prowadzona jest sezonowo.

Na terenie Dolnego Śląska prowadzone były w roku sprawozdawczym działania mające na celu sprawdzenie jakości tłuszczu używanego do obróbki termicznej potraw np. na terenie powiatu wrocławskiego w 79 zakładach gastronomicznych przeprowadzono nadzór nad bezpieczeństwem tłuszczu za pomocą Oleo testu. Dokonano oceny tłuszczu na zawartość związków polarnych. W zakładach gastronomicznych dokonano oceny tłuszczu z frytownic, z których większość wg wzornika uzyskała poziom 2 (tzn. zawartość związków polarnych na poziomie 6-12%).

W opisywanej grupie obiektów pobrano do badań laboratoryjnych 182 próbki. Na podstawie badań nie podjęto decyzji o zdyskwalifikowaniu próbek.

16.3.2 Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego

W roku 2022 na terenie woj. dolnośląskiego skontrolowano łącznie 2060 zakładów tj. o 491 żywienia zbiorowego zamkniętego więcej niż w 2021 r. co stanowi 57% z 3584 zakładów znajdujących się w ewidencji PPIS.

Kontrolą objęto:

- 105 stołówek pracowniczych,
- 61 bufetów przy zakładach pracy,
- 162 stołówki w domach wczasowych,
- 99 bloków żywienia w szpitalach,
- 5 kuchni niemowlęcych,
- 41 bloków żywienia w sanatoriach,
- 128 bloków żywienia w domach opieki społecznej,
- 181 stołówek w żłobkach,
- 607 stołówek w przedszkolach,

- 404 stołówki szkolne,
- 20 stołówek w bursach i internatach,
- 52 stołówki na koloniach, półkoloniach, zimowiskach, obozach,
- 31 stołówek w domach dziecka i młodzieży,
- 4 stołówki studenckie,
- 52 stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych,
- 96 zakładów usług cateringowych,
- 108 innych zakładów żywienia.

Ogółem przeprowadzono 3584 kontrole sanitarne.

Oceniono na podstawie Arkusza oceny zakładu 1498 obiektów z czego największą część bo 66% zakładów zakwalifikowano do kategorii średniego ryzyka, natomiast 1082 obiekty zakwalifikowano do kategorii ryzyka wysokiego, co stanowi 30% wszystkich ocenionych zakładów. Ilość zakładów wysokiego ryzyka zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego o 50%. System zapewnienia bezpieczeństwa żywności oparty na zasadach GHP/GMP wdrożono w 3561 zakładach co stanowi 99 % zakładów objętych nadzorem. Natomiast system HACCP wdrożono i utrzymano w 97 % tj. 3561 zakładach będących pod nadzorem Inspekcji Sanitarnej na terenie Dolnego Śląska. W roku sprawozdawczym na podstawie wniosku strony oraz dokumentacji wynikającej z prowadzonego postępowania przez przedstawicieli Powiatowych Inspektorów Sanitarnych zatwierdzono 160 nowych obiektów należących do grupy zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego, o 10 % mniej niż w ubiegłym roku sprawozdawczym.

W roku 2022 przeprowadzono w sumie 2636 kontroli w 74 % (3584) zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego będących pod nadzorem PPIS.

W skontrolowanych zakładach dokonano oceny wdrożenia instrukcji dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP. System HACCP wdrożony został w 97% zakładów. Natomiast w 99% zakładów stwierdzono opracowanie i wdrożenie praktyk GHP/GMP.

Kontrole interwencyjne w ilości 65 stanowiły zaledwie 2,5% wszystkich kontroli. Przedstawiciele PPIS w Jeleniej Górze przeprowadzili 1 interwencję wniesioną przez rodzica ucznia szkoły podstawowej. Interwencja dotyczyła zaniedbań sanitarnych w stołówce szkolnej – przeprowadzona kontrola sanitarna interwencyjna nie wykazała nieprawidłowości, interwencja nie została potwierdzona.

Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami higieniczno-sanitarnymi podczas podejmowanych czynności kontrolnych były:

- zły stan sanitarno-techniczny ścian, podłóg i sufitów,
- brak dokumentu potwierdzającego właściwą jakość produktu gotowego wyprodukowanego w zakładzie,
- urządzenia i sprzęt używane do produkcji w złym stanie sanitarno-technicznym,
- brak dokumentu potwierdzającego jakość wody używanej w zakładzie,
- brak weryfikacji procedur GHP/GMP i systemu HACCP,
- niewłaściwy sposób postępowania z odpadami poprodukcyjnymi i pokonsumpcyjnymi,
- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych - wyroby gotowe przechowywano razem z surowcami, narażając je na zanieczyszczenie wtórne,
- brak zabezpieczenia otworów okiennych w ekrany uniemożliwiające przedostawanie się do pomieszczeń kuchennych owadów latających,
- stosowanie do produkcji potraw/dań środków spożywczych po upływie dat minimalnej trwałości/terminów przydatności do spożycia,

- brak w miejscu dostępnym bezpośrednio konsumentom, obowiązkowych informacji dotyczących wykazu składników oraz substancji i produktów powodujących alergię lub reakcje nietolerancji zawartych w produkowanych i podawanych posiłkach.

W przypadku stwierdzenia usterek sanitarnych na przedsiębiorców lub osoby odpowiedzialne nałożono 148 mandatów na kwotę 41350 zł. Ilość mandatów względem roku poprzedniego zwiększyła się o 18 % tj. 27.

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości natury sanitarno-technicznych prowadzono postępowanie administracyjne, wydając 687 decyzji administracyjnych z określonym terminem wykonania zaleceń, z czego 3 ujęto jako decyzje o unieruchomienia zakładu w tym:

- PPIS w Lubaniu w związku z nieprawidłowym wynikiem badania wody w 1 obiekcie nałożył decyzję zakazującą wykorzystywanie wody pochodzącej z ujęcia indywidualnego oraz nakazał unieruchomienie całości obiektu – decyzję wykonano i okazano prawidłowy wyniki badania wody świadczący o jej przydatności do spożycia przez ludzi. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono, że obiekt może wznowić działalność (stołówka w domu wczasowym),
- PPIS w Miliczu przeprowadził czynności kontrolne w Stołówce Szkolnej w związku z otrzymaniem informacji z Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Wołowie dotyczącej wykrycia bakterii grupy coli w próbce wody pobranej do badań. W zakładzie żywionych jest 143 dzieci. Posiłki przygotowywane są w kuchni w Szkole Podstawowej. Przedstawiono do wglądu procedurę zaopatrzenia zakładu w wodę wraz z postępowaniem awaryjnym. Strona pismem z dnia 22.09.2022 r. poinformowała Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Miliczu o podjęciu decyzji o zawieszeniu działalności stołówki. W związku z produkcją opartą na wodzie podjęto decyzję o unieruchomieniu zakładu do czasu usunięcia nieprawidłowości.

Do DPWIS we Wrocławiu skierowano 2 wnioski o ukaranie wobec przedsiębiorców.

W tej grupie obiektów pobrano do badań laboratoryjnych 3 próbki żywności, które nie zostały zdyskwalifikowane.

17 ZAGROŻENIE ŚRODOWISKA PRACY Z UWZGLĘDNIENIEM CHOROÓB ZAWODOWYCH

17.1 OCENA ŚRODOWISKA PRACY

W 2022 roku pion higieny pracy 26 powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa dolnośląskiego oraz WSSE we Wrocławiu jako organ I instancji objął nadzorem 8206 zakładów. Zakłady te zatrudniały łącznie 414632 pracowników, z czego 48,91% zatrudnionych było w zakładach przetwórstwa przemysłowego (PKD 10 do 33), w górnictwie zatrudnionych było 4,62% (PKD 05 do 09), a w opiece zdrowotnej 8,67% (PKD 86) ogółu zatrudnionych. Przeważającą część (82,07%) nadzorowanych przez pion higieny pracy obiektów stanowiły zakłady małe – zatrudniające do 49 osób.

W roku 2022 przeprowadzono 2922 kontrole w 2417 zakładach pracy. Kontrole prowadzone w nadzorowanych zakładach wykazywały nadal szereg uchybień higieniczno-sanitarnych w zakresie warunków higieny pracy oraz w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania w działalności zawodowej substancji i mieszanin chemicznych oraz produktów biobójczych.

Szkodliwe warunki pracy, tzn. takie, gdzie pomiarami stwierdzono stężenia i natężenia czynników szkodliwych w środowisku pracy przekraczające wartości ustalonych normatywów higienicznych, wystąpiły w 9,52% nadzorowanych zakładów (tj. 781 zakładach).

Do innych ważnych nieprawidłowości należały:

- brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy – w 13,49% skontrolowanych zakładów (326 zakładów)
- niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń – 9,00% (217 zakładów)
- brak oceny ryzyka zawodowego lub niepełna ocena ryzyka zawodowego – 8,02% (194 zakłady)
- uchybienia w zakresie stosowania i wprowadzania do obrotu chemikaliów – 6,62% (160 zakładów)
- uchybienia w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych w środowisku pracy – 6,41% (155 zakładów)
- brak rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy – 4,84% (117 zakładów)
- uchybienia w zakresie czynników biologicznych w środowisku pracy – 2,61% (63 zakłady)
- uchybienia w zakresie produktów biobójczych – 1,78% (43 zakłady)
- brak aktualnych badań lekarskich pracowników – 0,91% (22 zakłady).

W związku z powyższym Państwowi Inspektorzy Sanitarni wydali łącznie 893 decyzje administracyjne (w tym 532 decyzje dotyczących poprawy warunków pracy – 59,57%) zawierające 3709 nakazów likwidacji uchybień.

17.2 CHEMIKALIA – WPROWADZANIE DO OBROTU I STOSOWANIE W DZIAŁALNOŚCI ZAWODOWEJ

Substancje chemiczne i ich mieszaniny, w tym stwarzające zagrożenie

W ewidencji PIS woj. dolnośląskiego 2022 r. w ogólnej liczbie zakładów, które wprowadzały do obrotu substancje w postaci własnej lub jako składniki w mieszaninach, udostępniały je na rynku oraz stosowały substancje chemiczne i ich mieszaniny, było:

- 1483 podmioty wprowadzające do obrotu substancje w postaci własnej lub jako składniki w mieszaninach, w tym:
 - 41 producentów,
 - 19 importerów,
 - 112 dalszych użytkowników (formulatorów mieszanin chemicznych),
 - 1311 dystrybutorów.
- 3848 stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny w działalności zawodowej.

Przeprowadzono łącznie 1406 kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania w działalności zawodowej substancji i mieszanin chemicznych, w tym:

- 19 kontroli u producentów,
- 10 kontroli u importerów,
- 61 kontroli u dalszych użytkowników (formulatorów mieszanin chemicznych),
- 402 kontrole u dystrybutorów substancji i mieszanin chemicznych,
- 914 kontroli u stosujących w działalności zawodowej substancje i mieszaniny chemiczne.

Łącznie skontrolowano 435 podmiotów zajmujących się obrotem substancjami chemicznymi w postaci własnej lub jako składniki w mieszaninach oraz 873 zakłady stosujące w działalności zawodowej substancje chemiczne i ich mieszaniny. Naruszenie przepisów w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania substancji i mieszanin chemicznych stwierdzono w wyniku 160 kontroli (w 160 skontrolowanych podmiotach).

Do najważniejszych uchybień w zakresie nadzoru nad chemikaliami należały: brak aktualnego spisu wprowadzanych do obrotu substancji niebezpiecznych, mieszanin niebezpiecznych, substancji stwarzających zagrożenie lub mieszanin stwarzających zagrożenie, brak lub nieprawidłowe karty charakterystyk niebezpiecznych/stwarzających zagrożenie substancji i mieszanin chemicznych, nieprawidłowe oznakowanie opakowań chemikaliów, brak aktualnego spisu wprowadzanych do obrotu/stosowanych niebezpiecznych/stwarzających zagrożenie substancji i mieszanin chemicznych.

W sprawie usunięcia stwierdzonych w wyniku kontroli nieprawidłowości związanych z chemikaliami wydano łącznie 487 nakazów w 141 decyzjach.

Produkty biobójcze

Powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne województwa dolnośląskiego w 2022 roku obejmowały nadzorem 785 podmiotów odpowiedzialnych za wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych, w tym 36 podmiotów zobowiązanych do uzyskania pozwolenia na obrót produktem biobójczym. Przeprowadzono łącznie 466 kontroli w ramach nadzoru nad produktami biobójczymi. Kontrole pod kątem spełniania wymagań szczegółowych w zakresie wprowadzania tych produktów do obrotu przeprowadzono zarówno w podmiotach wprowadzających te produkty do obrotu (330 kontroli w 308 podmiotach wprowadzających do obrotu produkty biobójcze) jak i stosujących je w działalności zawodowej (136 kontroli). Nieprawidłowości w zakresie produktów biobójczych stwierdzono w wyniku 46 kontroli.

Do najważniejszych uchybień stwierdzonych w wyniku wszystkich kontroli produktów biobójczych należały:

- wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych bez wymaganego pozwolenia na obrót – w 41 podmiotach dla 74 produktów biobójczych,
- wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych w opakowaniach niewłaściwie oznakowanych – w 6 podmiotach,
- wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych zawierających niedozwolone substancje czynne – w 2 podmiotach.

W sprawie usunięcia stwierdzonych w wyniku kontroli nieprawidłowości związanych z produktami biobójczymi wydano łącznie 74 nakazy w 30 decyzjach. Ponadto w związku ze stwierdzonymi uchybieniami w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych wydano 1 mandat karny.

Prekursory narkotyków kategorii 2 i 3

W 2022 roku liczba podmiotów w ewidencji powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa dolnośląskiego wprowadzających do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3 wyniosła 84, w tym:

- liczba wprowadzających do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 2 – 19 podmiotów,
- liczba wprowadzających do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 3 – 83 podmioty,
- liczba eksporterów (do krajów trzecich) – 2 podmioty, w tym zakresie wydano 10 zezwoleń na wywóz prekursorów kat. 2 i 3 do krajów trzecich.

Liczba podmiotów w ewidencji powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa dolnośląskiego stosujących prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3 w 2022 roku wyniosła 230. Przeprowadzono 69 kontroli z zakresu nadzoru nad prekursorami kategorii 2 i 3. Kontrole dotyczyły zarówno podmiotów wprowadzających do obrotu (24 kontrole w 24 podmiotach), jak i stosujących prekursorów narkotykowych w działalności zawodowej (45 kontroli). W przypadku 1 kontroli stwierdzono naruszenia przepisów w zakresie prekursorów narkotykowych, lecz nie wydano decyzji z uwagi na likwidację uchybienia w czasie czynności kontrolnych.

Nadzór nad detergentami

W ramach nadzoru nad detergentami powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne województwa dolnośląskiego w 2022 roku przeprowadziły 46 kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu detergentów, dotyczących sprawdzenia wymogów nałożonych rozporządzeniem (WE) nr 648/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie detergentów. Kontrole obejmowały zarówno producentów detergentów – skontrolowano 11 takich podmiotów, jak i dystrybutorów.

Nadzór nad obiektami produkcji, konfekcjonowania i obrotu kosmetykami

Na terenie woj. dolnośląskiego ewidencją objęto:

- 43 zakłady wytwarzające i konfekcjonujące kosmetyki,
- 4 zakłady wytwarzające (bez konfekcjonowania),
- 8 zakładów konfekcjonujących kosmetyki (bez produkcji)
- 464 obiekty obrotu kosmetykami w tym 47 hurtowni oraz 417 sklepów.

Przeprowadzono w nich łącznie 239 kontroli i rekontroli. Najczęściej pojawiające się uchybienia:

- brak etykiet,
- brak prawidłowego oznakowania,

- kosmetyki zawierające w składzie zakazaną substancję: butylphenyl methylpropionali, pirytionian cynku,
- produkty po upływie daty ważności,
- brak określenia daty minimalnej trwałości produktu lub umieszczenia symbolu PAO.

Wydano:

- 9 decyzji nakazowych,
- 10 decyzji opłatowych,
- nie nałożono kar pieniężnych.

W roku 2022 r. przeprowadzono kontrole osób odpowiedzialnych/dystrybutorów produktów zawierających w składzie pirytionian cynku – substancję zakazaną w produktach kosmetycznych na podstawie Załącznika II do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczącego produktów kosmetycznych (Dz.U. L 342 z 22.12.2009, s. 59). Na terenie woj. dolnośląskiego przeprowadzono łącznie 117 kontroli, skontrolowano 855 produktów kosmetycznych, z czego 136 z nich zostało zabezpieczonych i wyłączonych z obrotu.

Podjęmowano następujące działania w ramach systemu RAPEX:

Przeprowadzono 30 kontroli w związku z otrzymaniem notyfikacji RAPEX.

W 2022 r. odnotowano 4 powiadomienia w sprawie notyfikacji z systemu RAPEX:

1. Notyfikacja z systemu RAPEX nr A11/00064/22 Baby Pfllegeöl Parfümfrei Calendula /Baby Oil fragrance free stwarzającego zagrożenie z uwagi na zanieczyszczenie mikrobiologiczne. Po przeanalizowaniu dokumentacji ustalono, że ww. produkt został dostarczony do Magazynu Amazon Fulfillment Poland WRO2, znajdującym się przy ul. Logistycznej 6 w Bielanach Wrocławskich. W trakcie czynności wyjaśniających PSSE Wrocław ustaliło, że firma wycofała ze sprzedaży i zutylizowała 16 sztuk ww. produktu we Wrocławiu, natomiast PSSE Legnica nie stwierdziła nieprawidłowości, gdyż firma Amazon Fulfillment Poland wcześniej wdrożyła procedurę wycofania kwestionowanych produktów.
2. Notyfikacja z systemu RAPEX nr INFO/00114/22 dotycząca produktu pn. Forever Aloe Heat Lotion. Ww. produkt został zgłoszony w systemie RAPEX z uwagi na stężenie salicylanu metylu, której w ocenie przeprowadzonej przez władze austriackie może stanowić ryzyko dla konsumenta. Kontrole przeprowadzono, nie stwierdzono w sprzedaży ww. produktu.
3. Notyfikacja z systemu RAPEX nr A12/01175/12 dotycząca produktu kosmetycznego-perfumy marki AL Haramain. Ww. produkt został zgłoszony w systemie RAPEX z uwagi na zawartość substancji karboksyzoheksylo-3-cykloheksan (HICC lub Lyral) oraz butylphenyl methylpropional (lilial), których stosowanie w produktach kosmetycznych jest zabronione zgodnie z Załącznikiem II do rozporządzenia 1223/2009 dot. produktów kosmetycznych. Kontrole przeprowadzono w sklepach drogeryjnych. W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono w sprzedaży produktów kosmetycznych umieszczonych w systemie Rapex. Skontrolowano sklepy internetowe. Stwierdzono, że produkt jest oferowany do sprzedaży przez sklep internetowy <https://makeup.pl> należący do La MakeUp Sp. z o.o. ul. Domaniewska 37, lok. 17.6, 02-672 Warszawa. W związku z powyższym sprawę przekazano do wykorzystania służbowego PPIS w Warszawie zgodnie z właściwością terenową.

4. Notyfikacja z systemu RAPEX nr A12/01562/22 dokonana przez władze austriackie, dot. lakieru do paznokci MGA LOL Surprise! 18 Pieces Nail Set. Zgodnie z przekazanymi informacjami produkt zawiera w swoim składzie substancję konserwującą pn. Metyloizotiazolinon. Zgodnie z załącznikiem V do rozporządzenia (WE) nr 1223/2009 dot. produktów kosmetycznych konserwant ten może być stosowany wyłącznie w spłukiwanych produktach kosmetycznych. Z ww. notyfikacji wynikało, że produkty mogły się znajdować w sprzedaży w sieci sklepów TK MAXX. Przeprowadzone zostały kontrole sanitarne w sklepach sieci TK Maxx znajdujących się na terenie województwa dolnośląskiego. Nie stwierdzono w sprzedaży ww. produktu.

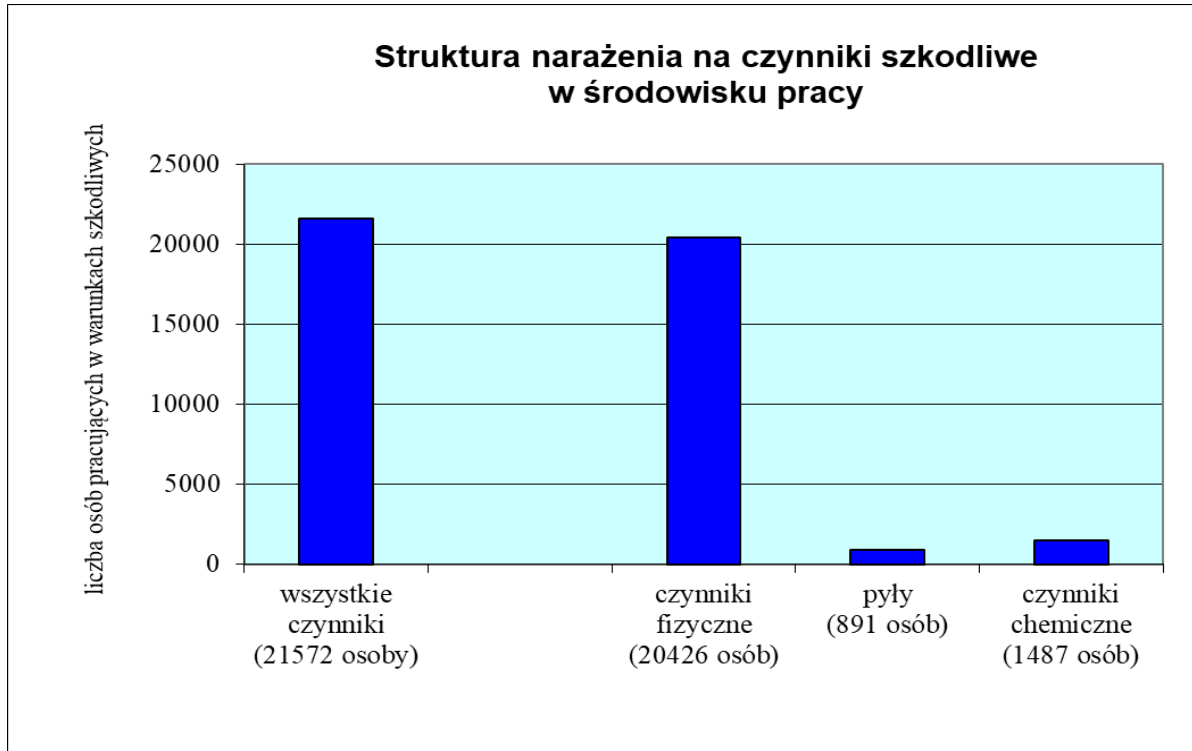
17.3 OCENA NARAŻENIA ZAWODOWEGO

Kontrołowano poziom narażenia na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy, mogące powodować u pracowników następstwa zdrowotne w postaci chorób zawodowych. Z danych zebranych od stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa dolnośląskiego wynika, że w szkodliwych warunkach pracy, tj. takich, w których stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) i natężeń (NDN) czynników szkodliwych dla zdrowia w 2022 r. zatrudnionych było 21572 osoby, co stanowiło 5,20 % wszystkich osób zatrudnionych w zakładach objętych nadzorem. Są to osoby liczone 1 raz – niezależnie od liczby czynników szkodliwych, w przekroczeniu których pracowała dana osoba.

Występowanie przekroczeń stężeń i natężeń czynników szkodliwych w środowisku pracy stwierdzono w 781 zakładach pracy.

Narażenie na poszczególne grupy czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, dla których stwierdzono stężenia i natężenia przekraczające normatywy higieniczne, przedstawiało się następująco:

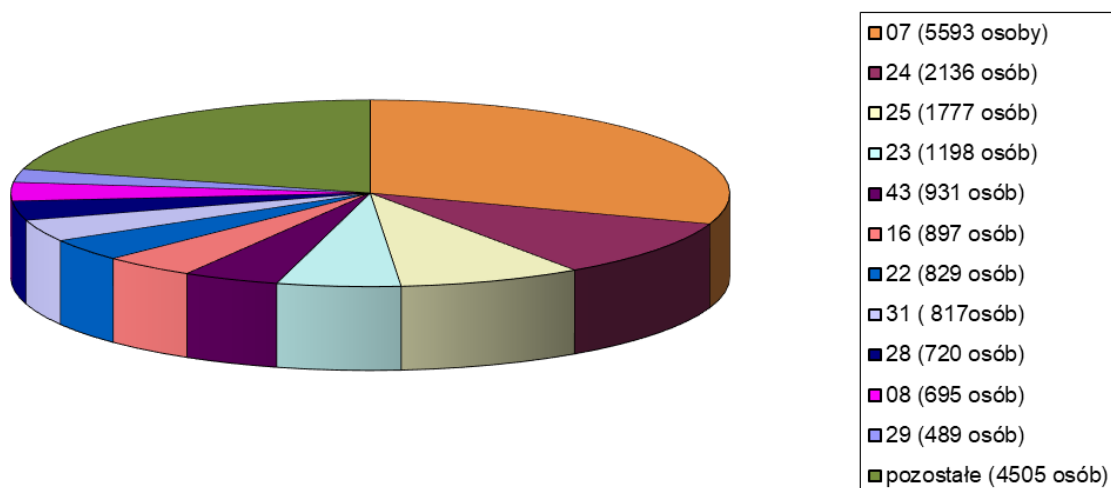
- czynniki chemiczne, w tym głównie metale i ich związki (ołów, arsen, miedź, nikiel) – 1487 osób;
- pyły (w przeważającej większości pyły o działaniu zwłókniającym stwarzające ryzyko pylicy płuc) – 891 osób;
- czynniki fizyczne – 20426 osób, w tym:
 - hałas – 17566 osób;
 - drgania – 1718 osób;
 - mikroklimat gorący – 6976 osób;
 - promieniowanie optyczne – 696 osób.

Największe zagrożenia zdrowotne w środowisku pracy występowały w zakładach pracy zajmujących się:

- górnictwem rud metali (PKD 07), narażenie na hałas, pyły, drgania, mikroklimat gorący – łącznie 6551 osób;
- produkcją metali (ołów, arsen, miedź, nikiel), (PKD 24), narażenie na hałas, pyły, czynniki chemiczne, promieniowanie optyczne, mikroklimat gorący – łącznie 2163 osoby;
- produkcją metalowych wyrobów gotowych (PKD 25), narażenie na hałas, pyły, czynniki chemiczne, drgania, mikroklimat gorący – łącznie 1777 osób;
- produkcją wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (PKD 23), narażenie na hałas, pyły, czynniki chemiczne, drgania, mikroklimat gorący – łącznie 1198 osób;
- budownictwem (PKD 43), narażenie na hałas i pyły – łącznie 931 osób;
- produkcją wyrobów z drewna (PKD 16), narażenie na hałas, pyły drewna – łącznie 897 osób;
- produkcją wyrobów z tworzyw sztucznych i gumy (PKD 22), narażenie na hałas, pyły, czynniki chemiczne, mikroklimat gorący – łącznie 829 osób;
- produkcją mebli (PKD 31) narażenie na hałas, pyły, czynniki chemiczne – 817 osób.
- produkcją maszyn i urządzeń (PKD 28), narażenie na hałas i pyły – 720 osób,
- górnictwo i wydobywanie (PKD 08) narażenie na hałas, pyły, czynniki chemiczne – 695 osób,
- produkcją pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (PKD 29), narażenie na hałas, pyły – łącznie 489 osób.

Struktura narażenia na czynniki szkodliwe wg PKD

Największą liczbę pracowników pracujących w warunkach szkodliwych odnotowano w powiecie polkowickim.

Najpowszechniej występującym czynnikiem szkodliwym w nadzorowanych zakładach pracy, podobnie jak i w latach ubiegłych, był ponadnormatywny hałas. W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami wydano 54 decyzje administracyjne zawierające 98 nakazów dotyczących obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych. W wyniku wszelkich działań podejmowanych przez nadzór bieżący warunki pracy poprawiono 2137 pracownikom.

Do głównych działań podejmowanych przez pracodawców w celu zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy należały:

- opracowanie i wdrożenie programu działań technicznych i organizacyjnych, mających na celu najskuteczniejsze ograniczenie narażenia pracowników na hałas i drgania mechaniczne,
- zmiana organizacji pracy, poprzez wprowadzenie dodatkowych przerw w pracy i rotacji pracowników,
- wydzielenie stanowisk pracy związanych z występowaniem przekroczeń, oznakowanie stref zagrożenia
- zaopatrzenie pracowników w indywidualne ochronniki słuchu dobrane co do wielkości charakteryzujących hałas i do cech indywidualnych pracowników,
- zaopatrzenie pracowników w rękawice antywibracyjne, maski przeciwpylowe, maski z pochłaniaczami dobranymi do rodzaju i poziomu stężeń czynników chemicznych,
- zapewnienie skutecznej wentylacji pomieszczeń i stanowisk pracy,
- remonty lub wymiana starych, zużytych maszyn i urządzeń na nowe, wymiana filtrów, stosowanie zraszania,

- szkolenie pracowników w zakresie poprawnego i bezpiecznego posługiwania się środkami pracy,
- obniżenie stężenia czynników szkodliwych do obowiązujących norm,
- skrócenie czasu narażenia,
- wdrożenie nowych maszyn,
- konserwacja lub wykonanie nowej instalacji wentylacji odciągowej miejscowej na stanowiskach pracy,
- zamontowanie ekranów dźwiękochłonnych i wyciszenie urządzeń,
- wyposażenie pracowników w specjalistyczne kombinezony,
- montaż urządzeń kontrolno-pomiarowych do wykrywania gazów szkodliwych i niebezpiecznych,
- wprowadzenie ciągłego monitoringu stanu urządzeń odpylających,
- zastosowanie nowych materiałów niezawierających zanieczyszczeń pyłowych,
- wyposażenie kabin suwnicowych w dodatkowe obudowy celem zmniejszenia oddziaływania mikroklimatu gorącego,
- zmieniono profil produkcji.

Ponadto, w wyniku postępowania prowadzonego przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych woj. dolnośląskiego uległ poprawie stan higieniczny środowiska pracy pracowników, a także stan sanitarny pomieszczeń produkcyjnych i zaplecza socjalno-sanitarnego.

Narażenie na czynniki rakotwórcze i mutagenne w środowisku pracy

Narażenie zawodowe pracowników woj. dolnośląskiego na czynniki rakotwórcze lub mutagenne jest na bieżąco monitorowane, a dane weryfikowane. W roku 2022 stacje sanitarno-epidemiologiczne województwa dolnośląskiego przeprowadziły w 452 zakładach pracy 543 kontrole z zakresu nadzoru nad czynnikami rakotwórczymi. Kontrole miały na celu sprawdzenie przestrzegania przez pracodawców przepisów prawnych w zakresie czynników rakotwórczych, wynikających z ustawy Kodeks pracy oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

Uchybienia stwierdzono w 155 skontrolowanych zakładach. Do nieprawidłowości należały:

- brak lub prowadzony niewłaściwie rejestr prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami, ich mieszanin, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym – w 77 zakładach,
- brak lub prowadzony niewłaściwie rejestr pracowników narażonych na działanie substancji, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym – w 77 zakładach,
- nieprzekazanie informacji o substancjach, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu i Okręgowemu Inspektorowi Pracy – w 94 zakładach,
- brak oznakowania stanowisk pracy z narażeniem na czynniki rakotwórcze,
- brak aktualnych pomiarów czynników rakotwórczych,
- brak szkoleń dla pracowników mających kontakt z czynnikami rakotwórczymi,
- nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego związanego z narażeniem na działanie substancji, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- brak pozwolenia na usuwanie azbestu i planu jego usuwania,

- pracodawca nie informuje na bieżąco pracowników o narażeniu na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

Wydano 149 decyzji zawierających 315 nakazów usunięcia powyższych nieprawidłowości. Ustalono, że czynniki rakotwórcze występują w 1347 zakładach zatrudniających łącznie 12727 osób znajdujących się na terenie województwa dolnośląskiego.

Narażenie na czynniki biologiczne

W roku 2022 na terenie województwa dolnośląskiego zewidencjonowano 2241 zakładów pracy, w których występowały szkodliwe czynniki biologiczne. W ramach nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne województwa dolnośląskiego przeprowadziły 581 kontrole w 529 zakładach pracy. Kontrole dotyczyły oceny przestrzegania przez pracodawców obowiązków w zakresie czynników biologicznych wynikających z ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki. Liczba osób narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne w skontrolowanych zakładach wynosiła 17639, w tym: narażonych na czynniki z grupy 2 – 17639 osób, narażonych na czynniki z grupy 3 – 13332 osoby.

W skontrolowanych zakładach pracy stwierdzono uchybienia w zakresie szkodliwych czynników biologicznych. Do najważniejszych uchybień należały:

- brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do 3 i 4 grupy zagrożenia – w 27 zakładach,
- brak rejestru pracowników pracujących w narażeniu na czynniki biologiczne zakwalifikowanych do 3 i 4 grupy zagrożenia – w 34 zakładach,
- brak lub niepełna ocena ryzyka zawodowego w związku z występowaniem szkodliwych czynników biologicznych – w 43 zakładach,
- brak procedur i instrukcji bezpiecznego postępowania ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi – w 14 zakładach,
- brak szkoleń dla pracowników mających kontakt ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi – w 18 zakładach.

W związku z powyższym wydano 62 decyzje nakazujące likwidację stwierdzonych uchybień, w których wystosowano łącznie 138 nakazów.

Ocena warunków pracy podczas zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest

W ramach realizacji programu wieloletniego pn. „Program oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” w 2022 r., jak i w latach ubiegłych, upoważnieni przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili czynności kontrolne w zakładach zajmujących się usuwaniem bądź transportem wyrobów/odpadów zawierających azbest.

W 2022 r. liczba zgłoszonych prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest na terenie województwa dolnośląskiego wynosiła 141. Pracownicy pionu higieny pracy woj. dolnośląskiego przeprowadzili 24 kontrole podczas prowadzonych prac powodujących kontakt z azbestem dotyczących m.in.:

- prac polegających na zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest – 12 kontroli
- prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – 21 kontroli
- prac polegających na transporcie wyrobów zawierających azbest – 10 kontroli.

Działania kontrolne obejmowały przede wszystkim aspekty bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników zatrudnionych przy rozbiórkach. Ponadto podczas kontroli oceniano m.in.:

- posiadanie odpowiednich zezwoleń, pozwoleń, decyzji zatwierdzenia programu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi
- znajomość przepisów regulujących bezpieczne zasady usuwania bądź unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest
- sposób przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest
- zabezpieczanie terenu podczas wykonywania prac rozbiórkowych.

Najczęściej stwierdzane uchybienia sanitarno-higieniczne występujące na terenie województwa dolnośląskiego, a dotyczące firm zajmujących się zabezpieczaniem, usuwaniem bądź transportem wyrobów zawierających azbest to: brak aktualnych badań i pomiarów stężenia azbestu w środowisku pracy (4 przypadki), brak przekazania do właściwego PWIS informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym (4 przypadki), brak rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym (3 przypadki), brak oceny i udokumentowania ryzyka zawodowego (2 przypadki), brak przeszkolenia przez uprawnioną instytucję pracowników i osób kierujących lub nadzorujących usuwanie wyrobów zawierających azbest w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest (2 przypadki), brak aktualnych orzeczeń lekarskich stwierdzających brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku (2 przypadki), brak prowadzonego rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność kontaktu z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, lub czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym (2 przypadki), brak opracowanego planu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest (1 przypadek).

W przypadkach, w których stwierdzono nieprawidłowości, zostało wszczęte postępowanie administracyjne. W 2022 r. wydano łącznie 4 decyzje administracyjne, które obejmowały w sumie 11 nakazów.

17.4 CHOROBY ZAWODOWE

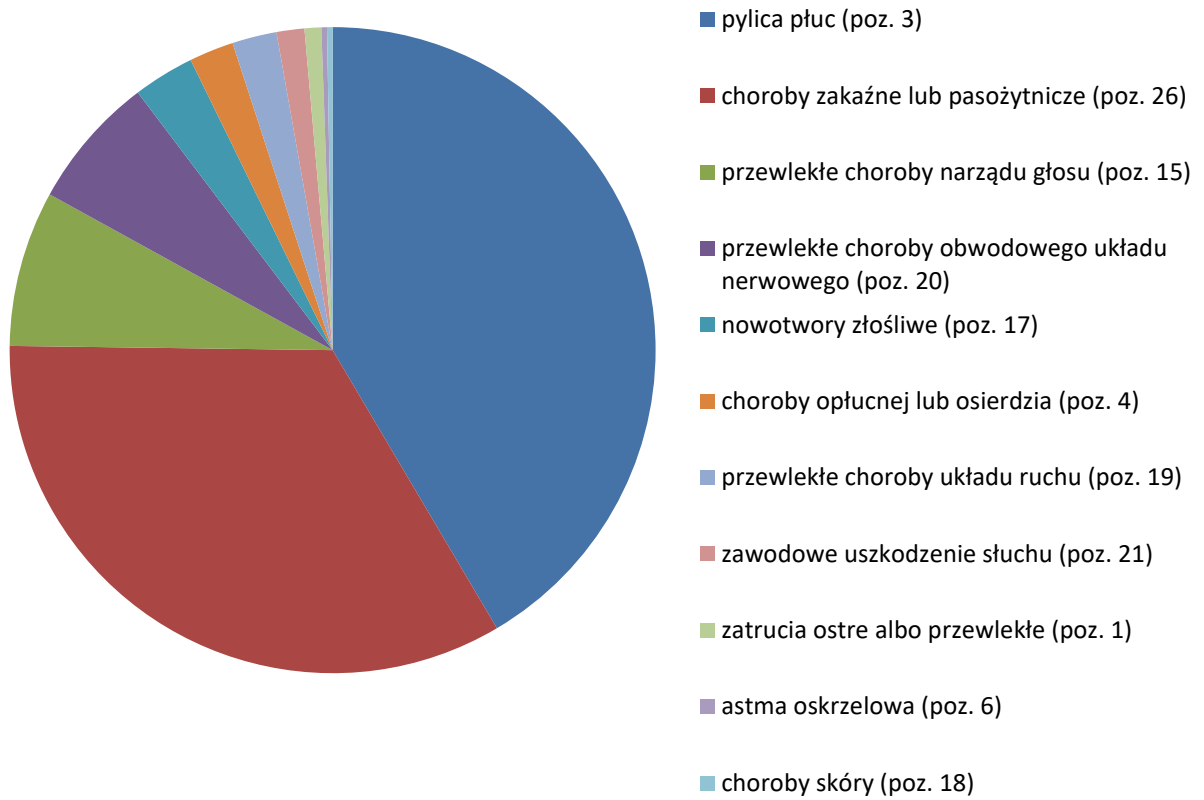
Następstwem pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia są choroby zawodowe. W 2022 roku w województwie dolnośląskim dokonano 799 zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych, z czego stwierdzono 359 chorób zawodowych. W roku poprzednim stwierdzono 244 choroby zawodowe.

W strukturze zachorowalności na choroby zawodowe w 2022 roku czołowe miejsca zajmują następujące jednostki chorobowe:

1. pylica płuc (poz. 3) – 149 przypadków (42%),
2. choroby zakaźne lub pasożytnicze (poz. 26) – 121 przypadków (34% ogółu stwierdzonych chorób zawodowych),
3. przewlekłe choroby narządu głosu (poz. 15) – 28 przypadków (8%),
4. przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego (poz. 20) – 24 przypadki (7%),
5. nowotwory złośliwe (poz. 17) – 11 przypadków (3%).

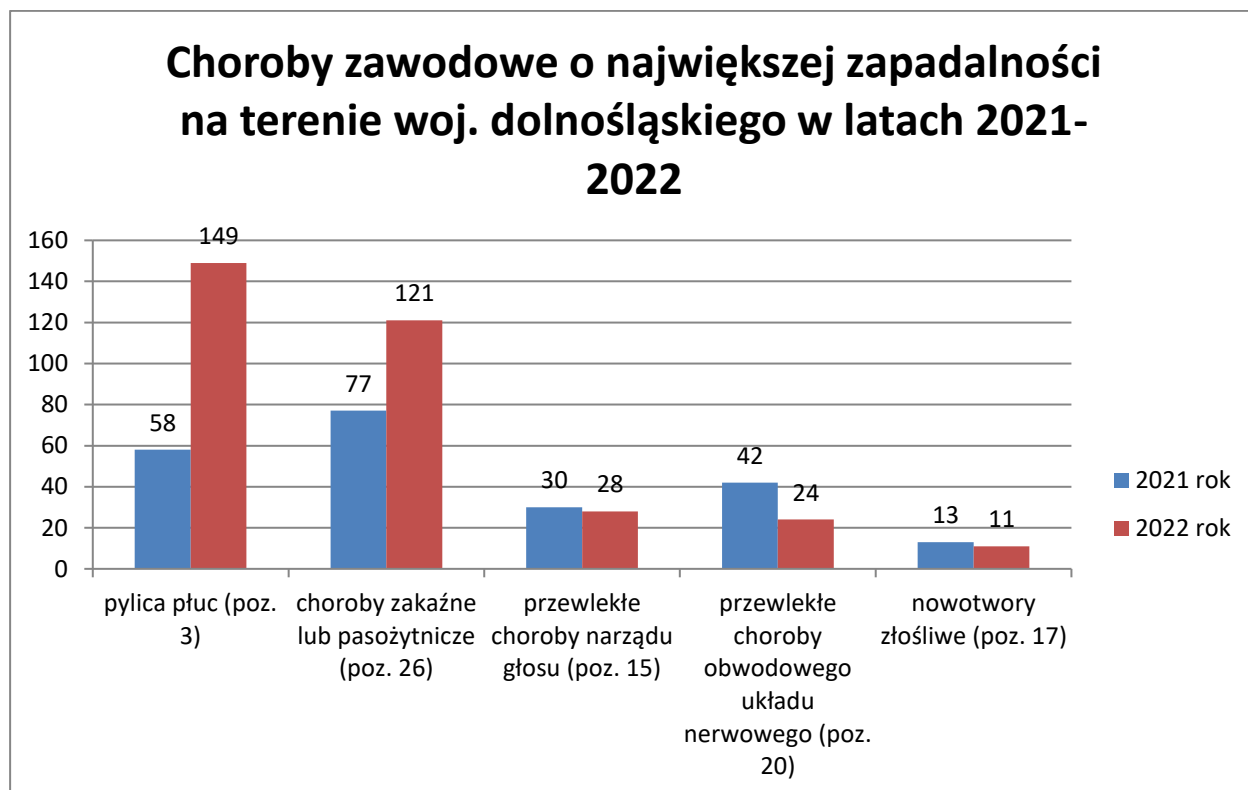
Choroby te stanowią 94% wszystkich stwierdzonych chorób zawodowych w województwie dolnośląskim w 2022 roku, w różnych latach zmienia się kolejność dominujących jednostek chorobowych.

Choroby zawodowe stwierdzone w woj. dolnośląskim w 2022 roku

Choroby zawodowe o najwyższej zapadalności na terenie województwa dolnośląskiego w 2021 roku w porównaniu z rokiem 2022.

Lp.	Rok 2021		Rok 2022	
	Nazwa choroby i pozycja w wykazie	Liczba stwierdzonych chorób	Nazwa choroby i pozycja w wykazie	Liczba stwierdzonych chorób
1	Pylica płuc (poz. 3)	58	Pylica płuc (poz. 3)	149
2	Choroby zakaźne lub pasożytnicze (poz. 26)	77	Choroby zakaźne lub pasożytnicze (poz. 26)	121
3	Przewlekłe choroby narządu głosu (poz. 15)	30	Przewlekłe choroby narządu głosu (poz. 15)	28
4	Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego (poz. 20)	42	Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego (poz. 20)	24
5	Nowotwory złośliwe (poz. 17)	13	Nowotwory złośliwe (poz. 17)	11

W roku 2022 ogółem stwierdzono 121 przypadków chorób zakaźnych lub pasożytniczych (poz. 26). Wśród ww. chorób dominował COVID-19 – stwierdzono 90 przypadków tej choroby. Drugą najczęściej stwierdzaną chorobą zakaźną była borelioza – 25 przypadków, ponadto stwierdzono także 3 przypadki zachorowań na gruźlicę, 2 przypadki WZW typu C i jeden przypadek kleszczowego zapalenia mózgu.

W poszczególnych rodzajach działalności w gospodarce narodowej dominowały następujące choroby zawodowe:

- w wydobywaniu węgla kamiennego i brunatnego (lignitu) (PKD 05) – pylice płuc (127);
- w opiece zdrowotnej (PKD 86) – choroby zakaźne lub pasożytnicze (90);
- w edukacji (PKD 85) – przewlekłe choroby narządu głosu związane z nadmiernym wysiłkiem głosowym (27).

Reasumując, w województwie dolnośląskim najczęściej stwierdzanymi chorobami zawodowymi w roku 2022 były: pylice płuc, choroby zakaźne lub pasożytnicze, przewlekłe choroby narządu głosu oraz przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego. Liczba stwierdzanych przypadków przewlekłej choroby narządu głosu utrzymuje się na podobnym poziomie w porównaniu z rokiem poprzednim. W przypadku pylicy płuc, która zaliczana jest od lat do jednej z najczęściej stwierdzanych chorób zawodowych, nastąpił znaczny wzrost, bo aż o 91 przypadków. Nagły wzrost zachorowań na pylicę płuc wynika z faktu likwidacji kopalni „Nowa Ruda” w Nowej Rudzie, która zakończyła wydobywanie w 2000 roku i masowego zgłaszania się jej byłych pracowników na badania lekarskie po wznowieniu badań. W długim okresie pandemii COVID-19 badania nie były wykonywane. Pylica płuc jest chorobą rozwojową. Zmiany w płucach u osób narażonych na zapylenie postępują pomimo ustania narażenia zawodowego i mogą doprowadzać do rozwoju pylicy nawet wiele lat po zakończeniu pracy w narażeniu.

Z kolei zapadalność na choroby zakaźne lub pasożytnicze wzrosła o 44 przypadki, na co wyraźny wpływ miała pandemia COVID-19 (90 przypadków). Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego w roku 2022 zmniejszyły swoją liczebność prawie o połowę.

18 ŚRODKI ZASTĘPCZE

W 2022 roku organy PIS woj. dolnośląskiego w ramach nadzoru nad przestrzeganiem zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych przeprowadziły we współpracy z Policją 37 kontroli.

Zostały złożone 3 zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do organów ścigania. Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu w ramach prowadzenia bieżącego nadzoru nad przestrzeganiem zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych, w tym na stronach internetowych stwierdził, iż poprzez www.canapharm.pl i www.allegro.pl wprowadzane są do obrotu produkty zawierające HHC oraz HHC-O. Dodatkowo zgłoszono działania polegające na prowadzeniu reklamy i promocji wbrew obowiązującym zakazom, za pośrednictwem strony internetowej www.canapharm.pl.

W przypadku, gdy dochodzi do uzasadnionego podejrzenia, iż podmiot/osoba fizyczna łamie zakaz wprowadzania do obrotu i/lub wytwarzania środków zastępczych PPIS woj. dolnośląskiego prowadzą postępowania administracyjne w sprawie wstrzymania wytwarzania/wprowadzania do obrotu produktów i ich zatrzymania oraz nakazania zaprzestania prowadzenia działalności w pomieszczeniach lub obiektach służących wytwarzaniu lub wprowadzaniu tych produktów do obrotu na czas niezbędny do usunięcia zagrożenia, nie dłuższy niż 3 miesiące, zgodnie z art. 44c ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii [dalej: u.p.n.]. Ponadto w ramach prowadzonego postępowania dokonuje się szeregu czynności procesowych, a jeżeli podejrzone produkty okażą się środkami zastępczymi wszczyna się i prowadzi kolejne postępowania administracyjne, tj.:

- postępowanie w sprawie zakazania wytwarzania/wprowadzania do obrotu produktów i nakazania ich zniszczenia na podstawie art. 44c ust. 4 u.p.n.,
- postępowanie w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych na podstawie art. 52a u.p.n.,
- postępowania w sprawie obciążenia strony kosztami prowadzonego postępowania i badań, w wyniku których stwierdzono, że badany produkt jest środkiem zastępczym art. 44c ust. 6 u.p.n.,
- postępowanie w sprawie obciążenia opłatą za czynności kontrolne z art. 36 ust. 1 ustawy o PIS.

W ramach ww. postępowań PIS woj. dolnośląskiego w omawianym okresie wydali 186 decyzji administracyjnych (w analogicznym okresie w roku ubiegłym 43).

W konsekwencji współpracy z organami ścigania:

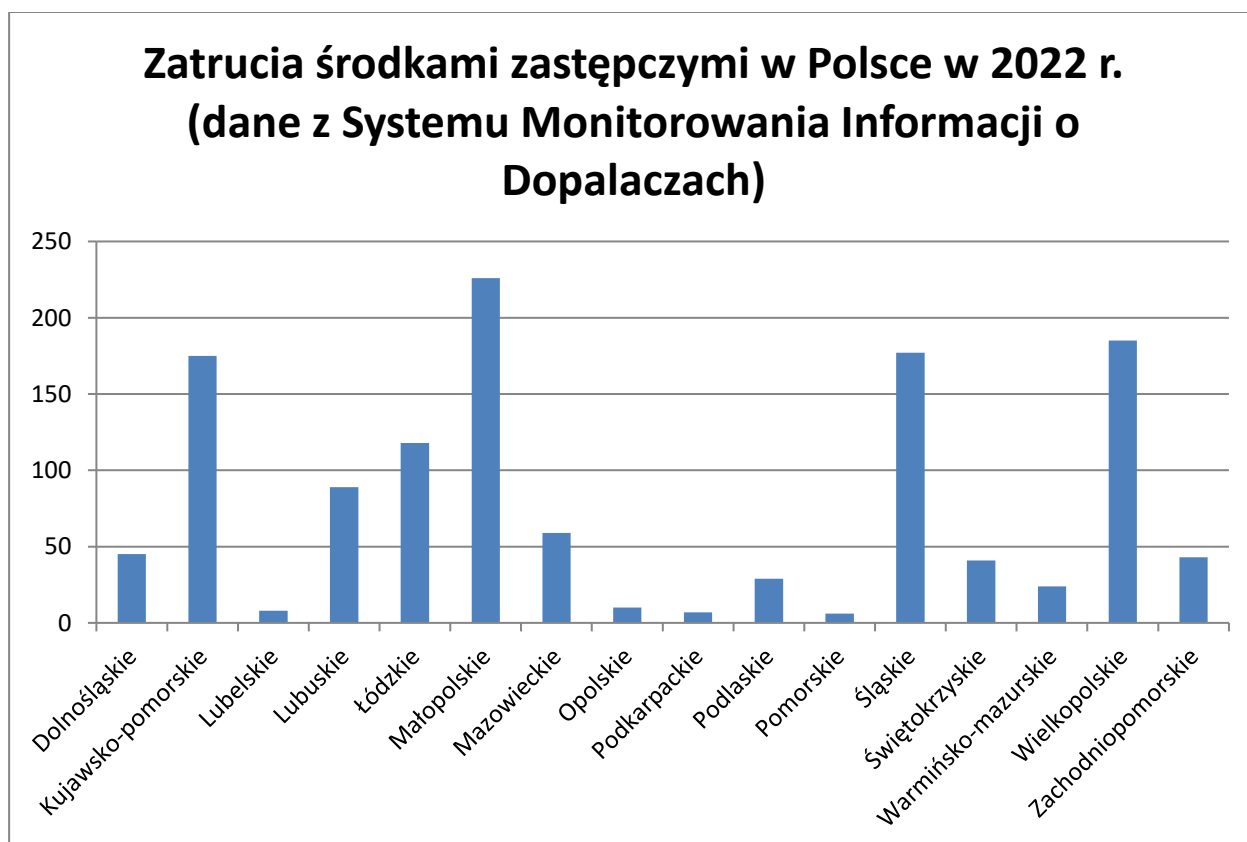
- zabezpieczono 4 opakowania produktów i dodatkowo 51,97 g środków zastępczych;
- nałożono kary pieniężne o łącznej wartości 11 800 zł.

Ponadto Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne woj. dolnośląskiego w ramach współpracy z Ministerstwem Zdrowia gromadzą informacje od podmiotów leczniczych o liczbie osób zgłaszających się z objawami zatruc środków zastępczymi oraz podejrzeniami zatruc środkami zastępczymi, które na bieżąco umieszczane są w systemie SMIOD oraz w systemie comiesięcznym zgłaszają do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej we Wrocławiu.

W 2022 roku zgłoszono do Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. dolnośląskiego 45 przypadków podejrzeń zatruc (dane z Systemu Monitorowania Informacji o Dopalaczach). W porównaniu z analogicznym okresem minionego roku zanotowano niewielki wzrost, bowiem w roku ubiegłym odnotowano 44 takie przypadki. W rozbiciu na miesiące przedstawia się to następująco:

W porównaniu z innymi województwami, woj. dolnośląskie znajduje się na 8 miejscu w Polsce (7 miejsce w analogicznym okresie ubiegłego roku) pod względem zgłoszonych przez podmioty lecznicze przypadków podejrzeń zatruc.

19 ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Na terenie województwa dolnośląskiego zapobiegawczy nadzór sanitarny sprawuje 26 Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych i Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu. W ramach wykonywanych zadań sprawowano nadzór nad warunkami higieny środowiska, higieny wypoczynku i rekreacji, higieny radiacyjnej, higieny pracy, higieny nauczania i wychowania, warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku oraz warunkami higieniczno-sanitarnymi udzielania świadczeń zdrowotnych. Działania podejmowano na etapie planowania, projektowania i dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych, zgodnie z zakresem określonym w ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Zadania wykonywano współdziałając w postępowaniu administracyjnym prowadzonym w sprawach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w sprawach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, czy współdziałając w postępowaniu innym, prowadzonym przez organ administracji architektoniczno - budowlanej. Ponadto realizowano zadania wynikające z przepisów ustawy Prawo budowlane, Prawo ochrony środowiska, Prawo atomowe, o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, o działalności leczniczej, o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o żegludze śródlądowej, a także wynikające z rozporządzeń wykonawczych do tych ustaw. Stanowiska zajmowano na podstawie dokonanej oceny warunków sanitarnych i zdrowotnych. Poprzez takie działanie sprawowano nadzór zapobiegawczy nad stanem sanitarnym terenu objętego kontrolą. Celem nadzoru była ochrona zdrowia ludzi przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobieganie powstawaniu chorób.

W 2022 roku, w ramach działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie dolnośląskim, w dziedzinie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, zajęto m.in.:

123 stanowiska w sprawach projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w tym **3** stanowiska negatywne,

728 stanowisk w sprawach projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym **5** stanowisk negatywnych,

812 stanowisk w sprawach dotyczących potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w tym **197** stwierdzających taką potrzebę,

119 stanowisk w sprawach środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia, w tym **8** stanowisk negatywnych,

231 stanowisk w sprawach dokumentacji projektowej, w tym **6** stanowisk negatywnych,

1898 stanowisk w sprawach dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych, w tym **22** stanowiska negatywne,

15 stanowisk w sprawach projektów polityk, strategii, planów czy programów,

228 stanowisk w sprawach odstępstw od przepisów techniczno-budowlanych, w tym **9** odmawiających zgody na odstępstwo,

93 stanowiska w sprawach projektów pracowni z aparatem rentgenowskim,

13 stanowisk w sprawach projektów planów remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi,

3 stanowiska w sprawach warunków przeprowadzania działań naprawczych w środowisku,

786 stanowisk w sprawach niewymienionych powyżej m.in. dotyczących warunków zabudowy czy lokalizacji inwestycji celu publicznego, zastosowania materiałów do dystrybucji wody, w sprawach inwestorów starających się o dofinansowanie ze środków unijnych, zastosowania recyrkulacji powietrza w obiektach ochrony zdrowia, usytuowania wyrzutni powietrza na poziomie terenu, lokalizacji zbiorników bezodpływowych, lokalizacji miejsc do czasowego gromadzenia odpadów stałych, dopuszczenia do eksploatacji statków, odstąpienia od zatwierdzonego projektu architektoniczno - budowlanego, itp.

Wykonując zadania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przeprowadzono **1531** kontroli obiektów budowlanych.

20 STAN SANITARNY ZAKŁADÓW NAUCZANIA I WYCHOWANIA

W 2022 roku pracownicy pionu Higieny Dzieci i Młodzieży Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa dolnośląskiego obejmowali nadzorem 3250 stałych placówek oświatowo-wychowawczych, w tym: 513 żłobków/klubów dziecięcych, 982 przedszkola/inne formy wychowania przedszkolnego w tym 12 specjalnych, 602 szkoły podstawowe, 102 licea ogólnokształcące, 4 technika, 11 branżowych szkół I i II stopnia, 16 szkół specjalnych, 40 szkół policealnych, 324 zespołów szkół, 41 placówek kształcenia ustawicznego, 41 uczelni wyższych rozmieszczonych w 246 obiektach, 233 placówek z pobytem całodobowym, 181 placówek wsparcia dziennego oraz 28 placówek rekreacyjnych.

W 2022 r. skontrolowano 1667 placówek przeprowadzając ogółem 2302 kontrole sanitarne. Prowadzony był również nadzór nad warunkami wypoczynku dzieci i młodzieży. Skontrolowano ogółem 565 turnusów wypoczynku letniego i zimowego.

W trakcie przeprowadzanych kontroli w placówkach oświatowych oceniany był ich stan sanitarny pod względem posiadanej infrastruktury, bieżącej czystości i porządku, warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów, dostępności do profilaktycznej opieki medycznej, realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin oraz organizacji dożywiania. Dokonano również oceny procesu nauczania.

W przedszkolach i żłobkach sprawdzano zabawki pod względem bezpieczeństwa oraz posiadania znaku bezpieczeństwa jakości na zabawkach używanych przez dzieci (znak CE), stan techniczny urządzeń na placu zabaw, posiadania certyfikatów na zamontowany sprzęt, czystości piasku oraz zabezpieczenie piaskownic przed zanieczyszczeniem przez zwierzęta i ptaki.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w 2022 roku wydano ogółem 322 decyzje administracyjne w tym zmieniających termin wykonania obowiązków – 121. Wyegzekwowano ogółem 116 decyzji w tym 89 z lat ubiegłych. Ponadto nałożono 10 mandatów karnych na kwotę 1700 złotych.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzone kontrole sanitarne uwzględniały zagadnienia w zakresie oceny:

- stanu sanitarno-technicznego budynków i pomieszczeń;
- stanu technicznego podstawowych urządzeń sanitarnych;
- warunków sanitarnych do utrzymania higieny osobistej uczniów;
- bezpiecznego użytkowania bloków sportowych;
- warunków stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin w szkolnych pracowniach chemicznych;
- dostosowania mebli szkolnych/przedszkolnych do zasad ergonomii;
- higieny pracy umysłowej uczniów-oceny tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych;
- oceny warunków sanitarnych w gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej;
- warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych;
- warunków do praktycznej nauki zawodu;
- dożywiania uczniów;
- warunków wypoczynku i rekreacji;
- przestrzegania ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

20.1 SZKOŁY

Z 1111 objętych ewidencją szkół (w tym szkoły funkcjonujące samodzielnie, zespoły szkół) skontrolowano 703.

Najczęściej powtarzające się nieprawidłowości stwierdzane podczas kontroli dotyczyły między innymi:

- stanu sanitarno-technicznego sal lekcyjnych i innych sal dla dzieci i młodzieży (pracowni: komputerowych, chemicznych, zawodowych);
- stanu sanitarno-higienicznego toalet, w tym sprawności technicznej armatury oraz wyposażenia w środki higieniczne;
- niezachowania standardów dostępności do urządzeń sanitarnych;
- ciągów komunikacyjnych w budynkach (nawierzchni, schodów, zabezpieczenia kaloryferów itp.) i szatni;
- stanu sanitarno-technicznego dróg, dojazdów i ogrodzeń;
- placów zabaw, rekreacyjnych, boisk szkolnych i bloków sportowych;
- warunków do prowadzenia zajęć wf;
- złego stanu drzwi wejściowych do budynku szkoły;
- nieprawidłowego natężenia oświetlenia sztucznego pomieszczeń;
- zabezpieczenia okien przed nadmiernym nasłonecznieniem.

W 430 skontrolowanych szkołach sprawdzano również warunki do utrzymania higieny osobistej oceniając dostępność do mydła w dozownikach, suszarek do rąk lub ręczników jednorazowych, papieru toaletowego. Wszystkie skontrolowane szkoły zapewniały uczniom podstawowe środki higieny osobistej. W województwie dolnośląskim nie ma ustępów zewnętrznych. W 77 szkołach odnotowano ponadnormatywną liczbę uczniów w stosunku do posiadanych urządzeń sanitarnych (umywalk i oczek ustępowych), najwięcej tj. w 38 szkołach podstawowych i w 23 zespołach szkół. W 1 skontrolowanym zespole szkół stwierdzono brak bieżącej, ciepłej wody w sanitariatach. W 21 szkołach odnotowano niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń. Za stwierdzone nieprawidłowości wszczynano postępowania administracyjne zakończone wystawieniem decyzji.

Organy prowadzące mimo słabej kondycji finansowej wspierają swoje placówki w remontach i modernizacjach na różnych poziomach ich potrzeb. W 2022 r. możliwe było wykonanie więcej wycinkowych prac remontowo-naprawczych, z uwagi na brak dzieci w szkołach związanym z ustanowieniem określonych ograniczeń w związku z trwającym na początku roku stanem epidemii.

W przypadkach, w których prace remontowe trwały w czasie nauki dzieci w szalach, dyrekcja skontrolowanych placówek deklarowała, że pomieszczenia remontowane będą zabezpieczone przed dostępem uczniów oraz przed zanieczyszczeniami pozostałych pomieszczeń placówki. Ponadto wzmożony będzie nadzór nauczycieli i pracowników nad bezpieczeństwem uczniów, a wszystkie prace głośne i uciążliwe prowadzone będą po zakończeniu zajęć lub w dniach wolnych od zajęć lekcyjnych.

W celu poprawy warunków pobytu dzieci i młodzieży w placówkach wydawano decyzje administracyjne zobowiązujące dyrektorów tych placówek do usunięcia uchybień w określonych terminach, wystosowano do organów prowadzących szkoły wystąpienia o stwierdzanych podczas kontroli nieprawidłowościach.

Dyrektorzy placówek często występowali do organu PIS z wnioskami o prolongatę terminu wykonania obowiązków, nałożonych decyzjami administracyjnymi uzasadniając niewykonanie nakazów w określonych terminach trudnościami finansowymi. Tylko uzasadnione wnioski były rozpatrywane przez PIS pozytywnie.

Podczas przeprowadzanych kontroli nie stwierdzano przypadków łamania ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

W trosce o stan zdrowia uczniów (codzienne noszenie ciężkich plecaków i tornistrów może prowadzić do m.in. trwałego skrzywienia kręgosłupa) podczas kontroli przeprowadza się również, ocenę stopnia realizacji § 4 a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, który zobowiązuje szkoły do zapewnienia uczniom możliwość pozostawienia w placówce części podręczników i przyborów szkolnych. Na 657 skontrolowanych szkół 498 szkół udostępnia do tego celu - szafki osobiste, szafy w salach lekcyjnych, regały i półki. Kontrole wykazały, że w 18 szkołach nie zapewniono uczniom miejsca na pozostawianie części podręczników i przyborów szkolnych, co skutkowało wydaniem decyzji. Należy jednak podkreślić, że nie rozwiązuje to problemu przeciążonych tornistrów i plecaków uczniów. Klasy I-III mają w swoich klasach wydzielone szafki i szuflady indywidualne na przechowywanie książek, podręczników i artykułów papierniczych.

Klasy IV-VIII i szkoły ponadpodstawowe mają do dyspozycji szafki w szatni, które szkoły regularnie zakupują, niektóre szkoły zapewniają w boksach szatniowych wydzielone regały na przechowywanie przyborów szkolnych.

W zakresie dostępności do gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej na 664 skontrolowane placówki, odnotowano brak gabinetów w 67 szkołach. Szkoły nie posiadające gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej zapewniają uczniom opiekę pielęgniarską w wymaganym zakresie w pomieszczeniach zastępczych na terenie placówek, w gabinecie innej szkoły lub poza szkołą w podmiotach leczniczych, przez lekarzy rodzinnych na podstawie deklaracji wyboru lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Skontrolowane gabinety spełniały wymagania higieniczno-sanitarne tj.: pomieszczenia wyposażone były w punkty poboru bieżącej, ciepłej i zimnej wody, przy umywalkach ściany wyłożone były materiałami gładkimi, nienasiąkliwymi, odpornymi na działanie środków myjąco-dezynfekcyjnych, podłogi wykonane z materiałów trwałych, zmywalnych. Stan sanitarno-techniczny gabinetów nie budził zastrzeżeń.

W zakresie dostępności do gabinetów świadczących opiekę stomatologiczną w ramach porozumienia z podmiotem wykonywującym działalność leczniczą udzielającym świadczeń zdrowotnych w zakresie leczenia stomatologicznego dla dzieci podczas kontroli stwierdzano, że na ogół skontrolowane szkoły nie posiadały gabinetów stomatologicznych. Tylko 31 szkół, na 664 skontrolowane, posiadało gabinety stomatologiczne. Najczęściej szkoły organizują opiekę stomatologiczną dla dzieci w oparciu o gabinety poza terenem szkoły (dotyczyło to 207 placówek). Dentobusy zorganizowało 73 szkoły.

20.2 OCENA WARUNKÓW POBYTU DZIECI I MŁODZIEŻY W PLACÓWKACH NAUCZANIA I WYCHOWANIA

1. Pomiary natężenia oświetlenia sztucznego.

Podczas bieżących kontroli sprawdzano wyniki pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego pomieszczeń w placówkach. Większość skontrolowanych szkół posiadała prawidłowe wyniki pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego. Placówki oświatowo-wychowawcze zapewniają uczniom właściwe oświetlenie stanowisk pracy, sukcesywnie wymieniane jest oświetlenie starego typu na nowe, placówki wykonują badania natężenia oświetlenia sztucznego w pomieszczeniach szkół.

W przypadkach, w których stwierdzono brak lub nieprawidłowe wyniki pomiarów oświetlenia, wszczynano postępowania administracyjne i wydawano decyzje nakazując dyrektorom szkół wykonanie obowiązku dotyczącego zapewnienia właściwego natężenia oświetlenia w określonych terminach. Ocenie podlegało również oświetlenie naturalne w pomieszczeniach. W większości placówek oświetlenie naturalne było dostateczne.

2. Higiena procesu nauczania - Ocena tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych.

W ramach nadzoru bieżącego oceniany był tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych pod kątem zachowania zasad higieny, zapewnienie zgodnych z zasadami higieny rozkładów zajęć lekcyjnych ma znaczący wpływ na zdolność przyswajania wiedzy, a tym samym efektywność nauki. Dokonując oceny tygodniowego rozkładu zajęć lekcyjnych zwracano uwagę na potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, rozpoczynanie zajęć o stałej porze. W 2022 roku oceniono rozkłady zajęć szkolnych w 496 szkołach w 4457 oddziałach. Nieprawidłowe rozkłady zajęć lekcyjnych wykazano w 3 szkole podstawowej w 37 oddziałach w 2 liceach ogólnokształcących w 10 oddziałach oraz 4 zespołach szkół w 30 oddziałach. Stwierdzone nieprawidłowości w pojedynczych oddziałach klasowych były omawiane na bieżąco z dyrektorami szkół. Dyrektorzy szkół mając świadomość zapewnienia higienicznych warunków pracy ucznia w szkole po kontrolach wprowadzali działania korygujące w tygodniowych rozkładach zajęć lekcyjnych w celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości.

Ocena rozkładów zajęć podczas nauczania zdalnego, nie była prowadzona w szkołach, w których zadania były przysyłane przez dziennik elektroniczny bądź publikowane na stronie szkoły dla poszczególnych klas. Szkoły, które prowadziły nauczanie zdalne online zmodyfikowały plany lekcji, część lekcji była prowadzona przez Internet, z części przedmiotów wysyłało zadania do wykonania.

Odnosnie zapewnienia uczniom odpoczynku w czasie trwania przerw międzylekcyjnych kontrole wykazały, iż w 346 szkołach zapewniono wszystkie przerwy 10 minutowe i przynajmniej 1 przerwę dłuższą. 210 szkół zapewniło przerwy krótsze niż 10 minut, ale co najmniej 1 przerwę 15-20 minut. Wykazano 4 szkoły, które zapewniły tylko przerwy krótsze niż 10 minut. 545 szkół umożliwiła uczniom spędzanie przerw na świeżym powietrzu.

3. Ocena dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii.

W ramach sprawowanego nadzoru dokonywano oceny dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów. Wśród przyczyn niewłaściwego dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów wskazywano: przemieszczanie się uczniów z sal dydaktycznych (brak własnych klas, przeznaczonych tylko dla jednego oddziału), brak różnicowania mebli szkolnych (np. tylko jedna wielkość mebli w salach lekcyjnych), nieodpowiednie zestawienie stołów i krzeseł, brak odpowiednich nawyków i samokontroli uczniów, nieprzestrzeganie prawidłowego doboru mebli w klasie przez nauczycieli, wyposażenie szkół w stare meble bez certyfikatów. Ocenie poddano 281 placówek nauczania i wychowania w tym 15749 stanowisk. Nieprawidłowości wykazano w 1 szkole podstawowej na 4 stanowiskach.

W zakresie oceny stanu sanitarnego obiektów oświatowych dokonywano również analizy posiadania przez placówki wyposażenia (zakupionego po 1997 r.) z certyfikatami. Często utrudnieniem w zapewnieniu uczniom ergonomicznych mebli był system gabinetowy oraz pracownie komputerowe, z których korzystają uczniowie w różnym wieku. Zaobserwowano poprawę w zakresie wyposażenia placówek w nowe meble; nadal w części placówek był sprzęt wieloletni, w dobrym stanie, na bieżąco naprawiany; są też przypadki wyposażenia meblowego „robionego” na zamówienie. Wszystkie szkoły w których meble zakupione były po 1997 roku posiadały wymagane certyfikaty.

W zdecydowanej większości placówek są zainstalowane poidełka, jednak ze względu na stan zagrożenia epidemicznego były wyłączone z użytku. Organy prowadzące podjęły taką decyzję ze względów epidemiologicznych, a także w obawie o ponoszenie niepotrzebnych kosztów związanych z badaniem wody jeśli nauka byłaby w formie zdalnej.

4. Ocena infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

Podczas kontroli placówek sprawdzano również warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Na 680 skontrolowanych szkół 45 placówek nie posiada infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego. W 9 szkołach podstawowych, w 2 zespołach szkół, zajęcia z wychowania fizycznego prowadzi się na korytarzach placówek. Większość szkół – 291 dysponuje szkolnymi zespołami sportowymi razem z boiskami. (w tym aż 167 szkół podstawowych) 277 szkół korzysta z infrastruktury do zajęć z wychowania fizycznego poza placówką. Na terenie woj. dolnośląskiego w wielu powiatach stan infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego w szkołach nie ulega poprawie. Ponadto coraz częściej podczas kontroli w placówkach oświatowych stwierdza się zły stan nawierzchni boisk szkolnych. W wyniku dużej eksploatacji pogarsza się też stan sanitarno-techniczny pomieszczeń bloków sportowych. Problemem pozostaje w szkołach utrzymanie higieny po zajęciach z wychowania fizycznego. Pomimo zapewnienia przez placówki coraz lepszych warunków, dzieci i młodzież szkolna nie korzysta z urządzeń natryskowych regularnie po tych zajęciach. Powodem tego stanu są m.in. zbyt krótkie przerwy po zajęciach z wychowania fizycznego. Najczęściej natryski przy blokach sportowych wykorzystywane są po dodatkowych zajęciach sportowych. W 12 szkołach podstawowych, 1 technikum, 2 liceach ogólnokształcących oraz 15 zespołach szkół wykazano podczas kontroli zespołów sportowych 31 nieczynnych natrysków.

5. Dożywianie uczniów w szkołach.

W trakcie kontroli stanu sanitarnego placówek dzieci i młodzieży uzyskano dane dotyczące żywienia w szkołach, tj.:

- 42461 uczniów korzystało z dożywiania w szkołach, w tym 37580 uczniów z pełnych obiadów oraz 4881 dzieci korzysta z posiłków jednodaniowych,

- 4630 uczniów korzysta z posiłków dofinansowanych. W 74 placówkach funkcjonują sklepiki szkolne. Mając na uwadze prawidłowe odżywianie dzieci i młodzieży zwracano uwagę na asortyment sprzedawany w sklepikach szkolnych. Kontrole wykazały, że w 6 placówkach w tym w 4 szkołach podstawowych i w 2 zespołach szkół asortyment nie spełnia wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia. W 147 placówkach funkcjonują automaty z żywnością w 17 wykazano, iż asortyment w automatach nie spełnia wymagań ww. rozporządzenia.

Część szkół podstawowych uczestniczy w programach „Mleko w szkole” i „Owoce w szkole”, które mają na celu kształtowanie nawyków żywieniowych uczniów i zwiększenie spożycia owoców, warzyw, mleka i jego przetworów. Dodatkowo w ramach „Programu dla Szkół” dystrybuowano wyroby mleczarskie (np. serek homogenizowany w opakowaniach jednostkowych, mleko w kartonikach) a także owoce i warzywa.

W 2022 r. w związku z przyjmowaniem do szkół dzieci uchodźców z Ukrainy, w niektórych szkołach powiększono liczebność klas. Jednak wszystkie przypadki były zgodne z przepisami prawa. Placówki szkolne nadal biorą udział w programach „owoce w szkole” oraz „szklanka mleka”. Zainteresowanie tymi programami wynika głównie z ich dofinansowania.

20.3 NADZÓR NAD SUBSTANCJAMI CHEMICZNYMI W SZKOŁACH

W 2022 r. prowadzono nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach. W szkołach posiadających na stanie niebezpieczne substancje chemiczne i ich mieszaniny, podczas kontroli szczególną uwagę zwracano na zagadnienia dotyczące właściwego oznakowania, zabezpieczania, przechowywania substancji i mieszanin niebezpiecznych, posiadania wymaganych kart charakterystyki substancji i preparatów niebezpiecznych. W tym zakresie skontrolowano 484 szkoły. W 211 szkołach wykazano posiadanie substancji chemicznych i ich mieszanin, w 1 szkole podstawowej w 1 liceum ogólnokształcącym oraz 1 zespole szkół stwierdzono brak aktualnego spisu substancji w 1 zespole szkół stwierdzono brak wymaganych kart charakterystyki substancji i ich mieszanin. W 11 szkołach podstawowych w 1

technikum oraz 1 zespole szkół odnotowano przechowywanie substancji chemicznych i ich mieszanin w niezamkniętych pomieszczeniach. Wydano 3 decyzje administracyjne w celu poprawy stanu. W szkołach, w których stwierdzono nieprawidłowości wszczynano postępowania administracyjne - wydawano decyzje administracyjne bądź zalecenia doraźne.

Od kilku lat obserwuje się, że szkoły rezygnują ze stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i mieszanin z uwagi na brak właściwych i bezpiecznych warunków. W większości szkół, które posiadają substancje i mieszaniny niebezpieczne zajęcia przygotowywane i prowadzone są przez nauczycieli chemii tylko w formie pokazowej bez bezpośredniego udziału uczniów. Ponadto szkoły korzystają z dostępnych na rynku programów multimedialnych.

W czasie kontroli informowano przedstawicieli szkół o konieczności przekazywania przeterminowanych niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin do utylizacji.

20.4 ŻŁOBKI, KLUBY DZIECIĘCE, PRZEDSZKOLA I INNE FORMY WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

W 2022 roku skontrolowano 205 żłobków/ klubów dziecięcych. Podczas kontroli stwierdzono w 1 żłobku publicznym i w 3 niepublicznych oraz 1 przedszkolu niepublicznym zły stan higieniczno-sanitarny, w 1 żłobku niepublicznym zły stan techniczny. Skontrolowano 478 przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego. Wykazano 5 budynków, w którym mieszczą się przedszkola w złym stanie sanitarnym oraz technicznym i 4 budynki w złym stanie technicznym oraz 4 przedszkola w złym stanie higieniczno-sanitarnym.

Stan sanitarny w żłobkach i w przedszkolach na ogół nie budził większych zastrzeżeń. Stwierdzono pojedyncze uchybienia i zaniedbania higieniczne.

Kontrole wykazały, że dyrektorzy placówek w większości realizowali wytyczne przeciwepidemiczne związane z trwającą na terenie kraju epidemią.

Przedmiotem oceny w przedszkolach były również place zabaw i tereny rekreacyjne. Sprawdzano czy urządzenia rekreacyjne posiadają obowiązujące certyfikaty, czy konstrukcje zabawowe są mocne, stabilne, osłonięte siatką zabezpieczającą, zjeżdżalnie gładkie, zabawki oznaczenia CE, czy konstrukcje przechodzą okresowe przeglądy techniczne. W okresie wiosennym przeprowadzono kontrole placów zabaw pod kątem zabezpieczenia piaskownic przed dostępem zwierząt, czystości piasku (wymagano udokumentowania wymiany piasku).

Ponadto w przedszkolach oceniano wyposażenie pomieszczeń przedszkolnych m.in. czy zabawki spełniają wymagania bezpieczeństwa, czy nabywane do pomieszczeń meble i sprzęt posiada certyfikaty i atesty. Niestety zdarza się, że dyrektorzy placówek nie zawsze pozyskują certyfikaty lub atesty nabytych wyrobów, w wyniku działań kontrolnych PIS, pozyskują brakujące certyfikaty, atesty, tabliczki znamionowe oraz etykiety.

Nadal obserwuje się duże zapotrzebowanie społeczne na placówki przedszkolne publiczne.

20.5 PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE - DOMY DZIECKA

Przedmiotem kontroli objęto warunki sanitarno-higieniczne dotyczące pomieszczeń mieszkalnych, wypoczynkowych i pokoi do nauki, oświetlenia jak również warunki prania, suszenia i przechowywania pościeli, bielizny pościelowej i odzieży dla dzieci. Ponadto oceniano warunki przechowywania żywności w aneksach kuchennych oraz dostępność produktów żywnościowych i napojów dla wychowanków. W 2022 r. skontrolowano 66 placówek opiekuńczo-wychowawczych na 106 będących w ewidencji, przeprowadzone kontrole wykazały, iż w 1 placówce niepublicznej stwierdzono niewłaściwy stan pomieszczeń higieniczno-sanitarnych.

20.6 INTERNATY I BURSY ZAKŁADY Z POBYTEM CAŁODOBOWYM ORAZ Z POBYTEM DZIENNYM I CAŁODOBOWYM

Zakresem kontroli objęto stan sanitarno-techniczny pomieszczeń mieszkalnych, magazynowych, węzłów sanitarnych, kuchni, pokoi do nauki oraz wszystkich innych pomieszczeń, z których korzystali mieszkańcy (świetlice, siłownie, pralnie, suszarnie itp.). Przedmiotem kontroli były również: stan i ilość pościeli i bielizny pościelowej oraz sposób jej przechowywania jak również stan oświetlenia sztucznego, w szczególności w pokojach mieszkalnych i do nauki. W 2022 r. skontrolowano 33 placówki z pobytem całodobowym. Stan sanitarny tych placówek nie budził większych zastrzeżeń, tylko w 1 młodzieżowym ośrodku wychowawczym stwierdzono niewłaściwy stan pomieszczeń higienicznosanitarnych. W pozostałych skontrolowanych placówkach nie stwierdzono nieprawidłowości.

20.7 SZKOŁY WYŻSZE

W 2022 roku pracownicy pionu Higieny Dzieci i Młodzieży Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa dolnośląskiego obejmowali nadzorem 41 szkół wyższych, w tym 17 uczelni publicznych i 24 uczelnie niepubliczne. W 2022 r. skontrolowano 9 uczelni publicznych i 5 uczelni niepublicznych. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

Gmina Wrocław w 2022 r. przeprowadziła 2 kontrole sprawdzające wykonanie obowiązków w obiektach uczelnianych. W skontrolowanych obiektach wykazano poprawę warunków nauki.

20.8 WYPOCZYNEK DZIECI I MŁODZIEŻY

Na terenie województwa dolnośląskiego wypoczynek zimowy odbywał się od dnia 31.01.2022 r. do 11.02.2022 r.

Informacje o miejscu oraz terminie wypoczynku pozyskiwano ze strony www.wypoczynek.men.gov.pl baza wypoczynku Ministerstwa Edukacji i Nauki. Wszystkie skontrolowane wypoczynki funkcjonowały zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2. Organizatorzy wypoczynku zapewnili uczestnikom wypoczynku bezpieczne i higieniczne warunki pobytu ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania i przeciwdziałania zakażeniom koronawirusem, wprowadzili niezbędne procedury zapewniające bezpieczeństwo uczestników i kadry wypoczynku na terenie obiektów. Wypoczynki zorganizowane zostały w obiektach spełniających warunki bezpieczeństwa. Organizatorzy wypoczynku zapewniali środki higieniczne w ilości wystarczającej dla personelu oraz uczestników wypoczynku. Ponadto osoby zatrudnione podczas wypoczynku oraz uczestnicy byli zaopatrzeni w indywidualne środki ochrony osobistej. Na wypadek wystąpienia okoliczności zaostrożenia ryzyka, w placówkach dostępne były dodatkowe środki ochrony w postaci rękawiczek i fartuchów. Na wypoczynkach zapewnione zostało pomieszczenie umożliwiające natychmiastowe odizolowanie uczestnika lub kadry wypoczynku, u której wystąpiłyby objawy choroby zakaźnej. W obiektach ograniczono przebywanie osób z zewnątrz do niezbędnego minimum (z zachowaniem zasad reżimu sanitarnego: m.in. osłony ust i nosa, dezynfekcji rąk).

Według rejestru wypoczynku do dnia 11.02.2022 r. na terenie województwa dolnośląskiego zarejestrowano 609 turnusów wypoczynku zimowego, w tym łącznie 325 form wyjazdowych oraz 284 formy w miejscu zamieszkania.

Podczas sezonu wypoczynku zimowego nie odnotowano tzw. „dzikiej” formy wypoczynku.

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej Dolnego Śląska podczas wypoczynku zimowego 2022 r. przeprowadzili łącznie 132 kontrole sanitarne w formach wyjazdowych i w miejscu zamieszkania. Ponadto, przeprowadzono 4 kontrole interwencyjne wypoczynku

w formie wyjazdowej. Skontrolowano ogółem 129 turnusów wypoczynku, podczas których łącznie wypoczywało 4603 uczestników. Podczas przeprowadzanych kontroli oceniane były m.in.: warunki zakwaterowania, w szczególności zachowanie limitu miejsc; mikroklimat pomieszczeń; zapewnienie dostatecznej ilości urządzeń sanitarnych, w tym dostęp do bieżącej ciepłej wody i środków utrzymania higieny osobistej; stan techniczny mebli i sprzętów, bieżącą czystość miejsc wypoczynku, posiadanie przez personel aktualnej dokumentacji zdrowotnej, sposób zapewnienia opieki medycznej.

W powiecie karkonoskim 1 kontrola interwencyjna przeprowadzona na wniosek rodziców w Ośrodku Wypoczynkowym „HALNY”, gdzie u uczestniczki wystąpiły objawy wskazujące na podejrzenie COVID-19. Uczestniczkę z wypoczynku odebrali rodzice do domu, osoby niezaszczone do czasu uzyskania wyniku zostały odizolowane, po potwierdzeniu zachorowania na COVID-19, osoby z kontaktu podlegające kwarantannie zostały przewiezione do miejsca zamieszkania i zostały objęte kwarantanną. Pozostałe osoby były zdrowe.

W powiecie kłodzkim przeprowadzono 3 kontrole interwencyjne dotyczące licznych zachorowań u dzieci przebywających na wypoczynku w Centrum Turystyczno-Sportowym w Nowej Rudzie.

Program wypoczynku zimowego obejmował różnego rodzaju projekty edukacyjne, tj. warsztaty plastyczne, warsztaty teatralno-muzyczne oraz filmowe.

W większości na wypoczynkach zapewnione zostały prawidłowe warunki do utrzymania higieny osobistej. W pomieszczeniach sanitarno-higienicznych zapewniono dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody, mydła, ręczników papierowych jednorazowego użytku. Kabiny WC doposażono w papier toaletowy. Urządzenia sanitarne były sprawne technicznie. Standardy dostępności do urządzeń sanitarnych zostały zachowane.

Ponadto, kontrole wykazały, że na wypoczynkach prowadzone były codzienne prace porządkowe i dezynfekcja powierzchni dotykowych, tj. poręczy, klamek, włączników oraz blatów stołów w miejscach wykorzystywanych przez dzieci zgodnie z wyznaczonymi procedurami.

Wszystkie dotychczasowe kontrole zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzieży na terenie województwa dolnośląskiego wykazały, iż organizatorzy stosują się do ograniczeń wskazanych w rozporządzeniu Rady Ministrów, w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii oraz do Wytycznych GIS w zakresie wypoczynku, organizatorzy wypoczynku opracowali i wdrożyli procedury bezpieczeństwa zapobiegające szerzeniu się wirusa SARS-CoV-2, organizatorzy zapoznali uczestników wypoczynku z wdrożonym i obowiązującym regulaminem.

Podczas kontroli wypoczynku w formie wyjazdowej oraz w miejscu zamieszkania ogółem na 8 turnusach stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły braku aktualnej dokumentacji zdrowotnej personelu oraz nieprawidłowości w obszarze działalności pionu higieny żywności i żywienia.

W powiecie żąbkowickim na jednym wypoczynku w formie wyjazdowej stwierdzono brak aktualnej dokumentacji zdrowotnej personelu - wydano odpowiednie zalecenie uzupełnienia dokumentacji.

W powiecie wołowskim na dwóch turnusach półkolonii stwierdzono nieprawidłowości w zakresie warunków żywienia, niezgodne z zasadami racjonalnego żywienia głównie w zakresie planowania dodatków owocowo-warzywnych oraz mleka i przetworów mlecznych. Wydano 2 decyzje płańnicze.

W powiecie karkonoskim kontrola wykazała nieprawidłowości dotyczące warunków przechowywania surowców i produktów, stwierdzono niedostateczny stan sanitarny szafy przelotowej na naczynia. Nałożono mandat karny w wysokości 200 zł. W powiecie kłodzkim na 4 wypoczynkach w formie wyjazdowej stwierdzono nieprawidłowości w obszarze działalności pionu higieny żywności i żywienia:

- *Willa „Diana” Stronie Wieś* - kontrola wykazała brak aktualnego sprawozdania z badania wyrobu gotowego nietrwałego mikrobiologicznie. Wydano 1 decyzję płaćniczą.

- *Centrum Turystyczno-Sportowe w Nowej Rudzie* – stwierdzono brak do wglądu aktualnego sprawozdania badania wody w zakresie parametrów fizykochemicznych, w dniu kontroli stwierdzono obecność jaj w kuchni właściwej częściowo niedomytych, z pojedynczymi piórami, w zamrażarce w kuchni właściwej – oznakowanej jako prywatna – stwierdzono obecność nieoznakowanych ryb mrożonych (zgodnie z oświadczeniem kierownika obiektu ryby są własnością personelu, pouczono o konieczności usunięcia prywatnych produktów spożywczych z kuchni). Wydano 1 decyzję płaćniczą oraz nałożono mandat karny w wysokości 200 zł.

- *Ośrodek Wypoczynkowy „Orion” w Kudowie Zdroju* – stwierdzono nieprawidłowości: obecność środków spożywczych po upływie dat minimalnej trwałości (przyprawy), brak wyposażenia przy umywalkach do mycia rąk (brak preparatów do dezynfekcji rąk), obecność zamrożonych środków spożywczych bez oznakowania - m.in. mięso, fasola, ryby, buraki, w pomieszczeniu przygotowalni wstępnej składowane przy umywalce do mycia rąk ziemniaki w garnkach bezpośrednio na posadzce, stolnice, tace, słoiki oraz wiadra po środkach spożywczych. Wydano 1 decyzję płaćniczą oraz nałożono mandat karny w wysokości 200 zł.

- *Ośrodek Wypoczynkowy „Maria” w Lewinie Kłodzkim* - stwierdzono nieprawidłowości: brak udokumentowania właściwej jakości zdrowotnej potrawy nietrwałej mikrobiologicznie, brak do wglądu aktualnego wyniku badania wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych, ściany w pomieszczeniach kuchni oraz w korytarzu komunikacyjnym zawilgocone, z łuszczącą się farbą, sufit w sali konsumpcyjnej zawilgocony. Wydano 1 decyzję płaćniczą i 1 decyzję merytoryczną.

Podczas wypoczynku odnotowano ogółem 119 przypadków zachorowań oraz 3 wypadki i urazy.

W powiecie dzierzoniowskim na wypoczynku w miejscu zamieszkania u uczestnika stwierdzono zakażenie wirusem SARS-CoV-2. Osoba ta została objęta izolacją, a pozostałe dzieci objęto kwarantanną. Organizatorzy wypoczynku zapewnili uczestnikom wypoczynku bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.

W powiecie karkonoskim na wypoczynkach zimowych odnotowano łącznie 31 przypadków choroby: objawy chorobowe ze strony układu pokarmowego wystąpiły u 30 dzieci z jednej grupy wypoczywających w Domu Wczasowym „Łokietek”, wezwano lekarza, który udzielił pomocy medycznej. Żadne z dzieci nie zostało hospitalizowane. Opiekunowie grupy nie zgłosili żadnych dolegliwości. Lekarz zakwalifikował zachorowania jako wirusową infekcję jelitową. Ponadto, na innym wypoczynku w formie wyjazdowej odnotowano 1 przypadek zachorowania na COVID-19.

W powiecie kłodzkim na wypoczynkach w formie wyjazdowej odnotowano łącznie 87 przypadków wystąpienia choroby, w tym:

- 1 przypadek zachorowania u dziecka na wypoczynku zorganizowanym w Centrum Konferencyjno-Rehabilitacyjnym „Złoty Łan” w Łądku Zdroju. U dziecka stwierdzono podwyższoną temperaturę, tj. 38°C, biegunkę. Dziecko natychmiast odizolowano, umieszczono w izolatce, powiadomiono rodziców. Udzielono porady lekarskiej, wykonano test antygenowy na obecność SARS-CoV-2 (wynik ujemny) oraz zastosowano leczenie na izbie przyjęć w Bystrzyckim Centrum Zdrowia w Bystrzycy Kłodzkiej. Dziecko przebywało w izolatce. Po ustąpieniu objawów dziecko brało udział w zajęciach.
- 86 przypadków zachorowań dzieci na wypoczynku zorganizowanym w Centrum Turystyczno-Sportowym w Nowej Rudzie. U 25 dzieci wystąpiły wymioty, biegunka, nudności, ból brzucha, stan podgorączkowy (1-2 dniowe). Konsultowano telefonicznie przypadki zachorowań z lekarzem we Wrocławiu. W porozumieniu z rodzicami i lekarzem dzieciom podawano probiotyki, enterol, gastrolit, smectę, wodę do picia, odpowiednio przygotowane posiłki. Kierownik wypoczynku był w stałym kontakcie z lekarzem i rodzicami dzieci. Z uwagi na dalsze zachorowania i osłabienie dzieci kierownik wypoczynku podjął decyzję o zakończeniu zimowiska. Na kolejnym wypoczynku,

u 46 dzieci wystąpiły wymioty, biegunka, nudności, ból brzucha, stan podgorączkowy. Konsultowano telefonicznie przypadki zachorowań z pielęgniarką we Wrocławiu. Dzieciom podawano elektrolity, wodę do picia, lekkostrawne posiłki. 11 dzieci zostało zabranych przez rodziców do miejsca zamieszkania. Z uwagi na brak możliwości przeprowadzenia treningów z dziećmi z powodu ich zachorowań i osłabienia trener podjął decyzję o zakończeniu wycieczki. Na ostatnim turnusie wycieczki u 15 dzieci wystąpiły wymioty, biegunka, nudności, ból brzucha, stan podgorączkowy, gorączka. Konsultowano telefonicznie przypadki zachorowań z pielęgniarką we Wrocławiu. Dzieciom podawano elektrolity, wodę do picia, lekkostrawne posiłki. Z uwagi na zachorowania i osłabienie dzieci kierownik wycieczki w dniu podjął decyzję o zakończeniu wycieczki i dzieci powróciły do domu.

W powiecie kłodzki ponadto, podczas wycieczki w formie wyjazdowej odnotowano 3 przypadki wypadków i urazów, w tym:

- 1 przypadek urazu stawu skokowego stopy kończyny dolnej, lewej (podczas upadku na nartach). Dziecku udzielono pomocy w Specjalistycznym Centrum Medycznym w Polanicy-Zdrój. Chłopiec pozostał na wycieczce.
- 1 przypadek złamania nasady kości promieniowej ręki prawej (podczas upadku na śniegu). Dziecku udzielono pomocy w Specjalistycznym Centrum Medycznym w Polanicy-Zdrój (założono gips). Chłopiec pozostał na wycieczce.
- 1 przypadek złamania obojczyka (upadek na lodowisku). Pomocy udzielono w Specjalistycznym Centrum Medycznym w Polanicy-Zdrój – unieruchomiono i założono opatrunek. Dziecko zostało zabrane z wycieczki przez rodziców.

Kontrole wycieczki zimowej w 2022 r. wykazały, że funkcjonujące placówki wycieczki zimowej zostały prawidłowo do niego przygotowane. Warunki higieniczno-sanitarne pomieszczeń mieszkalnych, sanitariatów w kontrolowanych obiektach, na ogół nie budziły większych zastrzeżeń. Wycieczki w miejscu zamieszkania w większości jest organizowany na bazie obiektów stałych, będących pod nadzorem Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych.

Podczas wycieczki, organizatorzy oferowali dzieciom różnego rodzaju zajęcia świetlicowe, plastyczne, zajęcia kulinarne, ogólnorozwojowe zajęcia sportowe, gry i zabawy, spacer po okolicy, jednodniowe wycieczki turystyczne, zajęcia przyrodnicze.

Opieka medyczna zapewniana była na miejscu wycieczki – opiekunowie grup wycieczki posiadali aktualne uprawnienia do udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej, w razie szczególnej pomocy lekarskiej zapewniano opiekę w miejscowej przychodni lub pobliskim szpitalu. Ponadto, zapewniano przenośne apteczki I pomocy przedlekarskiej, wyposażone w podstawowe środki opatrunkowe w terminie ważności oraz instrukcję udzielania I pomocy przedlekarskiej.

Na kontrolowanych wycieczkach prowadzono także działalność oświatowo-zdrowotną. Pozostawiano materiały oświatowo-zdrowotne, dot.: zakażenia SARS-CoV-2, zachorowania na COVID-19, szczepień, zagrożeń występujących podczas wycieczki zimowej, zdrowego trybu życia, aktywności fizycznej, bezpiecznej żywności, utrzymania żywności w odpowiedniej temperaturze, salmonelli, profilaktyki zatruc pokarmowych, wszawicy, skutków zdrowotnych związanych z zażywaniem nowych substancji psychoaktywnych, skutków zdrowotnych związanych z paleniem tytoniu i e-papierosów oraz biernym paleniem, profilaktyki HIV/AIDS, zachorowań na WZW typu A, B, C, zasad higieny (częste mycie rąk), zapobiegania chorobom szerzącym się drogą kropelkową, grypy.

Podsumowując, wyniki przeprowadzonych kontroli pozwalają stwierdzić, iż placówki, w których wycieczki dzieci, w większości przygotowane zostały właściwie, zapewniały środki ochrony dla dzieci oraz opiekunów, tj. płyny, maseczki i rękawiczki jednorazowe, a także zapewniały higieniczne warunki wycieczki, wyżywienia i rekreacji.

Wypoczynek letni

Na terenie województwa dolnośląskiego wypoczynek letni odbywał się od dnia 25.06.2022 r. do dnia 31.08.2022 r.

Informacje o miejscu oraz terminie wypoczynku pozyskiwano ze strony internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Według rejestru wypoczynku do dnia 31.08.2022 r. na terenie województwa dolnośląskiego zarejestrowano 1894 turnusy wypoczynku letniego, w tym łącznie 746 form wyjazdowych oraz 1148 form w miejscu zamieszkania.

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej Dolnego Śląska do dnia 31.08.2022 r. przeprowadzili łącznie 476 kontroli sanitarnych w formach wyjazdowych i w miejscu zamieszkania. Skontrolowano ogółem 446 turnusów wypoczynku, w których łącznie wypoczywało 17 467 uczestników. Podczas kontroli sprawdzano stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń mieszkalnych, edukacyjnych, świetlic, sal gimnastycznych oraz sanitariatów. Wypoczynek organizowany w miejscu zamieszkania odbywał się głównie w obiektach stałych, będących pod stałym nadzorem Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych woj. dolnośląskiego.

W powiecie dzierżoniowskim odnotowano 1 tzw. „dziki” turnus wypoczynku w formie wyjazdowej. Organizator zapewnił uczestnikom właściwą pod względem sanitarno-technicznym bazę noclegową (stan sanitarno-techniczny pokoi mieszkalnych oraz pomieszczeń sanitarnych nie budził zastrzeżeń). Uczestnikom zapewniono również pełne wyżywienie. Kontrola sanitarna tzw. „dzikiego” wypoczynku wykazała nieprawidłowości dotyczące dokumentacji oraz kwalifikacji kadry wypoczynku. PPIS w Dzierżoniowie poinformował Kuratorium Oświaty we Wrocławiu o wynikach kontroli.

Podczas wypoczynku letniego dzieci i młodzieży przeprowadzono 5 kontroli interwencyjnych oraz odnotowano 1 interwencję. Dwie ze zgłoszonych interwencji były uzasadnione.

W powiecie trzebnickim, drogą elektroniczną wpłynął wniosek dotyczący organizowania półkolonii w miejscowości Morzęcino i Żmigród, które nie zostały zgłoszone w bazie wypoczynku oraz prowadzonej hodowli zwierząt egzotycznych i warunków sanitarnych tam panujących. Podczas przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono przebywania dzieci na półkolonii, stwierdzono tylko, że na polanie przyległej przy budynku gospodarczym znajdują się ustawione w różnych miejscach namioty ogrodowe, trampoliny oraz stare maszyny rolnicze porzucane w nieładzie. Równocześnie o sprawie powiadomiono Urząd Miejski w Żmigrodzie, Kuratorium Oświaty we Wrocławiu oraz organy Inspekcji Weterynaryjnej w Trzebnicy.

Druga interwencja - półkolonia w stajni „Cherry Pie” w Masłowie 87. Przeprowadzono kontrolę w związku z anonimowym zgłoszeniem, które dotyczyło zarzutów: na placu, na którym odbywa się jazda konna woda deszczowa miesza się z błotem i obornikiem, dzieci nie mają dostępu do toalety, nie mają gdzie usiąść i zjeść posiłków, a plac otoczony jest i podłączony pastuchem elektrycznym, na terenie pozostawione są maszyny rolnicze.

Podczas kontroli na terenie obiektu stwierdzono liczne maszyny rolnicze, skrzynki i sprzęt gospodarczy zlokalizowany w różnych miejscach oraz obornik. Dzień kontroli był ostatnim dniem trwania wypoczynku. Wydano zalecenia: niezwłocznego zapewnienia apteczki I pomocy wraz z instrukcją udzielania I pomocy oraz maszyny rolnicze, skrzynki i sprzęt gospodarczy zabezpieczyć przed dostępem dzieci/usunąć.

W powiecie karkonoskim do PSSE w Jeleniej Górze wpłynął wniosek o przeprowadzenie kontroli w hotelu Bornit w Szklarskiej Porębie dot. pogryzienia dziecka przez insekty. Przeprowadzona kontrola nie potwierdziła obecności insektów w obiekcie, natomiast kierownik kolonii udał się z dzieckiem do szpitala w Jeleniej Górze, gdzie lekarz pediatra stwierdził, że dziecko ma wysypkę. Mama zabrała dziecko do domu.

Druga z interwencji w powiecie karkonoskim dotyczyła informacji o nieodpowiednich warunkach higieniczno-sanitarnych panujących na obozie harcerskim „Czerwonak” w Szklarskiej Porębie

oraz występującej biegunki, wymiotów i bólów brzucha u uczestników obozu. Przeprowadzona kontrola nie potwierdziła zarzutów sanitarnych w części dot. obiektu, natomiast stwierdzono bałagan w namiotach, w których przebywały chore dzieci. Przeprowadzono rozmowę i udzielono instruktażu komendantowi obozu, który zobowiązał się do usunięcia zanieczyszczeń co potwierdził pismem złożonym w PSSE Jelenia Góra.

W powiecie kłodzkim odnotowano 1 anonimową interwencję rodzica dziecka dotyczącą dużej ilości much na oknach i brudnych materacy w pokojach dzieci na wypoczynku zorganizowanym w Domu Wypoczynkowym „Sport Centrum” w Nowej Rudzie. Przeprowadzono rozmowę z kierownikiem obiektu, w celu sprawdzenia warunków w jakich mieszkają dzieci. Przedstawiciele obiektu, kierownik wypoczynku, wychowawcy przeprowadzili przegląd pokoi, w których mieszkają dzieci - nie stwierdzono nieprawidłowości. Kierownik wypoczynku nie potwierdził zarzutów. Spisano adnotacje służbowe. Kontroli nie przeprowadzono. Wcześniejsza kontrola wypoczynku w obiekcie w dniu 27.07.2022 r. nie wykazała nieprawidłowości – pokoje czyste, wyposażone w nowe tapczany i pościel.

Druga interwencja – telefoniczne zgłoszenie rodzica dziecka dotyczące złych warunków sanitarno-higienicznych po przyjeździe dzieci na wypoczynek do Hotelu Uzdrowskiego „St. George” ul. T. Kościuszki 180 w Kudowie-Zdroju.

Podczas kontroli stwierdzono: pokoje hotelowe utrzymane brudno, tj. brudna bielizna pościelowa na łóżkach – nie zmieniona po poprzednich gościach; na podłodze porzucane puszkami i butelkami z resztkami zawartości; w pokojach pozostawione worki foliowe z odpadami komunalnymi. Ponadto, kontrola wykazała: brudne kratki wentylacyjne w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych oraz nieprawidłowy obieg bielizny pościelowej czystej i brudnej, tj. w magazynie bielizny brudnej poza pościelą brudną zapakowana w worki pościel czysta. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono mandat karny.

W większości, na wypoczynkach zapewnione zostały prawidłowe warunki do utrzymania higieny osobistej. W pomieszczeniach sanitarno-higienicznych zapewniono dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody, mydła, ręczników papierowych jednorazowego użytku. Kabiny WC doposażono w papier toaletowy. Urządzenia sanitarne były sprawne technicznie. Standardy dostępności do urządzeń sanitarnych zostały zachowane.

Kontrole wykazały, że pomieszczenia i miejsca przeznaczone na pobyt uczestników wypoczynku były w dobrym stanie sanitarno-higienicznym. Na wypoczynkach zapewniono dobre warunki zakwaterowania, zarówno w części mieszkalnej jak i w części higieniczno-sanitarnej. W pokojach mieszkalnych nie stwierdzano zagęszczenia, zapewniono prawidłową powierzchnię przypadającą na 1 uczestnika. Meble były w dobrym stanie, a ich ilość była dostosowana do potrzeb uczestników. W części higieniczno-sanitarnej zapewniona była bieżąca ciepła i zimna woda do utrzymania higieny osobistej, urządzenia sanitarne były sprawne.

Opieka medyczna zapewniona była na miejscu wypoczynku – opiekunowie grup wypoczynku posiadali aktualne uprawnienia do udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej, w razie szczególnej pomocy lekarskiej zapewniano opiekę w miejscowej przychodni lub pobliskim szpitalu. Ponadto, zapewniano przenośne apteczki I pomocy przedlekarskiej, wyposażone w podstawowe środki opatrunkowe w terminie ważności oraz instrukcję udzielania I pomocy przedlekarskiej.

W związku z informacjami dotyczącymi zanieczyszczenia rzeki Odry przeprowadzono 2 kontrole wypoczynków w miejscu zamieszkania zorganizowanych na terenie przystani żeglarskich w powiecie wrocławskim.

W czasie kontroli zwrócono uwagę organizatorom wypoczynku na konieczność zachowania bezpieczeństwa dzieci w związku z sytuacją zagrożenia potencjalnego skażenia substancjami, które dostały się do rzeki zasilającej terem wodny przystani. Do czasu wyjaśnienia sytuacji, bądź uzyskania informacji o stanie wody na tym terenie, rekomendowano niekorzystanie z przestrzeni wodnej przez dzieci i opiekunów.

Podczas kontroli wycieczki na 23 turnusach stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły braku aktualnej dokumentacji zdrowotnej personelu, braku ciepłej wody do mycia oraz nieprawidłowości w obszarze działalności pionu higieny żywności i żywienia i higieny komunalnej.

Pracownicy PIS woj. dolnośląskiego wydali łącznie 10 decyzji merytorycznych, 19 decyzji płatniczych oraz nałożyli 10 mandatów karnych na łączną kwotę 2550 zł.

W powiecie dzierzoniowskim, ząbkowickim oraz milickim na czterech wycieczkach w formie wyjazdowej oraz na jednym wycieczki w miejscu zamieszkania stwierdzono brak aktualnej dokumentacji zdrowotnej personelu - wydano odpowiednie zalecenie uzupełnienia dokumentacji.

Na wycieczki w formie wyjazdowej w powiecie kłodzkim pracownicy Działu Higieny Komunalnej w Hotelu Uzdrowskim „St. George” w Kudowie-Zdroju stwierdzili nieprawidłowości: brudne kratki wentylacyjne w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych, nieprawidłowy obieg bielizny pościelowej czystej i brudnej - w magazynie bielizny brudnej. Nałożono mandat karny na kwotę 200 zł oraz wydano 1 decyzję płatniczą.

Na jednym wycieczki w miejscu zamieszkania, w powiecie wrocławskim nie zapewniono bieżącej ciepłej wody. Organizator zobowiązał się do zamontowania przepływowego podgrzewacza elektrycznego.

Na wycieczki zorganizowanym w formie wyjazdowej oraz wycieczki w miejscu zamieszkania, łącznie na 14 turnusach stwierdzono uchybienia i nieprawidłowości w obszarze działalności pionu higieny żywności i żywienia.

Pracownicy sekcji BŻ w PSSE w Dzierżonowie podczas przeprowadzonej kontroli na turnusie letnim wycieczki w formie wyjazdowej zorganizowanego na terenie Ośrodka Sportu i Rekreacji w Dzierżonowie, stwierdzili uchybienia i nieprawidłowości: niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń stołówki oraz obecność przeterminowanych środków spożywczych. Nałożono mandat karny na kwotę 250 zł oraz wydano 1 decyzję płatniczą i 1 decyzję merytoryczną.

W powiecie karkonoskim nieprawidłowości w obszarze działalności pionu HŻ stwierdzono podczas trwania 2 turnusów wycieczki. Wydano 1 decyzję merytoryczną oraz nałożono 1 mandat karny na kwotę 300 zł:

- *Dom Wczasowy „Mieszko” w Karpaczu*: niedostateczny stan sanitarno-techniczny pomieszczeń kuchni, tj. brudne posadzki, brudny regał ociekowy w kuchni, brak bieżących zapisów w rejestrach w ramach GHP/GMP;

- *Dom Wczasowo-Kolonijny „Reda” w Karpaczu*: brak wyniku badania gotowego, nietrwałego mikrobiologicznie produktu, brak weryfikacji procedur GHP/GMP i HACCP, brudne zniszczone ściany i sufity w pomieszczeniach zakładu;

- *Ośrodek Wczasowy „Mazowsze” w Karpaczu*: okap w kuchni z łuszczącą farbą, siatki w oknach wyeksploatowane z ubytkami, termometry w urządzeniach chłodniczych niesprawne, brak zapisów w poszczególnych obszarach zgodnie z opracowaną dokumentacją HACCP. Za powyższe usterki nałożono mandat karny w wysokości 200 zł.

W powiecie wałbrzyskim nieprawidłowości w obszarze działalności pionu HŻ stwierdzono podczas trwania 2 turnusów wycieczki w formie wyjazdowej.

Podczas kontroli obiektu hotelowego stwierdzono: ściany w przygotowalni wstępnej, rozdzielni kelnerskiej, kuchni, pomieszczeniach produkcyjnych opajęczone, brudny wentylator w pomieszczeniach kuchni, w szatni personelu przetrzymywany zapas środków myjących i dezynfekujących oraz zbędny sprzęt, zasoby przetrzymywane w pomieszczeniach produkcyjnych i rozdzielniach w opakowaniach kartonowych, w przygotowalni wstępnej przechowywane zasoby – dekoracje, wydzielony magazyn zasobów zapełniony, w ciągu komunikacyjnym przechowywane opakowania transportowe po napojach, cztery pomieszczenia przylegające do pomieszczeń stołówki wyłączone z eksploatacji z oznakowaniem na drzwiach,

pomieszczenie prywatne, brak segregacji asortymentu w komorze chłodniczej, przechowywane razem półprodukty, gotowe wyroby, wyroby mleczarskie, mięso, wędliny, warzywa, brudne, zakurzone regały w szafie przelotowej, w której przetrzymywane są czyste naczynia stołowe, w zakładzie stwierdzono środki spożywcze niewłaściwej jakości zdrowotnej, tj. po upływie minimalnej trwałości.

Nałożono mandat karny w wysokości 300 zł oraz wydano 2 decyzje płatnicze.

W drugim obiekcie stwierdzono przechowywanie środków spożywczych po terminie przydatności i dacie minimalnej trwałości, za co nałożono mandat karny w wysokości 200 zł oraz wydano zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie pobrania opłaty za czynności wykonane w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

W powiecie kłodzkim pracownicy pionu HŻ na 7 turnusach wypoczynku w formie wyjazdowej stwierdzili nieprawidłowości i uchybienia. Łącznie wydano 8 decyzji merytorycznych oraz 15 decyzji płatniczych. Stwierdzone nieprawidłowości i wydane decyzje administracyjne dotyczyły, m.in.:

- *Hotel „Abis” w Bystrzycy Kłodzkiej*: brak pojemników na zużyte ręczniki przy zlewach/umywalkach do mycia rąk, brak możliwości identyfikacji surowca, stwierdzono surowe mięso bez etykiet. Nałożono mandat karny na kwotę 300 zł.

- *Pensjonat „Sokolec” w Ludwikowicach Kłodzkich*: w przygotowalni wstępnej stwierdzono obecność pajęczyn i pajaków, kafelki ściennie w przygotowalni wstępnej utrzymane brudno, w pomieszczeniu kuchni właściwej stwierdzono obecność nieoczyszczonych owoców nieprawidłowej jakości (spleśniałe truskawki), brak do wglądu aktualnych zapisów z czynności GHP/GMP i systemu HACCP, środki spożywcze przywożone są z pobliskich sklepów środkiem transportu właściciela nieposiadającym zatwierdzenia PPIS w Kłodzku oraz dostarczane przez sklep spożywczy – w dokumentacji zakładu brak zaświadczenia o możliwości przewozu środków spożywczych przez w/w obiekt, brak do wglądu aktualnego (zgodnie z instrukcją 1x na 2 lata) sprawozdania z badania wyrobu gotowego nietrwałego mikrobiologicznie, basen do mycia w przygotowalni wstępnej z ubytkami i łuszczącą się farbą. Nałożono mandat karny na kwotę 300 zł.

- *Osrodek Wypoczynkowy „Wisła” Sokolec*: sprawozdanie z badań wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych niezgodne z wymaganiami - poinformowano stronę o konieczności przeprowadzenia działań eliminujących zagrożenie, zachowanie reżimu sanitarnego, użytkowanie w obiekcie wody konfekcjonowanej i powtórzenia badań wody.

Nałożono mandat karny na kwotę 200 zł.

- *Osrodek Wypoczynkowo-Kolonijny „Pafawag-Zielony Las” Radków*: łuszcząca się, odpadająca farba na suficie w przygotowalni wstępnej, oszroniony termostat w lodówce, w której przechowywano jogurty.

- *„Zamek” Międzyzylesie*: brak aktualnego badania do celów sanitarno-epidemiologicznych 3 pracowników.

- *Osrodek Wypoczynkowy „Buenos Aires” w Kudowie Zdroju*: brak wyniku badania wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych.

- *Willa „Fortuna” w Dusznikach-Zdroju*: brak aktualnego pozytywnego wyniku badania wody w zakresie parametrów fizykochemicznych.

- *Pensjonat „Górski Potok” w Stroniu Śląskim*: brak aktualnego wpisu do celów sanitarno-epidemiologicznych podpisanych przez lekarza medycyny pracy, brak aktualnego sprawozdania z badania wyrobu gotowego nietrwałego mikrobiologicznie oraz stwierdzono niezgodność w zakresie asortymentu przebadanej próbki (przedstawiono do wglądu badanie wyrobu gotowego po obróbce termicznej), brak do wglądu harmonogramu zatwierdzonego przez PPIS w Kłodzku w zakresie zaopatrzenia zakładu w wodę zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 07.12.2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zniszczona półka w pomieszczeniu kuchni.

- *Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy „Regle” w Międzyzlesiu*: brak do wglądu harmonogramu zatwierdzonego przez PPIS w Kłodzku w zakresie zaopatrzenia zakładu w wodę zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 07.12.2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

- *Ośrodek Sportu i Rekreacji w Polanicy-Zdrój*: brak do wglądu aktualnego wyniku badania wody, w pomieszczeniu obróbki wstępnej stwierdzono skorodowany zlew do mycia warzyw i owoców, w pomieszczeniu mycia sprzętu podręcznego stwierdzono skorodowany zlew, w pomieszczeniu kuchni, przy zlewie do mycia mięsa stwierdzono rozerwaną siatkę na owady.

- *Ośrodek Wypoczynkowy „Maćkowice” w Długopolu-Zdrój*: brak do wglądu aktualnego wyniku badania surówki oraz instrukcji z określoną częstotliwością badania, zniszczona powłoka patelni gastronomicznej wewnątrz i na zewnątrz w pomieszczeniu kuchni.

- *Hotel „Sara” w Polanicy-Zdrój*: brak do wglądu zapisów mycia i dezynfekcji urządzeń chłodniczych i zamrażalniczych, brak do wglądu arkusza z określonymi Krytycznymi Punktami Kontroli i wyznaczonymi dla nich wartościami krytycznymi oraz działaniami korygującymi, brak ostatniego dokumentu dot. szkolenia personelu oraz ostatniego dokumentu potwierdzającego weryfikację systemu HACCP, w instrukcji dot. badania wody brak ustalonej częstotliwości badania wody w zakresie mikrobiologicznym oraz badań fizykochemicznych, brak do wglądu instrukcji postępowania z odpadami kat. III (pochodzenia zwierzęcego).

- *Pensjonat „Słoneczne Wzgórze” w Stroniu Śląskim*: brak na bieżąco prowadzonych zapisów z przyjęcia towaru.

- *Pokoje Gościnne „Violetta” Bolesławów 31*: brak aktualnego wpisu do celów sanitarno-epidemiologicznym podpisanych przez lekarza medycyny pracy, brak do wglądu bieżących zapisów z monitorowania temperatur w urządzeniach chłodniczych i zamrażarkach, brak do wglądu prowadzonych zapisów z dezynfekcji jaj oraz opracowanej instrukcji postępowania z jajami świeżymi, brak do wglądu aktualnego sprawozdania z badania wyrobu gotowego nietrwałego biologicznie, brak do wglądu opracowanej instrukcji w przypadku wystąpienia odpadów pochodzenia zwierzęcego.

W powiecie polkowickim na półkolonii zorganizowanej na Ranczo „Szalony Koń” w Chocianowie pracownicy BŻ stwierdzili zły stan sanitarno-higieniczny obiektu, tj. zły stan sanitarny zaplecza kuchennego. Za stwierdzone nieprawidłowości organizatora ukarano mandatem z rygiorem natychmiastowej wykonalności w wysokości 500 zł.

Podczas wypoczynku odnotowano ogółem 13 przypadków choroby oraz 23 przypadki wypadków i urazów.

W powiecie wałbrzyskim wystąpił 1 przypadek choroby: dziecko cierpiące na uporczywe, migrenowe bóle głowy - ze względu na stan zdrowia opuściło wypoczynek przed jego zakończeniem.

W powiecie kłodzkim wystąpiło 1 zachorowanie - angina. Korzystano z pomocy lekarza rodzinnego NZOZ w Lewinie Kłodzkim. Po przepisaniu antybiotyku dziecko pozostało na wypoczynku.

W powiecie karkonoskim wystąpiło zachorowanie u 11 uczestników na obozie harcerskim „Czerwonak” w Szklarskiej Porębie – wymioty, biegunka, bóle brzucha. Ustalono, że dzieci przybyły do lekarza POZ w Szklarskiej Porębie, który stwierdził że przyczyną zachorowań jest rotawirus.

W powiecie kłodzkim, bolesławieckim, karkonoskim, oleśnickim, ząbkowickim, legnickim, milickim i wałbrzyskim odnotowano łącznie 23 przypadki wypadków i urazów, w tym: 17 przypadków na wypoczynku w obiekcie hotelowym, 3 przypadki na wypoczynku obozów pod namiotami oraz 3 przypadki na wypoczynku w miejscu zamieszkania.

Przypadki te dotyczyły m.in.: urazów ręki, urazów kolana, złamania obojczyka i kości ręki, skaleczenia nogi, skręcenia stawu skokowego, ukruszenia zęba, oparzenia wierzchniej części dłoni, stłuczenia i złamania palca u dłoni.

Wszystkim uczestnikom wypoczynku została udzielona specjalistyczna pomoc medyczna.

Kontrole wykazały, że do dnia 31.08.2022 r. funkcjonujące placówki wypoczynku letniego zostały prawidłowo do niego przygotowane. Warunki higieniczno-sanitarne pomieszczeń mieszkalnych, sanitariatów w kontrolowanych obiektach, na ogół nie budziły większych zastrzeżeń.

Na kontrolowanych wypoczynkach prowadzono także działalność oświatowo-zdrowotną. Pozostawiano materiały oświatowo-zdrowotne, dot.: zagrożeń występujących podczas wypoczynku letniego, zdrowego trybu życia, aktywności fizycznej, bezpiecznej żywności, utrzymania żywności w odpowiedniej temperaturze, salmonelli, profilaktyki zatruc pokarmowych, wszawicy, skutków zdrowotnych związanych z zażywaniem nowych substancji psychoaktywnych, profilaktyki raka piersi i raka szyjki macicy, raka skóry, skutków zdrowotnych związanych z paleniem tytoniu i e-papierosów oraz biernym paleniem, profilaktyki HIV/AIDS, zachorowań na WZW typu A, B, C, zasad higieny (częste mycie rąk), zapobiegania chorobom szerzącym się drogą kropelkową, grypy.

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. dolnośląskiego na kontrolowanych turnusach wypoczynku dzieci i młodzieży promowali również serwis informacyjny na temat jakości wody w kąpieliskach w Polsce prowadzony przez GIS: www.sk.gis.gov.pl.

Podsumowując, wyniki przeprowadzonych kontroli pozwalają stwierdzić, iż placówki w których do dnia 31.08.2022 r. wypoczywały dzieci przygotowane zostały właściwie, zapewniały środki ochrony indywidualnej dla dzieci, a także zapewniały higieniczne warunki wypoczynku, wyżywienia i rekreacji.

21 WYCHOWANIE ZDROWOTNE I PROMOCJA ZDROWIA

Działania oświatowo-zdrowotne realizowano na terenie województwa dolnośląskiego w oparciu o współczesne koncepcje promocji zdrowia, wytyczne Głównego Inspektoratu Sanitarnego, cele operacyjne Narodowego Programu Zdrowia, oraz własną analizę sytuacji epidemiologicznej naszego regionu i oceny zagrożeń zdrowotnych mieszkańców województwa dolnośląskiego. Zadania profilaktyczne realizowano we współpracy z jednostkami samorządowymi, placówkami nauczania i wychowania, organizacjami pozarządowymi i podmiotami wykonującymi działalność leczniczą. Lokalna społeczność na bieżąco była informowana o działaniach prozdrowotnych na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa dolnośląskiego. Celem poprawy stanu zdrowotnego, zwiększenia jakości życia oraz kreowania zdrowego stylu życia społeczności naszego regionu realizowano następujące programy:

21.1 DZIAŁANIA PROGRAMOWE I NIEPROGRAMOWE O ZASIĘGU WOJEWÓDZKIM

- Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS

W 2022 roku działania z zakresu profilaktyki HIV/AIDS na terenie województwa dolnośląskiego były realizowane w oparciu o cele i zadania Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV na lata 2022-2026. Podejmowane działania informacyjno-edukacyjne skierowane do społeczności lokalnej. Większość przedsięwzięć na terenie województwa dolnośląskiego takich jak organizacja happeningów, konkursów, punktów informacyjno – konsultacyjnych odwołano z powodu pandemii koronawirusa. Udzielano telefonicznie instruktaży, porad oraz popularyzowano tematykę HIV/AIDS i bezpłatne anonimowe testowanie w kierunku HIV na stronach internetowych Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. dolnośląskiego oraz w mediach społecznościowych co pozwoliło dotrzeć do użytkowników Internetu uczulając ich na ryzyko związane z aktywnością seksualną. W ramach działań profilaktycznych na terenie województwa organizowano między innymi obchody Światowego Dnia HIV/AIDS, kampanię informacyjną pt. „Czy wiesz że...?” oraz kampanię medialną poświęconą Międzynarodowemu Dniu Zmarłych na AIDS. Łącznie działaniami bezpośrednimi oraz medialnymi na terenie województwa objęto **około 118 000 osób**.

- Program „Bieg po zdrowie”

W roku szkolnym 2021/2022 przystąpiono do realizacji **VI edycji** programu profilaktyki palenia tytoniu „Bieg po zdrowie” opracowanego przez Główny Inspektorat Sanitarny we współpracy z ekspertami. Program został objęty patronatem Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Rzecznika Praw Dziecka. Grupą docelową programu są uczniowie klas IV (grupa wiekowa 9-10 lat). Głównym celem programu jest opóźnienie jak i również przeciwdziałanie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, uświadomienie atrakcyjności życia wolnego od dymu tytoniowego, poszerzenie wiedzy oraz kompetencji uczniów na temat szkodliwości palenia tytoniu. Podczas zajęć przekazywano dzieciom wiedzę na temat zachowań prozdrowotnych oraz kształtowania odpowiednich umiejętności i postaw przyczyniających się do zdrowego stylu życia, który uważany jest za główny czynnik wpływający na zdrowie. Program został zrealizowany w szkołach podstawowych przez nauczycieli przy wsparciu i pomocy merytorycznej pracowników oświaty zdrowotnej, a jego realizacja była zgodna z organizacją zajęć zaproponowanych przez organizatorów i oparta na ćwiczeniach oraz dyskusjach uczestników aktywizujących edukację. W odniesieniu do poprzedniej V edycji - Program zwiększył swój zasięg na terenie województwa. Do programu przystąpiły **172 szkoły, 6109 uczniów oraz 4300 rodziców/opiekunów**.

- Program „ARS, czyli jak dbać o miłość” - profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnienia od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych

W ramach programu zrealizowano w szkołach ponadgimnazjalnych kolejną edycję programu edukacyjnego „ARS, jak dbać o miłość?”, którego celem było dostarczenie uczestnikom programu wiedzy pomocnej w kształtowaniu zdrowego stylu życia, kształtowanie umiejętności, kompetencji i postaw pomocnych w unikaniu używania substancji psychoaktywnych. Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?” na terenie województwa dolnośląskiego jest dobrze postrzegany, zarówno przez koordynatorów szkolnych jak i uczniów i w związku z tym jego realizacja jest kontynuowana w kolejnych latach. Na terenie województwa dolnośląskiego w realizacji IX edycji programu uczestniczyło **125 szkół**. Działaniami programowymi objęto **ogółem 8568 uczniów oraz 2163 rodziców**.

- Program „Wybierz Życie - Pierwszy Krok”

Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok” realizowany we współpracy z Fundacją MSD dla Zdrowia Kobiet. Jest on skierowany do uczniów klas I szkół ponadpodstawowych, rodziców uczniów oraz kadry pedagogicznej. Głównym celem programu jest stworzenie świadomości zagrożenia rakiem szyjki macicy i innych chorób wywoływanych zakażeniem wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) u młodych ludzi. Kształtowanie świadomości na temat zachowań zwiększających ryzyko raka szyjki macicy a także motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym. Biorąc pod uwagę założenia i wynikające z nich cele podjęto w kolejnym roku szkolnym realizację w tym zakresie edukacji, aby skutecznie zmniejszyć wśród tej grupy występowania raka szyjki macicy. Program realizowali szkolni koordynatorzy przy współpracy i wsparciu merytorycznym koordynatorów powiatowych oraz pomocy pielęgniarek szkolnych. W roku szkolnym 2021/2022 program realizowany był w **109 szkołach**, **zasięgiem objęto 13 272 uczniów oraz 2722 rodziców/opiekunów**.

- Interwencja nieprogramowa „Akcja Zimowa”

W ramach realizacji interwencji nieprogramowej „Akcja zimowa” prowadzono działania informacyjno-edukacyjne ukierunkowane na profilaktykę grypy, rozważne stosowanie antybiotykoterapii – zgodnie z zaleceniami lekarskimi, promowanie zachowań korzystnych dla zdrowia, w tym przeciwdziałanie używaniu różnych substancji psychoaktywnych, promowanie bezpieczeństwa podczas wypoczynku zimowego. Działania skierowane były do dzieci i młodzieży, rodziców dzieci uczęszczających do żłobków, przedszkoli i szkół różnego poziomu kształcenia, opiekunów i wychowawców; pacjentów korzystających z usług podmiotów leczniczych; klientów biur podróży, petentów Urzędów Miast i Gmin oraz Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych, społeczności lokalnej Dolnego Śląska. Do placówek oświatowo - wychowawczych oraz zorganizowanego wypoczynku zimowego rozprowadzono materiały edukacyjne (film, ulotki, scenariusze zajęć dla młodzieży, rodziców dotyczące szkodliwości środków psychoaktywnych, profilaktyki grypy). Informacje dotyczące profilaktyki grypy zamieszczono na stronach internetowych Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. Dolnośląskiego oraz w mediach społecznościowych. Łącznie na terenie województwa dolnośląskiego działaniami objęto około **38 000 mieszkańców** województwa.

- Interwencja nieprogramowa „Akcja Letnia”

Na terenie województwa dolnośląskiego wzorem lat ubiegłych w okresie od czerwca do września 2022 roku została przeprowadzona interwencja pt. „Akcja Letnia”. Celem głównym akcji było zwrócenie uwagi społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży na zagrożenia dla zdrowia występujące szczególnie w okresie wakacji letnich ze szczególnym uwzględnieniem propagowania zachowań mających na celu powstrzymanie rozprzestrzeniania się zakażeń wirusem Covid-19 oraz promocję szczepień przeciwko Covid-19. W działaniach realizowanych przez PSSE województwa dolnośląskiego główną tematyką było propagowanie

bezpiecznych oraz higienicznych zachowań oraz nauczenie odpowiedzialnego zachowania się w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia. Równie istotnym celem szczegółowym interwencji było promowanie zdrowego stylu życia podczas wakacji letnich. Na terenie województwa dolnośląskiego podczas trwania interwencji pracownicy PSSE wraz z partnerami przeprowadzili szereg działań o charakterze informacyjno – edukacyjnym. Do głównych tematów poruszanych podczas akcji zaliczały się zagrożenia związane z wypoczynkiem letnim (bezpieczeństwo kąpiele słonecznych, niebezpieczeństwa związane z możliwością ugryzienia przez kleszcze, komary, żmije). W obecnej edycji akcji kontynuowano jako priorytetową tematykę poświęconą zagrożeniom związanym z pandemią wirusa Covid-19. Realizatorzy w akcji w porównaniu do poprzednich lat rzadziej stosowali formy bezpośredniego kontaktu z odbiorcami. Częściej zdecydowano się na rozpowszechnianie wiedzy za pomocą różnych kanałów komunikacji medialnej oraz instruktarze połączone z przekazaniem materiałów edukacyjnych.

Ogółem w prasie lokalnej ukazało się 6 artykułów poświęconych wyżej wymienionym zagrożeniom. W lokalnej telewizji i rozgłośniach radiowych wyemitowano 3 programy dotyczące sprawdzanej interwencji. Na portalach internetowych WSSE, PSSE oraz lokalnych partnerów opublikowano 185 informacji na temat bezpieczeństwa wakacyjnego wypoczynku. Ogółem działaniami objęto około **48 700 osób**.

- Program edukacyjny „Skąd się biorą produkty ekologiczne”

Ogólnopolski program edukacyjny „Skąd się biorą produkty ekologiczne” został opracowany przez GIS wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Dedykowany jest dzieciom w wieku 5-6 lat, które uczęszczają do przedszkoli oraz ich rodziców i opiekunów. Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat. Zajęcia w programie realizowane są poprzez wykorzystanie dedykowanej dzieciom publikacji „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, jak również opracowanego scenariusza zajęć dla nauczycieli, lekcji pokazowej oraz webinarium dla rodziców. Uczestnicy ww. programu zdobytą wiedzę i umiejętności podczas zajęć edukacyjnych będą mogli stosować w codziennym życiu.

W roku szkolnym 2021/2022 na terenie województwa dolnośląskiego do realizacji programu przystąpiło **229 przedszkoli i oddziałów przedszkolnych**. Łącznie działaniami zostało objętych **9431 dzieci** oraz **4241 rodziców**.

- Profilaktyka zażywania nowych substancji psychoaktywnych tzw. „dopalaczy”

W 2022 roku organy PIS prowadziły działania profilaktyczne, oświatowo-informacyjne, promocyjne oraz inne z tej dziedziny podejmowane w związku z prowadzonym nadzorem nad nowymi substancjami psychoaktywnymi (środkami zastępczymi) w województwie dolnośląskim. Działania kierowane były głównie do uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, rodziców, opiekunów i nauczycieli oraz za pośrednictwem mediów lokalnych do społeczności lokalnych. Inicjatywy profilaktyczne prowadzone były we wszystkich powiatach województwa dolnośląskiego. Wszystkie działania podejmowane w województwie są raportowane w comiesięcznych sprawozdaniach. Działania profilaktyczne objęły swoim zasięgiem około **45 800 osób**.

- Kampania informacyjna „Wybieraj zdrową żywność”

We współpracy z Głównym Inspektoratem Sanitarnym oraz Europejską Agencją Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) w pierwszej połowie 2022 roku realizowano kampanię informacyjną „Wybieraj zdrową żywność”. Głównymi tematami kampanii w 2022 roku było:

- zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat suplementów diety;
- zwiększenie świadomości na temat higieny żywności oraz chorób przenoszonych drogą pokarmową;
- edukacja na temat znakowania żywności oraz odczytywania etykiet produktów.

Adresatem Kampanii byli ogół społeczeństwa województwa dolnośląskiego. Łącznie zrealizowano **270 działań edukacyjnych oraz medialnych**, które trafiły do liczby **21 604 odbiorców**.

- Światowy Dzień Seniora

W okresie pomiędzy wrześniem i październikiem 2022 roku na terenie województwa była realizowana interwencja nieprogramowa z okazji obchodów Światowego Dnia Seniora. Celem działań był podnoszenie poziomu wiedzy na temat stylu życia, umacniającego i poprawiającego stan zdrowia seniora oraz dążenie do wytworzenia klimatu międzypokoleniowej solidarności. Podkreślenie doświadczenia ludzi starszych i ich rola dla społeczeństwa. Integracja pokoleń przy wspólnej zabawie, wymiana osiągnięć i doświadczeń, nakłanianie seniorów do aktywności fizycznej, psychicznej i społecznej, a także tworzenie osobom starszym warunków do uczestnictwa w życiu społecznym. W 2022 roku na terenie województwa dolnośląskiego w ramach obchodów Światowego Dnia Seniora wszelkiego rodzaju działaniami informacyjno-edukacyjnymi objęto **około 5000 osób**.

- Światowy Dzień bez Papierosa oraz Światowy Dzień Rzucania Palenia

W 2022 na terenie województwa dolnośląskiego kontynuowano działania inspirowane od lat przez Światową Organizację Zdrowia mające za cel profilaktykę palenia. Światowy Dzień bez Papierosa obchodzony był 31 maja 2022 pod hasłem „Zatrucie naszej planety” natomiast główne obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu przypadły na 17 listopada 2022 roku. WSSE we Wrocławiu oraz PSSE województwa dolnośląskiego przygotowały szereg działań bezpośrednich jak i medialnych związanych z obchodami tych dni. W 2022 roku na terenie województwa dolnośląskiego w ramach obchodów Światowego Dnia bez Papierosa oraz Światowego Dnia Rzucania Palenia wszelkiego rodzaju działaniami informacyjno-edukacyjnymi objęto **około 49 800 osób**.

- Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach oraz Europejski Tydzień Szczepień

Są to europejskie inicjatywy w zakresie zdrowia publicznego, których idea jest podniesienie świadomości społeczeństwa na temat zagrożenia dla zdrowia publicznego jakim jest oporność na antybiotyki oraz racjonalnego ich stosowania oraz promocja szczepień ochronnych. W ramach obchodów tych dni na terenie województwa dolnośląskiego podjęto szereg działań, w szczególności o charakterze medialnym.

- Działania ukierunkowane na walkę z pandemią zachorowań na Covid-19

W ramach działań ukierunkowanych na walkę z pandemią zachorowań na Covid pion OZiPZ skupił się głównie na realizacji ogólnopolskich kampanii medialnych. W ramach wsparcia kampanii #SzczepimySię informującej na temat szczepień ochronnych przeciw Covid-19 pracownicy PIS województwa dolnośląskiego podejmowali szereg działań promujących inicjatywę przy użyciu zróżnicowanych kanałów przekazu. Ponadto na terenie województwa miało miejsce wiele pomniejszych działań o charakterze lokalnym, dostosowanym do charakterystyki miejsca oraz mieszkańców mających na celu walkę z pandemią wirusa oraz promocję szczepień ochronnych.

W roku 2022 tak samo jak w roku poprzedzającym pracownicy pionu OZiPZ województwa dolnośląskiego byli zaangażowani w pracę przy wywiadach epidemiologicznych oraz obsługę zgłoszeń w systemie SEPIS, wywiady rozszerzone SRWE oraz wiele innych pomniejszych działań wspierających walkę z pandemią koronawirusa.

21.2 DZIAŁANIA O ZASIĘGU LOKALNYM

Działania o zasięgu lokalnym realizowane przez wybrane PSSE

- Program „Trzymaj formę” (PSSE: Jawor, Jelenia Góra, Legnica, Lubań, Lubin, Lwówek Śląski, Milicz, Strzelin, Wałbrzych, Wrocław)

W 2022 r. realizacja XVI edycji Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego „Trzymaj Formę!” decyzją Głównego Inspektoratu Sanitarnego została odwołana na poziomie krajowym. W celu zachowania ciągłości trwania Programu szkoły, które zdecydowały się na realizację programu miały możliwość sprawozdania się na poziomie lokalnym. Realizacja programu oparta jest na metodzie projektu, dzięki której uczniowie wspólnie z nauczycielami, rodzicami i środowiskiem lokalnym opracowują własne metody propagowania zasad zdrowego stylu życia, zarówno w szkole, jak i w swojej rodzinie i wychodząc do społeczeństwa. Program „Trzymaj formę” współorganizowany jest przez Główny Inspektorat Sanitarny, Polską Federację Producentów Żywności oraz Związek Pracodawców, w ramach realizacji strategii WHO dotyczącej diety, aktywności fizycznej i zdrowia. W ramach projektu prowadzono edukację w celu kształtowania prozdrowotnych nawyków, dystrybucję materiałów oświatowo - edukacyjnych, narady dla szkolnych koordynatorów programu podczas, których udzielono im instruktażu dot. realizacji programu, punkty informacyjne, pogadanki dla dzieci i młodzieży nt. zdrowego odżywiania i konsekwencji medycznych mogących nieść za sobą złe nawyki żywieniowe. Poprzez udział w programie mieli możliwość zwiększenia wiedzy w zakresie prawidłowo zbilansowanej diety, roli aktywności fizycznej dla zdrowia człowieka oraz korzystania z informacji zamieszczonych na etykietach produktów spożywczych. W roku szkolnym 2021/2022 w programie wzięło udział **70 szkół, w tym 8 590 uczniów.**

- Program „Czyste Powietrze Wokół Nas” (PSSE: Bolesławiec, Dzierżoniów, Góra, Jelenia Góra, Kamienna Góra, Kłodzko, Lubin, Lwówek Śląski, Oleśnica, Oława, Strzelin, Świdnica, Trzebnica, Wałbrzych, Wołów, Wrocław, Ząbkowice, Złotoryja).

Program ten stanowi pierwszy etap nabywania wiedzy na temat szkodliwości dymu tytoniowego. Przedsięwzięcie tego typu przyczynia się znacząco do szerzenia profilaktyki antynikotynowej wśród najmłodszych - dzieci poznają konsekwencję palenia tytoniu, wiedzą o skutkach biernej ekspozycji na dym tytoniowy. Celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przedszkolnych przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz nauka asertywności wśród dzieci – jak powinny się zachować, gdy ktoś przy nich pali lub gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach. Program adresowany jest do najmłodszych, czyli dzieci 5 i 6-letnich, uczęszczających do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. W ramach realizacji programu przeprowadzono zajęcia edukacyjne z dziećmi, a także spotkania z rodzicami, w czasie których przekazywano rodzicom i opiekunom wiedzę na temat zdrowotnych następstw palenia tytoniu ze szczególnym zwróceniem uwagi na skutki biernego palenia dzieci. Przekazano materiały edukacyjne, udzielano wsparcia metodycznego i merytorycznego. Program objął swoim zasięgiem **196 placówek** oraz **12 341 uczniów.**

- Program profilaktyki palenia tytoniu „Znajdź właściwe rozwiązanie” (PSSE: Wałbrzych, Zgorzelec).

Celem programu było zwiększenie wiedzy w zakresie szkodliwości dymu tytoniowego, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie własne i swoich bliskich oraz postaw asertywnych związanych z unikaniem czynnego i biernego palenia tytoniu. Adresatami programu byli uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych. W ramach realizacji programu przesłano pisma intencyjne zapraszające do kontynuacji realizacji programu. Szkolni koordynatorzy podjęli działania w **8 placówkach** oświatowych. Edukacją objęto **405 uczniów.**

- Program edukacji antytytoniowej „Nie pal przy mnie, proszę” (PSSE: Kłodzko, Oleśnica, Wałbrzych)

Celem programu było zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie. Adresatami programu byli uczniowie klas I-III szkoły podstawowej oraz rodzice i opiekunowie uczniów. W ramach realizacji programu przesłano pisma intencyjne zapraszające do kontynuacji realizacji programu. Szkolni koordynatorzy podjęli działania w 19 placówkach oświatowych. Edukacją objęto **1223 uczniów**.

- Światowe badanie postaw wobec palenia tytoniu wśród młodzieży szkolnej (WSSE we Wrocławiu, PSSE: Bolesławiec, Kłodzko, Legnica, Lubań, Polkowice, Wrocław)

W 2022 roku w wybranych powiatach województwa dolnośląskiego przeprowadzono kolejną edycję ogólnopolskiego badania ankietowego „Światowego badania postaw wobec palenia tytoniu wśród młodzieży szkolnej” (Global Youth Tobacco Survey - GYTS). Przed przystąpieniem do badań przeszkolono i poinstruowano ankierów – pracowników wybranych PSSE województwa dolnośląskiego. Badana była reprezentatywna ogólnopolskiej grupie uczniów w wieku 13-15 lat. Szczegółowe wyniki badań zostaną opublikowane w 2023 roku.

- „Wiem jak pokonać wirusy i bakterie!” (PSSE Głogów)

W ramach kampanii #SzczepimySię zaplanowano interwencję, która realizowana była w głogowskich szkołach podstawowych w klasach I-III. Była to pilotażowa akcja lokalna opracowana przez pracownika Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE w Głogowie przy współpracy pracownika Wydziału Spraw Społecznych, Dział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Głogowie. Działania profilaktyczne prowadzone były w 12 głogowskich szkołach podstawowych, które wyraziły chęć uczestnictwa w powyższym przedsięwzięciu oraz 8 przedszkoli. Akcją objęto **1849 osób**.

- Profilaktyka Zakażeń Bakteryjnych (PSSE Legnica)

Celem podejmowanych działań jest poszerzenie wiedzy dotyczącej ryzyka wystąpienia zakażeń bakteryjnych i zachowania właściwej higieny ciała i otoczenia. Program jest kierowany do wszystkich typów placówek edukacyjnych zaczynając od przedszkoli skończywszy na szkołach ponadpodstawowych. Do poszczególnych grup wiekowych przygotowano trzy scenariusze zajęć i trzy prezentacje multimedialne. Zajęcia edukacyjne połączone są z możliwością poznania pracy laboratorium lub wykonania ćwiczeń ślepego posiewu mikrobiologicznego na pożywce lub sprawdzenia czystości rąk pod lampą UV z ciemnią. W programie uczestniczyło 16 placówek – zasięg – **1695 uczniów** (prowadzono zajęcia edukacyjne).

- Bezpieczni w Sieci (PSSE Legnica)

Celem podejmowanych działań jest zwiększenie bezpieczeństwa i świadomości dzieci korzystających z Internetu. Program jest kierowany do uczniów wszystkich typów szkół oraz rodziców. Na potrzeby zajęć opracowano dwie prezentacje multimedialne „Cyberprzemoc” i „Uzależnienia behawioralne - siecioholizm”. W programie uczestniczyły 8 placówek edukacyjnych – zasięg – 1107 uczniów (prowadzono zajęcia edukacyjne).

- Promocja Zdrowia Psychicznego – Depresja (PSSE Legnica)

Celem podejmowanych działań jest zwiększenie świadomości na temat depresji, czym jest jakie są jej rodzaje, objawy, formy pomocy. Program jest kierowany do uczniów szkół podstawowych klas VII-VIII, szkół średnich oraz rodziców i grona pedagogicznego. Na potrzeby zajęć opracowano prezentację multimedialną „DEPRESJA” oraz materiały samopomocowe.

W programie uczestniczyło 6 placówek – zasięg – 1045 uczniów (prowadzono zajęcia edukacyjne).

- Interwencja nieprogramowa „Dni Kultury Zdrowotnej” (PSSE Trzebnica)

Program lokalny Dni Kultury Zdrowotnej w roku 2022 realizowany był pod hasłem „Do biegu gotowi...start”. Do programu włączyło się 11 placówek oświatowo – wychowawczych.

Głównym celem było: promowanie zdrowia w środowisku szkolnym i poza nim. Adresatami interwencji były dzieci przedszkolne, uczniowie szkół podstawowych i ich rodzice. Od wielu lat szkoły bardzo chętnie uczestniczą w Dniach Kultury Zdrowotnej. Realizują interwencję wybierając sobie tematykę, uwzględniając potrzeby środowiska szkolnego. Tematyka realizowanych Dni Kultury Zdrowotnej była bardzo różnorodna nie mniej szkoły najczęściej poruszały temat zdrowego stylu życia i znaczenia aktywności fizycznej. Interwencją w 2022 roku na terenie powiatu trzebnickiego objęto łącznie **2065 osób**.

- „Uczymy się jak zdrowo żyć” (PSSE Wałbrzych)

Interwencja z zakresu umacniania zdrowia oraz ochrony przed zakażeniami chorobami przenoszonymi drogą kropelkową. Zajęcia prowadzone przez pracowników PSSE z wykorzystaniem lampy UV. Zajęcia przewidziane są dla przedszkolaków i uczniów klas 0 -IV. Opracowano plan interwencji, materiały do realizacji, logo, scenariusz zajęć z wykorzystaniem kolorowanki „ Wiemy jak pokonać wirusy i bakterie”. Łącznie interwencja swoim zasięgiem objęła **2467 osób**.

22 DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNO – REPRESYJNA

W 2022 r. służby sanitarne woj. dolnośląskiego dokonały 179 291 kontroli sanitarnych nadzorowanych obiektów oraz środków transportu. Wykonano 58 201 badań wybranych elementów środowiska, badań i pomiarów substancji chemicznych w środowisku pracy, a także badań materiału biologicznego pobranego od ludzi. Ogółem pobrano 16 368 próbek. W ramach badań dokonano 370 902 oznaczenia, w tym 252 908 oznaczeń chemicznych, 43 525 fizycznych i 74 469 oznaczeń mikrobiologicznych. W postępowaniu administracyjnym wydano ogółem 31 133 decyzje, w tym 18 610 decyzji merytorycznych I instancji, 12 422 decyzje płatnicze w I instancji, 101 decyzji merytorycznych w II instancji. Wydano 3 067 postanowień. W postępowaniu karno-administracyjnym nałożono 1851 mandatów na łączną kwotę 514 400 zł. Nałożono 62 kary pieniężne na łączną kwotę 96 060 zł. Sporządzono 31 wniosków o ukaranie za wykroczenia sanitarne. Wydano 162 tytuły wykonawcze.

23 WNIOSKI

1. Rok 2022 przebiegał w województwie dolnośląskim pod znakiem epidemii SARS-CoV-2/ COVID-19 z naprzemiennie występującymi falami wzrostów i spadków liczby zakażeń i zachorowań. Na obszarze województwa zapewniono diagnostykę laboratoryjną w kierunku SARS-CoV-2 z wykorzystaniem testów antygenowych oraz metody RT-PCR. Do sprawowania właściwego nadzoru epidemiologicznego na obszarze województwa w dużym stopniu przyczyniło się wykorzystanie systemów teleinformatycznych oraz działalność tzw. wirtualnej stacji. W pierwszym kwartale 2022 roku odnotowano zdecydowane obniżenie zapadalności na SARS-CoV-2/ COVID-19, co skutkowało zniesieniem obowiązku izolacji i kwarantanny od 28.03.2022 r.
2. W roku 2022 w porównaniu z rokiem 2021 odnotowano znaczny wzrost liczby zakażeń i zachorowań na choroby zakaźne, między innymi na choroby szerzące się drogą kontaktów płciowych, krztusiec, lambliozę (giardiozę), wirusowe zapalenia wątroby, choroby odkleszczowe (boreliozę, kleszczowe zapalenie mózgu), choroby inwazyjne wywołane przez *Streptococcus pneumoniae* i *Haemophilus influenzae typu b*, ospę wietrzną, świnkę i różyczkę.
3. Nastąpił również wyraźny wzrost liczby zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę - zgłoszono 232 330 przypadków, o 80 511 więcej niż w 2021 r. (151 819 zachorowań).
4. Zarejestrowano prawie dwukrotny wzrost liczby nowo wykrytych zakażeń HIV – zgłoszono 346 przypadków, o 170 więcej niż w 2021 r. (176 zakażeń). Znaczny wzrost liczby zarejestrowanych przypadków zakażeń HIV był w dużej mierze następstwem konfliktu zbrojnego na Ukrainie i napływu uchodźców wojennych, a wcześniej imigrantów. Zarejestrowano 23 zachorowania na AIDS, o 15 przypadków więcej niż w roku 2021 (11 zachorowań).
5. Odnotowano spadek ogólnej liczby zachorowań na bakteryjne zatrucia pokarmowe, w tym o etiologii salmonellozowej. W większości przypadków dominowały ogniska zatruc pokarmowych wywołanych przez *Clostridioides difficile* (*Clostridium difficile*).
6. Patogen ten był również odpowiedzialny za 51% wszystkich bakteryjnych ognisk epidemicznych w dolnośląskich podmiotach leczniczych. W roku sprawozdawczym 2022 w stosunku do roku 2021 zarejestrowano ogólny wzrost liczby ognisk epidemicznych w szpitalach. Wśród 252 ognisk epidemicznych dominowały ogniska wywołane przez SARS-CoV-2 – w liczbie 181 co stanowiło około 72% wszystkich zarejestrowanych ognisk epidemicznych w podmiotach leczniczych w województwie dolnośląskim. Ogniska epidemiczne wywołane przez *Clostridioides difficile* w liczbie 35, stanowiły ogółem 14% wszystkich zarejestrowanych ognisk epidemicznych w roku 2022.
7. Drugim najczęściej występującym bakteryjnym drobnoustrojem alarmowym, stanowiącym przyczynę wystąpienia ognisk epidemicznych w podmiotach leczniczych, była pałeczka jelitowa *Klebsiella pneumoniae* MBL/NDM, KPC, OXA-48, odpowiedzialna za ok. 43% zarejestrowanych ognisk bakteryjnych.
8. Realizacja Programu Szczepień Ochronnych odbywała się z uwzględnieniem aktualnej sytuacji epidemiologicznej. Zapewniono szeroki dostęp do szczepień populacyjnych przeciwko COVID-19 dla mieszkańców województwa. W sferze obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży do 19 roku życia, utrzymano wysoką wyszczepialność, i to pomimo utrzymującego się od kilku lat niekorzystnego trendu - narastania liczby osób uchylających się od obowiązku szczepień.
9. Kontrole sanitarne podmiotów leczniczych wykazały, że część obiektów z tej grupy nie spełnienia wymagań, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Z tego powodu prowadzone są postępowania administracyjne dotyczące dostosowania tych obiektów do wymagań ww. rozporządzenia.

10. Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. dolnośląskiego podejmowane w zakresie obszaru nadzorowanego przez pion higieny komunalnej prowadzone były zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego na rok 2022.
11. Działalność pionu higieny komunalnej nadal była ukierunkowana na zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego ludności przez prowadzenie nadzoru sanitarnego nad obiektami użyteczności publicznej, jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w kąpieliskach, miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli i w pływalniach. W wyniku stwierdzenia nieprawidłowości sanitarnych podczas przeprowadzonych kontroli organy PIS wszczynały postępowania administracyjne w celu usunięcia stwierdzonych uchybień.
12. Przedsiębiorcy wodociągowi oraz zarządzający pływalniami przekazywali organom PIS wyniki badań wody wraz ze wskazaniem działań naprawczych w przypadku, gdy woda nie spełniała wymagań określonych w rozporządzeniach.
13. Na obszarze województwa dolnośląskiego, według ewidencji, znajduje się ogółem 478 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, dostarczających wodę 2 771 386 mieszkańcom Dolnego Śląska oraz 369 urządzeń wodociągowych zarządzanych przez tzw. inne podmioty, zaopatrujące w wodę 20 564 osoby. W większości przypadków wodociągi dostarczały wodę do spożycia spełniającą wymagania sanitarne.
14. W 2022 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wołowie wydał decyzję udzielającą pierwszej zgody na odstępstwo od dopuszczalnych wartości parametrycznych dla metabolitu pestycydu chloridazonu, substancji o nazwie chloridazon-desfenyl oraz w zakresie zawartości sumy pestycydów - dla wodociągu sieciowego Turzany, położonego w gminie Wińsko, w powiecie wołowskim.
15. Na terenie województwa nadal obowiązywały wydane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu dwie decyzje udzielające zgody na odstępstwo od dopuszczalnych wartości parametrycznych dla metabolitu pestycydu chloridazonu, substancji o nazwie chloridazon-desfenyl oraz w zakresie zawartości sumy pestycydów - dla wodociągu sieciowego Siedlec Trzebnicki (wydana w 2021 r.) oraz wodociągu sieciowego Łozina (wydana w 2021 r.) położonych w gminie Długołęka, w powiecie wrocławskim.
16. Kontrolę jakości ciepłej wody w celu wykrywania bakterii *Legionella* sp. realizowano poprzez pobieranie próbek ciepłej wody w budynkach użyteczności publicznej, m.in., przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne całodobowe świadczenia zdrowotne oraz w budynkach zamieszkania zbiorowego, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny. W przypadkach pogorszenia się jakości ciepłej wody zarządcy/właściciele obiektów podejmowali skuteczne działania w celu usunięcia nieprawidłowości.
17. W związku z podejrzeniem skażenia rzeki Odry oraz wystąpieniem zjawiska śnięcia ryb, w trakcie sezonu letniego 2022, organy PIS zintensyfikowały nadzór nad jakością wody do spożycia. Przeprowadzone badania nie wykazały pogorszenia jakości wody w związku z wystąpieniem ww. zjawiska.
18. W niektórych obiektach użyteczności publicznej zorganizowano punkty pobytowe dla uchodźców z Ukrainy. Przeprowadzone wizje lokalne/kontrole nie wykazały nieprawidłowości sanitarnych.
19. Zarządcy/właściciele skontrolowanych obiektów użyteczności publicznej nadal stosowali procedury w celu zminimalizowania ryzyka zakażenia COVID -19.
20. Kontrole sanitarne przeprowadzone w solariach wykazały, że w obiektach tych realizowane są obowiązki wynikające z ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium.
21. Stan sanitarny skontrolowanych obiektów użyteczności publicznej, podobnie jak w 2021 r., oceniono jako dobry.

22. Narazenie pracowników zatrudnionych w warunkach narażenia na promieniowanie jonizujące jest poniżej wartości wprowadzonych limitów użytkowych dawek.
23. Narazenie ludności na naturalne źródła promieniowania na terenie Dolnego Śląska jest na bardzo niskim poziomie, nie przekraczającym poziomu tła naturalnego.
24. Na podstawie otrzymanych sprawozdań pomiarowych nie stwierdzono rażących naruszeń w zakresie przekroczeń dopuszczalnych poziomów natężeń pól elektromagnetycznych w środowisku naturalnym ludności oraz w zakładach pracy.
25. Stan sanitarny zakładów żywnościowo-żywnościowych uległ poprawie z uwagi na wzrost liczby przeprowadzanych kontroli w stosunku do lat ubiegłych (2020-2021). Skontrolowano więcej zakładów a co za tym idzie, nałożono więcej mandatów karnych, jak również zwiększyła się liczba wszczętych i prowadzonych postępowań administracyjnych. Podejmowano niezbędne działania związane z bezpieczeństwem żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w szczególności realizowano w 100 % plan poboru próbek do badań laboratoryjnych. Niemniej jednak zaobserwowano, że należy wzmocnić nadzór sanitarny w obiektach zakwalifikowanych do kategorii ryzyka wysokiego, które na terenie woj. dolnośląskiego stanowią 18%.
26. Kontynuowane będzie:
- wzmoczenie nadzoru sanitarnego w obiektach, w których stwierdzono nieprawidłowy stan sanitarny w 2022 roku,
 - przeprowadzanie kontroli zgodnie z opracowanym planem, pomimo utrudnień związanych z nieplanowanymi kontrolami np. w ramach systemu RASFF, na wnioski przedsiębiorców dot. rejestracji i zatwierdzania zakładów oraz na wnioski konsumentów,
 - uczestniczenie w szkoleniach organizowanych przede wszystkim przez GIS i prowadzenie szkoleń kaskadowych dla pracowników PSSE w celu zapewnienia właściwego poziomu wiedzy z zakresu bezpieczeństwa żywności.
27. Zasadne jest:
- wprowadzenie do systemu SEPIS modułu dotyczącego „Bezpieczeństwa Żywności”, który pozwoliłby na wykorzystanie go do tworzenia planów kontroli, sporządzania sprawozdań rocznych (m. in. MZ-48, MZ-45) oraz sprawozdania z realizacji planu pobierania próbek,
 - wprowadzenie systemu powiadamiania o wprowadzeniu do obrotu żywności prozdrowotnej,
 - ujednoczenie nazw produktów w sprawozdaniu MZ-48 (dział 2A i 2B) oraz sprawozdaniu GIS (tabela I.1.) dotyczących pobranych do badań i zbadanych próbek, celem ułatwienia i usprawnienia opracowywania sprawozdań w ww. zakresie,
 - nadanie przedstawicielom organów kontroli uprawnień do stosowania karania mandatowego w przypadku braku posiadania atestów na grzyby przez osoby wprowadzające je do obrotu (np. na targowiskach, straganach, itp.), poprzez uszczegółowienie zapisów w art. 100 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia w ww. zakresie.
28. Kontrole warunków środowiska pracy przeprowadzone w nadzorowanych zakładach wykazały uchybienia higieniczno-sanitarne. Do najważniejszych nieprawidłowości w zakresie warunków higieny pracy, należały: stwierdzenie stężeń i natężeń czynników szkodliwych przekraczających normatywy higieniczne na stanowiskach pracy (w 9,52% zakładów będących w ewidencji i w 11,58% zakładów skontrolowanych), brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy (13,49% zakładów skontrolowanych), niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń (9,00% zakładów skontrolowanych), brak lub nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego (8,02% zakładów skontrolowanych).
29. Stwierdzono uchybienia (8,40% skontrolowanych podmiotów) w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania w działalności zawodowej substancji i mieszanin chemicznych, w tym produktów biobójczych – brak aktualnego spisu wprowadzanych do obrotu substancji niebezpiecznych, mieszanin niebezpiecznych, substancji stwarzających zagrożenie lub mieszanin stwarzających zagrożenie, brak lub nieprawidłowe karty charakterystyk niebezpiecznych/stwarzających zagrożenie substancji i mieszanin chemicznych, nieprawidłowe

- oznakowanie opakowań chemikaliów, brak aktualnego spisu wprowadzanych do obrotu/stosowanych niebezpiecznych/stwarzających zagrożenie substancji i mieszanin chemicznych.
30. W wyniku kontroli przeprowadzonych w 2022 r. stwierdzono, że w obrocie, w związku z epidemią zakażeń wirusem SARS-CoV-2, nastąpił wzrost liczby produktów nieposiadających pozwolenia na obrót. Prawdopodobną przyczyną nieprawidłowości był brak dostatecznej wiedzy (podmiotów odpowiedzialnych) dotyczącej wymagań stawianych produktom biobójczym przed wprowadzeniem ich na rynek.
31. Przeprowadzone kontrole wskazują, że większość pracodawców realizuje prawidłowo obowiązki wynikające z przepisów prawnych w zakresie ochrony zdrowia pracowników narażonych na czynniki rakotwórcze lub mutagenne. Pracownicy są chronieni przed działaniem tych czynników. Najwięcej uchybień dotyczyło spraw związanych z prowadzeniem obowiązującej dokumentacji. Nadal stwierdza się brak rejestrów – w szczególności rejestrów prac oraz pracowników narażonych na działanie ww. czynników, jak również brak poinformowania Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu o ww. czynnikach.
32. W przemyśle, największe zagrożenia zdrowotne w środowisku pracy w województwie dolnośląskim wystąpiły w zakładach zajmujących się górnictwem rud metali, produkcją metali, produkcją metalowych wyrobów gotowych, produkcją wyrobów z pozostałych mineralnych, surowców niemetalicznych, produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, budownictwem, produkcją wyrobów z drewna, produkcją maszyn i urządzeń, produkcją mebli, górnictwem i wydobywaniem, produkcją pojazdów samochodowych.
33. Dominującym fizycznym czynnikiem szkodliwym w środowisku pracy w województwie dolnośląskim pozostawał w dalszym ciągu ponadnormatywny hałas. Do istotnych czynników należały również pyły, głównie pyły o działaniu zwłókniającym, stwarzające ryzyko pylicy płuc, a także czynniki chemiczne (głównie ołów, arsen, miedź, kadm).
34. Liczba osób pracujących w warunkach szkodliwych, tj. w warunkach, w których stwierdzono stężenia i natężenia czynników szkodliwych dla zdrowia przekraczające dopuszczalne normy (NDS i NDN) 21572 osoby, co stanowiło 5,20% osób zatrudnionych w zakładach objętych nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa dolnośląskiego w 2022 roku. Likwidacja przekroczeń stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, zwłaszcza w przypadku przekroczeń hałasu, jest często niemożliwa ze względów technicznych, w takich przypadkach eliminacja nadmiernego hałasu wymaga od pracodawcy wdrożenia programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas, w tym zaopatrzenia pracowników w odpowiednio dobrane indywidualne ochronniki słuchu oraz ograniczenia czasu ekspozycji na ten czynnik.
35. Na terenie woj. dolnośląskiego w ramach nadzoru nad produktami kosmetycznymi wydano 9 decyzji nakazowych i 10 decyzji opłatowych.
36. W roku 2022 r. przeprowadzono kontrole osób odpowiedzialnych/dystrybutorów produktów zawierających w składzie pirytionian cynku – substancję zakazaną w produktach kosmetycznych i w związku z powyższym zabezpieczono i wycofano 136 produktów.
37. Przeprowadzono 30 kontroli w związku z otrzymaniem notyfikacji RAPEX.
38. Zagrożenia zdrowotne w środowisku pracy mają odzwierciedlenie w chorobach zawodowych. W 2022 roku znacznie wzrosła liczba stwierdzonych chorób zawodowych w porównaniu do roku poprzedniego – o 115 przypadków.
39. W 2022 roku choroby zawodowe były najczęściej stwierdzane w następujących rodzajach działalności:
- wydobywanie węgla (lignitu) (PKD 05) – pylice płuc (127);
 - opieka zdrowotna (PKD 86) – choroby zakaźne lub pasożytnicze (90);
 - edukacja (PKD 85) – przewlekłe choroby narządu głosu związane z nadmiernym wysiłkiem głosowym (27).

40. W 2022 roku najczęściej stwierdzanymi chorobami zawodowymi były: pylice płuc, choroby zakaźne lub pasożytnicze i ich następstwa, przewlekłe choroby narządu głosu, przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego oraz nowotwory złośliwe.
- W roku 2022 liczba stwierdzonych pylic płuc (poz. 3) wzrosła o 91 przypadków (w roku 2021 – 58 przypadków). Pylica płuc była zatem najczęściej stwierdzaną chorobą zawodową w woj. dolnośląskim w 2022 roku. Nagły wzrost zachorowań na pylicę płuc wynika z faktu likwidacji kopalni „Nowa Ruda” w Nowej Rudzie, która zakończyła wydobywanie w 2000 roku i masowego zgłaszania się jej byłych pracowników na badania lekarskie po wznowieniu badań. W długim okresie pandemii COVID-19 badania nie były wykonywane. Pylica płuc jest chorobą rozwojową. Zmiany w płucach u osób narażonych na zapylenie postępują pomimo ustania narażenia zawodowego i mogą doprowadzać do rozwoju pylicy nawet wiele lat po zakończeniu pracy w narażeniu.
41. W roku 2022 ogółem stwierdzono 121 przypadków chorób zakaźnych lub pasożytniczych (poz. 26). Wśród ww. chorób dominował COVID-19 wywołany przez wirusa SARS-CoV-2 – stwierdzono 90 przypadków tej choroby. Drugą najczęściej stwierdzaną chorobą zakaźną była borelioza – 25 przypadków, ponadto stwierdzono także 3 przypadki zachorowań na gruźlicę, 2 przypadki WZW typu C i jeden przypadek kleszczowego zapalenia mózgu.
42. W roku 2022 na podobnym poziomie utrzymała się liczba stwierdzonych przewlekłych chorób narządu głosu (poz. 15) - wyniosła 28 przypadków i nowotworów złośliwych (poz. 17) – 11 przypadków.
43. W 2022 roku o 18 przypadków spadła liczba stwierdzonych przewlekłych chorób obwodowego układu nerwowego (poz. 20).
44. W związku z faktem, iż przy obecnej regulacji prawnej zakazane jest wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu środków zastępczych, a co za tym idzie nie można legalnie prowadzić takiej działalności jako działalności gospodarczej, brak jest zatem możliwości zaplanowania przeprowadzenia kontroli w tym zakresie. Państwowi Inspektorzy Sanitarni woj. dolnośląskiego prowadzą działania kontrolne na podstawie napływających informacji o łamaniu ww. zakazu. Zatem liczba przeprowadzanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną woj. dolnośląskiego kontroli w różnych okresach jest zmienna, co prawda podczas prowadzonych czynności kontrolnych w omawianym okresie nie odnotowano łamania zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych, jednak działania organów ścigania temu przeczą. Liczba otrzymywanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną woj. dolnośląskiego od organów ścigania spraw jednoznacznie wskazuje, iż nadal środki zastępcze wprowadzane są do obrotu, tyle że proceder nie ma miejsca w sklepach stacjonarnych, a za pomocą tzw. punktów mobilnych oraz przez Internet.
45. Państwowi Inspektorzy Sanitarni woj. dolnośląskiego prowadzili postępowania administracyjne w sprawie wstrzymania wytwarzania/wprowadzania do obrotu produktów i ich zatrzymania oraz nakazania zaprzestania prowadzenia działalności w pomieszczeniach lub obiektach służących wytwarzaniu lub wprowadzaniu produktów do obrotu na czas niezbędny do usunięcia zagrożenia, nie dłuższy niż 3 miesiące, zgodnie z art. 44c ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomani. Ponadto w ramach prowadzonego postępowania dokonywano szeregu czynności procesowych, a jeżeli podejrzane produkty okazywały się środkami zastępczymi prowadzono kolejne postępowania administracyjne, tj.: w sprawie zakazania wytwarzania/wprowadzania do obrotu produktów i nakazania ich zniszczenia na podstawie art. 44c ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomani; w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych na podstawie art. 52a ustawy o przeciwdziałaniu narkomani; postępowania w sprawie obciążenia strony kosztami prowadzonego postępowania i badań, w wyniku, których stwierdzono, że badany produkt jest środkiem zastępczym w sprawie obciążenia opłatą za czynności kontrolne z art. 36 ust. 1 ustawy o PIS. Stąd też liczba prowadzonych postępowań administracyjnych w tym zakresie zależna jest od wyników

- przeprowadzonych kontroli, spraw przekazywanych przez organy ścigania w tym od wyników badań fizyko-chemicznych podejrzanych produktów.
46. Analiza zgłoszonych do Państwowych Inspektorów Sanitarnych woj. dolnośląskiego przypadków podejrzeń zatruc pozwala stwierdzić, iż na tle kraju woj. dolnośląskie plasuje się na 8 pozycji ze względu na liczbę zgłoszonych przez podmioty lecznicze pacjentów, u których podejrzewano lub potwierdzono zatrucie środkami zastępczymi.
47. Liczba zgłaszanych przypadków podejrzeń zatruc środkami zastępczymi w 2022 roku wyniosła 45 i w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego zanotowano wzrost o 1 przypadek.
48. Na stan bezpieczeństwa sanitarnego regionu istotny wpływ ma sprawowanie zapobiegawczego nadzoru, do zadań którego należy kontrola przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych na poszczególnych etapach realizacji inwestycji. Działania wykonywane w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego mają charakter profilaktyczny, zmierzający do ochrony zdrowia ludzi przebywających w obszarze i sąsiedztwie planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych.
49. Z dokonanych kontroli zmian w gospodarce przestrzennej przedstawionych w projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz projektach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wynikało, że w większości opracowań (99,0 %) zostały zapewnione warunki ochrony zdrowia ludzi przed wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych.
50. Z przeprowadzonych ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, dokonanych na podstawie informacji zawartych w kartach informacyjnych o przedsięwzięciu oraz w raportach o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko a także pozyskanych w toku postępowania wyjaśniającego wynikało, że w większości przypadków (93,0 %) negatywny wpływ inwestycji na poszczególne elementy środowiska został ograniczony do poziomu, który nie zagrażał zdrowiu ludzi.
51. Z dokonanych kontroli rozwiązań technicznych i technologicznych zawartych w dokumentacjach projektowych wynikało, że w większości przypadków (97,4 %) projekty budowlane zostały opracowane z zachowaniem wymagań higienicznych i zdrowotnych.
52. Ze sprawowanego nadzoru nad warunkami higienicznosanitarnymi w nowo zrealizowanych obiektach przekazywanych do użytkowania wynikało, że w większości obiektów budowlanych, zgłaszanych przez inwestorów do odbioru (98,8 %) spełnione były wymagania higieniczne i zdrowotne.
53. Na podstawie przeprowadzonych kontroli przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych na poszczególnych etapach realizacji przedsięwzięć stwierdzono, że działania inwestycyjne wykonywane w 2022 roku na terenie województwa dolnośląskiego nie spowodowały zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi a zatem nie stanowiły zagrożenia dla bezpieczeństwa sanitarnego regionu. Stwierdzono również, że powstaje wiele przedsięwzięć z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. W 2022 r. w wielu powiatach tj. w powiecie głogowskim, wołowskim, trzebnickim, milickim, oławskim, polkowickim i złotoryjskim zaplanowano budowę wielu wielkopowierzchniowych farm fotowoltaicznych. Zauważalny jest wzrost dbałości inwestorów o warunki higieniczne i zdrowotne, co przekłada się na poprawę bezpieczeństwa sanitarnego.
54. W pierwszym kwartale 2022 r. trakcie trwającej w kraju pandemii podczas przeprowadzanych kontroli oceniano wdrożenie i przestrzeganie wytycznych przeciwepidemicznych Głównego Inspektora Sanitarnego w zakresie przeciwdziałania rozprzestrzeniania się COVID-19. Podczas tych kontroli szczególną uwagę zwracano na: wprowadzenie i przestrzeganie procedur i zasad funkcjonowania placówek w czasie epidemii w reżimie sanitarnym, zapewnienie środków do dezynfekcji rąk przy wejściach do budynków i w innych miejscach, zapewnienie stałej dostępności do środków higieny osobistej w toaletach (mydła, płynu dezynfekcyjnego, ręczników jednorazowego użytku), usunięcie z pomieszczeń

przedmiotów i sprzętu, którego nie można umyć lub wydezynfekować, wietrzenie pomieszczeń, wyznaczenie pomieszczenia, w którym można odizolować ucznia w przypadku stwierdzenia objawów chorobowych, monitorowanie codziennych prac porządkowych, ze szczególnym uwzględnieniem utrzymaniem czystości w salach zajęć, pomieszczeń sanitarno-higienicznych, ciągów komunikacyjnych, dezynfekcji powierzchni dotykowych- poręczy, klamek i powierzchni płaskich (blatów, włączników, klawiatur).

55. Na podstawie przeprowadzonych kontroli w tym zakresie można stwierdzić, że placówki zapewniały dobre warunki nauki i pobytu z zachowaniem reżimu sanitarnego. Placówki dostosowywały się do wymagań określonych w wytycznych przygotowywanych przez MEN, MZ i GIS.

56. Prowadzono stały kontakt teleinformatyczny z dyrektorami placówek nauczania i wychowania i organami prowadzącymi w zakresie funkcjonowania tych placówek czasie pandemii oraz w przypadkach zachorowań na COVID-19 pracowników lub uczniów. Na wnioski dyrektorów placówek oświatowych wydawano opinie o czasowym zawieszeniu zajęć w szkołach i przedszkolach i żłobkach ze względu na sytuację epidemiologiczną. Na bieżąco informowano placówki oświatowo-wychowawcze i samorządy gmin o wytycznych przeciwepidemicznych Głównego Inspektora Sanitarnego.

57. Na terenie województwa dolnośląskiego zdecydowana większość skontrolowanych placówek oświatowo-wychowawczych zapewniała dzieciom i młodzieży bezpieczne i higieniczne warunki pobytu. Dyrektorzy placówek, we współpracy z organem prowadzącym, w miarę możliwości starają się realizować zalecenia i decyzje wydane przez organy PIS.

58. Należy nadal kontynuować działania zmierzające do poprawy warunków realizacji zajęć wychowania fizycznego. W dalszym ciągu infrastruktura jest niewystarczająca – nie wszystkie szkoły posiadają sale gimnastyczne i boiska, co powoduje konieczność organizowania lekcji na korytarzach oraz poza placówką. Nadal istnieje problem niewykorzystywania natrysków po zajęciach wychowania fizycznego na co zwracano uwagę podczas wykonywania czynności kontrolnych. Pomimo posiadania odpowiedniej infrastruktury sanitarno-higienicznej uczniowie sporadycznie korzystają z natrysków. Regularnemu ich wykorzystywaniu nie sprzyjają między innymi: zbyt krótkie przerwy, usytuowanie bloku sportowego w oddzielnym budynku, a co za tym idzie konieczność przechodzenia uczniów do sali gimnastycznej podczas różnych warunków atmosferycznych, brak nawyków higienicznych.

59. Konieczne jest zapewnienie uczniom we wszystkich szkołach możliwości korzystania z gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Występują placówki, w których brak jest odpowiednich gabinetów. Profilaktyczna opieka medyczna nad uczniami sprawowana jest w pomieszczeniach zastępczych takich jak gabinet dyrektora, pedagoga lub w salach dydaktycznych. Konieczne jest również zapewnienie uczniom we wszystkich szkołach dostępu do gabinetów świadczących opiekę stomatologiczną w ramach porozumienia z podmiotem wykonyującym działalność leczniczą udzielającym świadczeń zdrowotnych w zakresie leczenia stomatologicznego dla dzieci.

60. W 2022 roku w zdecydowanej większości programów i interwencji nieprogramowych organizowanych cyklicznie zanotowano widoczny wzrost ich zasięgów oddziaływania. Po trudnych poprzednich dwóch latach naznaczonych pandemią zachorowań na Covid – 19 oraz różnymi ograniczeniami społecznymi wpływającymi na wypracowane wcześniej modele działania w promocji zdrowia udało się wrócić do zasięgów oddziaływania zbliżonych jak w latach przed pandemią. W porównaniu do roku 2021, około dwu a nawet trzykrotnie zwiększył się zasięg programów ogólnopolskich realizowanych w szkołach i przedszkolach takich jak: „Bieg po zdrowie”, „ARS, czyli jak dbać o miłość”, „Wybierz Życie - Pierwszy Krok” czy „Skąd się biorą produkty ekologiczne”. Wyjątek stanowi ogólnopolski Program „Trzymaj Formę”. Jego realizacja w roku szkolnym 2021/2022 decyzją organizatorów została zawieszona. W powyższym sprawozdaniu umieszczono jego podsumowanie sporządzone na poziomie lokalnym. Tak samo jak w przypadku cyklicznych programów w roku 2022 zwiększył się zasięg oddziaływania

wszystkich interwencji nieprogramowych w porównaniu z ubiegłym rokiem. Poza działaniami opisanymi w sprawozdaniu realizowano także inne pomniejsze inicjatywy takie jak: Tydzień dla Profilaktyki Chorób Zakaźnych, Kręgosłup bez bólu, Kampania #Żyj Dobrze, profilaktyka zatruc grzybami czy działania informacyjno-edukacyjne dla uchodźców z Ukrainy.